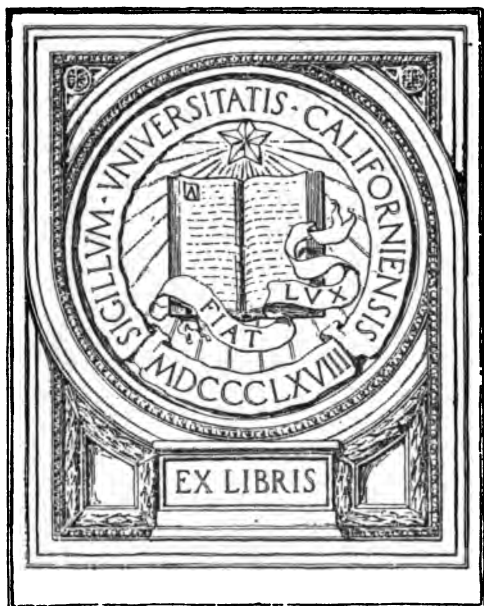



SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
FIAT LVX
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS



REIS

DOOR

HET EILAND CEILON.

REIZE

TE VOET DOOR HET EILAND

CEILON.

DOOR

JACOB HAAFNER.

TWEEDE DRUK.

MET PLATEN.



Te AMSTERDAM, bij
G. J. A. BEIJERINCK.
MDCCCXXVI.

G. E. P.

VOORBERIGT.

Ziedaar, Lezer! eene reis zoo als zij weinig zijn gedaan, en even min beschreven: de dood des Schrijvers verhinderde hem dezelve zelf in het licht te geven. De uitgave bleef dus voor mij over.

Het werk kwam mij te onderhoudend en te zeldzaam voor, om het in de vergetelheid begraven te laten. En daar ik meende, het Publiek met de uitgave dezer belangrijke Reize, eene wezenlijke dienst te zullen bewijzen, heb ik mij gaarne de moeite, daaraan verbonden, getroost.

C. M. HAAFNER.

De platen tot dit werk behoorende, zijn:

Ontmoeting met eenen beer . . . . . . bladz. 40.

Modeliaar, Generaal der Singaleezen. . . . . — 70.

De Pambou-rajah. . . . . —228.

De beschrijving van het vignet, te vinden . . — 3.

INHOUD.



I. HOOFDSTUK.

Mijne vlugt van Madrås *over* Tranquebaar *naar* Ceilon. — *Aankomst te* Jaffanapatnam. — *Mijne leefwijze aldaar.* — De passo de Catchaï. — *Lof der Zonne* . . . . bl. 1.

II. HOOFDSTUK.

De zucht tot reizen. — *Geheime wensch.* — *Onverwachte vervulling.* — *Mijne reismakkers.* — *De Oppa.* . 9.

III. HOOFDSTUK.

Droefheid van ANNA. — *Verdeeling van ons gepak.* — *Vertrek.* — *Aankomst te* Calmonie. — *De Tiirmiin.* — *Huwelijkstooneelen van den Bakker.* — *Ongesteldheid van den Kuiper.* — *Aankomst te* Panorijn. . . . 22.

IV. HOOFDSTUK.

Vreesselijke ontmoeting met eenen beer. — Shoumberongonde. — *Onvoorzigtigheid.* — Polverencadou. — *Het woud des nachts.* — *De Apen.* — *De Ronkedoor.* 38.

V. HOOFDSTUK.

Aankomst te Palliar. — „*Pillie, aya!*" — *Droevig toeval en verijdeling van het geheele plan.* — *De verrotte stam.* — Vedativé. — *Vrolijk gezelschap aldaar.* — *Jagt der Vaddah's.* — *Gevecht met eenen tijger.* — *Aankomst te* Mantotte. . . . . 54.

VI. HOOFDSTUK.

Aankomst te Bangala. — *Onaangenaam voorval aldaar.* — *Moeijelijke weg.* — *De bramin van Calaar.* — *Woedend gevecht van twee wilde buffels.* — *Vreesfelijk levensgevaar.* — *Vertrek.* — Morgam. — *De tijgerreuk.* — *Onaangename legerplaats.* . . . bl. 69.

VII. HOOFDSTUK.

Het gelukkige fchot. — *De verraderlijke vijand.* — *Heldhaftigheid van den Bakker.* — *De bloedzuigers.* — *De nachtegaal van* Ceilon. — *Het fchoone woud.* — *Opeenftapeling van tegenfpoeden.* — *Verfchrikkelijk onweder.* . . . . 89.

VIII. HOOFDSTUK.

De krokodillen. — *Gevaarlijke overtogt.* — *De Oedoembo.* — *De vriendelijke Asjaulie.* — *Golgom.* — „*Polonga! Polonga!*" — Poetlan. — Madompe. — *Aankomst te* Chilaw. — *De Heer* VAN DER WEIJDEN. — Chilaw. — *De bruiloft.* — *Vertrek.* . . 103.

IX. HOOFDSTUK.

De Ambellan van Marawille. — *De edelmoedige vijanden.* — *Staaltje van de Singaleefche Taal* — *De vriendelijke Pastoor.* — *Kwalijk geflaagde onderneming der Hollanders, tegen den Keizer van* Condéoeda. — Negombo. — *De afvallende Kokosnoot.* — *Het lusthuis van den Dessave* KOCK. — *Levensgevaar van den Kuiper.* — *Aankomst te* Colombo. . . 120.

X. HOOFDSTUK.

Vermakelijke leefwijze te Colombo. — *Geheim verlangen.* — MANUEL DE CRUZ. — *Zonderlinge voorflag.* —

Weigering. — Heilzame raad van den Kuiper. — Vertrek van Colombo. — *Beschrijving dier plaats.* bl. 139.

XI. HOOFDSTUK.

Nacht van tegenspoeden. — Werigoer. — *Het land na den regentijd.* — *Woedend gevecht.* — *Onaangenaam nachtverblijf te* Negombo. — *Misnoegdheid van den Kuiper.* — *Scheiding van denzelven.* — *Herhaalde aanzoeken van den Portugees.* — *Toestemming.* — *Aankomst te* Chilaw. . . . . 153.

XII. HOOFDSTUK.

Aanvang van eenen gevaarvollen togt. — *Het eerste levensgevaar.* — *Voortzetting der reize.* — *Aankomst en intrede in het groote woud.* — *Moeijelijkheden, hindernissen, tegenspoeden en gevaren.* — *Het vreemde geluid.* — *De moedige beer.* . . . . 170.

XIII. HOOFDSTUK.

Verdubbeling der zwarigheden. — *Gevaarvolle nacht.* — *Treurige toestand en voortzetting der reize.* — *De verhevene slaapplaats.* — *De krengen.* — *Te vroege blijdschap.* — *Onvoorziene hinderpaal.* . . . . 187.

XIV. HOOFDSTUK.

Vruchtelooze pogingen tot den overtogt. — *Wanhopige onderneming.* — *Beklagenswaardig uiteinde van den Portugees.* — *Allerakeligste toestand.* — *Treurige overdenkingen, en zwaarmoedige gepeinzen.* . . 203.

XV. HOOFDSTUK.

Verschrikkelijke nacht. — *De gehorende spin.* — *Het onweder.* — *IJsselijke ontwaking.* — *Voortzetting der reize.* — *Herlevende hoop.* — *Wanhopige toestand.* 214.

XVI. HOOFDSTUK.

De Pambou-rajah. — Gewaagde ſprong. — Wonderbare redding. — Moedbenemende vooruitzigten. — De afgrijsſelijke ſtem. . . . . bl. 227.

XVII. HOOFDSTUK.

Gevaarlijke bergbeſtijging. — De ſlang. — De nevel. — De val. — De kuikendief. — Trage vordering. — De aangename vond. . . . . 239.

XVIII. HOOFDSTUK.

Wanhopig vooruitzigt. — Flaauwe ſtraal van hoop. — Teleurſtelling en laatſte poging. — Het kanaal. — De Oedoembo. — Redding. — MANIOPPOE. *— Aankomst te* Poetlan *en* Jaffanapatnam. *— Beſluit.* . 252.

ALGEMEENE BESCHRIJVING VAN

CEILON.

Gij zijt schoon, *Taprobanè!* (*) — Boven andere eilanden, die den oceaan omgorden — zijt gij schoon! Wijd beroemd zijt gij, in de jaren der vervlogene eeuwen! — Zoo als ik u zag, o! liefelijk eiland! vergeet ik u nooit: uw aandenken is mij als een zachte regen, op het dorstige aardrijk, als de verkwikkende dauw des morgenstonds, die op bebloemde velden nederdaalt.

Zijt van mij gegroet, uit verre gewesten, magtige burg der zee! — gij vruchtbare toopen (†)! — gij stille eenzame boschjes! waar de torteldui hare verliefde klagten uitstort! — gij boomgaarden! die met gulden vruchten prijkt! — gij digte, wilde en wijduitgestrekte wouden, in welker diepste schaduwen ik eens doordrong, — zijt van mij gegroet! Jaren en zeeën scheiden mij wel van u, scheiden mij van al mijne toenmalige vrienden en bekenden: doch het herdenken aan u, — o bekoorlijk gewest! — en der vermaken, en kortstondige gelukzaligheid, die ik in uwen schoot genoot, blijft mij staag bij; nimmer zal ik u vergeten; al mijne gedachten en plannen van geluk zijn vaak op u gevestigd. Als mijn geest door droevige hersenschimmen, en zwaarmoedige denkbeelden, is beneveld, en mijne ziel, onder den last van opwellende smarten, zich kromt, dan herinner ik mij deze za-

(*) *Ceilon.*

(†) Boschjes of dreven van palm-, kokos- en andere boomen.

lige uren van mijn leven, toen jeugdige kracht nog mijne zenuwen fpande, en het vlugtige bloed door mijne aderen ftroomde; hoe ik vergenoegd eens uwe wilde gewesten, in gezelfchap van waarde vrienden doorkruiste, en met nieuwsgierige en navorfchende blikken, de geheimen der ontzaggelijke en prachtige wildernis doorzocht.

Bloeijend land! door de natuur met hare rijkfte fchatten gefierd! waar zij, aan hare vruchtbaarheid overgelaten, de zeldzaamfte en verfchillendfte gewasfen voortbrengt! — verrukkelijk gewest, vol mannelijke fchoonheid! waar groene heuvelen over lagchende velden zien, en zonnige dalen, tusfchen de met bosch bekranste bergen, zich flingeren; waar liefelijke toopen, en aangename boschjes van eeuwig groen, in bevallige wildheid zich verheffen; prieëlen door de natuur gevormd, en donkere, eenzame gangen, waar de kunst nooit deel aan had; daar, als de zon hare brandendfte ftralen nederfchiet, men naauwelijks eene bevende fchemering gewaar wordt; en onder wier verrukkende fchaduwen, men het heelal vergeet; waar het vermengd en verward concert der glinfterende vogelenfcharen in eenen onophoudelijken kring weergalmt; een ftage jubel, van den graauwen morgen tot den zinkenden nacht, heerscht; en de lucht door fpelende zefirs wordt verkoeld, die tusfchen de bladeren ridfelen, en op hunne wiekjes, de fterkende uitwafeming des kaneels, en der aromatifche planten, of den verkwikkenden geur van vreemde vruchten en geftadige bloefems verfpreiden. — Wijde velden, waar het verrukte oog op de mengeling der heerlijkfte verwen dwaalt, — onafzienlijke akkers, met goudgele aren, die onder de ligte vleugelen des winds golven en ruifchen, — verzilverde beekjes, die met een vleijend gemurmel, over het witte zand voortfnellen, en met hun doorzigtig kristal, het heldere blaauw des hemels weêrkaatfen, en op welker vlakte dartelende vischjes, door de zon naar boven ge-

lokt, ſpelen, en zich in den verkwikkenden glans baden; — majestueuze rivieren, waarin de gloeijende robijn fonkelt; en de ſchemerende opaal deszelfs verwisſelende kleuren en vermengde ſtralen, gelijk het ſnelſchietende noorderlicht, bij de minſte beweging, naar de oppervlakte des waters, werpt; — diepe aan elkander geketende wouden, en onmetelijke ſchaduwen; waarover de zon zich vergeefs verheft, en, in ſpijt van den gloed hares wagens, al haar vuur verliest; waar zich de morgen ver in den dag verlengt, en al de frischheid en koelte van den dageraad behoudt, — hooge bergen, zwanger van edelgeſteenten, — mijnen van kristal, — rijke parelbanken, — ontallijke ſoorten van boomen en gewasſen, wier voortteling nimmer door de ongeſteldheid der verſchillende jaargetijden verhinderd wordt; — heilzame kruiden en genezende planten, door de weldadige natuur in verwilderde bosſchen, liefelijke vlakten, en beſchaduwde dalen, voortgebragt; en die onder verwarde ſtruiken, langs ſteile oevers, of tusſchen onbeklimbare rotſen, onbekend en ongezien, opgaan en weder verſlenſen: vele bekend aan den vrijheidminnenden *Vaddah* (*), en aan de dieren des wouds; en mogelijk onfeilbare hulpmiddelen, tegen de ſcherpſte pijlen der duizendhoofdige krankheid. — Deze en meer andere zijn uwe ſchoonheden en rijkdommen, o onwaardeerbaar eiland! deze zijn uwe aanlokkelijkheden, die mijne ziele bekoorden.

Zelfs ook daar, waar de natuur in ontzaggelijke wildheid woont; zijt gij ſchoon, in voorwerpen, vreesſelijk prachtig. Met diepen eerbied aanſchouwt men uwe ondoordringelijke en duistere wouden, in rijzende hoogte, zich onmetelijk verſpreidende; deze ongeſtoorde woonplaats der wilde dieren, en verſcheurende monſters; de-

(*) Een wild geslacht van menschen, die in de bosschen van *Ceilon* wonen.

ze van ouds door de natuur geplante borstwering der onderdrukte *Singaleezen*; — uwe verwilderde bergen, welker wolkendragende kruinen de bedwelmde verbeelding alleen in ſtaat is te bereiken; — uwe diepe dalen, die de zon ſlechts op den middag beſchijnt; waarover, met bemost voorhoofd, getakte rotſen hangen, en in welke verdorde wortelen van nedergeploſte boomen zich ſlingeren; — uwe zwarte afgronden, nooit door den dag verlicht, in welker diepte afgeſcheurde klippen, die de middernachtelijke ſtorm van hunne grondvesten rukte, uit dik verward kreupelbosch ſtijgen; — uwe onſtuimig afſtortende watervallen, die, met wild en donderend geraas, van de ſteile zijden der rotſen, of langs het uitgeholde gebergte, in het met bosſchaadjen bezaaide dal ſtorten, en bruiſende en ſchuimende, tusſchen de ontbloote wortelen der voor hun geweld buigende en waggelende boomen, heenſchieten; — uwe razende bergſtroomen, die brullend nedertuimelen; — uwe uitgerekte rivieren, waarvan ſommige door eenzame en vruchtbare woestijnen vloeijen, door ſteenachtige heiden, en zandige vlakten voortrollen, of, door het wilde weefſel van digte ſtruiken, zich moeijelijk eenen weg banen; dan wel, in een naauw bed te zamen gedrongen, ſtuivende over breede rotſen heen bruiſen. — —

Doch ook gij zijt geene roze zonder doornen; geen edelgeſteente zonder vlek. In uwen boezem bevinden zich ook vreesſelijke wildernisſen, die de verbeelding zelfs vreest te betreden, waar ſchrik en afgrijzen in duistere holen woont; verlatene, eenzame ſtreken, die eeuwig in nachtelijke ſtilte rusten; waar geen geluid eener menſchenſtem klinkt, indien het niet de wanhopige klagten des ongelukkigen reizigers zijn, die, van zijnen weg verdwaald, van zijne reismakkers afgeſneden, alleen in dit treurig gewest omdoolt.

Zoodanig zijn de woeste en verſchrikkelijke rotſen van

Hewoihat (*) in het midden eener dorre en onvruchtbare heide gelegen, waar de zon hare brandende stralen op naakte klippen schiet, en eene verstikkende hitte de lucht door den weerschijn ontsteekt; zoodanig zijn de wild door elkander geslingerde bergen van *Cauraga-king* (†), en *Wellaponahoy* (§), waar lasten van gescheurde en opeengeworpene klippen, in ongenaakbare wildheid, dreigend omhoog rijzen, en zich over het zwarte dal buigen; waar, van wijd overhangende rotsen, somtijds verschrikkelijke klompen zich door ouderdom of stormwinden, afscheuren, en, met doffen weergalm, van uithoek tot uithoek botsende, diep in den klagenden afgrond storten; daar, waar geene gepluimde zangers hun nest bouwen, en alleen de gehorende nachtuil, aan den rand eener vreesselijke diepte, slaperig zit te knikken, en elk oogenblik in gevaar van een' wreeden val is; waar, aan het graauwe voorhoofd eener overhellende en hooge rots, de steenadelaar zijne bloedgierige jongen voedt, en de gieren hunne ruischende vleugelen schudden; waar het blazen der bergslangen, uit diepe holen, naar boven stijgt, gelijk het suizen van eenen onderaardschen wind uit het opengeborstene aardrijk; daar zijn spelonken van onmetelijke diepte, die geen straal van daglicht ooit bescheen, en waar een eeuwige koude nacht heerscht; gapende kloven van gespletene rotsen, uit welke geene redding is te hopen; zwarte afgronden, waaruit van, met uitpuilende oogen, duizelig, sprakeloos en bleek, de ontzette reiziger terug treedt, als hij, aan den kant des steilen bergs, in de nooit betredene diepte

(*) Deze woestijn bevindt zich bijna in het midden des eilands, en een weinig bezuiden *Candé* of de hoofdstad van den Keizer.

(†) Dit gebergte scheidt het geheele eiland in een oostelijk en westelijk gedeelte.

(§) In het oostelijk gedeelte van *Ceilon*, en in de provincie van *Jalé* gelegen.

blikt. — Boschduivels wonen daar, in vermolmde boomen, en hun blaffen weêrgalmt van verre in de eenzame woestijn; zij verheffen hunne schrikverwekkende stemmen op de winden, en juichen in den middernacht. De verscheurende dieren vlugten in hunne holen en beven; de vogelen ontwaken verschrikt uit hunnen slaap; verward fladderen ze rond, tusschen de takken der boomen; de nachtuil zelf keert snellijk terug, naar de klove der rots; en de dwalende vledermuis vliedt verre weg en verlaat haar verblijf voor altoos; — stilte en schrik heerschen rondom, als het afgrijsselijk geluid, gelijk een bliksem, van de eene plaats naar de andere schiet, en zich, dan op eenige mijlen ver verwijderden afstand doet hooren, en dan weder, een oogenblik daarna, onder de voeten van den ongelukkige schijnt voort te komen, dien zijn kwaadaardig noodlot in deze woeste streken voerde; — ijzend springt hij terug, zijne haren rijzen op zijn ongelukkig hoofd, als de pennen van een getergd stekelvarken; aan alle kanten breekt het klamme zweet uit zijn bevend ligchaam; nog lang snakt zijn benaauwd hart naar lucht, en angstig zucht hij om den dag.

En uwe verwassene wouden, waar geen zonnestraal ooit doordrong, en alleen een flaauwe dag, eene duistere doodsche schemering heerscht; deze woeste woning des afgrijzens, deze akelige wildernissen, waar treurigheid den looden schepter zwaait, waar het bleeke stilzwijgen tusschen de boomen sluipt, en den dorren vinger op de lippen drukt; waar, tusschen verwarde struiken, een treurige zwerm van eenzame vogels zwaarmoedig rondvliegt en hun gezang vergeten; de droevige nachtuil alleen, met klagend geschreeuw en verhaaste snikken, hare smarte zucht, en trossen van vledermuizen, hare lederen vlerken in knoopen te zamen geslagen, aan de takken der boomen hangen; — in deze dompige wouden blaast geen verfrisschende wind; een huiverige en ver-

derfelijke damp rijst uit drabbige poelen, de woonplaats van walgelijk en giftig gewormte; treurige en modderige beken schuiven langzaam tusschen bemoste en half verrotte stammen; daar is het geliefkoosd verblijf der afschuwelijke gehorende spin, die, met rollende oogen, op den groenen kikvorsch loert. — De verdwaalde reiziger, die zijn verloren pad zoekt, zinkt tot aan de knien in eenen stinkenden en gistenden poel; en terwijl hij met de handen de menigvuldige takken der boomen en klimöpranken, die hem het gezigt belemmeren, verwijdert, regenen honderden van bloedgierige *Gandie's* (*), *Mangaï's* (†), en andere bijtende, en giftige insekten, op hem neder, en vervullen zijn vermoeid ligchaam met brandende smarten.

WILDE BOSCHBEWONERS.

VADDAH'S

Echter zwerft in deze wildernisfen, door ondoordringelijke bosfchen en diepe moerasfen, van alle zamenleving afgesneden, een wild geslacht; de zoon der wouden, de vrijheidminnende *Vaddah*; verachtende alle onderwerping, en erkennende geenen heer; tevreden met zijne woeste bosfchen, die geen Europeër hem benijdt,

(*) *Gandie's* zijn vliegende weegluizen, zoo groot als meikevers, en in alles de gewone gelijk; zij geven denzelfden onaangenamen reuk van zich, bijten even fel, en zijn heet naar bloed.

(†) *Mangaï's*, zijn eene soort van kleine, en bijna onzigtbare, zwarte vliegjes, die zich in de rijpe mangabosschen, en bij poelen en waterplassen, onthouden: zij hebben een venijnig vocht bij zich, en zweven menschen en dieren staag voor het gezigt; men moet zich zeer in acht nemen, dat men er geenen van in het oog krijgt, alzoo hetzelve onherstelbaar verloren is, indien men er het diertje niet nog in tijds uithaalt.

heeft hij gelukkig en vrij van zorgen, en zoo lang het der natuur behaagt in eene gelukkige armoede; de goederen, die de meer verlichte wereld als hare grootste gelukzaligheid acht, zijn hem onbekend; in de donkere wouden, alleen door den verzorgenden hemel gevoed, heeft de nood zijn huisraad uitgevonden; de holle hand is zijn glas, en een boomblad zijn schotel. Te gelijk met den olifant, die hem kent, en van hem niets heeft te vreezen, drenkt hij zich aan den beschaduwden stroom, die tusschen de met mos begroeide boomen vloeit; geene ijdele begeerte naar onnoodige zaken stoort de kalmte zijner ziel, en onnutte wetenschappen pijnigen zijne hersenen niet; zon en maan laat hij over zich schijnen, zonder te trachten derzelver loop te doorgronden; geen zware arbeid mat zijne leden af, en hij zweet niet achter den ploeg; de jagt is zijne eenigste en aangenaamste bezigheid, en de onuitputtelijke wouden verschaffen hem overvloedig voedsel; de honig is zijn zout, in hetwelk hij, in holle boomen, het gevelde wild voor bederf bewaart, en dat zijn drabbig water verzoet; de wilde vruchtboomen neigen hunne zwaarbeladene takken boven zijn hoofd, en in de aarde vindt hij smakelijke en voedzame wortelen; voor ongemakken, onvermijdelijk aan de menschelijke natuur, kent hij heilzame kruiden en genezende planten, die het toeval en de dieren des wouds hem hebben geleerd.

Met de handbijl gewapend, en verzeld van zijnen zoon, wandelt hij in de padelooze wouden en gaat ter jagt; snuivende omgeven hem zijne steiloorige honden, en zijn pijl, die zeker treft, beschermt hem tegen de aanvallen der verscheurende dieren; ontmoet hij den wreeden tijger op zijnen weg, dan treedt hij hem, de vlugt verachtende, onbevreesd te gemoet; doorboort hem terzelver tijd, met zijnen nooit misfenden pijl, en de pees zijns boogs snort in den wind; of met den brommenden beer,

wegens den bijen-voorraad in twist geraakt, zendt hij hem de huilende werpspies in het hart, en bedekt zich met deszelfs ruige vacht; vermoeid van de jagt, rust hij onder groene prieëlen, aan den kant van eenen ruisschenden stroom, terwijl de liefelijke harmonie der ontallijke luchtbewoners hem in slaap wiegt.

Eene hut van gevlochtene takken, ruim genoeg voor hem en zijn huisgezin, is zijne woning; onder de digt beschaduwde wouden woont hij zeker voor de brandende stralen der zon, en de waaijer des *Talkipats* (*) beschermt hem voor den regen. Hij vreest geenen vijand, noch overval, dan dien der wilde dieren; doch het geridsel der drooge bladeren en takken, die hij te dien einde, in groote hoopen, rondom zijne legerstede spreidt, ontdekt hem het naderen des sluipenden wurgers.

Zijn tempel en altaar is de voet eens booms, waar hij zijne offerande nederlegt, en de Godheid om een' tijdigen regen, zijne eenigste behoefte, smeekt. — Dus leeft hij tevreden en vergenoegd met zijnen staat, in deze diepe wildernissen; omgeven van vreemde natiën, drijft de nieuwsgierigheid hem niet, hunne zeden en gewoonten te onderzoeken; zijne bosschen zijn zijne wereld, aan welke hij, boven alle anderen landen, de voorkeur geeft; zijne leefwijze acht hij de beste.

O! gelukkig vooroordeel! — gezegende neiging! die in onze zielen met het leven geboren wordt! — neiging die alle gebreken der natuur verbergt, en aan het alleronbegunstigdste, het allerwoestste land, en den treurigsten hemel, zijne bewoners met geheime banden ketent! Het is deze neiging die den zwervenden Arabier aan zijne woestijnen verbindt; aan deze verschrikkelijke eenzaamheid; deze onmetelijke pleinen van bewege-

(*) Een boom, wiens buitengemeen groote bladeren, in den vorm van eenen waaijer, gebruikt worden als een beschutsel tegen den regen.

lijk zand, waar alles het afbeeldfel des doods vertoont; een gewest, van den hemel onterft; dat de dag met verdriet verlicht, en waar de ftervende natuur hare kwijnende ftem laat hooren: nimmer hebben de giften van Pomona en Flora deze van den hemel gehate velden verrijkt; nimmer heeft een verkwikkende dauw hunnen zandigen grond bevochtigd; men ziet er geen lagchend groen, men hoort het geruisch der beken zich niet met het gezang der vogelen vermengen: en echter zijn deze treurige ftreken zijne geliefkoosde oorden, en een door de natuur gezegend landfchap maakt zijne, aan eenvormigheid gewone oogen, verward, en met een zuchtend verlangen, tracht hij naar zijne eenzame woestenijen terug. — Deze zelfde neiging is het, waardoor de Poollander zoo fterk aan zijne barre en gure gewesten is verkleefd, dat hij buiten dezelve kwijnt en fterft.

~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

VIERVOETIGE DIEREN.

Nog zal ik u niet verlaten, gij digte en ondoordringelijke wouden! fchoon een ander voorwerp, wild en woest gelijk gij, zich voor mij vertoont: uwe viervoetige bewoners zullen het onderwerp van mijn verhaal zijn, hunne verfchillende hoedanigheden, driften en neigingen zal ik nu kortelijk ontvouwen; doch niet van alle zal ik even uitvoerig fpreken, van de voornaamfte en minst bekende, of die door hunne hoedanigheden opmerkelijkst zijn, zal ik alleen gewagen, en de overige met ftilzwijgen voorbijgaan, of flechts kortelijk aanroeren. Deze fchikking zal ik in de befchrijving van al uwe andere fchepfels en voortbrengfelen, o al te vruchtbaar eiland! volgen, en uit allen, mij alleen bij de verwonderlijkfte, aanmerkelijkfte, of beroemdfte bepalen; want had ik duizend tongen en leefde ik duizend jaren, ik zoude
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

evenwel uwe ontallijke wonderen, vreemdigheden, wildernisfen, bosfchen, rivieren, bergen, mijnen, wilde en andere dieren, vogelen, visfchen, infekten en ongedierte, of uwe menigvuldige foorten van boomen, planten, gewasfen, heesters, kruiden en andere rijke voortbrengfelen, niet kunnen opnoemen.

OLIFANT.

U zij de voorrang, magtigfte onder de magtige! — redelijkfte der onredelijke fchepfelen! — uw aard zal het eerst mij bezig houden.

Wie is u gelijk? o edel dier! wie is u gelijk, onder de geraasmakende burgers der wouden? — Uw voorhoofd is als een ondoordringbaar fchild; uwe magtige tromp als eene vernielende waterhoos; uwe fchrikkelijke flagtanden, zijn als twee uitftekende klippen in het midden der verbolgene zee; uwe ftem is als een ftormwind, die tusfchen de kloven der bergen huilt! — De omvang van uw ligchaam is als eene graauwe rots, die zich, met haren breeden rug, over de toppen der boomen verheft; uw gang is ftatelijk, als de gang eens helds, die van de overwinning terug keert; trotsch en vol zelfvertrouwen treedt gij voort, in het gevoel van uwe kracht. — Wie durft u ongeftraft aanranden? gij fterke! wie zoude tegen u kunnen beftaan, zoo gij lust tot moorden hadt, of u met prooi voedde? doch gij haat het vergieten van bloed; onbevreesd graast de fchichtige ree aan uwe zijde, — zachtmoedigheid is in uw gelaat, gevoel en erkentelijkheid in uwe oogen. — Gij, die wonderlijke begaafdheden bezit, den mensch alleen eigen; die genotene weldaden niet vergeet, noch geleden fmaad ongewroken laat; en uwe vrienden kent, wanneer uw magtig hart van toorn zwelt! — Als de alles beheerfchende drift der liefde zijn bloed doet koken, en het herdenken aan gelukkiger da-

gen, toen hij nog in vrijheid, met zijne gezellinnen door de bosſchen dwaalde, hem in woede ontſteekt; dan luistert hij naar de troostende woorden van zijnen geleider, en bedaart op zijne beloften en vleijende redenen; hem bemint hij als eenen vriend; opmerkzaam volgt hij zijnen wil, en gehoorzaamt ſtiptelijk zijne bevelen. Zoo hij ten ſtrijde wordt aangevoerd, paart hij moed met voorzigtigheid; in den woedenden kamp beſchermt hij zijnen meester, ten koste van zijn leven. — Wie ſtaat niet verwonderd over zijn oordeel, zijn ſnedig begrip, en bijna menſchelijk verſtand?

Doch genoeg van hunnen lof: deelen wij nu hunne leefwijze in het diepſte der bosſchen mede, als zij nog de dierbare vrijheid ſmaken en troepsgewijze (want ook zij vlieden de eenzaamheid, en beminnen de gezelſchappelijke zamenleving) zorgeloos en ongehinderd ronddwalen. — Dan wandelen ze onder het groene gewelf, aan de zijde hunner gezellinnen, terwijl hunne talrijke kinderen om hen heen dartelen, en al ſpelende de jonge takken der boomen knakken, tot dat zij er eenen vinden, met malſche geurige bladeren bedekt, of met de zoete *palpalam* (*) voorzien; daar ſtaan zij ſtil te kijken, met hunne lange trompen tusſchen de digtbewasſene takken, en plukken de jonge telgen voor hun voedſel; en het krakende geruisch loopt in den ganſchen kring voort; — of zich in de zon willende bakeren, zakken ze neder; op een' kleinen grazigen heuvel, die hier en daar in het midden der aaneengeſchakelde wouden zich bevindt; daar ligt de ontzaggelijke kudde, als eene rij van graauwe klippen, en ſluimert tot dat, met de ondergaande zon, de ſchaduwen des nachts nederdalen, en de duisternis zich over het woud verſpreidt; dan rijzen ze weder van hunne ingedrukte legerſtede, ſtaan eene poos en ſnuiven den verkwikkelijken geur der avondlucht in, terwijl de

(*) Melkvrucht.

jongen; al knielende, onverschillig hunne eigene of vreemde moeders zuigen; en nu breken ze op, naar de naastgelegene beek of stroom. — Voor hen draaft de geleider, de verdediger en beschermer van het geheele gezelschap, door hen zelven tot dezen post verheven, dewijl hij magtig is, met schrikkelijke slagtanden gewapend, en ze alle in jaren en grootte overtreft; de gansche troep volgt kort achter elkander, in digte geslotene gelederen met hunne jongen in het midden; eene verschrikkelijke phalanx van wandelende bergen; stammen van middelbare dikte, rennen ze omverre, en vertrappen de hooge en digte struiken; alles buigt en breekt onder deze reusachtige gevaarten; het gekraak der nederstortende boomen, nu en dan vermengd met hun krijschend schreeuwen, weergalmt in de ruisterende wildernis; de reiziger hoort het des nachts uit de verte naderen, en beeft in het midden zijner hem omringende vuren. — Gelijk een vernielende orkaan, die, met ijsselijk gebrul, in een digt palmbosch dringende, in zijnen doortogt, de gladde stammen in rijen na elkanderen ter neder velt, en verre achter zich verwoestende sporen zijns vreesselijken wegs laat, — dus maken ook zij, onafgebroken voortrennende, eene lange scheuring in het woud, eene verwilderde baan, met omgestorte boomen en vertrapt kreupelbosch bedekt. — Is het een stilstaande poel, dien zij bereikt hebben, een plas door den regen veroorzaakt, dan beroeren ze eerst het water, uit vreeze voor schadelijke insekten en vergiftig gewormte, dan steken ze onbeschroomd hunne trompen in hetzelve om een' langen dorst te lesschen, zuigen het troebele nat, dat onder hun bereik wegzinkt, en gieten het in hunne verdroogde kelen: doch snelvlietende rivieren, en kabbelende beken met beschaduwde oevers, waar de overhangende boomen zich in den doorzigtigen boezem spiegelen, beminnen ze boven al, en begeerig zakken ze in het verfrisschende wa-

ter, om hunne verhitte zijden te koelen; — op eens stuit de afvlietende stroom, tegen hunne breede zijden, als tegen een' dijk, terug, en vliegt bruisend over hen heen; terwijl ze het schuimende nat, als eene hoos optrekken; en spelende op hunne onbedrevene kinderen spuiten; dan stijgen ze weder op het drooge, wandelen langs den begraasden oever en verzadigen zich met de wilde vruchten of de toppen der jonge boomen; tot dat eene schemering den naderenden dag vermeldt; en zij weder in het diepste des wouds terug keeren. — Gelukkige schepsels! — zoo zij maar de strikken ontwijken konden, die voor hen gespannen worden! Noch de reusachtige omvang van hun ligchaam, noch hun snedig begrip, en verbazende kracht, kunnen hen tegen de listen der menschen beschermen, die hen het ondragelijke juk eener levenslange dienstbaarheid weten op te leggen, en, door honger en slagen, de razende woede over het verlies hunner vrijheid dempen; hen leeren gehoorzamen, slaafachtig knielen, en de dreigende spits van den ankosjh (*) vreezen, als zij den kornak (†) zien, die hun magtig hart vernederde.

Vaak wordt eene algemeene jagt op hen besloten, en duizenden omsingelen het uitgestrekte woud; ongelukkig zoo alsdan de aangename boschjes en ridselende beekjes van *Maturé* (§) hen benedenwaarts gelokt hebben. — Eensklaps door het schelle geluid der instrumenten en cimbalen, het wilde geschreeuw, het klateren der vuurroeren en het flikkeren der brandende toortsen, van achteren omgeven, drijft men hen, verschrikt door het ongewoon en woest oproer, in de allengs vernaauwende

(*) *Ankosjh* is de haak, waarmede men den olifant regeert.

(†) De bestuurder van een' olifant.

(§) *Maturé* is eene provincie ten zuid zuidoosten van het eiland gelegen, waar ze, gemeenlijk, gevangen worden.

kraal (*), waar ze door hun eigen geslacht (aan het smadelijk juk gewoon, en die reeds het geheugen der beminnelijke vrijheid hebben verloren) verraden, en in de magt hunner tirannen geleverd worden, om, naar derzelver goedvinden, den verachtelijksten arbeid te verrigten; of om, met goud doorwrochte kleeden omhangen, met zilveren bellen en schilden gesierd, tot vermeerdering der ijdele pracht eens vorsten te dienen, en een leven van overvloed en gemak te leiden; dan wel den magtigen slorp met tienvoudig nederhangende bogten van zware ketenen gewapend, in de digte drommen der vijanden gezonden te worden, om gansche rijen en gelederen neder te maaijen en te verpletteren.

Dus berooft men hen van hunne vrijheid; doch de onverzadelijke hebzucht spreidt hen nog verschrikkelijker lagen, en vernielt vaak het edelmoedige dier, om het geringe gewin van deszelfs blinkende slagtanden.

Op den weg, die tot eene watergroeve, of naar een bemind boschje leidt, graaft de listige jager eenen diepen en breeden kuil, in wiens midden een korte en puntige paal dreigend gevestigd staat; dunne latten kruisen zich over het gapende graf; eene mat van biezen, verbergt hetzelve voor het gezigt; bloemen des velds, en geurige planten, rijzen er uit den grond; takken met gulden vruchten beladen verheffen zich hier en daar, en noodigen het argelooze dier tot den maaltijd des doods. Onkundig van het gevaar, en zijn naderend en smartelijk

(*) *Kraal* wordt eene soort van fuik genaamd, uit boomen gevormd, met twee wijde vleugels, die in eene naauwe beurs eindigen, en waar de olifanten allengs door een groot geraas, dat men achter hen maakt, in gejaagd worden; het einde van de kraal is zoo naauw dat slechts één dezer dieren er door kan gaan, die dan door twee tamme opgewacht, en naar een' dikken boom geleid wordt, waar men hem aan vast ketent; en zoo doet men met al de overigen.

einde, niet vermoedende, betreedt het den waggelenden afgrond, die zich krakende onder hem opent; verschrikt stort hij neder, en het gescherpte hout, begraaft zich diep in zijne ingewanden. — Daar ligt nu het edele dier, badende in zijn bloed, en in ijsselijke smarten zich wringende. Waartoe dienen hem nu zijne magtige wapenen, de schrikkelijke slagtanden, die verre voor hem heen zich krommen, de lange lenige snuit, die uit zijn voorhoofd schiet, en vaak de kruin des palmbooms in het stof legde; zijn reusachtig gevaarte, en verbazende omvang? — Daar ligt het, een slagtoffer der hebzucht en ijdele pracht. Vergeefs trachten zijne makkers, op zijn jammerlijk kermen toegeschoten, hem te redden; vergeefs reiken ze hem hunne trompen, en slingeren ze in de zijne, om er hem uit te helpen; ijdel zijn al hunne pogingen. — troosteloos verlaten ze hem eindelijk, en zijn smartelijk geloei weêrgalmt nog lang door de bosschen.

OLIFANTEN GEVECHT.

Nu zal ik spreken van de oorzaak, waarom zij elkander somtijds bestrijden; en van het verbitterd en razend gevecht van twee magtige medeminnaars, die om eene schoone in het bloedige strijdperk treden; de woede van den afgeslagenen, en zijn wanhopig besluit.

Als de jonge olifant, voor de eerstemaal, de alles beheerschende drift der liefde gevoelt, of een ongepaarde eene gâ zoekt (want ook zij verbinden zich aan eene gezellin) dan dwaalt hij eenzaam rond, in onbezochte wildernissen; verlaat zijn gezelschap, de beminde beken en liefelijke boschjes, en klaagt, met diep gebrul, zijn lijden aan den wedergalm; tot dat hij in het uitgestrekte woud, eene gezellin gevonden hebbende, zich met haar vereenigt, en, van haar verzeld, en hoogmoedig op zijne verovering, tot zijne verlatene vrienden wederkeert. — Doch niet altijd gelukt hem deze onderneming; vaak

wordt hem haar gerust bezit, door een' geducht' medeminnaar, die een ouder regt vermeent te hebben, of zich mede om hare gunst beijvert, betwist. Ontmoet deze hem, waar hij aan de zijde van zijne beminde, onder de altijd groene boomen wandelt, de jong bebladerde takken voor haar afplukt, of in een helderen stroom te zamen badende, beken van water over haren rug spuit; dan, van minnenijd en toorn brandende, verheft hij een' schrikkelijken kreet, en daagt hem tot den beslissenden tweestrijd uit. Dreigend bereidt de andere zich om hem te ontvangen; dreigend zwaait hij den vreesselijken slurp.

Eensklaps rennen ze op elkanderen in, met vlammende woede, en ijsselijk geloei; de aarde dreunt onder hunne voeten; en het omringende woud zucht van het geweld; doldriftig stooten ze elkander de ivoren balken in de borst, en stroomen van bloed vloeijen uit de wijdgapende wonden; dan weder hunne gespierde trompen in één windende, trekken ze hunne reusachtige ligchamen, met onbegrijpelijke kracht, naar elkanderen toe; of de lenige kabels verheffende, zweepen zij suizende hunne breede zijden; het kletteren der zware en op een volgende slagen weêrgalmt in het rond, en de verschrikte apen kijken grijnzende van achter de bladeren der boomen; terwijl zij, die de oorzaak van dit woedend gevecht is, onverschillig zich vermaakt, om hare verhitte zijden in het verfrisschende water te koelen, of met een' bebladerden tak, de vliegen van haar ligchaam te verjagen. Intusschen duurt de strijd met een' twijfelachtigen uitslag voort; dan eens schijnt de een, dan weder de ander, de overhand te hebben, tot dat eindelijk de zwakste, of meest gewonde den terugtogt neemt, en niettegenstaande zijne herhaalde aanvallen, genoodzaakt is, het slagveld en de schoone aan den overwinnaar af te staan.

RONKEDOOR, OF AFGESLAGEN OLIFANT.

De schaamte en wanhoop doen hem de plaats en de makkers, die getuigen waren van zijne nederlaag, ontwijken; woedend rent hij door het woud, en verwijdert zich van hen voor altoos; — alsdan besluit hij, ten ongelukke der menschheid, de bosschen te verlaten, die hem voedden en hebben zien geboren worden, en zich naar bewoonde streken te begeven. Voor het laatst werpt hij nog een langen en treurigen blik op de voorwerpen, die hem omringen, en die hij voor eeuwig vaarwel zegt; en ongevoeliglijk zakt hij nu naar het bewoonde strand af; langzamerhand komt hij hetzelve nader; de verschillende leefwijze, de eenzaamheid, en het herdenken aan de bron van zijn ongeluk, veroorzaken bij hem eene gezette razernij, eene gedurige woede en verbittering, die zijnen anders zachtmoedigen en vreedzamen aard in een wanhopig besluit doen veranderen, om zijne smart door moord en verdelging te verzachten; en wreedelijk vormt hij het voornemen, van zijnen moed aan weerlooze en zwakke schepselen te koelen; verraderlijk loert hij op de bogtige paden, achter de digte struiken, of uitstekende rotsen. Ongelukkig de niets kwaadsvermoedende reiziger, die achteloos en onbekommerd zijnen weg voorbij de plaats neemt, waar hij, in eene hinderlaag verborgen, schuilt; ongehoord volgt hij hem op het zachte zand na, geene wolk van stof omhult zijne breede voeten, en het geraas zijner stappen verraadt zijne verschrikkelijke nabijheid niet; tot dat hij, zich eindelijk met de ingebeelde zekerheid van zijn slagtoffer, dat hem niet ontglippen kan, genoeg vermaakt hebbende, op eens, digt achter deszelfs ooren, een vreesselijken en verdoovenden kreet verheft, die in de naburige wouden weêrgalmt; en op hetzelfde oogenblik, dat de ongelukkige verschrikt omziet en een gedrogtelijken vleeschklomp boven zich gewaar

wordt, ligt hij reeds door een eenigen ſlag ter aarde geſtrekt; of door den geſpierden tromp opgenomen, wordt hij wervelende boven de toppen der boomen geſmeten, en onder zijne voeten verpletterd.

Dusdanig is het, dat de Ronkedoor, verſcheidene dagen achter een, de ſchrik van het geheele landſchap blijft, dorpen en velden verwoestende, en doodende al wat hem te voren komt; tot dat eene algemeene jagt op hem wordt ondernomen, en hij eindelijk, onder de menigvuldige, hem toegebragte wonden bezwijkt, en, met zijn leven, het gevoel zijner ſmarten verliest.

TIJGER-ROYAL, OF KONINGSTIJGER (*).

Niet minder vreesſelijk, en ongelijk bloeddorſtiger en verraderlijker dan gij, o edel dier! — in niets bij u te vergelijken, en geene van uwe deugden bezittende; doch in rang op u volgende, is de wreede tijger.

Als de nacht zich over de aarde verſpreidt, en alles met zijn' digten ſluijer bedekt heeft, dan doen honger en bloeddorst het ſlapende monſter ontwaken; hij rekt zich uit in zijn hol; wijd opent hij zijne ſcherpe klaauwen met geronnen bloed bevlekt; ijsſelijk gaapt hij, en de verhitte tong kromt zich uit den verſchrikkelijken muil; hij rijst uit het midden van afgeknaagde beenderen, en ſchudt zijne gevlekte zijden; ongeduldig naar roof, treedt hij brullende van vreugde uit zijn duister hol, en verre in het rond vlugten de verſchrikte dieren op zijne gevreesde en welbekende ſtem. Snel als een bliksem doorkruist hij de wouden, en zoekt zich zijne prooi; de zorgelooze reiziger of ſlapende wachter der velden verliest vaak het leven onder zijne verſcheurende tanden; elke nacht

(*) Zijne glinsterende huid, met lange zwarte strepen geteekend; zijn gele kop, groote muil, bij uitstek levendige oogen; maar voornamelijk zijn meerdere moed, bloeddorst en grootte, onderscheiden hem van anderen van zijn geslacht.

is met nieuwen moord gekenmerkt; elken nacht vindt een schepsel het graf in zijne ingewanden. — Doch ook somtijds keert hij hongerig en vermoeid van de vergeefsche jagt, naar zijne schuilplaats terug, troost zich met een beter geluk, en verslaapt den langen dag, tot dat duisternis weder het aardrijk bedekt, en hij met verdubbelden moed en wraakzucht het woud op nieuw doorkruist. Ook dan is hij wel eens in zijne verwachting te leur gesteld, en de dag verrast hem hijgende en moedeloos, zijne klaauwen nog ongeverwd in het rookende bloed, en zijne holle maag slaande tegen zijne verhitte zijden.

BUFFEL.

In eene kleine vlakte met hoog verhevene wouden omgord, graast de ontembare buffel, en plukt zorgeloos de geurige toppen der planten, of weidt op het nog bedauwde gras. — Wilde ernst is op zijn gerimpeld voorhoofd, en geweldige kracht in zijnen dik gespierden nek; — uit zijnen ijzeren kop rijzen de scherpe horens; dreigend stijgen zij uit het boschachtig haar, als de spitsige klippen van *Leavawa* (*) uit het midden der wilde struiken; — zijne neusgaten zijn als de holen van den onaai (†), zijn adem is als de mist die uit de kloven der bergen rijst, en zijn loeijen als het rollen der baren tegen den zandigen oever. Nu en dan rekt hij den kwabbigen hals uit, en zijne heesche stem dreunt door het woud; zijne gezellin hoort en beantwoordt zijn geroep; snoevend ligt zij bij den afvlietenden stroom, onder hooge en wijduitgespreide takken, die eene bevende schaduwe over haren breeden rug vormen.

(*) Eene woeste landstreek, vol klippen en rotsen; in de provincie van *Jalé*, ten zuidoosten van het eiland gelegen.

(†) *Onaai*, een viervoetig dier, holen in den grond makende als een konijn.

GEVECHT VAN DEN TIJGER, MET EEN' WILDEN BUFFEL.

Ligter dan het dorre gras der heide, door het verwaarloosde vuur van den nachtelijken reiziger ontstoken, ontvlamt zijn toorn, en onvermoeid vervolgt hij zijnen vijand. Echter door razenden honger gedreven, waagt het de gevlekte wurger hem aan te randen; — verraderlijk zoekt hij hem te overvallen, en zich van achteren op den ronden rug te vestigen, ten einde zich onbevreesd eenen weg tot zijne ingewanden te banen. Doch de gedreigde, op zijne hoede, ziet den moorder komen, ziet, hoe hij, als geen kwaad in den zin hebbende, zich achter een kreupelbosch nederlegt, of onachtzaam nu aan deze, dan aan gene zijde onder de struiken snuffelt; hij merkt zijn voornemen, en duister loert hij van ter zijde, op al zijne bewegingen. De wreedaard zich nu ontdekt, en alle hoop op eene gemakkelijke prooi verdwenen ziende, — aarzelt. — Doch, door honger en bloeddorst aangespoord, besluit hij eindelijk tot een openbaar gevecht; betrouwende op zijne behendigheid en list, treedt hij stoutmoedig zijnen vijand te gemoet, en schrikkelijk grijnzende, toont hij de scherpe slagtanden; terwijl de andere het ontzaggelijke hoofd dreigend verheft, damp uit de opgespalkte neusgaten blaast, snuivende van toorn, eene wolk van zand in de lucht schrapt, en hem onverschrokken verwacht; niet tot een gevecht, als toen hij met zijn' medeminnaar, om het ongestoorde bezit zijner gezellin kampte, waar kracht tegen kracht, en wapens tegen wapens gesteld waren; waar twee vijanden met gelijke woede bezield, in het strijdperk treden; waar het dampende bloed uit diepe wonden vloeit, en verwisselende slagen gegeven en ontvangen worden; maar tot een gevecht, waar de eene zoekt aan te vallen, en de andere te vermijden; waar de strijders zich vermoeijen,

zonder zich te bereiken, en op het oogenblik dat de kamp beslist is, de overwonnene eerst de doodelijke wapens zijner tegenpartij voelt.

Het gestreepte bloeddorstige dier, snel als de wind, met lenige en buigzame leden, vlug in het draaijen en springen, grijpt met veranderde wendingen, nu van deze, dan van gene zijde aan; dreigt nu hier, dan daar, nadert, wijkt snel terug, en nadert weder in onophoudelijke bewegingen, veranderende elk oogenblik zijnen aanval, en tracht vergeefs zijnen vijand te vermoeijen, of hem zijnen voordeeligen stand te doen verliezen. Bedaard, hoewel schuimend van woede, volgt deze naauwkeurig al de wendingen van het radde monster, en biedt hem staag de spitsen der horens, en het dreigende voorhoofd; met een' scheefgebogen nek, en wijd opgespalkte blikken, loert hij van onder het boschachtig haar, dat zijne oogleden dik beschaduwt, op zijne listige tegenpartij, die eindelijk eene voordeelige kans, een gelukkig tijdstip, of blootgegevene zijde meenende te zien, snel als de bliksem, een' gevleugelden sprong naar den rug van zijnen gebulten vijand doet. Even snel werpt deze het neergebukte hoofd omhoog, en spiest hem in de scherpe hollen; dan bukt hij nogmaals tot op den grond, en werpt den spartelenden tiran hoog in de lucht, dat hij tuimelende van tak tot tak naar beneden komt, en zijne rookende ingewanden in den boom slingeren; of hij sleept hem over den ruwen grond, tot hij, vermoeid van den last, den hijgenden en bewusteloozen ellendeling, met menige diepe wond afmaakt, zoodat hij zich sidderende uitrekt en rogchelende sterft. — Daar ligt nu de schrik der wouden, de onverzoenlijke vijand der zwakke dieren; zijne vlammende oogen zijn uitgedoofd; verstomd is zijne vreesselijke stem; als de afgehouwene wortel eens booms, ligt de nooit rustende staart; zijn breede bloeddorstige muil is met zand gevuld; over hem huppelt de veldmuis; de jakhals verzadigt zich met zijn vleesch.

Nu keert de fiere overwinnaar naar zijne gezellin terug, om zich in den ruifchenden ftroom te koelen; de bosfchen weêrgalmen van zijn herhaald gebrul, en van het zegepralende en blijde gefchreeuw der fchichtige dieren in het ronde, die van verre getuigen waren van dit vreesfelijke gevecht, en van den dood van hunnen algemeenen vijand.

Doch fomtijds gelukt den waaghals zijn fprong, en hij fchiet onbefchadigd over de puntige hórens. Oogenblikkelijk kleeft hij op den rug van zijne ongelukkige prooi, en vestigt de fcherpe klaauwen in deszelfs breede zijden; terwijl hij met zijne verfcheurende tanden het ligchaam ontgint, zijn' verhitten muil in de diepe wonden fteekt, en het uitbarstende bloed inzwelgt. Te vergeefs arbeidt het razende dier, om zich van hem te ontdoen; het jonge aapje kleeft minder vast aan de ruige borst zijner moeder; fteigerende werpt het zich met hem om, en zet het met ijsfelijk gebrul door de wildfte bosfchen, de digtfte ftruiken, vloeden en moerasfen; driemaal ftort hij neder, driemaal heft hij zich weder op, en doet telken reize eene verbazende maar ijdele poging, om den doodelijken last af te fchudden, tot dat hij eindelijk, fteil voorover ftort, en vreesfelijk fteunende fterft.

ROLLEWAIJS.

Een vernielend en kwaadaardig geflacht zal mij nu bezig houden; de diefachtige en listige *Rollewaijs* (*), de faters dezer wouden. — Uit de bosfchen of klippige holen komen ze bij nacht in ftille partijen bijeen, en tegen elkander het afgefproken wachtfein grinnekende, zakken ze in luchtige fprongen naar het flapende dorp af.

O Landman! uwen vruchtrijken boomgaard geldt het,

(*) Eene soort van apen, graauw van haar, en wel zoo groot als een volkomen jagthond; voor het overige in alles aan die van hun geslacht gelijk.

uwe voorraadschuur, den arbeid uwer handen; uwe vleijende hoop van gewin zal haast in rook verdwijnen; met het aanbreken van den dag, zult gij uwe boomen vinden afgestroopt, van al hun smakelijk sieraad beroofd, en vergeefs zult gij uw verlies betreuren.

De roovende hoop aan het bestemde oord komende, stellen ze wachten uit, om met luid geschreeuw te verwittigen, als vijandelijke stappen naderen; en nu voor overval verzekerd, storten ze langs de moestuinen, in het digte mangabosch, en verzadigen hunnen eersten honger met de sappige vrucht, of plukken gretig de rozenkleurige jamboe, en blozende casjoe (*). Dan, bezorgd voor een aanstaand gebrek, sluipen ze onder de breede bladeren van den nederigen pisangboom, en elk verrijkt zich met een' digten tros van de goudgele vijgen, terwijl andere de zware jakka van den knoestigen stam afdraaijen, en diep gebukt onder den last, voortwaggelen; tot dat eindelijk, alle met buit beladen, de gansche bende een eenparig vreugdegejuich opheft, en schaterende naar derzelver ontoegankelijke schuilplaatsen ijlt.

De ongelukkige Indiaan ontwaakt somtijds van het woedend geraas, en ziet zuchtende en met betraande wangen, uit zijne nederige hut, het plunderend gespuis zijnen boomgaard berooven; vergeefs tracht hij door zijn geschreeuw, door het ongeladen vuurroer, of den zwaren klank der dool (†), hen af te schrikken, of in hun verwoestend werk te storen; zij kennen altewel den eerbied, dien het bijgeloof hun toedraagt (§); wel verre van

(*) Al deze vruchten, zijn in het vervolg dezer beschrijving, onder de vruchtboomen beschreven.

(†) Eene soort van langwerpige trommel.

(§) De Indianen dragen deze soort van apen eenen grooten eerbied toe, dewijl ze gelooven, dat RAM, toen hij RABON, eenen verschrikkelijken reus en Koning van het eiland *Ceilon*, beoorloogde, door den oppersten der apen, HANNOEMAAN, met een leger versterkt en ondersteund werd.

te vlieden, dreigen ze hem, vervaarlijk grijnzende, en zijn leven loopt gevaar; treurig treedt hij terug, en wacht met ſmart, tot zij, voldaan met hunnen roof, de toop al ſcheldende verlaten. — Doch nadert bij geval de gevreesde blanke, als zij onbeſchroomd, met hun ſnood beſtaan, in ijverigen arbeid door elkander woelen: ſchoon ongewapend, is zijn gezigt alléén genoegzaam, om hun de doodelijkſte vrees in te boezemen. Dan weêrgalmt het dubbele geſchreeuw der wachten door het bosch; de bezige menigte kent het ſchrikkelijke ſein, en hun angſtig gekrijsch verheft zich tusſchen de boomen; van alle kanten, hoort men ze nederploffen; in algemeene verwarring zoekt elk een goed heenkomen, en haastig werpen ze den kwalijk verkregen buit van zich. Maar verre van de woonplaatſen dier geduchte vreemden, diep in het land, waar eenzame dorpen aan den voet der bergen of zoom der wouden ſtaan, oefenen ze, onbevreesd voor den Europeaan, hunne ſchelmſche ſtreken uit, en geven den ruimen teugel aan hunnen moedwil. Somtijds ſluipt een van hen in de verlatene hut, terwijl de bewoners den akker bearbeiden, en verzadigt zich met hunnen voorraad; en vindt hij den vergetenen of verwaarloosden zuigeling, ſlapende of ſpelende op de harde mat liggen; met vooruitſtekenden kop, klappert hij tegen het onnoozel lagchende kind, trekt het nu aan de eene, dan aan de andere hand, huppelt nu hier, dan daar, en bedrijft met hetzelve zijne ſnoode kuren, totdat hij in de verte het naderende geruisch van menſchenſtemmen hoorende, het haastig onder den arm neemt en op het dak der hut klautert; of, ſchrikkelijk om aan te zien, met hetzelve den hoog getopten palmboom opſchuift, en uit de verhevene kruin de vergaderde menigte aangrijnst, die angſtig van verre ſtaat, en bevende wacht; totdat hij eindelijk, vermoeid van zijne guiterijen, het wicht vrijwillig weder afbrengt, en aan den ſtam des booms nederlegt;

terwijl de dwaze ouders, door bijgeloof verblind, het vol vreugde in hunne armen drukken, en het gebeurde als eene ontwijfelbare voorspelling van deszelfs toekomend geluk aanmerken.

VERSCHILLENDE VIERVOETIGE DIEREN.

Wat zal ik zeggen van den grimmigen beer? en van den onaanzienlijken en walgelijken jakhals (*), bij wien bloohartigheid met vraatzucht gepaard gaat, die even onverschillig het stinkende kreng, en het jonge teedere reebokje verslindt, of op de kerkhoven over het uitgekrabde en halfverslondene lijk, in den eenzamen middernacht, een akelig afgebroken gehuil verheft? wat van den schubbigen en gevlekten krokodil? wat van het wilde zwijn en paard (†)? of van het menigvuldige wild, dat zich in deze onafgebroken bosschen bevindt, en niet reeds bekend is?

AAÏ, OF LUIAARD.

En onder welk geslacht zal ik u plaatsen, rampzalige aaï (§)! uitwerpsel der natuur; onvolmaakt door haar

(*) De jakhals is een dier, veel op een' vos gelijkende, doch zijn haar is graauwachtig en wat langer; hij heeft bijna het voorkomen van een' mageren schurftigen hond.

(†) Het is genoeg bekend dat de Hollandsche compagnie eene paardefokkerij op drie eilandjes, *Ilhas de Cavalhos* genaamd, hield, op welke zij in het wild liepen. Op een dezer eilandjes waren de merriën met hare hengsten, op het tweede de hengsten, en op het derde de jonge merriën, die met hun vijfde jaar op het eerste gebragt werden. Wanneer men een dezer wilde hebben, liep een Indiaan hetzelve na, en wierp het een' strik om den achterpoot; deze waren daar zoo verwonderenswaardig op afgerigt, dat ze hierin nooit feilden.

(§) Dit dier is zonder twijfel de *Bradypus tridactylus*, LINNAEI, of de drievingerige luiaard van LINNEUS: het heeft de grootte van eene middelmatige huiskat, een breed gezigt, roode oogen, en vingers aan de pooten, waarmede het, even als een mensch, de boombladen van de takken afrukt, die zijn voedsel zijn.

voortgebragt, en uitgewischt van de lijst der wezens, die het leven met vermaak genieten; die alleen ſchijnt geſchapen, om de ſchoonheid en het geluk der andere ſchepſelen, door uwe afzigtelijkheid en vreugdeloozen toeſtand, eenen meerderen luister bij te zetten, en te doen uitkomen.

Hoe treurig is zijn lot! — hoe ellendig zijn ſtaat! ongelukkiger nog, dan de ongelukkige mol, heeft hij geene ſchuilplaats voor de verſcheurende klaauwen der roofvogels, die vaak met zijn vleesch hunne bloedgierige jongen voeden; even onbekwaam tot verdediging als tot vlugt, is hij een gevangene in vrijheid; en bij de geringſte beweging zijns ligchaams ſchiet tijtende ſmart hem door de wanſtaltige en ſtramme leden. — Voor hem is niet het heldere nat der kabbelende beek; het verfriſchende water gleed nooit door zijne ſchorre keel; de groene heuvels en lagchende velden betreedt hij niet; de ſmaak der geurige vruchten en planten, en het malſche gras zijn hem onbekend. Naar de bladeren alleen, die hem verbergen, ſtrekt hij de loome hand uit, en eet ſidderende tot aan het daglicht; totdat hij, omringd van afgeſtroopte takken, en door knagenden honger gedrukt, angſtig de lange reis aanneemt, en onder bitter en pijnlijk kermen, en bijna onmerkelijk, den boom afzakt, om, blootgeſteld aan eene menigte gevaren, en eene ligte prooi vóór den zwakſten vijand, eenen anderen op te kruipen, die hem weder voor wóning en tot ſpijze kan dienen, en op welken hij eindelijk, na lang ſukkelen, aankomt, door gebrek aan voedſel tot een geraamte uitgeteerd, en doodelijk afgemat van den voor hem verren weg. — Daar zit hij weder verlaten en eenzaam, verbergt zich tusſchen de digte bladeren, en zich vast aan een' tak klemmende, verſlaapt hij den langen dag; des nachts alleen ontwaakt hij, om zich te voeden; des nachts alleen waagt hij het, zijne droevige ſtem te verheffen, en het pijnlijke, „aai," klinkt door het ſtille woud.

VOGELEN.

Doch genoeg van de viervoetige en kruipende dieren; zijt nu ook op uwe beurt mijn onderwerp, schoon gepluimde luchtbewoners! die in deze uitgestrekte wouden door elkanderen zwiert, en ze met duizend verschillende toonen doet weêrgalmen.

AVOUTROU, OF BERGADELAAR.

Eerste in grootte en kracht, zult gij ook de eerste plaats bekleeden! — magtige *avoutrou!* — bewoner der ruwe bergen!

Van de hooge klip vliegt hij onder de wolken den naderenden dageraad te gemoet, en staart met onwrikbare oogen op den schemerenden god van den dag. — Nu spoedt hij eenen snellen weg in zijne snijdende vlugt, en scheurt den hemel met zijne uitgespannen wieken, of teekent prachtige kringen, in het wijde uitspansel; dan weder zweeft hij met onbewegelijke vleugelen, op de dunne lucht, en overziet hoogmoedig uit de onmetelijke hoogte, de onder hem zwevende wereld; van deze verhevene standplaats kiest hij zijnen buit, en zijn doordringend oog ontdekt de zorgelooze prooi, tusschen digt verwarde struiken, en breede kreupelbosschen; als een bruisende stormwind stort hij neder op den weerloozen haas, of het jonge reebokje; slaat zijne scherpe klaauwen diep in de zijden van het schreeuwende schepsel, en verheft zich met hetzelve in eene snelle vaart door de huilende lucht, terwijl zijne breede schaduw, gelijk eene lage wolk, over bosschen en heuvelen loopt; hoog verheven, aan den rand eener overhangende rots, heeft hij zijn ongenaakbaar nest gebouwd; daar wachten zijne hongerige en bloedgierige jongen met luid gekras naar

zijne wederkomst, en welhaast is de ongelukkige prooi van een gereten en verslonden. Somtijds vat hij van den zandigen oever de trage schildpad op, en spoedt met langzame en zware slagen, en bukkende onder den last, moeijelijk naar het schreeuwende gebroed; terwijl het tweeslachtige dier, den langen hals uit de schelp steekt, kijkt en verwonderd is, waar het zich bevindt; — op eens laat hij het verbaasde schepsel van de hoogte op eene breede en vlakke klip vallen, dat de harde schaal aan duizend stukken van een splijt, en het naakt als een vorsch ligt te spartelen.

BAIJA, OF HANGVOGEL.

Gij onaanzienlijke *Baija* (*) zult nu volgen; uwe goe-

(*) Deze vogel heeft de grootte, en ten naastenbij de kleur van de Europeaansche musch; doch iets geler. Hij is zeer tam, leerzaam en buitengemeen getrouw; zoodat wanneer hij op een zekeren afstand van zijnen meester gebragt wordt, en men hem dan loslaat, hij niet rust voor hij denzelven heeft wedergevonden, zonder van de goede gelegenheid ter vlugt gebruik te maken. Hij is echter wel het meest aanmerkelijk, wegens den bouw en de zamenstelling van zijn nestje, dat uit kunstig door elkanderen gevlochten stroo en riet bestaat, de gedaante van een eenigzins langwerpig zakje heeft, en van onderen met een naauwen en langen ingang, even als eene pijp is voorzien; zoodat het geheel niet kwalijk op een fleschje gelijkt, hij hecht het gemeenlijk vast aan de uiterste einden van de hoogste en dunste takjes der boomen, die aan den kant van een water of vijver staan; alle jaren maakt hij weder een nieuw, van dezelfde gedaante en met even zulk eene pijp aan het vorige vast, en zoo vervolgens tot vijf en zes toe; hierdoor zijn zijne jongen tegen de aanvallen der roofvogels, slangen, hagedissen, enz. die zeer op derzelver vleesch gesteld zijn, beveiligd. Het is wegens deze bijzondere zamenstelling van zijn nest, dat men hem ook wel hangvogel noemt. Deze vogel is voor het overige zeer gezellig; en het is niet vreemd eenige honderde van hunne nesten, aan éénen boom te zien.

de hoedanigheden verdienen dezen rang; in dezelve zijt gij den olifant gelijk; even als hij, boven de magtige bewoners der wouden, munt gij in deugden onder uw geslacht uit.

Ook gij zijt leerzaam, getrouw, schrander, bemint de gezellige zamenleving, en uwe jongen in den hoogsten graad, en verlaat nooit vrijwillig de plaats, waar ze, naakt en vederloos, om hulp en voedsel schreeuwen. Hoog aan de toppen der boomen bouwt gij, met honderden uws gelijken, het uit verscheidene verdiepingen bestaande nestje; ongenaakbaar en ontoegankelijk voor bloedgierige roofvogels, en andere vijanden, die uw kroost belagen; aan de dunste twijgjes der boomen hebt gij het gehecht, door den minsten wind wordt het heen en weder bewogen en tegen de naastbijzijnde takken gezweept.

MIENKOERWIE.

Ziet de schoon gevederde *Mienkoerwie* (*), op de takken der overhellende boomen, die een tintelend beekje of verzilverden vijver beschaduwen, zitten! met uitgerekte halzen en half geopende wieken, loeren ze onbewegelijk op de dartele vischjes, die, door de warmte der zon naar boven gelokt, zich onder de schemerende schaduw vermaken. Hier en daar ziet men er eenige, als een steen, van de overhangende takken in het water plompen, en voor eenige oogenblikken in hetzelve verdwijnen, tot zij, met de schubbige prooi in den bek, weder boven komen. — Des nachts alleen hoort men hen elkander met melodisch gefluit toeroepen en beantwoorden, en hunne schelle stemmen klinken door het eenzame woud.

(*) Deze vogel heeft de grootte van een' spreeuw, zeer schoon gekleurde vederen, en eene buitengemeen schelle stem; zijn snavel is even als die van een' papegaai gekromd.

P I P O IJ A.

Hoort hoe de verliefde *Pipoija* (*), in de ruifchende palmtoopen, de welluidendfte toonen door de kleine keel gorgelt! terwijl fcharen van *Perrokieten* (†), met luid gefchreeuw, en onderling twistende, op de bewegelijke takken nederftrijken.

KOWIEL, CARLO EN SJAROEK.

Daar zit de gefpikkelde *Kowiel* (§), fluitende in het digte mangabosch, en verzadigt zich met de gulden vrucht; de zwaarlijvige *Carlo* (**) tracht vergeefs zijne melodifche toonen na te bootfen, en zijne knarrende ftem klinkt nog even onwelluidend; terwijl het heldere geroep van den *Sjarok* (††) elke pauze vervult.

(*) Hij heeft een korten staart, de grootte van eene zwaluw en zeer schoon gekleurde vederen; hij zingt buitengemeen liefelijk, voornamelijk in het begin van den regentijd.

(†) *Perrokieten* zijn eene soort van papegaaijen, doch iets kleiner, hebbende de grootte van eene duif; hunne staart, die wel tweemaal de lengte van hun ligchaam heeft, is zeer schoon, en, even als bijna de geheele vogel, van eene helder groene kleur; om den hals hebben ze een' smallen regenboog van blaauw, wit en rood; de oogen zijn klein, levendig en vuurkleurig.

(§) *Kowiel* is een trekvogel van de grootte van eene duif; hij houdt zich gemeenlijk in de rijpe mangabosschen op, en heeft een' langen staart en bloedroode oogen. Het mannetje is bijna zwart en het wijfje gespikkeld. De *Indianen* zeggen dat deze vogel verliefd is op de roos.

(**) *Carlo* heeft de grootte van eene gans, de vederen zijn gespikkeld en de bek is rood; op denzelven is een rond uitwas even als een appel; hij heeft eene schelle stem en maakt een geluid omtrent als het knarren van een ongesmeerd wiel van een' wagen; men kan het wel eene engelsche mijl ver hooren; gemeenlijk, wanneer hij aanhoudend roept, volgt een sterke regen.

(††) *Sjarok*, eene soort van kwartel.

NACHTUIL. BAOER.

In de diepe kloof der rots zit de droevige *Nachtuil*; voor hem hebben de bloemrijke velden en geurige boschjes geene aantrekkelijkheid; hij vliedt het gezelschap der andere vogelen, en in verlatene ruïnen of met mos begroeide boomen is zijne woning, waar hij eenzaam en ongestoord zijne eentoonige 'klagten kan uiten; het gezigt van den dag verbaast hem, en de aangename tooneelen der natuur geven hem verdriet; alles schuwt zijne nabijheid, de vale *Baoer* (*) alleen hangt zich onbevreesd aan de takken der boomen, die zijn verblijf omgeven.

SLANGEN.

Ditmaal genoeg van u, gij wreede en wilde dieren! die brullende of met woest geschreeuw het uitgestrekte woud doorkruist; gij vlugge herten! en schichtige elanden! ongelukkige prooi der verslindende monsters, en alle die, als gij, in angst en sidderende hun voedsel zoeken, in stage vrees hun leven slijten, en op elk geridsel, dat uit de struiken hunne opmerkzame ooren treft, ijlings vlugten, en vaak de heldere beek of het bebloemde dal, om den dood te ontvlieden, droefgeestig verlaten, eer zij hunnen honger gestild, of hunnen brandenden dorst ge-

(*) *Baoer*, eene soort van groote vledermuizen, en uitermate wild; wanneer zij gevangen zijn, bijten ze al wat onder hun bereik is, tot hunne eigene pooten en vlerken toe, met hunne scherpe tanden af. Zij vliegen zeer hoog en snel, en hebben een doordringend gezigt; hunne vlerken zijn met twee haken voorzien, waarmede, benevens met hunnen bek, zij zich al kruipende voortzetten en aan de takken der boomen hangen. Het is ten hoogste gevaarlijk in de opene lucht te slapen, dewijl zij den slaper ongevoelig eene ader openen, en eene groote menigte bloed uitzuigen, makende met hunne uitgespreide vlerken eene aangename koelte, hetwelk belet dat men door den beet ontwaakt.

lescht hebben; ook u, gij huppelende en vliegende schepseltjes! die de verhevene kruinen van het lommerrijk geboomte bewoont, en de digt bebladerde takken tot eene schuilplaats kiest, — u zeg ik mede vaart wel!

Het glibberige geslacht, dat zich in golvende beweging langs de aarde sleept; de kronkelende bewoners der nederige struiken, en verschimmelde poelen; dat gevaarlijk gewormte, van elk gevloekt en gevreesd, niettegenstaande de levendige verwen hunner schoon gevlamde huid, zal ik nu beschrijven.

Ik zal al die hatelijke dieren opnoemen zoo veel mij bekend zijn; ik zal hunnen aard en hunne hoedanigheden ontvouwen, de eigenschappen van hun doordringend vergift, en de vreemde en schrikkelijke toevallen die het veroorzaakt; ik zal de gevolgen ontdekken van hunnen beet, en den verschillenden dood, dien zij veroorzaken, als zij het groene zwadder, door de holle slagtanden, in de opengeretene ader drukken; als het door de naauw zigtbare wonde zich met het bloed vermengt, hetzelve ontbindt, verdikt, in vollen gloed ontsteekt, of als ijs, in de in een gekrompene buizen doet stollen, dan de roode golven, door de gezwollene kanalen, gelijk een storm voortjaagt, zoodat de zwakke dijken verbreken en het zich uit alle openingen des ligchaams giet.

Liefelijk gewest! door de natuur met heerlijkheid en pracht gesierd! waar zij met milde handen hare schatten uitdeelt! — aanlokkelijk land! dat de vriendelijk zegenende hemel gedurig toelacht, en de eeuwige lente tot hare woonplaats heeft verkozen! nog veel aanminniger zoudt gij wezen, zoo men, onbevreesd voor dit gevaarlijk ongedierte, al de vermaken, die gij gulhartig aanbiedt, konde genieten; zoo men, onbeschroomd voor een' verborgen dood, zich onder de spelende schaduw der ruischende toopen, op het witte zand, of tusschen de geurig riekende planten konde nederleggen; terwijl

het duizendſtemmige concert der ſchoon gepluimde vogelſcharen de zinnen ſtreelt, en zachte zefirs de wangen koelen, — O! konde men aan den bebloemden oever van het zilveren beekje, in hetwelk de geringde kokosboomen hunne lange bladeren ſpiegelen, onbevreesd van door den dood te worden gewekt, zich gerust aan den zoeten en verkwikkenden ſlaap overgeven, dien het ſuizelen der windjes, en het eentoonig ridſelen der golfjes over de oogleden ſpreidt!

PAMBOU-RAJAH, OF KONINGSLANG.

Wie is de ſchrik der bergen van *Wellaponahay*? — wie doet den reiziger angſtig zijnen weg vervolgen, in het uitgeſtrekte woud van *Jalé*? — Het is de vreesſelijke *Pambou-Rajah* (*); de geſchubde Koningin der ſlangen! — Hare reusachtige lengte is als een twintigjarige palm, die zich welig aan de zandige boorden van eenen ſnelwietenden ſtroom verheft; haar omvang als de gladde ſtam van den *Panam* (†); evenredige zwarte vlekken loopen over den ſchubbigen rug, en de wijde kaken zijn gewapend met zagende tanden; haar geblaas is als het ruiſchen van een palmbosch in den ſtorm; en wolken van giftigen damp ſtijgen uit de diepe keel.

In tiendubbele bogten hangt zij over den nederigſten

(*) Zij is verschrikkelijk groot, hebbende de lengte van 60 à 70 voeten, en wel driemaal de dikte van een volwassen man; de huid is geel, met donkere vlekken. Zij houden zich gemeenlijk, op de hier beschrevene wijze, in boomen op; doch wanneer zij in lang geene prooi hebben kunnen verrassen, drijft haar de honger, haar gewoon verblijf te verlaten, en haar voedsel op de aarde te zoeken, alsdan vervolgen zij al wat zich aan haar vertoont.

(†) *Panam* is een geweldig hooge boom, en zeer digt met langwerpig ronde bladeren begroeid; de bloemen van dezen boom hebben eenen aangenamen maar buitengemeen sterken reuk, die hoofdpijn en duizeligheid veroorzaakt.

tak van een' magtigen boom, en loert op prooi; de vlugtige ree, die onder haar bereik graast, is een ligte buit; de verscheurende tijger zelfs spartelt te vergeefs; zijne scherpe klaauwen en tanden baten hem niet, noch de luchtigheid van zijnen sprong en radde leden. Vaak verrast zij hem, als hij bij het verbleeken der sterren, vergenoegd van zijne nacht-roode, met uitgedeide zijden en bebloeden muil, naar zijn hol terug keert, en zonder vrees voor gevaar, onder het gapende monster voorttreedt. — Snel als de straal des hemels, die uit gistende onweêrswolken de aarde bevoert, schiet zij neder, vat hem in den gespikkelden rug, en bindt hem met den verdunden staart aan den knoestigen stam; dan de lenige knoopen aanhalende, verbrijzelt ze zijne beenderen, zoodat hun gekraak zich in de verte doet hooren. Nog levend en jammerlijk brullend, wordt het ongelukkige schepsel eerst door haar zelven beslabberd, in het afgrijsselijke hol hares muils ingezogen; uit het diepste van hare ingewanden laat hij nog een naar en dompig gekerm hooren, totdat hij in den bewegelijken kerker smoort. Nu tot berstens toe opgevuld, strekt zij zich uit, en slaapt een' langen en ongevoeligen slaap; ongelukkig zij, zoo op dit tijdstip der bedwelming de ronddwalende *Veddah* haar vindt; als hij, met den klinkenden boog en rammelenden pijlkoker gewapend, ter jagt gaat; onbevreesd kapt hij haar met zijnen handbijl den vreesselijken kop van den gedrogtelijken romp, die onmagtig zich vergeefs in duizend bogten wringt; juichende over den buit zoekt hij zijne makkers, en lange nog vergasten zij zich op het malsche en smakelijke vleesch.

NAGA, BRILSLANG OF COBRA CAPELLA.

Daar komt zij aan, de giftige; uit hare duistere schuilplaats komt zij te voorschijn, nadat zij door lange schuring tusschen digte struiken, of aan eene ruwe klip zich

van de oude huid heeft ontdaan; verjongd en vol van nieuwe kracht, glijdt zij in graauwe golven over het gras; belust op wraak, draait zij den opgehevenen kop aan alle zijden;—uit hare gloeijende oogen ſchieten brandende ſtralen, en angſtig vlieden de dieren voor haar heen.

Beklagenswaardig hij, die onverhoeds met een haastigen ſtap den boozen worm drukt, of haar onwetende aanraakt, als hij zorgeloos voor gevaar in het hooge en welige *nagagaasj* (*) wandelt; of, door nieuwsgierigheid gedreven, door woeste en onbewoonde gebouwen, met distelen en dorens digt bewasſen, dringt; onder hangende ruïnen, over ingeſtorte muren en vermolmde puinhoopen klautert. Sisſende ſchiet zij op hem toe, en leegt de volle blaasjes in zijne aderen, terwijl hij gillende terug vliegt, en in wilde vertwijfeling de handen wringt. Het vergifte ſchuim is naauwelijks in de wonde geſpoten, of vloeit met het rusteloze bloed door al de kronkelende kanalen, beſmet het met een ſcherp en bijtend zuur, welke het van de karmozijne kleur berooft, en zwart en modderig deszelfs loop vertraagt; eene doove en loome pijn woelt den magteloozen lijder door de leden, en de doffe oogen vergieten onwillige tranen; welhaast bevangt hem duizeligheid met koude rilling, en de walgende maag verheft zich tegen de keel: totdat eindelijk, herhaalde ſtuipen zijne zenuwen ſchudden, en de trage pols zich vaak verliest; de bange borst moeijelijk naar adem hijgt, en, in eene lange flaauwte, de bevende ziel uit hare woning ſluipt.

Dit zijn de ſmartelijke gevolgen van haren giftigen beet. Hierom, o landman of reiziger! vermijd de plaatſen waar zij zich gaarne ophoudt, en in het verborgen loert. Dat geen verkeerd medelijden of ijdel bijgeloof (†) u haar

(*) *Nagagaasj* beduidt slangengras, dewijl zij zich gaarne in hetzelve ophouden.

(†) De Heidenen door bijna gansch *Indië*, eerbiedigen de *Naga*

doe fparen, als gij haar flapende in het zand vindt liggen, of zij u ftoutmoedig den weg durft betwisten; verbreek den gladden rug met ftokken, verpletter haren boozen kop met fteenen, zoodat zij zich vergeefs kromme, en de afgeknotte leden eerst met het ondergaan der zon hunne krimpende beweging verliezen. — En gij voornamelijk, wandelende pelgrim! dien de gelofte eene lange reize doet ondernemen naar het wijdberoemde *Jagernaat* (*), of die de geboorteplaats van KISHTNA bezoekt (†), dan wel met het heilige water beladen vergenoegd terug keert (§), of uit verre landen uwe zonden brengt, om ze aan het bulderende ftrand van *Ramasfourin* (**) af te

of brilslang, uit godsdienstige begrippen, en zullen haar nooit dooden of beleedigen. Volgens hun gevoelen is het een *ojatra* of kwaad voorteeken, wanneer zij over of tusschen de voeten van dengenen, die haar geslagen of gekwetst heeft, ontvlugt, zonder denzelven te bijten.

(*) De *Indianen* gelooven dat aldaar het in steen veranderde ligchaam van KISHTNA VISHNOU in zijne achtste invleesching, welke gedaante hij aangenomen heeft, om de tirannische Koningen te straffen, wordt bewaard.

(†) De geboorteplaats van KISHTNA is de stad *Madara*, in het Koningrijk van dien naam.

(§) Dit doen eene soort van pelgrims of monniken, *Kasjie kauries* genaamd; die naar *Kasjie* of *Benares* in bedevaart reizen, van waar ze, in ronde aarden potten, ieder omtrent 20 à 25 mengelen kunnende houden, water uit den *Ganges* halen. Dit water verkoopen ze aan rijke lieden, die het godsdienstig bewaren, en als een zieke op sterven ligt, giet men hem daarvan iets in den mond en op het hoofd; ook wordt het op groote gastmalen aan de gasten voorgediend.

(**) *Ramassourin* is een eiland in de bogt van *Manaar*, tegenover *Ceilon*, waar zich de vijver *Danoucobie* bevindt, door den God RAM zelven gegraven, ten einde er de zondaren hunne zonden zouden kunnen afwasschen; hebbende hij verklaard, dat wie zich in denzelven baadde, met een wezenlijk berouw over zijne kwade daden, dezelve hem zouden vergeven zijn, mits hij ze niet weder bedreef.

wasfchen: waar ook uwe Godsdienst of pligt u henen, leidt, boetdoende *Jogies!* en omzwervende *Saniasfies* (*)! vergeet niet, als gij met den laten avond de herbergzame chauderie (†) bereikt hebt, om, eer gij uwe vermoeide leden op de harde mat uitftrekt, alle duistere hoeken te onderzoeken en herhaalde reizen in de handen te klappen, opdat, zoo het kwaadaardige fchepfel in verborgene achterhoede ligt, gij hare fchuilplaats moogt ontdekken, of zij u tusfchen de geborftene muren, of uit het vermolmde ftroodak, met haar geblaas moge beantwoorden; ook doet gij wel, afgefchilde look in uwen gordel te knoopen, welks fterke reuk haar onverdragelijk is, en haar van uwe legerftede verwijderd houdt; doch beter dan dit alles, zoo gij magtige bezweringen weet uit te fpreken, en zingende kunt dreigen met RAMA's fnelle *Bahanam* (§), den witborftigen *Garoer* (**), en met den fchitterenden *Soerdjoe* (††); angftig vliedt zij voor deze gevreesde namen, en fnelt fchuifelend over het veld; verre weg van de plaats waar zij zich in ftille gerustheid, met de piepende vledermuis of fchuilende vogeltjes voedde. Doch overvalt u de nacht op eenzame en onbewoonde vlakten, zoodat gij, dwalende tusfchen verwarde ftruiken en digte kreupelbosfchen, met moeite uwen weg zoekt, dat dan de taaije en knoestige wandelftaf, bij elken tred met kracht tegen den grond ftoote, en het gerammel der

(*) Boetdoende en omzwervende monniken.

(†) Rusthuis.

(§) *Bahanam*, dus worden de dieren genoemd, die den Goden tot rijpaarden dienen.

(**) *Garoer* wordt verbeeld, met het aangezigt van een' jongeling, en het ligchaam van eenen gedrogtelijken vogel; hij wordt ook wel *Tarksjia* genoemd; en is een getrouw dienaar van RAM geweest.

(††) *Soerdjoe* is de zon; Garoer en Soerdjoe zijn, volgens het gevoelen der *Indianen*, onverzoenlijke vijanden der *Naga* of brilslang.

ijzeren ringen zich van verre late hooren (*); opdat het venijnig ongedierte, door het schelle geraas verschrikt, ijlings vlugte, en gij uwen voet niet onvoorziens op deszelfs kouden en glibberigen rug zet.

VIJANDEN DER BRILSLANG.

Vele zijn de onverzoenlijke vijanden der *Naga*, welken de algoede natuur een' eeuwigen haat voor haar heeft ingeplant: de rood gespikkelde *Polonga* doch wel voornamelijk de gezellige en menschenbeminnende *Mongoe* (†), een gering diertje met een leeuwenhart; dat den kamp nooit weigerde, en van vreugde juicht, als het de felle slang ontmoet, waar zij aan den kant eens poels op den roeijenden kikvorsch loert, of trots en hoovaardig haar kronkelend pad, op den zandigen oever eener rivier teekent; nu den bast rimpelig in een trekt, dan zich weder verlengt, en de wijde ringen achter aansleept. —

GEVECHT VAN DE BRILSLANG EN DEN MONGOE.

Naauwelijks wordt ze hem gewaar, of zij stijgt dreigende omhoog; haar gladde hals zwelt van boosheid; zij ontvouwt den glinsterenden zwarten bril aan den gezwollenen kop, en drilt de gevorkte tong tusschen de doodelijke slagtanden; driftig vervolgt ze hem, terwijl hij wijkt en listig deinst, tot aan de plaats, waar de bij hem bekende plant, het onfeilbaar hulpmiddel tegen haren gevreesden beet, de gezegende *Colouppa* (§) groeit; hier houdt hij

(*) Men gebruikt des nachts om de slangen te verjagen eenen stok met koperen ringen bezet, waarmede men een geraas maakt, dat men zeer verre kan hooren.

(†) Dit diertje heeft de grootte van een middelmatig konijn, korte beenen en is roodachtig van haar. — Deszelfs snuit is in het klein aan die van een varken gelijk

(§) Eene plant met purperkleurige bladeren, waardoor de beet der brilslang zijne uitwerking verliest.

ſtand, en vertrouwende op het krachtige tegengift, bereidt hij zich tot het gevecht; moed ſchittert in zijne oogen; zijn haar rijst als borstels overeind; ongeduldig krabt hij de aarde en een luid geknor is het teeken tot den ſtrijd.

Even zoo als in de zandige vlakten van *Lybië*, de waakzame ſtruis den dunnen hals in de lucht ſteekt, wanneer het doffe getrappel der paarden, en het gedruisch der jagers, ver achter den gezigtseinder door de eenzame woestijn zijne luisterende ooren treft, — dus verheft zich het kronkelende ongedierte, met ijsſelijk geblaas, op de geſchubde borst, en dreigt met trillende tong vernieling en dood; onafgebroken ſtaart ze met fonkelende oogen op den radden vijand, en volgt naauwkeurig al zijne ſchichtige wendingen; bij elken aanval vliegt zij ſchrikkelijk ſisſende op hem in, en even ſnel ontwijkt de andere den gevaarlijken ſcheut; indien het haar gelukt hem te kwetſen, verhaast het alleen haar verderf, en terwijl zij het gistende venijn in zijn bloed drukt, ſcheurt hij met zijne ſcherpe klaauwen, lange voren in den gladden buik; dan in haast van het genezende kruid etende, komt hij met nieuwe kracht en verdubbelde woede op haar aan, en belaagt haar zonder tusſchenpoozen van alle kanten; totdat zij eindelijk, vermoeid van de vergeefſche ſcheuten, duizelig van de ſnelle draaijingen, en magteloos door de ontvangene wonden, zich niet langer opgerigt kan houden; haar ſteigerende kop zinkt allengs ter aarde, en terwijl zij angſtig naar de vlugt omziet, grijpt hij haar in den nek, en bijt den kop van den kronkelenden romp.

POLONGA.

Daar waar de doodelijke *Ningala* (*) hare ranken ſchiet,

(*) Eene plant welker vrucht, veel gelijkenis met roode aalbessen hebbende, een doodelijk vergiſt is.

en andere giftige planten in de flijkachtige aarde groeijen, aan den oever van gistende poelen, met het knikkende riet bewasfen, uit welke fchadelijke dampen zich ftaag verheffen; of in het vermolmde merg van omgeftorte boomen, die de jaren of de herhaalde ftormen hebben in het ftof gelegd, — daar woont de vreesfelijke *Polonga*; daar vindt zij de ftoffe waarmede zij op nieuw de blaasjes achter de fpitfe flagtanden vult, als zij dezelve in de bevende voeten ván mensch of dier, die haar onwetend drukten, geleegd heeft — noodlottige ftoffe, die de zenuwen verdooft, en hunne veerkracht doet verliezen; die eene bevende koude over het geheele ligchaam verfpreidt en de oogen met een' onweerftaanbaren flaap overvalt; die de levende warmte van het bloed beneemt; het ftaag loomer en trager doet vloeijen; (gelijk een afvlietende ftroom, over welken de verfteenende adem des barren winters blaast) totdat het allengs in de aderen ftolt, en het kloppende hart doet ftil ftaan.

GEVECHT VAN DE NAGA EN POLONGA.

Gelukkig voor het menschdom, dat zij de bewoonde plaatfen vliedt, vreesachtig is van aard, en niet ligt tot toorn geneigd, ten zij ze zich gedrongen voelt, of zich zelve in gevaar acht; doch op de graauwe *Naga* uit zij al hare woede; haar vervolgt zij in alle fchuilplaatfen, en roept haar met luid gefis van tusfchen de ftruiken, of het fcherpe flangengras, haar liefste verblijf, tot den ftrijd. Somtijds vindt ze haar aan den voet van den weekftammigen *Pàpaija*, op wiens geftadigen bloefem zij gretig aast; of de booze ligt op het witte zand in de heete zon zich te bakeren.

Op de welbekende ftem harer vijandin, ftijgt zij uit het midden der cirkelvormige bogten, waarin zij haar ligchaam heeft gelegd, fteil omhoog, ontfpreidt den waaijer aan den platten kop, drilt toornig met de drie-

dubbele tong, en haren langen sleep ontrollende, maakt zij zich tot den doodelijken kamp gereed.

Met verbazende snelheid schieten ze voorwaarts, en knoopen zich in een, met wonderlijke vlechten; woedend bijten zij op elkander los, met hare staarten zweepen ze den grond, hare oogen flonkeren als gloeijende robijnen; de lucht is vervuld met haar toornig geblaas, en de kleurige vlammen der uitgedijde huid vertoonen zich met meerderen luister. Nu winden ze zich los en strijden van verre; dan wederom verwarren zij elkander met hare buigzame ligchamen, en tuimelen over het slijmerige zand, of vervolgen elkander voor eene poos, de eene half kruipende, de andere zwemmende langs de aarde, en hervatten den kamp op nieuw, met gelijke woede en gelijke kracht; bij wraakzucht list, bij list behendigheid voegende, verwikkelen zij hare halzen met kunstige slagen, en zich met de staarten aan elken struik, aan elken boom klemmende, trekken zij met verbazende kracht, de onoplosselijke knoopen te zamen; hare uitgerekte ligchamen verdunnen zich; stikkende openen zij de zwadderige kelen, en verre uit den kop puilen de brandende oogen; verzwakt door wonden en haar beider gift, onmagtig om zich weder te ontstrikken, zinken ze op elkander neder; nu en dan roept de wraakzucht het vlugtende leven terug, en zij doen nog eene vergeefsche poging om elkander te schaden, totdat eindelijk de ineengewrongene klomp onbewegelijk ligt, en scherpvretende mieren zich met haar vleesch vergasten.

Dit nu zijn de vijanden van de trotsche *Naga*, die haar met razende verbittering onophoudelijk vervolgen; doch vreesselijker voor haar dan al de overigen, is de hoogvliegende en snelle *Keroudin* (*), de geduchte vernieler

(*) *Keroudin* is de Malabaarsche naam van eene soort van arend of kuikendief, in het Portugeesch *Minhote* genaamd; hij heeft een' witten kop en hals; het overige van het ligchaam is roodachtig,

van haar geslacht, uit wiens klaauwen ze geene redding heeft te hopen, tegen wien alle verdediging vruchteloos is, en de aangename wraak den dood niet vertoeft.

Met uitgespannen wieken, hangt hij onbewegelijk aan den rand eener duistere wolk, en overziet, hoogmoedig op de aanbidding van VISHNOUS nederige vereerders (*), uit de onmetelijke hoogte het onder hem zwevende landschap, totdat zijn doordringend oog de zorgelooze prooi ontdekt, waar zij opgerold in het witte zand sluimert; een schreeuw van blijdschap klinkt door de wolken, en in wentelende bogten daalt hij lager en lager, tot hij eensklaps als een stormwind op de verschrikte slang nederstort, en haar den kop van den gladden hals afbijt;

(*) De *Hindous* vereeren hem, dewijl VISHNOU in eene zijner invleeschingen zich van hem als rijpaard bediende. Er is een berg, omtrent 4 mijlen ten noordwesten van *Sadraspatnam*, op de kust van *Chormandel* gelegen, die zeer vermaard is, wegens het voeden van twee dezer vogelen, hetwelk naar het voorgeven der Braminen reeds 2000 jaren zoude geduurd hebben.

Omtrent tegen den middag zet zich een bramin met eenen kleinen koperen pot, vol gekookte rijst, op een' grooten platten steen, die zich op den top van den berg bevindt, waarin twee kuilen zijn van een half voet diep die altijd met water aangevuld zijn; van deze rijst maakt hij kleine ronde balletjes, en legt die, gelijkelijk verdeeld, bezijden zich in twee koperen bekkens, waarop hij zich met het aangezigt voor over werpt om te bidden. — Juist te 12 ure ziet men de twee vogelen van verre komen aanvliegen, die, na eenige kringen in de lucht rondom den top van den berg gemaakt te hebben, zich op den steen nederlaten, en in de met water gevulde kuiltjes baden, waarna zij zich achter den bramin plaatsen, de een aan zijne linker, de andere aan zijne regter zijde, die hen met averegtsche handen de balletjes toereikt. — Zoodra zij verzadigd zijn, begeven ze zich elk weder naar zijn vijvertje, om zich te baden, verheffen zich in de lucht, en na op nieuw eenige kringen om den top van den berg gemaakt te hebben, vliegen ze te zamen weg, den koers naar het oosten nemende, vanwaar ze ook kwamen.

dan verheft hij zich met den ſpartelenden romp, om denzelven tusſchen de waaijers van den palmboom, op zijn gemak te verſlinden; of ijlt er mede naar zijn verheven nest, waar hij er zijne hongerige en ſchreeuwende jongen mede voedt.

Doch nog verſchrikkelijker noodlot wacht u ſomtijds, geduchte worm! en gij, die door de wijde velden en digte ſtruiken, in wilde vrijheid omdooldet, of verlatene tempels en weêrgalmende zalen van waggelende ruïnen in ongeſtoorde rust bewoondet, moet vaak eene naauwe en duistere gevangenis met meerderen van uw geſlacht aanvullen, en, ſchandelijk ontwapend, u in dezelve met gedrongene bogten krommen.

Hiertoe bragten u de betooverende ſpreuken van den *Sorpojaan* (*), die u uit uwe ſchuilplaats te voorſchijn deden komen; hoog op de borst leunende, luiſterdet gij naar zijne vleijende woorden; en in ſlaap gewiegd door het zoete geluid der *magodie* (†), naamt gij niet waar, dat hij u al ſpelende ongemerkt naderde, tot hij u ſnellijk om den gekartelden ſtaf ſlingerde, in den gladden nek greep, en de ſpitſe tanden uitrukte, welker doodelijke droppen onſchadelijk op de aarde vielen.

Nu zult gij u niet meer in de warme zonneſtralen koesteren, noch den verfrisſchenden wind door de brandende keel inademen; voortaan zult gij u niet meer met den ſpartelenden vorsch verzadigen, noch de ongevederde vogeltjes in hunne nesten overvallen, en hunne teedere beentjes kraken; de ſlaauwe en ontoereikende inhoud van een ei, zal uw dagelijksch voedſel zijn, en in den platten en toegedekten korf gedrongen, met ſtage duisternis omgeven, zult gij het licht niet zien, noch uwe pijnlijke leden uitrekken, dan om naar de eenvormige toonen der

(*) Slangenbezweerder.

(†) *Magodie* is een instrument, in gedaante en geluid, veel op den doedelzak gelijkende.

magodie, in steigerende houding, en met ijdel geblaas, uwe magtelooze razernij te uiten, en met vruchtelooze scheuten, de tergingen van uwen dwingeland te beantwoorden, en tot schouwspel en spot van de nieuwsgierige menigte te strekken, die zich verheugt in uwe zwakheid, en om uwe onschadelijke pogingen lacht.

Wie kan al het vergiftige gewormte noemen, dat in deze uitgestrekte wonden krielt, in slijmige moerassen, in de kloven en holen der bergen? — wie kan al hunne verschillende geslachten, gedaanten, hoedanigheden en aard beschrijven?

ANACONDO, BOJOBIE.

Wat zoude men niet kunnen zeggen van de gedrogtelijke *Anaconda* (*), in grootte en aard de *Pambou-rajah* het naaste. — Wat van de misvormige *Bojobie* (†), wier breede rug met wonderschoone kleuren, en de gladde hals met groenvlammend goud is gesierd? doch mijd haar, voorzigtig reiziger of pelgrim; haar gif spreidt in het bloed eene ijsselijke plaag, — melaatschheid, — erger dan de dood.

RETTUM VIRIËN.

Veel konde ik vertellen van de zwarte *Rettum viriën*, en de verschrikkelijke uitwerkselen van haren beet, die het bloed schuimend en met tiendubbele snelheid door de aderen jaagt, zoodat het, gedrongen in de naauwe ka-

(*) Is eene slang van de dikte van een volwassen mensch, en omtrent 30 voeten lang; haar geheel ligchaam is met donker groene en gele schubben bedekt. Zij ligt gemeenlijk in hare geheele lengte op den grond, en houdt den staart alleen om eenen boom geslingerd.

(†) *Bojobie*, eene schoon gekleurde slang, welke echter door hare omgekrulde lippen, die de doodelijke slagtanden laten zien, van eenen schrikverwekkenden aanblik is.

nalen, ſtormende doorbreekt en zich bruiſende uit alle openingen des ligchaams ſtort.

NELLA PAMBOU.

Ook van de geringde *Nella*, die met een klokkend geluid hare ſchrikkelijke nabijheid verraadt, en den voorzigtigen reiziger, met verhaaste ſchreden, een' ſmartelijken dood doet vlieden.

KATTÉ VIRIËN.

En de goudgele *Katté viriën* die zich met herhaalde beten wreekt, en den ongelukkigen met hooggeſpannen zenuwen de leden doet krommen.

ERIE PAMBOU.

Ook van u vreeſelijke *Erie pambou*, die een woedend vuur door het ligchaam ſpreidt, dat al de vochten verteert, en een onlijdelijken dorst veroorzaakt, dien de dood alleen kan bluſſchen.

Mijn afgematte geest dwaalt onder de verbazende menigte van dit ſchadelijke gebroed! de eenvormige toon verdriet mij; en mijne verbeelding zoekt vergeefs naar nieuwe uitdrukkingen, om de vaak herhaalde woorden te mijden!

OEDDA VIRIËN.

Ik zoude anders breedvoerig van de *Oedda viriën* melden, wier vergiftende adem het ligchaam wanſtaltig doet zwellen.

MANNOU PAMBOU.

Van de grijze *Mannou pambou*, die de zandige vlakten bewoont, den gewonden aan langzame en ſlepende ziekten overgeeft, en hem vergeefs den tragen dood te hulp doet roepen.

NAAK PAMBOU.

Van de *Naak pambou*, die den ſlapenden met de zwadderige tong likt, en ongevoelig het dikke ſchuim in de zweetgaten drijft, dat al de vochten beſmet, en — o wonder! — de gevlamde verwen en plekken op de huid doet voortkomen, die, naar mate de koningin des nachts haar aanſchijn verbergt, verbleeken en verdwijnen; doch zich op nieuw vertoonen, als zij de aarde van ter zijde toelonkt, ſtaag dieper en dieper worden, met haar zich uitbreiden, en eindelijk weder even als te voren gloeijen, als zij in vollen luister aan het azuren gewelf des hemels praalt.

MAÏR PAMBOU.

De dunne en naauw zigtbare *Maïr pambou*, een gevaarlijke worm, die in het ligchaam van mensch of dier, door ſlaap bedwelmd, zoekt in te ſluipen, en den lijder aan vreemde en ijsſelijke ſtuipen overgeeft.

PADEGAN KOETTÉ EN KANNOU PAMBOU.

De *Padegan koetté*, die de beenen met ongeneesſelijke zweren bedekt. De *Kannou pambou*, van helder groene kleur, die uit de digt bebladerde takken een brandend ſpeekſel naar de oogen ſchiet, en ze met eeuwige duisternis bedekt.

UTTADIE.

Voor het vergif van al dit ſchadelijke gebroed, heeft de verzorgende natuur heilzame wortelen en planten voortgebragt, krachtige middelen, wanneer zij in tijds gebruikt worden. Doch voor uwen beet; o giftigſte der giftigen! vreesſelijke *Uttadie!* is geen kruid voorhanden, en geene genezende plant bekend; ijdel zijn bezweringen, of magtige ſpreuken; de zuigende ſlangen-

ſteen (*) hecht niet op de doodelijke wond. — Zoo ſnel als de ſtraal, die uit de wolken dringt, en het ongelukkig hoofd des wandelaars treft, die onder de uitgebreide takken van den Ala maram, eene ſchuilplaats voor het woedende onweêr heeft gezocht, hem levenloos ter neder ſtrekt; zoo ſnel de gevederde pijl den klinkenden boog ontſnapt, zijn doel in het hart des krijgers vindende, hem tuimelend doet voorover ſtorten: even ſnel werpt gij den rampzalige, dien gij uw ijlend vergif in de opgeretene ader ſchoot, in de armen des doods; het oogenblik van uwen beet is dat van het einde zijns levens; — haastig en ontſteld verlaat de ziel hare woning.

Zwarte adders met ontzigtbare oogen! tweehoofdige waterſlangen en hoe gij alle heeten moogt, gij zijt ſlechts al te menigvuldig.

KALLOUDIE.

En gij onſchadelijke *Kalloudie*, loom en traag ſchepſel! die het dikke en ineengedrongene ligchaam vergeefs tracht te krommen, en den onbuigzamen ruggegraad golvende te verheffen; die niet, als anderen van uw geſlacht, in ſnelle beweging uwen weg voortzet, maar met langzame draaijingen den ſtaarteloozen bast voortwentelt; die geduldig ſlagen en den dood verdraagt, en vaak den zwartborſtigen Ever tot eene ſmakelijke ſpijze verſtrekt.

(*) Deze steen komt niet, zoo als sommige voorgeven, uit het hoofd der slang zelve voort; maar is eene kompositie van zekere *pandaroms* of monniken. Om te beproeven of zij echt is, neemt men ze in den mond, als wanneer ze terstond aan het gehemelte kleeft; of in een glas met water geworpen, komen er oogenblikkelijk eene menigte belletjes of blaasjes op de oppervlakte. Zij zijn rond, graauwachtig van kleur en zoo groot als een duit, in het midden meer verheven dan aan de kanten; die van Agra komt is de beste.

ELLIE PAMBOU.

Gij ook, menſchenminnende *Ellie Pambou* (*)! goedaardig en vriendelijk, als zij, die u herbergzaam opnemen, en met hunne kinderen opvoeden, u ſtreelen en beſchermen, dankbaar dat gij hunne woningen van vuil ongedierte zuivert, ſnelle rattenvanger! en alle, die als gij, van het ſcherpe venijn ontbloot, de digte ſtruiken doorwoelt! ik ga u met ſtilzwijgen voorbij; eene andere, vrij aangenamer ſtoffe zal mij bezig houden, waar mijn geest vrij en ongedwongen ronddwalen kan, en zich niet genoodzaakt zal vinden, over onaangename en vervelende onderwerpen te handelen. — Lagchende velden! met een doolhof van beken doorſneden —, vruchtbare valleijen! met bloemen en zwemmende rijstvelden bedekt — liefelijke heuvels! ik wil op uwe welriekende toppen wandelen; daar, waar de doornige *Rottan* (†) weelderig om den klapperboom (§) klimt, en hare ranken tusſchen de uitgebreide takken ſlingert; en de zure geſchubde vruchten, in digte gele trosſen, aan de zijde van den honigzoeten palpalam hangen.

BOOMEN, VRUCHTEN, PLANTEN EN GEWASSEN.

ALAMARAM OF WORTELBOOM.

Met u zal ik aanvangen, oude zoon der aarde! prach-

(*) Is eene gezelschappelijke slang, en dient den Indianen, om hunne woningen van ongedierte en voornamelijk van ratten, waar zij zeer op verlekkerd is, te zuiveren.

(†) *Rottan* is eene plant even als onze klimop, met dat onderscheid dat zij dorens heeft, en gele, zure vruchten draagt.

(§) Ook wel *Palpalam* of melkvruchtboom geheeten.

tige *Ala* (*)! — Ongevoelig voor de ſtormen, die over hem bruiſen, verheft hij zijn duizendjarig hoofd in de wolken; en in trotſche zekerheid plant hij zijn ontallijk kroost over de wijde vlakte; de zon ſchijnt vergeefs op zijn labirintisch gewelf, hij torscht hare ſtralen op zijnen rug; — dreigend verheft hij zijnen magtigen ſtam, en triomfeert over den huilenden orkaan; de ſnelle blikſemſchicht dringt niet in zijn hart, en glijdt ſisſend langs de knobbelige ſchors; — hij vreest niet de vernielende bijl, of de ſnijdende zaag; en bukt niet voor de zeisſen des tijds, of den ouderdom van eeuwen; trotsch overziet hij zijn talrijk kroost; wild rondom hem ſtaan ze in haastige opvolging verſpreid; en ſtrengelen hunne misvormige leden in broederlijke eendragt te zamen. — Naar zijne ruime ſchaduw haakt de vermoeide reiziger; de huppelende geiten grazen onder zijne eeuwig groene prieëlen, en tusſchen zijne labirintiſche gangen bouwt de *Santrie* (†) zijne grafſtede. — De vreemdeling beſchouwt met verbazing den ſtouten groei, en zoekt vergeefs, met achterover gebogen hoofd, den top des trotſchen booms; met verwondering ziet hij uit deszelfs breede armen de weelderige kinderen voortkomen, en het wijde veld met hunne ſtammen vervullen. — Wie kent het getal zijner jaren, en den dag, op welken het ſpruitje uit de aarde rees?

FIJNE HOUTEN.

Genoeg van u, aanmerkelijkſte der ontallijke woudpilaren, en der bosſchen van zwart, en hoog ebben-, gou-

(*) Dus genaamd, dewijl zijne takken op eene zekere hoogte zich buigen, in de aarde wortel schieten, en op nieuws een' stam vormen, wiens takken insgelijks weder in den grond hechten. De moederstam is van eene gedrogtelijke hoogte en dikte, en somtijds kunnen twaalf menschen dezelve niet omvademen.

(†) Muhammedaansche monnik.

verneurs- en calamanderhout (*)! Laat ons nu tusfchen de verkwikkende fchaduwen der geurige vruchtboomen wandelen, en kortelijk van de voornaamfte derzelven melding maken.

KOKOS-BOOM.

U zal ik het eerst bewonderen, — prachtige kokosboom! — die uwen ronden en gladden ftam lijnregt in de hoogte verheft, en met de lange bladeren de wolken geefelt; eenige boom van den weldadigen Schepper, uit het paradijs, aan de bewoners der heete werelddeelen gefchonken! onwaardeerbare gift! die alleen genoegzaam is tot de meeste noodwendigheden des levens! die in den onvruchtbaarften bodem groeit, en het dorre zand met de prachtige kroon befchaduwt, en uit den ziltigen oever der zee zelfs verkwikkelijk vocht zuigt. Het bittere zeewater fpoelt onfchadelijk om zijnen flanken ftam, hij bloeit met te meerder luister, buigt zich over de donderende golven, en lacht om hun geweld; klaterende flaan de zware noten tegen elkanderen, doch geen eenige valt daardoor ter aarde.

Aan het uiterfte van den geringden ftam fchieten regte, buigzame takken van alle kanten verre uit, aan welke eene dubbele rij lange geftreepte bladeren hangt; van deze takken ontbloot de eigenaar den boom voor een groot gedeelte, fplijt ze in het midden van een, en vlecht er matten van, daar hij het dak zijner nederige hut mede bedekt, of dezelve tot andere einden fchikt. — Grooter is het voordeel, dat hij uit de vrucht trekt; digt onder de gewelfde kruin hangen de zware noten in trosfen, door taaije en lenige vezels aan de *Maijang* (†) geves-

(*) Dit hout heeft een' natuurlijken glans, is zeer fijn, met gele en roode strepen gevlamd, en heeft geene kwasten.

(†) *Maijang* is de steel of de tak, waaraan de kokosnoot door eene vezelachtige zelfstandigheid is gehecht.

tigd, tot overloopens vol van het heerlijk en verfrisfchende vocht, dat zich van binnen rondom als weeke room aanzet, en allengs tot eene witte, harde en fmakelijke kern verandert; deze fchraapt hij, en perst er de zoete melk uit, waarmede hij zijne kerrys (*) en andere fpijzen bereidt, of gebruikt ze, in ftukjes gefneden, tot een nageregt; begeert hij wijn uit zijnen boom te trekken, dan fnijdt hij, zoo haast de bloefem zich afzondert, en de noot de gedaante van een areek verkregen heeft, met een fnoeimes de *maijang*, eene fpan achter de jonggeboren vrucht, met eene enkele fnede weg (†), en zijne potten er onderhangende, brengt hij ze gevuld weder af.

Olie voor de lamp, garen en touw tot netten, woning, voedfel en wijn, dit alles en nog meer, verkrijgt men van dezen gezegenden boom; hij heeft geene oppasfing of vette aarde noodig, en onder zijnen ftam kan men, zonder hem te benadeelen, andere vruchtboomen en moeskruiden planten.

PALMBOOM.

En gij, die hem gelijk zijt in fchoonheid, en zelfs in nut hem overtreft! — welige palm! — gelijk hij, groeit gij in onvruchtbare gronden, en laat toe, dat andere vruchtboomen in uwe fchaduw opfchieten, gelijk hij, draagt gij uwe prachtige kruin aan den verheven top,

(*) Kerrys zijn eene soort van ragoet, genoeg hier te lande bekend.

(†) Wanneer de *maijang* omtrent eene half el lang is, en de noot zich even gevormd heeft, dan snijdt men ze een weinig aan den top af, en hangt er eenen pot onder, waarin het vocht druipt, dat eigenlijk tot voeding der vrucht zoude hebben moeten strekken; dit vocht is de kokos, of indien deze bewerking aan een palmboom wordt verrigt, de palmwijn of surie. Men kan echter wel denken, dat de vrucht van dit onontbeerlijk voedsel verstoken zijnde, niet meer wast, en eindelijk geheel verdroogt.

en geene lage takken ontsieren den slanken stam; ook uwe lange en getakte waaijervormige bladeren dienen tot deksel der woningen en omheiningen der tuinen van uwen bezitter; of, in lange repen gesneden, schrijft hij met eene ijzeren griffel op dezelve aan zijne verre vrienden en bekenden; ook uwe smakelijke vruchten, die in verschillende grootte en rijpheid, onder de ruischende kruin hangen, zijn zijn voornaamste voedsel, het zij hij den rijpen goudgelen en sappigen appel eet of uitzuigt, dan wel denzelven van de dradige vezels reinigt, en den *poenat* (*) maakt, de *calenga* (†) plant, of den *palmkool* (§) gebruikt; ook gij geeft den zoeten blaauwen

(*) *Poenat* wordt op de volgende wijze bereid: men perst het dikke en gele sap, dat in kleur en lijvigheid volmaakt op den dojer van een ei gelijkt, uit eene groote menigte vruchten, en zuivert het van de vezelen, waarna men het met de hand zeer dik op eene mat strijkt, en in de zon laat droogen; dit wordt herhaald, totdat men eene soort van koek van 3 à 4 duimen dik heeft verkregen, die men dan met de mat, waaraan hij gekleefd is, in vierkante stukjes snijdt en tot verder gebruik bewaart. Men bedient er zich van bij gebrek van rijst; het is aangenaam en zoet van smaak, doch eenigzins verhittend.

(†) *Calenga.* Men plant de pit, die zich in de vrucht bevindt, en laat dezelve weder opschieten; als het uitspruitsel de hoogte en dikte van een schorseneel verkregen heeft, snijdt men het af, roost en stampt het tot meel, en bakt er koeken van.

(§) *Palmkool.* Alle palmboomen hebben een zeer teeder gedeelte aan den top, en omtrent twee voeten lang, door de vergadering der nog ongeopende bladeren gevormd; dit merg of hart, dat de Hollanders palmkool of palmiet noemen, is, gekookt zijnde, een lekker doch duur geregt; dewijl een palmboom van dit uitspruitsel beroofd, onherstelbaar verloren is, en oogenblikkelijk kwijnt en sterft. Er is eene soort van groote kever, die zeer op dit gedeelte van den boom verlekkerd is, en in hetzelve zoekt in te dringen, hetwelk de versterving deszelven onvermijdelijk ten gevolge zoude hebben. Zoodra de *Sjana* of boomkweeker een nieuwelijks gemaakt gat ontdekt, peilt hij er

wijn, die, matig gedronken, zeer gezond is, en menig-een' van fchrikkelijke ziekten heeft genezen (*).

Doch laat gij den liefelijken palmwijn ftaan, in weinige uren verliest hij zijnen aangenamen fmaak, en, door de heete lucht aan het gisten gebragt, neemt hij eene bedwelmende eigenfchap aan, prikkelt de tong, en de fproedelende geest vliegt den drinker naar het hoofd; dan is het tijd, er de rinfche jager-fuiker (†) uit te koken, of er de fterke en onfmakelijke *pattij* (§) van te brouwen: een fchadelijke drank, wanneer hij te veel gebruikt wordt, en in welken de Europefche dronkaard, weleer aan kostelijke wijnen gewoon, en die, om zijne ginds gepleegde misdaden of onbandig leven, deze verwijderde

met een' ijzeren, met weerhaken voorzienen priem in, ten einde niet alleen het kwaaddoende insekt te dooden, maar ook om het uit deszelfs schuilplaats te halen, waar het na zijnen dood nog veel nadeel zoude kunnen veroorzaken.

(*) De *Callou* of palmwijn is een middel tegen de scheurbuik, en de ongemakken der nieren, waarvan men radikaal genezen wordt, als men denzelven gedurende acht maanden, des morgens op de nuchtere maag, drinkt.

(†) Men bestrijkt den pot, die onder den boom hangt, en daar de palmwijn indruipt, met een weinig kalk, dan kristalliseert de wijn zich aan de randen van den pot tot eene ruwe suiker, die vervolgens in de zon gedroogd en eenigzins geraffineerd wordt; zij verkrijgt echter nooit de blankheid van die uit het suikerriet.

(§) De zure *Callou* of palmwijn wordt overgehaald en door bijvoeging van eenige wortelen, tot eene soort van brandewijn gestookt, die bijna zoo sterk is als de onze; doch voor hen, die er niet aan gewoon zijn, van een' walgelijken en onaangenamen smaak. Deze drank, onmatig gebruikt, is zeer nadeelig voor het ligchaam, en veroorzaakt dan zenuwziekten, waterzucht, verlies van het geheugen, en zij, die er zich te veel in hebben te buiten gegaan, zijn meest altijd in eene soort van wezenloosheid; men heeft menschen den brandewijn en andere sterke dranken, waaraan zij zich hadden overgegeven, zien verlaten, doch dit vocht nooit.

werelddeelen, als armzalig soldaat, heeft moeten bezoeken, zich vaak te buiten gaat, en het slagtoffer van geweldige ziekten wordt, welke niet dan met den dood eindigen. — Eindelijk ondergaat de *Callou* zijne derde en laatste verandering en wordt, in weinige dagen, tot een' scherpen azijn.

Aangenaam is het, met het aanbreken des daags, als de vlammende wereldtoorts uit de oostelijke kimmen rijst, en hare lange schuinsche stralen een' purperen gloed over boomen en velden spreidt, of als zij zich ten westen spoedt, en hare meeste kracht heeft verloren, het digte palmbosch te bezoeken. — Hoe vaak, als de drukkende hitte des middags was verminderd, en de koelende avondwind tusschen de boomen ridselde, wandelde ik, in gezelschap van jeugdige vrienden, naar de uitlokkende palmtoop; dan zochten wij van verre de leunende ladder eens opgestegenen *tijferaars* (*); vrolijk en dartelende legerden wij ons onder den milden boom, en verkondigden met vreugdegejuich onze aankomst aan den verhevenen schenker; met luid geroep beantwoordde hij ons uit den gewelfden top, en gleed welhaast met de gevulde kalabas neder; dan lieten wij den schuimenden pot in het rond gaan, en dronken (onder het rooken van opgerolde tabaksbladen (†), en onder grappig kouten, zoo dat menigmaal de schaterende lach door het bosch klonk) tot verzadigens toe, van den onschadelijken blaauwen wijn; dus sleten wij den tijd, tot dat de toop zich allengs verdonkerde, de naderende avond de stille schaduw voor zich henen dreef, en de gevleugelde burgers der lucht

(*) *Tijferaar;* zoo noemt men den man, die in de palm- of kokosboomen klimt, en de potten met palmwijn afbrengt. Hij bedient zich, om in den boom te klimmen, van een klein laddertje, omdat de stam gemeenlijk, eene manslengte van den grond, met scherpe dorens is bewassen.

(†) Sigaren.

de nachtrust zochten, en van alle kanten naar hunne bekende rustplaatsen ijlden; dan keerden wij terug tusschen de enge paden der golvende rijstvelden.

VERSCHILLENDE VRUCHTEN.

Door volkrijke dorpen of langs omheinde boomgaarden, uit welke de liefelijke uitwasemingen der schoon gekleurde *betel* (*), *ananas* (†), *casjou* (§), en *goijava* (**), of der goudgele *bananas* (††), en *man-*

(*) *Betel.* De noten wassen bij bossen op den top van den boom, en wanneer ze rijp zijn, hebben ze eene schoone bloedroode kleur. De boom is regt en hoog, en middelmatig dik; uit de zijden der bladeren, die 5 tot 6 voeten lang zijn, spruiten weder andere, hetwelk een schoon gezigt oplevert.

(†) *Ananas* is genoeg hier te lande bekend; men heeft verscheidene soorten, waarvan de grootste den aangenaamsten reuk, en de kleinste den besten smaak hebben.

(§) *Casjou.* Een lage en gekromde boom; de vrucht heeft de gedaante van eene peer, en eene gele en purperkleurige schil; zij zijn vol sap doch een weinig wrang en zamentrekkend. De noot of pit van deze vrucht groeit buiten op dezelve aan den navel; deze noot heeft eene grijze schaal; de amandel of pit, die zich in dezelve bevindt, kan men nuttigen, en smaakt omtrent als eene hazelnoot. Men trekt ook uit dezen boom eene uitstekende gom.

(**) *Goijava* is eene vrucht, die aan eenen kleinen digt bebladerden boom groeit; zij gelijkt veel op eene abrikoos, is van binnen rood en vol korrels, en is zeer gezond; met suiker gekookt of ingemaakt, dient zij tegen den buikloop.

(††) *Bananas*, of *pisang*, is een boom van 10 tot 12 voeten hoog, en wassende in zandige plaatsen; hij heeft een wonderlijk en buitengemeen schoon aanzien, daar hij, eigenlijk genomen, slechts eene groote plant is, hebbende hij geen hout noch schors, zoodat men den stam, met een mes zoude kunnen doorsnijden. Wanneer hij eerst geplant wordt, spruiten er eenige groote bladen, even als eene tabaksplant, uit den grond, uit het binnenste van welken weder eenige dergelijke opschieten,

gá (*), onze zinnen ſtreelden. — Daar ziet men de zware en honigzoete *jakka* (†) rondom den knobbeligen ſtam hangen, en de *jambou roſeira* (§), welker rozengeur op de ligte wiekjes van den zachten avondwind wordt voortgedragen; — hier ſtaan, in geregelde rijen, lange dreven van gladde *areekboomen* (**), die hunne regte ſtammen ſteil in

en zoo voortdurend tot dat de boom volwassen is; de bladeren die het bovenste gedeelte van denzelven bekleeden, zijn langwerpig, rond en breed, en bijna tien voeten lang; in het midden, waar zij het breedst zijn, bedragen zij bijna anderhalf voet. De vruchten hangen als risten aan eenen langen en buigzamen steel, die uit den top des booms schiet; zij hebben de gedaante van kleine komkommers, en zijn omtrent eene span lang, hebbende eene gele schil.

(*) *Manga's* groeijen aan eenen boom, die twaalf tot veertien voeten hoog is, zij hebben de gedaante van een' grooten appel, en eene groene schil; het vleesch is vuurkleurig, vol sap en van een' uitmuntenden smaak.

(†) *Jakka*, of suurzak; deze vrucht groeit aan een' grooten boom, niet aan deszelfs takken, maar aan den stam, het zijn de grootste en zwaarste van alle bekende vruchten, daar zij gewoonlijk 20 tot 30, ja sommige wel 60 tot 80 ponden wegen; de schil, die zeer hard en knobbelig is, heeft eene donker groene kleur; het vleesch is van binnen geel en vast; de pitten, die zich in kleine celletjes bevinden, hebben volmaakt de kleur, gedaante en smaak der kastanjes.

(§) *Jambou*. Deze boom heeft eene gladde schors; en is aschverwig van hout, zijnde van hoogte en gestalte den appelboom niet ongelijk; hij draagt donker roode, en bijna zwarte vruchten, waarin zij, zoo wel als in de buitengemeene fijnheid van derzelver huid, volmaakt met de kersen overeenstemmen. De boom brengt vele bloemen voort, die bijna de gedaante en reuk der rozen hebben; doch zijn veel rijker en schooner van kleur; uit dezelve komen de vruchten ter grootte van eene peer voort. Het aanmerkelijkste van dezen boom is, dat hij altijd met bloesems, even gevormde onrijpe en rijpe vruchten is voorzien, zoodat de aarde rondom als bezaaid is, met de afgevallene rozenkleurige bloemen.

(**) De *Areekboom* is wat dikker, dan eene mans dije, de

de lucht werpen; in digte trosſen hangt de gulden vrucht tusſchen de dubbel uitſchietende bladeren.

VERSCHILLENDE BOOMEN.

Verſchoon mij, vruchtbare *Illipé* (*)! oliegevende *Margozij* (†), *Tijpangam* (§), en weekſtammige *Papaija* (**)! bloemige *Boné verou* (††)! *Mandarvé* (§§)! en ſierlijke *Poprietsjé* (***)!

vrucht is geel, en zoo groot als een ei; doch als de schaal er afgenomen is, zijn ze niet grooter dan eene kleine walnoot. Men kaauwt de vrucht met de betel.

(*) *Illipé*, draagt oliegevende vruchten, die veel op de olijven gelijken; aan dezen boom zijn somtijds meer vruchten, dan bladen.

(†) *Margozij*, insgelijks een oliegevende vruchtboom; hij is aan MARIATALE, of de Godin der kinderpokken, gewijd; de vrucht is iets kleiner dan die van den *Illipé*, en van eene schoone vuur- of oranjekleur.

(§) *Tijpangam* is de Malabaarsche naam van eene soort van boom, die in de bosschen van *Ceilon* en *Malabaar* groeit; de stam is gekromd en knoestig; de bladeren zijn zeer klein, even als de vruchten, die in trossen bij elkanderen hangen, een aangenamen reuk, en zeer schoone roode kleur hebben; men kookt het hout, waardoor men eene roode verw, aan het vermiljoen niet ongelijk, verkrijgt.

(**) *Papaija*. Dit is een wonderschoone boom, en een der sierlijkste en bevalligste van die landen; gansch boven aan den top van zijnen regten en groenkleurigen stam pronkt zijne ronde kruin, met groote en diepgetande bladeren, aan lange gebogene stelen, waarvan de laagste de grootste zijn; bloesem, onrijpe en rijpe vruchten draagt hij te gelijker tijd, dat eene aangename verscheidenheid van kleuren oplevert. De vruchten gelijken, zoo in gedaanten als grootte, volmaakt op den meloen, derzelver vleesch, zoo wel als schel, is citroengeel, en het is gevaarlijk er veel van te eten.

(††) *Boné-verou*, een hooge boom, met breede en lange bladeren, twee aan twee tegen elkander over, bruin en blinkende; de bloemem zijn goudgeel, en aangenaam van reuk.

(§§) *Mandarvé*, een hooge boom met zware, bladerrijke, uitgespreide takken, en roode, welriekende bloemen.

(***) *Poprietsjé*, een sierlijke boom, hoog en digt bebladerd; zijne takken vormen eene kroon; hij is van een lieſelijk groen;

VERSCHILLENDE PLANTEN, HEESTERS, ENZ.

Gij hooge *Kandalou* (*)! vergeef mij, doornige *Kaldeira* (†)! sneeuwwitte *Nondie-vallou* (§), schoonbloemige *Monara-kudim* (**) en geneeskundige *Tsjangie cashpie* (††)!

de bloemen zijn donkerrood. De insekten kunnen op hem niet leven, schoon hij geenen reuk van zich geeft.

(*) *Kandalou.* Is een buitengemeen hooge en dikke boom, wiens bladeren van boven groen, en van onderen grijs zijn; de bloemen zijn klein, wit en van eenen liefelijken reuk; aan dezen boom groeit eene langwerpige vrucht, van grootte en gedaante als een kleine agurk, zonder pit van binnen, maar die er, even als aan de *kasjou*, buiten op groeijen, en bijna als kastanjes smaken; wanneer ze nog groen zijn, mengt men ze met kalk, en merkt er stoffen, lijnwaden, en andere dingen, met eene onuitwischbare kleur, mede.

(†) *Kaldeira* is een heesterboom, van 8 tot 9 voeten hoog; wanneer de takken eene zekere lengte verkregen hebben, buigen zij zich, en hechten weder in de aarde, waarin zij, even als de *ala*, op nieuw wortel schieten en opwassen; hij heeft zeer lange bladeren, met drie rijen dorens; een in het midden, en een aan ieder zijde; de bloem is wit, en heeft een zeer aangenamen, zich wijd verspreidenden reuk, — de vrouwen der *Portugeezen* en *Mooren* versieren zich met dezelve; doch bij de Indianen zijn zij, wegens Godsdienstige begrippen, in afgrijzen. De vrucht is zoo groot als eene kokosnoot, van eene purperen kleur, vol knobbels, en in gedaante volmaakt den ananas gelijk.

(§) *Nondie vallou*, eene spruit van 3 tot 4 voeten hoog, die eene menigte bloemen draagt, veel naar rozen gelijkende; doch van een schitterend wit en zeer aangenamen reuk.

(**) *Monaram-kudim*, is een heester, omtrent 7 voeten lang, met langwerpige roode bladeren, die op elk een doren even als een angel gekromd hebben; de bloemen van dit gewas zijn zoo buitengemeen schoon, dat men ze den naam van paauwenstaarten gegeven heeft; zij zijn sierlijk met rood en schitterende kleuren geschakeerd, en bij vijftigen aan eene lange aar, aan het uiterste der takken, gehecht.

(††) *Tsjangie cashpie.* Eene plant die aan de oevers der rivieren en meren wast, van een sterken doch niet onaangenamen

gij allen! en duizenden van nog ongenoemden, vergeeft mij! indien ik niet breedvoerig, en zoo als het behoorde, in uwen welverdienden lof uitweide, en gij voortbrengfelen van dit gezegend land, geurige *kaneel!* liefelijke *kardamom!* en heete *peper!* alle te wel bekend; vergeef mij! o, onwaardeerbaar eiland! indien ik van uwe onuitputtelijke mijnen van goud, zilver, diamanten, robijnen, kristal en andere edelgefteenten, en van uwe rijke parelbanken (*), en ontallijke foorten van horens en fchelpen, waarmede uwe ftranden bezaaid zijn, niet gewage; reeds te lang heb ik rondgedwaald, onder uwe menigvuldige rijkdommen, en voortbrengfelen; het is tijd dat ik van de fchrikkelijke rampen fpreke, die mij in uwe treurige wildernisfen hebben getroffen.

AFSCHEID VAN CEILON, EN EINDE.

Vaart wel dan, lommerrijke en eenzame prieëlen! rotfen, door de hand der natuur gegraven! vaarwel, bloemrijk tapijt! dat deze eeuwig groene velden bedekt; waar het welluidend concert der ontallijke vogelen, die hunne gezangen op de bewegelijke takken aan natuur en liefde opofferen, de zinnen ftreelt. — Ik zal u niet weder zien, geliefd verblijf! — noch mij meer, aan de flingerende boorden van de heldere beek, aan den verkwikkenden flaap overgeven, en de zefirs om de ligte bladeren der eeuwig groene boomen hooren fpelen. — Vaart wel dus, beminnelijke voorwerpen, die mijne ziel bekoorden! — vaart wel!

reuk, met purperkleurige bloemen. Deze plant staat bij de Indiaansche medicijnmeesters in bijzondere achting, en wordt tegen vele ziekten en kwalen gebruikt.

(*) De parelvisscherij, en wat daarop betrekking heeft, is al te wel bekend, beschreven, herhaald en weder beschreven, dan dat het noodig zou wezen, er iets bij te voegen.

REIZE TE VOET

DOOR

C E I L O N.

I. HOOFDSTUK.

Mijne vlugt van Madras over Tranquebaar naar Ceilon. — Aankomst te Jaffanapatnam. — Mijne leefwijze aldaar. — De pasſo de Catchaï. — Lof der Zonne.

Een vreesſelijke en vernielende oorlog tusſchen de Engelſchen en den *Nabab van Masſour*, HYDER ALYCHAN, verwoestte reeds, ſedert bijna drie jaren, het ongelukkig *Carnatica* en *Zuider-Chormandel:* het geheele gewest was niet dan een tooneel van moord en afgrijzen, en duizende der ongelukkige inboorlingen van die weleer bloeijende en volkrijke landen, kwamen door het zwaard, en den nog vernielender hongersnood, om het leven.

Te *Madras* voornamelijk, de hoofdplaats der Engelſchen, was het jammer en de ellende tot den hoogſten top geſtegen; de ganſche ſtad was gedurende meer dan een geheel jaar achter een, dagelijks met de ligchamen der doode en ſtervende Indianen als bedekt.

Ik bevond mij ook, ſedert eenen geruimen tijd, in die ongelukkige ſtad als krijgsgevangene: het was mij onmogelijk langer getuige te zijn van de ellende, die er heerschte; ik liep groot gevaar van in den algemeenen nood mede om te komen; en mijne kans waarnemende, ontvlugtte ik over zee, in eene opene en lekke boot, naar *Tranquebaar*, een Deensch Etablisſement (*). Aan-

(*) Zie Lotgevallen op eene Reize van *Madras* over *Tranquebaar* naar *Ceilon*.

vankelijk was mijn voornemen, mij hier neder te zetten en er het einde van den oorlog af te wachten; doch ik vond welhaast, dat ook hier geene blijvende plaats voor mij was, en dat deze ſtad, niettegenſtaande hare onzijdigheid, even min zeker voor eenen overval en de roofzucht der oorlogende Mogendheden, dan andere plaatſen was; ook waren er de levensmiddelen tegen mijne verwachting ſchaars en van eenen verbazend hoogen prijs; het geld, dat ik had, zoude dus bij deze duurte welhaast verteerd zijn geweest; dienvolgens zag ik mij genoodzaakt, om een meer zeker en goedkooper verblijf op te zoeken; en zoo dra mogelijk *Tranquebaar* te verlaten; — doch waarheen? — Tot de Engelſchen durfde (*) en wilde ik niet wederkeeren; — met de Hollanders was het volſtrekt gedaan; al hunne Etablisſementen langs de kusten van *Orixa* en *Chormandel*, hadden de Engelſchen genomen en in puinhoopen veranderd. — Het eiland *Ceilon* was het eenige land, daar men voor oorlog en hongersnood beveiligd was; ook lag het nabij; — in éénen dag konde ik met eene thony (†), chialeng, of ander klein inlandsch vaartuig den overtogt doen; ik was dan ook tevens weder onder de Hollanders. Zonder mij dus lang te beraden, verliet ik de kust, en kwam, na het uitſtaan van het grootſte levensgevaar, eindelijk behouden, én verzeld van een beminnelijk meisje (ANNA) te *Jaffanapatnam* aan. Ik had gedurende mijn lang verblijf op de kust van *Chormandel*, menigmaal getracht, deze ſtad te zien, maar nooit had ik er gelegenheid of tijd toe gehad, en zoo die zich al nu en dan had opgedaan, waren er altoos andere verhinderingen in den weg gekomen.

(*) Wegens de brieven van Lord MACKARTNEY, die ik in handen der Franschen had overgegeven.

(†) *Thony* is een inlandsch vaartuig waarvan de planken aan elkander zijn vastgehecht. Men heeft ze van verschillende grootte; de dubbelde Thonys van twee masten steken wel in zee, en gaan uit het gezigt van de kust.

Nu bevond ik mij dan eindelijk vóór deze zoo lang gewenschte plaats, en ik kan zeggen dat, wat hare ligging en voorkomen aangaat, zij mij bovenmate wel beviel, en mijne verwachting verre te boven ging.

Dien morgen, toen wij er aankwamen, zal ik niet ligt vergeten. — Den avond te voren had ik mij bij het dorp *Catchai* onder de tent van mijn vaartuig ter rust begeven; wij hadden den geheelen nacht doorgevaren; — een stoot van de chialeng tegen de kaai, — het luide geschreeuw der roeijers, het geraas dat zij met hunne riemen maakten, die zij juichende in het vaartuig wierpen, — deden mij ontwaken, — en ik trad uit de tent. Welk een gezigt! — welk eene verrassing! — hoe heerlijk! — hoe verrukkend!

De zon rees juist achter de kimmen in al hare pracht aan den blaauwen hemel, en verkondigde den schoonen dag, die haar stond te volgen. — Vóór mij lag op een kleinen afstand het schoone en vriendelijke *Jaffanapatnam* in een wijd amphitheater, met al deszelfs bonte huizen, met liefelijke boschjes en tuinen die doorweven, en die met het donker afstekende groen der reusachtige palm- en kokos-boomen, een bekoorlijk en betooverend gezigt opleverden.

Ik vond in deze stad eene menigte vrienden en oude bekenden, die zich in tijds hier heen hadden begeven, om de rampen, de ellende, en den hongersnood te ontvlieden, welke zulk eene vreesselijke verwoesting op de kust aanregtte. Onder dezelve ontmoette ik, tot mijne groote blijdschap, den gewezenen baas kuiper, van *Nagapatnam*, TEMPLIJN genaamd. De Engelschen hadden hem, na het innemen van die plaats, van meest al zijn vermogen beroofd; met het weinige dat hij had kunnen redden was hij na *Jaffanapatnam* gevlugt, alwaar hij eenen tuin met palm- kokos- en areek-boomen beplant had gekocht, welks voortbrengsels maar even toereikende

waren, om hem met zijn talrijk huisgezin te onderhouden. Beiden, man en vrouw, waren ten hoogste verblijd mij weder te zien, en ik achtte het insgelijks een groot geluk, in deze vreemde plaats, zoo een getrouwen en opregten vriend te vinden. Zijn tuin was even buiten de stad in de groote laan gelegen, en ik had het genoegen er eenen naast den zijnen te bekomen, dien mij de heer SCHRÖTER, Sekretaris van Politie, met wien ik den dag na mijne aankomst toevallig in kennis geraakte — tot mijn gebruik en woning aanbood.

Hier leefde ik nu gerust en tevreden, vrij van alle zorg, kommer en verdriet. Ik kan mij, gedurende mijn geheel leven, slechts weinige tijden herinneren, waarin ik zoo volmaakt gelukkig, zoo vergenoegd was, als toenmaals te *Jaffanapatnam*. — Geen wonder, ik bezat ook alles wat eenen mensch in deze wereld gelukkig kan maken. Ik had geld genoeg, om nog voor eenen langen tijd ruim en onbezorgd te kunnen leven, — en aan vader TEMPLIJN een eerlijken man tot vriend.

De onafhankelijkheid had ik altoos als het grootste en dierbaarste geschenk des hemels aangemerkt; — zij was mij ten deel geworden; — niemand had over mij te gebieden, ik behoefde niemand te vreezen, te vleijen, of naar de oogen te zien, en was volkomen mijn eigen heer en meester. Ik beminde het buitenleven, ook hier in had ik mijnen wensch verkregen. De tuin of het buitenplaatsje, dat ik bewoonde, had van achteren eene toop vol hooge ruischende palm- en kokos-boomen, van voren eenen moes- en bloemen-tuin, en het woonhuisje stond in het midden. Ik had mij altoos eene teedere vriendin gewenscht, die mij zonder eenig baatzuchtig inzigt beminde, en aan welke ik ongeveinsd mijn hart konde overgeven. Ik bezat haar in mijne ANNA; zij bezielde alles wat mij omringde; in haar betooverend gezelschap vloeiden mijne dagen heen — zacht en liefelijk, als eene heldere beek tusschen bebloemde oevers.

Komt weder te voorschijn, gij toovérbeelden van dien tijd! — komt! — omgoochelt mij nog eens met uwe bekoorlijke schaduwen. — Gij liefelijke uren! — gij aangename dagen van *Jaffanapatnam*! — ach! — stijgt nog eens uit de zee der vergetelheid, in al uwe heldere kleuren, voor mijnen geest!

Hoe zal ik zonder te vervelen al mijne vermaken opnoemen en beschrijven, mijne uitspanningen met mijne bekenden en vrienden, de staag afwisselende gezelschappen van vermaak, waarop wij genoodigd werden, nu naar het eene, dan weder naar het andere dorp, voornamelijk naar het, wegens deszelfs schoone en betooverende ligging, fraatje *Neloer*. — Het is eene geliefkoosde plaats der *Jaffanapatnamsche* inwoners, en wordt dikwijls door hen bezocht; zij gaan er somtijds met gansche gezelschappen, vrouwen en kinderen heen, en blijven er eenige dagen, om zich te vermaken. Wat zal ik zeggen van mijne andere uitspanningen, die mij den tijd zoo aangenaam deden doorbrengen, van mijne wandelingen met ANNA, naar de eene of andere eenzame, afgelegene toop, waar wij alleen den geheelen dag doorbragten, ons met allerlei spelletjes als kinderen vermaakten, en als kinderen gelukkig waren; daar lieten wij ons, door de eene of andere vrouw uit het naastgelegen dorp, eten, uit wat rijst en kerry bestaande, gereed maken, en verfrischten ons met het liefelijk kokosnat, of den versch getapten palmwijn; en met verdriet zagen wij vaak de duisternis ons verrasſen, en naar onze woning terug drijven.

En als ik aan mijne morgen- en avondwandeling naar den inham van *Catchaï* (*) denk! — vergun mij, waarde lezer! dat ik ze u beschrijve, en daarna zal ik u over wezenlijker zaken onderhouden.

(*) Een inham of golf, die het schiereiland *Jaffanapatnam* van het overige van *Ceilon* scheidt.

Het is vier ure in den morgen, ik rijs van mijne legerstede, treed uit den tuin, en begeef mij op weg door boschjes en dreven van palm- en kokos-boomen, terwijl ANNA het ontbijt voor mijne terugkomst gereed maakt.

Hoe aangenaam, hoe verrukkelijk is de liefelijke morgenstond! — welk eenen krachtigen en onweerstaanbaren invloed heeft hij niet op het dierlijk gestel van alle schepselen! — hoe vrolijk en verblijd is de geheele natuur! — alles ontwaakt als tot een nieuw leven, en millioenen van levende wezens komen uit hunne schuilhoeken te voorschijn. — Hoe storten van alle kanten de vroege kraaijen met verward geschreeuw bij honderden uit de boomen, en zwieren in wijde verwilderde kringen door elkander; het gonzen van hare slagpennen is als dat van de wieken eens molens. Zie! — hoe de Avontrou (*) zijne breede vleugelen uitspreidt, en, zijne hooge rustplaats verlatende, met langzame slagen in de bovenlucht stijgt, om de aannaderende zon te begroeten.

Hier sta ik eindelijk aan den oever van den *passo de Catchaï*, en wacht, even als de geheele schepping rondom mij, reikhalzende naar de verschijning van de Koningin van den dag. — Zie! hoe bevallig en weldadig zij zich achter het effene waterveld verheft, in stillen luister naar boven stijgt, en alles met licht vervult! — hoe heerlijk schijnt zij op de bosschen, spreidt hare stralen over de vlakten, en verguldt de toppen der hooge palm, kokos- en areekboomen! Langzaam en met majesteit treedt zij voort in vollen luister, op hare blaauwe baan; ligte wolkjes met vergulde randen omgeven haar; elk oogenblik vermeerdert haar glans, en de bedauwde planten voelen reeds den invloed van hare koesterende stralen.

O oorsprong des levens! Diamant van den troon des

(*) *Berg-Adelaar*, zie deszelfs beschrijving in die der dieren, van *Ceilon*, welke bij dit werk gevoegd is.

Almagtigen! ſtralende kloot van licht en warmte! onmiddelbare en eerſte bron des levens! voor u vliedt de nacht met hare verſchrikkingen; voor uwen glans verbergt zich het tintelende ſterrenheer; de maan verbleekt in uwe tegenwoordigheid; gij ſtort weder moed en vreugde in het harte der ſtervelingen; — als gij uw ſtralend hoofd boven den gezigteinder vertoont, verheugt zich alles; — alles verandert en is verſierd, verrijkt en herboren; — ruiſchende en zangrijke koren verheffen zich bij uwe wederkomst van alle kanten, tot den magtigen Schepper, die uwen vlammenden bol in den duiſteren Chaos hing, — u aan het onmetelijk uitſpanſel plaatſte met millioenen uws gelijken, om millioenen werelden te verlichten.

Met welk eene verrukking en vermaak wandelde ik dan langs dezen ſchoonen inham! — hoe ſchitteren de kleine ruiſchende golfjes in de morgen-zon! — hoe ſchoon is het verſchillende groen der menigvuldige boomſoorten, die zich langs de beide oevers in het water ſpiegelen! — de reine blaauwe hemel, de digte bosſchaadjen, hier en daar de groepen van hooge lommerrijke boomen, het zacht gemurmel van het water, — alles — vervult de ziel met onuitſprekelijke teedere gewaarwordingen, en liefelijke aandoeningen.

Doch tegen den avond, als de zon bijna haren loop had voleindigd, en de verkoelende zeewind de hitte van den dag temperde, had deze plaats nieuwe bekoorlijkheden voor mij, en, verzeld van mijne vriendin, liet ik zelden na, deze vermakelijke oevers te bezoeken. Terwijl zij dartelende en ſpelende de kleine krabbetjes aan den zandigen oever naliep, of ſponsjes, horentjes of ſchildpadden (waarmede de oevers als bedekt zijn) opzocht, zette ik mij onder eenen hoogen palm- of kokosboom neder, en zag hoe de vergroote en dalende ſchijf der zonne, dit halfrond verlatende, ſteeds langere ſcha-

duwen wierp — of de ruifchende golfjes en de beweging van het water, alle andere aandoeningen uit mijne ziel verbannende, dompelden dezelve in eene zoete mijmering. Liefelijk waaijen door de hooge toppen der boomen de zachte avondwindjes, en de planten door de zengende middag-zon verflenst, verheffen zich weder uit het ftof.

Hoe trippelen de gezellige waterkoet, en het fchreeuwend waterhoen met half uitgefpreide wieken achter elkanderen over de fpiegelende watervlakte, en verbergen zich in de digte bosfchen van riet en gras, waarmede dezelve omzoomd is; geheele troepen van duikers, roode fnippen, en andere watervogelen, vliegen op en begeven zich naar hunne fchuilplaatfen op het land; — hoe ijlen de langbeenige fneeuwwitte kokou's (*), naar hun-

(*) De *Kokou* is eene soort van Ooijevaar, die met de beschrijving, die wij van de Egyptische Ibis hebben, veel overeenkomst heeft. Hij is een eenzame vogel, en leeft alleenlijk van visch, kikvorschen, hagedissen, kleine slangen en ander ongedierte. Men ziet hem gemeenlijk aan de oevers van beken, vijvers, poelen en moerassen, ook in de rijstvelden, die, zoo als men weet, onder water staan, — op zijne prooi loeren. Des avonds rust hij gelijk andere vogels in de toppen van hooge en digte boomen. Hij heeft eenen statigen en langzamen tred, somtijds staat hij onbewegelijk op één' poot, de hals in zijne schouderen ingetrokken, en zijn bek op zijn borst rustende en in eene peinzende gestalte. Hij is van een schitterend wit zonder het minste bonte vlekje op zijne vederen en heeft een uitnemend fijn dons, doch zijn vleesch is droog, mager, en volstrekt oneetbaar.

De Indianen hebben voor den Kokou even zoo veel achting als wij voor den Ooijevaar, dewijl hij het land van veel ongedierte zuivert.

Deze vogel is zeer gulzig. Somtijds niet tevreden met vischjes en kikvorschen, hagedissen en andere diertjes van dien aard, waagt hij zich tusschen het riet, om den aal in deszelfs modderige schuilhoeken te verrassen. Stout woelt hij met zijnen langen snavel diep in het water en haalt den gladden buit voor den dag;

ne bekende rustplaatſen, en ſtrijken op de hooge palmboomen neder, terwijl de wilde ganzen en eenden, in lange rijen achter elkander van alle kanten aankomende — de verwisſelende tooneelen van den dag beſluiten.

O dagen van vermaak! dagen van tevredenheid! waar heen zijt gij gevloden? — waarom kondt gij niet eeuwig duren? ach! ſlechts nog als eenen voorbijzijnden droom kan zich mijn geest u voorſtellen, — nooit zal ik u wederzien. —



II. HOOFDSTUK.

De zucht tot reizen. — Geheime wensch. — Onverwachte vervulling. — Mijne reismakkers. — De Oppa.

Zoo leefde ik nu reeds ſedert eenige maanden te *Jaffanapatnam*, in eene ongeſtoorde rust en aanhoudend vergenoegen, toen door een onverwacht geval, op eenmaal mijne reislust in mij ontwaakte, en mij uit de armen der liefde en des geluks ſcheurde.

O! die reislust is eene ongelukkige, ongeneeslijke zucht, die niet eindigt dan met het leven, dat er vaak door verkort wordt, als men zich door jaren, gebreken, of huisſelijke omſtandigheden, buiten ſtaat bevindt aan dezelve te voldoen: ik ben met die zucht van mijne kindschheid af behebt geweest, zij kwelt mij zelfs nog in mijnen ouderdom, en verbittert mij vaak menigen dag. Deze onverzadelijke nieuwsgierigheid om alles zelf te

doch somtijds mislukt hem deze onderneming, en in plaats van den glibberigen aal, ontrust hij het verblijf der bonte waterſlang, die, onverwacht zijnen dunnen hals vattende, denzelven oogenblikkelijk met zijne scherpe tanden afbijt.

Ik zag menigmaal zulke hoofdelooze rompen dezer vogels op het water heen drijven.

willen onderzoeken, en deze romaneske dolle drift naar vreemde ontmoetingen en avonturen, in hoe vele levensgevaren hebben zij mij niet gestort, en welke verdrietelijkheden en tegenspoeden hebben zij mij niet veroorzaakt; hoe menigmaal heb ik mij niet daardoor ongelukkig gemaakt, of het geluk, dat ik reeds genoot, van mij verwijderd en afgestooten!

Ik had mij, zoo als ik reeds gezegd heb, om de Engelschen te *Madras* (bij welke ik krijgsgevangen was) te ontsnappen, in het uiterste levensgevaar gewaagd, en mij in eene kleine en lekke boot, in het midden van den stormenden mousson, op zee begeven. Na eene aaneenschakeling van tegenspoeden kwam ik eindelijk te *Tranquebaar* (*). Ik stond, gedurende mijne reize van die plaats naar de kusten van *Ceilon*, de uiterste ellende uit, en redde ter naauwernood het leven. Dit had mij eenen afschrik voor alle gevaarlijke ondernemingen behooren in te boezemen; echter in spijt van dit alles kwam mijne oude drift welhaast weder boven, ik wilde in één woord — mijne vermaken — ANNA — het aangenaam en gelukkig leven dat ik te *Jaffanapatnam* genoot — alles — wilde ik voor eene poos verlaten, om in de onbekende en woeste wouden van *Ceilon* rond te zwerven.

Ja! hoe dwaas en belagchelijk dit den lezer ook moge schijnen, deze wensch om mij onder de verscheurende en wilde dieren van dit eiland te begeven, en dezelve (voornamelijk de Olifanten) in derzelver wilden natuurstaat te leeren kennen, was, sedert mijne aankomst te *Jaffanapatnam*, dikwijls in mij opgekomen; en er waren buitendien in deze onmetelijke bosschen, zoo vele vreemde planten, gewassen, boomen, insekten, en duizend andere dingen, die *Ceilon* alleen eigen zijn, en die ik

(*) Zie lotgevallen op eene reize van *Madras* naar *Ceilon*, de beschrijving dezer rampen behelzende.

alle wenschte te zien en te onderzoeken; ja! ik zoude gaarne tot diep in het eiland, zelfs tot in *Condé-oeda*, de hoofdstad van den Keizer, hebben willen doordringen; om een land te onderzoeken, dat in de oude Indische geschiedenissen zoo beroemd is, daar ik zoo veel van had hooren verhalen, en daar wij hier in *Europa* zoo weinig voldoende berigten van hebben. Doch er was geene de minste waarschijnlijkheid, dat mijn wensch en verlangen ooit zouden voldaan worden. Om mij alleen in deze onafmetelijke wouden te wagen, die de bezittingen der Hollanders langs de kusten van die des Keizers van *Condé-oeda* scheiden, zoude de uiterste dwaasheid zijn geweest; ik zoude zelfs den eersten dag in deze wildernissen verdwaald zijn, en welhaast van honger hebben moeten vergaan, of door de monsters, die dezelve vervullen, verscheurd zijn geworden.

De zekerheid dat geen Europeaan dwaas genoeg zoude zijn, om mij op zulk eenen togt, zonder doel, zonder inzigt, zonder eenige hoop van groot voordeel, te verzellen, was de oorzaak, dat ik er niemand van sprak, en deze reize voor mij zoo ondoenlijk oordeelde, als eene reize naar de maan. Ik kende ook niemand, dien ik tot zoodanig een' togt geloofde in staat te zijn, en met wien ik mij op denzelven zoude hebben durven begeven. Mijn vriend TEMPLIJN was de eenigste man in gansch *Jaffanapatnam*, die tot zulk eene onderneming in alle opzigten het beste geschikt zoude zijn geweest; hij was sterk, onverschrokken, en tegen vermoeijenissen gehard; doch nieuwsgierigheid naar vreemde zaken, onderzoekings-lust naar dieren, planten, gewassen, enz. moest men bij hem niet zoeken. Er was dus geene de minste waarschijnlijkheid, dat hij zich om niet en zonder reden, aan ongemakken en gevaren zoude willen bloot-stellen, dat hij zijnen tuin, zijn bestaan, zijne vrouw en kinderen, zoude verlaten, om met mij deze nuttelooze

een gevaarlijke reis te ondernemen. Ik ſprak er hem eens, als bij geval, over, doch hij lachte mij helder uit, vragende of ik mijn leven moede was; — en echter was het niemand dan hij, die mij eenigen tijd daarna tot deze reis aanſpoorde, aan dewelke ik anderzins niet verder gedacht zoude hebben.

„ Ik ga nog wat naar onzen buurman," zeide ik, op eenen zekeren avond, tot ANNA, „ om eene ſigaar bij hem „ te rooken en een potje verſche ſurie (*) te drinken; „ over een klein uurtje ben ik weder terug."

„ Gij komt juist van pas!" riep vader TEMPLIJN, zoo dra ik in den tuin trad, „ ik wilde juist om u zenden; „ ik heb zoo even eenen brief met goede tijding ont- „ vangen; mijn vriend, de baas kuiper van *Colombo*, „ ſchrijft mij, dat hij wegens zijn ziekelijk geſtel beſloten „ heeft, zijnen post neder te leggen, en met de eerſte „ ſchepen naar het vaderland terug te keeren; hij heeft „ dit voornemen nog aan niemand geopenbaard, en ver- „ wacht mij binnen twee maanden te *Colombo*, om aldaar „ om dien vakanten post te ſolliciteren, waartoe hij mij „ met al zijn vermogen en vrienden behulpzaam wil zijn; „ — hier is de brief — lees hem zelf."

Ik wenschte den goeden TEMPLIJN geluk met zijne aanſtaande bevordering, en raadde hem hiermede niet te dralen, maar, hoe eer hoe liever, met eene Thony of ander vaartuig, het zij compagnies wijze of als partikulier naar *Colombo* te vertrekken.

„ Meent gij dat ik dwaas ben?" — riep hij uit — „ hoe! om de Engelſchen, die langs de ganſche kust van „ *Ceilon* en *Jaffanapatnam*, en voornamelijk in de ſtraat „ van *Manaar* kruiſen, in de handen te vallen! Neen! „ — zoo dwaas is vader TEMPLIJN niet, ik ga over land, „ en twijfel niet, of gij zult vermaak hebben mij op de- „ ze reize te verzellen."

(*) Palmwijn.

Hoe reiszuchtig ik ook was, had ik hier echter weinig zin in.

Ik zeide hem dat de weg van *Jaffanapatnam* naar *Colombo*, voor zoo veel ik van verscheiden menschen gehoord had, altoos langs strand ging, dat men onder weg niets dan armoedige dorpen en uitgeputte armzalige inwoners ontmoette, en dat deze gansche reize niets konde opleveren, hetwelk mijne nieuwgierigheid zoude kunnen voldoen, en de onkosten van eene *doelie* of *andol* (*) heen en weder, gevoegd bij die van mijn verblijf te *Colombo*, welk ik alles te zamen wel op honderd ropijen schatte, zoude kunnen vergoeden. „ Buitendien weet „ gij" — voegde ik er bij — „ dat ik niet alleen ben, „ waar zoude ik met ANNA heen? het zoude niet raad„ zaam wezen die aan haar zelve over te laten."

„ Wat ANNA aangaat" — hernam hij — „ maak u daar „ niet ongerust over; zij woont en blijft zoo lang bij „ mijne vrouw, tot onze terugkomst. Ook is mijn voor„ nemen in het geheel niet, om den ouden gewonen weg „ langs het strand te nemen, ik zoude er zelf niet het „ geringste vermaak in hebben. Nog minder zullen wij „ ons in eene andol of doelie laten dragen; — wij rei„ zen te voet!" — riep hij uit, mij juichende op den schouder kloppende — „ binnen door, hoog op in het „ land, door de groote bosschen van *Ceilon*, zoo als gij „ dikwerf gewenscht hebt. Nu zult gij uwe onderzoe„ kingslust, en ik mijne jagtlust kunnen voldoen; wij „ zullen wel gewapend, met pistolen, geweer en hou„ wer, gaan, en nog twee of drie Euroepeanen, of „ Mestiezen zien te krijgen, die deze reis met ons zou-

(*) Eene soort van draagbaar even als een palanquin, uitgenomen dat dezelve eenen regten in plaats van eenen krommen bamboes heeft, en geene tent, maar alleen een stuk zeildoek van eenige ellen, dat er over heen hangt om voor de zonnestralen te beschermen.

„ den willen ondernemen; elk moet buiten dien eenige
„ Chivia's (*) in dienst nemen, om onze levensmiddelen
„ en andere benoodigdheden te dragen, en, dus gewapend en toegerust, zullen wij voor geen honger, of
„ wilde dieren te vreezen hebben."

Meer behoefde hij mij niet te zeggen; mijne reislust ontvlamde op eenmaal als een smeulend vuur, dat door een windje wordt aangeblazen, en ik gaf hem met blijdschap mijn woord, mits wij nog een paar Europeanen konden bekomen, om ons te verzellen.

Wij praatten over dit onderwerp nog eenen geruimen tijd, vormden onze ontwerpen en inrigtingen, tot dat er iemand van ANNA kwam, om mij tot het avondmaal te roepen, en, met de gedachten vol van deze reize, keerde ik naar mijne woning terug.

Ik zeide ANNA dien avond nog niets van ons voornemen, vooruit wetende dat het lieve kind er grootelijks over bedroefd zoude zijn; het was nog altoos tijds genoeg wanneer de zaak tot meerdere zekerheid en rijpheid gekomen was; want nog hing alles af van de vraag, of wij wel in geheel *Jaffanapatnam* een paar Europeanen of Mestiezen zouden vinden, die alleen om ons te behagen, en zonder reden of noodzakelijkheid, zoo eene lange en moeijelijke reize zouden willen doen; schoon wij hen zelfs voor hunne moeite rijkelijk zouden hebben willen betalen, en van alle onkosten vrij houden. Ik zag dit als

(*) De *Chivia's* behooren tot de laagste caste onder de inboorlingen, en alhoewel zij niet in zoodanige verachting zijn onder hunne landgenooten, als de Parriah's onder de *Malabaren* van den vasten wal, worden zij echter in eenen nog vernederender staat gehouden.

De Chivia's mogen hunne hoofden met geen lijnwaad bedekken, noch hunne oorlellen door eenige zwaarte uitrekken, hunne vrouwen en jonge dochters mogen ook het bovenlijf niet bedekken, maar moeten altoos met den boezem bloot gaan. Men gebruikt deze Chivia's tot den verachtelijksten en gemeensten arbeid.

eene volstrekte onmogelijkheid aan, en maakte dus op deze geheele reize nog weinig staat; want om mij alleen met den baas TEMPLIJN in deze vreesselijke wouden te wagen, oordeelde ik, na rijp overleg, niet raadzaam noch voorzigtig; een van ons beiden, had slechts in deze wildernissen iets moeten overkomen, wat zoude de andere hebben aangevangen?

De zaak bleef dus eenige dagen in onzekerheid, terwijl vader TEMPLIJN zich in dien tusschentijd alle mogelijke moeite gaf, om onder de vrije Europeanen of Mestiezen (want van dezulken, die in 's Compagnies dienst waren, sprak het van zelf, dat die tot dergelijke reizen geene vrijheid hadden, en zich, zonder zware straffen, van hun garnizoen of post, niet zouden hebben kunnen verwijderen) een paar avonturiers te vinden, die ons op onze voorgenomene reize zouden willen verzellen.

Eindelijk den vierden dag liet mij mijn vriend TEMPLIJN weten, dat hij een' derden man gevonden had, GEORGE genaamd, een gewezen soldaat van *Nagapatnam*, doch nu buiten dienst.

Ik was met dezen reismakker niet zeer tevreden; want die man had twee hoofdgebreken, die hem, zoo mij dacht, tot onze onderneming ten eenenmale ongeschikt maakten; hij was namelijk doof en daarbij meest altijd dronken, anderzins een goed kerel, altijd vrolijk en opgeruimd, niettegenstaande zijnen ellendigen staat, een groot liefhebber van al wat sterken drank kan genoemd worden, een onophoudelijke babbelaar, en de belagchelijkste en komiekste tronie die men zich met mogelijkheid kan verbeelden; voor het overige was hij groot en sterk, en het ontbrak hem geenszins aan moed.

Ik kende hem van *Nagapatnam*, waar hij als soldaat in 's Compagnies dienst was geweest, en tevens eene bakkerij had gehad. Hij was een *Straatsburger* van geboorte, in welke stad hij mede bakker was geweest. Eene

reeks van wonderlijke voorvallen en wederwaardigheden, waarvan ik den lezer welhaast iets ter loops zal mededeelen, waren oorzaak dat hij zich hier te *Jaffanapatnam* bevond, waar hij door de milddadige giften van eenige inwoners, het leven onderhield.

Hij had ons dikwijls zijnen wensch te kennen gegeven, om naar *Colombo* te gaan; en aldaar eene bakkerij op te rigten; want hij was inderdaad een goed bakker, en tevens een kundig en ervaren kok, en ware het niet wegens zijne ongelukkige zucht tot ſterken drank geweest, het zoude hem gewis nergens aan een ruim beſtaan ontbroken hebben.

Hoewel ik, zoo als gezegd is, weinig zin in hem als reismakker had, liet ik mij echter van den baas TEMPLIJN overreden, die mij zeide dat wij hem geen meer arak of ſterken drank behoefden te geven, dan wij noodig oordeelden; dat voor het overige zijne doofheid hem niet zoude beletten ons bij te ſtaan, wanneer wij door een wild dier mogten aangevallen worden.

Ik gaf dus mijne toeſtemming, en wij lieten hem roepen. Op de eerſte voorſtelling die wij hem deden, van ons te verzellen, en dat wij hem tot *Colombo* in alles wilden vrij houden, was hij terſtond gereed, en ontving dezelve met de grootſte blijdſchap. Wij waren nu met ons drie Europeanen; doch daar men niet veel op onzen nieuwen makker vertrouwen konde, was het volſtrekt noodzakelijk ons gezelſchap met nog ten minſte éénen avonturier te vermeerderen. — Het geval diende ons hierin boven onze verwachting.

Eenige dagen na onze laatſte aanwerving, kwam te *Jaffanapatnam* een *Franschman* aan, of die er zich ten minſte voor uit gaf, (in het vervolg ontdekte ik dat hij een *Zwitſer* was.) Hij gaf voor, van door den Admiraal DE SUFFREN met gewigtige depeches aan den heer DE MONNERON, Agent der *Franſchen*, die zich toenmaals te *Colombo* bevond, te zijn belast.

De vreeze van in de handen der *Engelschen* te vallen, die rondom het eiland, voornamelijk in de ſtraat van *Manaar*, kruisten, was mede oorzaak dat hij deze reize over land en te voet wilde doen. Zijne beurs liet hem waarſchijnlijk niet toe, zich van eene adol te bedienen. Daar hij nu niet gaarn alleen wilde reizen, onderzocht hij hier en daar, of er geen Europeaan was die in kort te voet, naar *Colombo* ſtond te vertrekken. — Ons voornemen was door de geheele ſtad bekend, men wees hem dus natuurlijk naar mij; hij kwam en verzocht mij met veel beleefdheid, hem in ons gezelſchap te willen ontvangen. Ik zeide hem dat wij verheugd zouden zijn hem tot reismakker te hebben, doch dat ik vreesde, dat onze manier van reizen hem niet zoude behagen, en dat ik het noodig oordeelde hem vooraf van ons ontwerp te onderrigten, dat wij, wel is waar, naar *Colombo* gingen, doch niet langs den gewonen weg, namelijk met de kust en den zeeoever te volgen; dat ons voornemen was, ons van deze beide zoo veel doenlijk te verwijderen, den koers zuid oostelijk te nemen, en door de uitgeſtrekte digte boſſchen, en over de gebergten in het landſchap van *Condé-oeda*, tot op de hoogte van *Colombo* door te dringen, als wanneer wij ons westwaarts naar hetzelve zouden begeven; dat alhoewel wij daar ter plaatſe bezigheden hadden, wij echter de reize zoo wel uit nieuwsgierigheid en vermaak, als uit noodzakelijkheid deden; dat wij buitendien op ons gemak, en zonder ons in het allerminſte te haasten, wilden reizen, en het ons niet verſcheelde, of wij eene halve maand later of vroeger, te *Colombo* aankwamen; zoo hij zich in dit ontwerp en plan konde vinden, en wilde beloven, ons op de reize in hetzelve niet hinderlijk te zijn, maar zich volſtrekt naar ons te voegen, dan zoude ik en mijne andere reismakkers, verblijd zijn, hem in ons gezelſchap te ontvangen.

De reisweg en voorwaarden waren in het geheel niet

naar zijn genoegen, en hij deed zijn uiterste best, mij dit ontwerp uit het hoofd te praten; hij stelde mij in de sterkste bewoordingen al de gevaren en onoverkomelijke moeijelijkheden voor oogen, waarmede wij zouden te worstelen hebben, met ons eenen weg te banen, dwars door vergroeide bosschen, die van woeste en verslindende dieren wemelden, waarin wij ligt zouden kunnen verdwalen en ons leven in gestadig gevaar zoude zijn, en dergelijke meer; doch de goede man kende mij niet, en bragt al zijne welsprekendheid te vergeefs aan; deze gevaren, waarmede hij mij van onze voorgenomen reize zocht af te schrikken, waren juist mede eene der voornaamste redenen, waarom ik dezelve ondernam. Eene reize zonder moeijelijkheden en gevaren had bij mij geene de minste aantrekkelijkheid of bekoring. Alles wat vreesselijk, schoon, wat groot, wat wonderlijk in de natuur is, kon mij behagen; — een orkaan, eene onstuimige zee, het geraas des donders, de bliksems, die door het uitspansel schieten, — konde ik met vermaak aanschouwen; het gezigt van afgronden, steilten, met wolken omgeven gebergten, scherpe onoverstijgbare overhangende klippen, het bruisen der watervallen, het nederstorten der bergstroomen in het weergalmende dal, en bovenal duistere digte en uitgestrekte wouden, vol zware grijze boomen, en wemelende van dieren van allerlei aard, waren zoo vele geneugten voor mijnen rusteloozen geest.

Monsr. D'ALLEMAND (dus liet hij zich noemen) eindelijk ziende dat hij niets op mij vermogt, verzocht mij, hem met mijne andere reismakkers bekend te maken. Ik bragt hem terstond bij vader TEMPLIJN, die hem omtrent het ontwerp onzer reize, juist hetzelfde zeide, als hetgeen hij reeds van mij daarover gehoord had. Hij trachtte wel insgelijks vader TEMPLIJN, door hem de gevaren dezer reize voor te stellen, van deszelfs voornemen af te brengen; doch ziende dat hij ook hier voor

doove ooren predikte, verklaarde hij ons ten laatste, de reis mede te willen doen, ons alleen biddende, de toebereidselen tot dezelve zoo veel doenlijk was te verhaasten. Daar wij de onkosten der levensmiddelen, drank, enz. voor ons en onze Chivia's gedurende de reize, te zamen op 60 ropijen berekend hadden, betaalde Mr. D'ALLEMAND zijne 20 ropijen zonder tegenspreken, en vader TEMPLIJN nam op zich, voor den inkoop van het noodige te zorgen, waarmede hij dacht binnen een paar dagen gereed te zijn.

Nadat wij alles, wat onze wapenen, mondbehoeften enz. betrof, afgesproken en geregeld hadden, vingen wij den volgenden dag reeds aan toebereidselen tot onze reize te maken. Ik nam drie Koelies of Chivia's in dienst, mijn vriend TEMPLIJN nam er even zoo veel, en dewijl Mr. D'ALLEMAND een grooten koffer had, was hij genoodzaakt eenen meer aan te nemen, zoo dat onze gansche troep uit vier Europeanen en tien Chivia's of Indianen bestond, in alles zestien personen; twee slaven, een van Mr. D'ALLEMAND, en een van den kuiper, mede gerekend. Wat onzen bakker GEORGE betreft, voor hem hadden wij niemand noodig; hij droeg zijnen geheelen rijkdom in een toegeknoopten doek op zijnen rug.

Sedert den oorlog op de kust had men de jaarlijksche olifanten-jagt op *Ceilon* verzuimd, dewijl de kooplieden van den vasten wal, die gewoon zijn met deze dieren te handelen, wegens de onlusten niet overkwamen om dezelve te koopen, en toen eindelijk de oorlog met de Hollanders en Engelschen ook uitbrak, hadden deze eersten genoeg te doen, om zich tegen de aanvallen en listen der Engelschen te verdedigen, die hun dikwerf, zoo door openbaar geweld, als door eene geheime correspondentie met den Keizer of Vorst van het eiland, benaauwden; zoodat deze dieren, meer en meer stouter wordende, dikwerf de bosschen en diepe wouden verlieten,

bij troepen afzakten, en in de eenzame en verspreide dorpen groote schaden aanrigtten, de hutten omver wierpen, den oogst op de velden vertraden en opaten, en vele menschen om het leven bragten. Het was dus hoogst noodzakelijk dat wij wel gewapend waren, ten einde ons tegen hunne aanvallen te verdedigen, en ons leven te beschermen, of ten minste iets te hebben, waarmede wij hen van ons zouden kunnen afweren of ze verwijderen en verjagen; want een kogel uit een jagt-geweer geschoten, heeft niet veel uitwerking op deze reuzen-ligchamen. Diensvolgens voorzagen wij ons van honderd stuks *Fougeito's* (*) of vuurpijlen, en van twee koperen bekkens of cimbalen, want deze dieren vreezen wel het meest voor het vuur en het schelle geluid, dat zij in hunnen wilden staat niet kunnen verdragen, hoewel men zich hier ook niet te veel op vertrouwen kan, zoo als wij in het vervolg ondervonden.

Deze voorzorg genomen hebbende, begaf ik mij naar den heer RAKET, toenmaals Kommandeur van *Jaffanapatnam*, en verzocht denzelven om eene *oppa* tot *Colombo*, die ik ook oogenblikkelijk verkreeg. Het woord *oppa* beduidt zoo veel als order, en dient den reiziger tot een paspoort.

Er zijn tweederlei *oppa's*, met wit linnen en zonder hetzelve. De eerste wordt alleenlijk gegeven aan aanzien-

(*) De Indianen bedienen zich in den oorlog van eene soort van vuurpijlen die men *fougeito's* noemt. Het is eene ijzere stang van acht à tien voeten lang, en omtrent drie duimen dik. Aan het eene einde derzelve, is een zware ijzeren koker met kruid gevuld, hetwelk door een klein gat, dat zich van achteren in den koker bevindt, aangestoken zijnde, vliegt de stang met eene verbazende snelheid, en gestadig in het ronde draaijende, voort, en kan somtijds wel vijf of zes menschen dooden of zwaar kwetsen. Het zijn bijzondere lieden, die met deze vuurpijlen omgaan, en er behoort veel kracht en kunst toe, om ze wel te besturen en aan dezelve eene horizontale rigting te geven.

lijke beambten en compagnies dienaren, die in bezigheden naar de eene of andere plaats van een der Hollandsche Etablissementen op het eiland reizen. Een peon of looper wordt een paar dagen voor het vertrek van dien heer, met deze *oppa* vooruitgezonden, die al de dorpen aandoet, welke dezelve op zijne reize moet doortrekken, of waar hij denkt stil te houden. De *Mojorals*, of hoofden dezer dorpen, worden in zulk eene *oppa* uitdrukkelijk bevolen, den *Ambellan* (*) rondom met wit linnen te behangen. Dit linnen nu moeten de waschers leveren, zijnde de kleedjes der dorpelingen, die hetzelve bij hen laten waschen, en dus wordt deze heer verwacht, welken de Majorals nog bovendien, zoo wel als zijn volk, om niet van levensmiddelen moeten voorzien, zoo lang het hem behaagt in het dorp te blijven. De hoofden der dorpen moeten wel volgens compagnies order, eene naauwkeurige aanteekening houden van al de reizigers, die met dusdanig eene *oppa* door hun dorp trekken, en jaarlijks de rekening van al de onkosten die zij voor hen hebben gemaakt, bij den Kommandant inleveren; doch dit geld wordt hun zelden weder vergoed.

De *oppa* zonder wit linnen is een *ola* of palmblad, waarop, in de *Malabaarsche* en *Chinguleische* talen, iederen Majoral bevolen wordt, den brenger, tegen betaling, van het noodige te voorzien; eene dergelijke *oppa* wordt aan niemand geweigerd, en zij kost een rijksdaalder; zij is volstrekt noodzakelijk in een land, waar de inboorlingen, door de onderdrukking hunner meesters, tegen al wat *Europeaan* heet, ten hoogste verbitterd zijn, en geene gelegenheid, om hem te krenken, zullen laten voorbijgaan, zonder zich daarvan te bedienen.

(*) Eene groote vierkante strooijen hut, hoedanig zich eene in elk dorp bevindt, en den reiziger in stede eener *Chauderie* (*a*) (want die heeft men in *Ceilon* niet) dient.

(*a*) *Chauderie*, eene soort van rustplaats.

III. HOOFDSTUK.

Droefheid van ANNA. — *Verdeeling van ons gepak.* — *Vertrek.* — *Aankomst te Calmonie.* — *De Tirmiin.* — *Huwelijkstooneelen van den bakker.* — *Ongesteldheid van den kuiper.* — *Aankomst te Panorijn.*

Het was eindelijk tijd, dat er aan ons vertrek gedacht werd; — alles was gereed; — maar welke moeite heb ik niet met ANNA gehad, om haar eenigzins wegens mijne reize gerust te stellen. Zij was wanhopig, zoo dra zij mijn voornemen ontdekte; haar onophoudelijk weenen en kermen had mij bijna van besluit doen veranderen, offchoon zij mij ook door bondige redenen de dwaasheid mijner onderneming voor oogen trachtte te stellen, en mij voorhield, dat ik, hoewel in een talrijk gezelschap, daarom niet minder aan het grootste levensgevaar was blootgesteld. Doch dit was, zoo als ik reeds gezegd heb, geene reden, die mij konde afschrikken; door dit gezucht en geween, echter, begon ik eenigermate berouw te gevoelen, van mij zoo verre in deze reize te hebben ingelaten; en, had ik mij niet geschaamd, en de billijke verontwaardiging en toorn mijner andere reismakkers gevreesd, die, op mijn woord en gezelschap vertrouwende, alles tot deze reize in gereedheid hadden gebragt, ik geloof, dat ik wederom achter uit zoude zijn getreden.

„Eene reize te voet" — zeide ANNA — is niets, is „zelfs aangenaam en vermakelijk, door bewoonde en „opene landen, waar men overal menschen, woningen, „dorpen, bazaars en rustplaatsen vindt; doch in deze „ongebaande wouden en wildernissen, waar niets dan „het geloei en brullen der wilde dieren, de diepe een„zaamheid die er heerscht, afbreekt, waar men geene

„ hulp, geenen bijſtand te wachten heeft: hoe ligt kan
„ u daar iets overkomen! De ondoordringbare hooge
„ ſtruiken, door welke gij u moet heen worſtelen, zijn
„ het verblijf van venijnige ſlangen en gewormte; en
„ loopt gij mede niet groot gevaar, door den vergiftigen
„ dampkring dezer diepe wouden, door welke zelden
„ eene zuivere lucht waait, of wel uit vermoeidheid,
„ door eene ziekte overvallen te worden, onder welke
„ gij zoude bezweken zijn, eer men u aan eene bewoon-
„ de plaats had gebragt."

Ik antwoordde haar daarop, dat het nu reeds te laat was, om weder terug te treden, ik beloofde haar, echter, alle mogelijke zorg voor mijne gezondheid te zullen dragen, mij niet van het gezelſchap te verwijderen, en ook een paar laarzen te laten maken, ten einde minder aan de beten der ſlangen blootgeſteld te zijn. Zij liet zich eindelijk troosten, daar zij wel zag, dat de zaak niet kon veranderd worden, en nam reeds des daags vóór onze afreize, bij den baas kuiper haren intrek. Deze zijne vrouw had in den beginne ook ſterk tegen hem uitgevaren, en zijn dwaas beſtaan, van zoo eene onnoodige en gevaarlijke reize te ondernemen, ten hoogſte gelaakt; te meer daar hij een zwaar huisgezin had, welks welvaart van zijn leven afhing; doch vader TEMPLIJN had in zijn huis de gewoonte ingevoerd van niet door zijne vrouw tegengeſproken of beriſpt te worden. Hij zoude eene zaak, van welker ſchadelijkheid en nadeel hij volkomen overtuigd was, juist gedaan hebben, om haar te trotſeren, zoo zij hem daarin had willen beriſpen of de wetten voorſchrijven; want hij was van een zeer eigenzinnig en ongezeggelijk karakter; zij kropte dus haar harteleed zoo veel doenlijk op, nog verblijd zijnde dat ANNA haar gezelſchap zoude blijven houden.

Op den morgen van den dag, die tot onze afreize beſtemd was, kwamen wij allen bij vader TEMPLIJN in zijnen

tuin bijeen. Onze eerste zorg was, de pakkaadje en de mondbehoeften onder ons volk te verdeelen, en elk zijne vracht aan te wijzen.

Drie Chivia's waren alleen tot het dragen van het zoo hoognoodige artikel, de rijst, bestemd; wij kozen hiertoe de sterkste; ieder van hen was beladen met 60 ponden, die hij aan een' bamboes op den schouder droeg. Twee anderen moesten den koffer van Mr. D'ALLEMAND dragen; de zesde had twee groote koperen potten met eenen naauwen hals, *Kodé* genaamd, en waarvan ieder omtrent eenen emmer vocht bevat; deze potten waren voor onzen voorraad van zoet water geschikt. De zevende Koelie droeg twee manden in welke zich onze drank, koffij, thee, suiker, alsmede de kokos-olie en specerijen voor de kerry's bevond; ook was hij met nog 25 ponden rijst belast. De achtste droeg onze en hunne keukengereedschappen, die in twee groote koperen potten bestonden om rijst in te koken, benevens eenige koperen schâlen, in stede van borden, en vier bekers van hetzelfde metaal, om uit te drinken; ook deze had nog 25 ponden rijst. Onze honderd fougeitó's of vuurpijlen, als ook de matten om op te slapen en te eten, met een paar kleine ronde hoofdkussens waren de vracht van den negenden. De kleederen en het linnen van mijnen vriend TEMPLIJN, en het mijne (wij hadden ons alleen van het hoogst noodige voorzien) werden met nog eenige andere kleinigheden door den tienden man gedragen. De slavenjongen van Mr. D'ALLEMAND was onze cimbalist, en droeg tevens eenen lederen zak met onze amunitie, kruid, kogels en gevulde kardoezen; terwijl de jongen van den kuiper de andere cimbaal moest slaan, en ons op de reize als kok dienen.

Dit alles nu geschied zijnde, namen wij met der haast een middagmaal bij den kuiper in den tuin, en na een teeder afscheid van onze vrouwtjes, die in tranen smol-

ten, genomen te hebben, brak de gansche trein op, met slaande cimbalen en begeleid van eene groote menigte inwoners, die gekomen waren om dezen wonderlijken optogt te zien.

Wij vier Europeanen geleken niet kwalijk naar eenen troep roovers, die op eene expeditie uitgingen. De baas TEMPLIJN, Mr. D'ALLEMAND en ik hadden elk eenen hartsvanger op zijde, een paar pistolen in den gordel, eene patroontasch voor den buik, en een jagtgeweer over den schouder, en de doove bakker was met een grooten huzaren pallas gewapend, die hem tot op den grond sleepte.

Het was op den 9den Junij 1783, des namiddags te drie ure, toen wij aftrokken, en tegen vier ure kwamen wij te *Colombogamme*, anders ook *Colombatoer* genaamd, een klein visschers dorp aan den oever van den *passo de Catchai* gelegen. Het is daar, dat de booten afgaan, om de reizigers, die dezen inham willen overtrekken, aan den anderen oever over te brengen; elke persoon die overvaart, betaalt twee stuivers passagie-geld.

De heer SCHRÖTER, die ons uitgeleide deed, was ons reeds in zijnen Palanquin (*) tot hiertoe voor uit gegaan, en had de noodige bevelen voor drie booten gegeven. In twee derzelver lieten wij onze Chivia's en pakkaadje terstond afsteken, terwijl wij met gemelden heer en sommige vrienden, die ons tot hier toe verzeld hadden, nog eenige flesschen wijn, die zij hadden medegebragt, leegden.

Eindelijk namen wij omtrent te vijf ure afscheid van onze vrienden, en scheepten ons naar de overzijde in.

De wind was ons vlak tegen, zoodat wij het zeil niet konden gebruiken, maar roeijen moesten. In deze over-

(*) Een draagtuig van Bamboes gemaakt, hetwelk door dragers of Koelies gedragen wordt, en waarin men zeer gemakkelijk en zeker reist. Men kan er in slapen, zitten, lezen, en zelfs schrijven.

vaart schoot een Tiirmiin of pijlvisch over ons vaartuig, en zoo nabij den neus van onzen bakker, die juist een glas drank aan den mond zettede, om het op onze behouden reize te legen, dat hij hetzelve van schrik uit de hand liet vallen.

Het woord Tiirmiin beteekent, zoo als ik reeds gezegd heb, pijlvisch, en het is niet zonder reden, dat men hem dien naam gegeven heeft; — een afgeschoten pijl klieft niet zoo snel de lucht, als deze visch, wanneer hij zich uit het water verheft, om de vervolgingen zijner vijanden te ontkomen. Hij heeft gemeenlijk de lengte van twee voeten; in gedaante en kleur komt hij veel overeen met eenen snoek, doch is wat dunner; zijn bek gelijkt naar de nebbe van eenen vogel, is verbazend hard, van voren spits toeloopende, en steekt wel een halve voet uit zijnen kop. Hij is zeer getrokken wegens zijnen aangenamen smaak, doch niet zeer overvloedig. Hij doorklieft in een oogenblik de lengte van twintig en meerder schreden in eene regte lijn, en schiet somtijds, met zijnen langen puntigen bek, in het boord van een vaartuig, zoodat men moeite heeft, om hem weder los te maken, en dikwijls genoodzaakt is zijnen spitsen snuit af te breken. De visschers van dezen inham, die volgens gewoonte gedurig halver lijf in het water loopen, hetzij om door het slaan met een' stok in hetzelve de visschen in hunne netten te jagen; of om schildpadden te vangen, vreezen dezen Tiirmiin zeer, en zijn vaak blootgesteld, om door denzelven gewond te worden. Men heeft genoeg voorbeelden, dat lieden er van doorboord zijn geworden, en er het leven bij verloren hebben; en dit had ongelukkiglijk het lot van onzen armen bakker kunnen geweest zijn, want indien de visch hem in den slaap van het hoofd getroffen had, waarvan hij niet boven eene groote span verwijderd was, toen hij hem voorbijschoot, hij zoude het drank drinken wel voor

altijd vergeten hebben! — Aan welken wonderlijken dood is de mensch soms niet blootgesteld!

Ik heb menigmalen op mijne wandelingen langs den *passo de Catchat*, dezen visch op zien schieten, en altijd eene zigtbare verbazend trillende beweging aan hem waargenomen, wanneer hij dus over de oppervlakte van het water heen vloog; en het is ontwijfelbaar deze algemeene fiddering of beving van zijn ligchaam, die hem voor eene pobs in de lucht draagt, en aan zijne vaart deze verbazende kracht en snelheid geeft.

Het zal zes ure geweest zijn, toen wij aan de andere zijde van den *passo* op het eigenlijke *Ceilon* aanlandden. Ons volk, dat, gelijk ik gezegd heb, een groot uur voor ons was overgevaren, had zich onder een grooten bangalo of stulp gelegerd, die zich niet ver van den oever bevond, en waarschijnlijk diende tot een beschutsel tegen zon en regen, voor de passagiers en hunne goederen, die na de aankomst van een vaartuig van *Colombogamma* wachtten, om hen af te halen, en naar het schiereiland *Jaffanapatnam* over te brengen.

Wij waren verheugd dat zij deze plaats gekozen hadden, in stede van het visschers dorp *Calmonie* eenige honderd schreden van daar, waar wij tusschen of in de hutten der visschers den nacht zouden hebben moeten doorbrengen. Bij onze aankomst had onze kok en die der Chivia's den rijstpot reeds te vuur, en welhaast was het avondmaal gereed. Wij lieten de matten onder een grooten digtbebladerden boom, die voor den bangalo stond, spreiden. Hier namen wij ons avondmaal, en maakten ons toen gereed, op die zelfde plaats te slapen. Doch de barkier, die onze drankflesch te veel had toegesproken, liet ons tot geen slapen komen, door zijn onophoudelijk gesnap, waarmede hij ons, hoe zeer wij hem zulks ook verboden, de ooren verdoofde. Eindelijk zich het teeder afscheid herinnerende, dat ik en ANNA bij ons vertrek van

elkanderen namen, en de tranen die zij bij die gelegenheid stortte, zeide hij, zich met een spotachtig gelaat tot mij wendende:

„ In waarheid, Mijnheer! indien gij de vrouwen zoo „ wel als ik kendet, indien zij u als mij geplaagd, gesla„ gen, weggejaagd en geruineerd hadden, gij zoudt er „ zoo veel werks niet van maken, en nog veel minder „ op hare krokodillen-tranen vertrouwen. Daar ik toch „ aan het praten ben" — vervolgde hij „ en geen den „ minsten lust tot slapen gevoel, moet ik om den tijd „ door te brengen, u iets van mijnen levensloop, in zoo „ verre het de vrouwen betreft, en al de rampen en „ ongelukken, die zij mij verwekt hebben, verhalen. — „ Helaas! — zij zijn de oorzaak dat ik tegenwoordig „ verpligt ben, als een ellendige rond te zwerven en „ een rampzalig, jammerlijk en armoedig leven te leiden. „ Gij zult oordeelen, of ik niet alle reden heb, dit „ valsch verraderlijk, onstandvastig, en trouweloos ge„ slacht, te vervloeken en er een' afschuw van te hebben."

Na deze inleiding begon hij met het verhaal van zijnen levensloop, elk oogenblik afgebroken, door aanmerkingen en verwenschingen tegen de vrouwen. Daar hij eene gemengde taal van slecht hollandsch en hoogduitsch, rijkelijk met vloeken doorspekt, en met den Straatsburger tongval sprak, en tevens het verhaal zijner avonturen met belagchelijke gebaren en toornige gezigtstrekken verzelde, was het ons onmogelijk hem aan te hooren, zonder telkens in eenen schaterenden lach uit te barsten.

Hij had in *Europa* in verschillende steden vier vrouwen getrouwd, die, zoo veel hem bewust was, bij zijn vertrek naar de Oost, nog alle in het leven waren, en niets van elkanderen wisten. Zij hadden hem al de kwellingen aangedaan, die ooit slechte en booze wijven eenen man kunnen toebrengen. Zijne huwelijksgevallen, die hij ons breedvoerig verhaalde, waren inderdaad vreemd en grappig.

Zijne eerste vrouw was hij verpligt geweest te verlaten, uit vreeze voor zijn leven; het was eene duivelin in menschen-gedaante. De tweede had hem aan de Pruissische wervers verkocht, waar hij het ongeluk had, in den slag bij *Rosbach*, doof te worden. De derde was een doorbrengster en zuipster, en maakte hem van gegoed, zoo als hij was toen hij zich met haar verbond, tot eenen bedelaar. En de vierde, die hij in *Hamburg* trouwde, verronselde hem aan de Hollandsche zielverkoopers, en zoo kwam hij als soldaat te *Nagapatnam*, waar hij eene bakkerij oprigtte, en ook wel zoude geslaagd zijn, ware het niet geweest wegens zijn onmanierlijk zuipen, tot hetwelk hij, zoo als menig een, was gekomen, door het gevoel van huisselijke ellende voor eenige oogenblikken met drank te willen verdooven. Hier trouwde hij zijne vijfde vrouw, een zwart parriah's meisje van den roomsch katholieken godsdienst; zij was jong en zag er voor het uiterlijke niet kwalijk uit; zij diende als meid bij een Europeaansch soldaten wijf, BARBARA genaamd, die eene koffij kazie ophield. Onze bakker zag haar, en door aanpraten van BARBARA beging hij de dwaasheid, deze meid te trouwen.

Eenige dagen daarna passeerde ik, met nog eenige vrienden, gevallig zijn huis; wij traden er in met voornemen om te zien, hoe hij het met zijne jonge vrouw al maakte; doch hoe verwonderd waren wij, ziende het huis open en geheel ledig, geen mensch, geene meubelen, geen bakkers gereedschappen, niets was er te vinden. Wij gingen naar BARBARA, die niet ver van daar woonde, en vraagden haar of GEORGE verhuisd was; zij zeide ons dat hij den dag te voren naar het hospitaal was gebragt, waar hij zeer ziek lag; van DOORTJE (dus heette zijne vrouw) wist zij niets. De nieuwsgierigheid dreef mij, hem eenigen tijd daarna, in het hospitaal te gaan bezoeken; daar vond ik hem in eenen staat, die

medelijden baarde, en in het midden eener verschrikkelijke kuur, om zich van het vergif te ontlasten, waarmede zijne vijfde vrouw hem beschonken had.

Dit, waarde lezer! zijn in het kort de huwelijks-tafereelen van onzen GEORGE. Mijne overige reismakkers waren onder zijn langdradig verhaal ingeslapen; doch dewijl ik daartoe geen lust had, en het ook der moeite niet waardig oordeelde, daar de dag niet verre af konde zijn, stak ik eene sigaar aan, en wandelde naar den nabij gelegen oever van den *Passo*.

De hemel was nog in zijne volle pracht, bezaaid met schitterende sterren, en de koninginne der nacht, door geene dampen verhinderd, verspreidde op het water, de zandduinen, en de boomen, een kwijnend en teeder licht. Het zacht, maar aanhoudend, geruisch der ligte golfjes, die tegen den oever braken, de stilte, de eenzaamheid, die rondom mij heerschten, wekten in mijne ziel eene onweêrstaanbare aandoening van zwaarmoedige denkbeelden op.

Ik zette mij aan den voet eens booms neder, en na eenigen tijd het beeld der maan, dat op het bewegelijke water danste, aanschouwd te hebben, gaf ik mij aan mijne gevoeligheid over. Ik herriep in mijne gedachten het verhaal van den bakker GEORGE, en in al zijn lijden oordeelde ik hem nog gelukkig, dat zijne ongevoeligheid hem voor al de kwellingen bevrijd had, aan welke diegenen, die een teeder hart hebben, zijn blootgesteld.

Hij had nooit bemind; hij wist niet wat liefde was, nooit hadden de wroegingen van den verterenden minnenijd zijn hart verscheurd; zijne vrouwen had hij getrouwd door overreding, of dewijl hij oordeelde, een dergelijk schepsel in zijn huishouden noodig te hebben, en had ze wederom verlaten zonder het minste hartzeer.

Deze zoo geprezene gevoeligheid en teederheid der ziele, en die eigenlijk een der noodlottigste geschenken

n, die de mensch van de natuur kan ontvangen, was hem ten eenemale onbekend. Wilde God dat ik er even zoo min van bedeeld was geworden! hoe vele ellenden, hoe vele kwellingen en rampen, en hoe veel zielsverdriet, zoude ik niet ontgaan zijn. Wat men ook tot den welverdienden lof van een teêrgevoelig hart moge zeggen: het is waar dat het de eenigste gewaarwording is, die deze wereld tot eene regt goede wereld konde maken, indien deze teêrgevoeligheid algemeen ware; zij is het wel, die elke gelukzaligheid des levens tot hare hoogste waarde, en tot het genot der zuiverste vreugde verheft, — doch zij is tevens de eenige oorzaak van al die pijnlijke gewaarwordingen welke den mensch zoo dikwijls volkomen ellendig maken.

Ik werd uit mijne droomerijen getrokken, door het geraas en de beweging, die ik in onze legerplaats vernam. Reeds begonnen de sterren in het oosten te verbleeken; het verward gekras der kraaijen, die bij troepen de boomen verlieten, welke haar gedurende den nacht tot schuilplaats verstrekt hadden, het geruisch en het sjerpen van geheele drommen en zwermen van vogeltjes van allerlei soorten, die zich gereed maakten den dageraad met hun gezang en stemmen te begroeten, verkondigden den aannaderenden dag.

Ik keerde naar onze legerplaats terug, en vond de Chivia's onledig met hunne overgeblevene rijst en canjé (*) van den vorigen avond, al staande te nuttigen, terwijl eenige bezig waren met onze reisgoederen aan het einde der stokken of bamboezen, waaraan zij hetzelve dragen, vast te maken; en nadat wij een gering ontbijt genomen hadden, begaven wij ons op reis. Wij verlieten den gewonen weg, die over het dorp *Paniacoer* leidt, om het diepe zand te vermijden en volgden den oever van den *passo de Catchaï.*

(*) Rijstwater.

Nu rees de zon in volle majesteit; blaauw en helder was de hemel, en de naauw ontloken dag gaf aan alle voorwerpen rondom mij een betooverend en jeugdig aanzien; de fraai gebogen en met hooge boomen bezoomde oevers van den *passo*, in wier blaauwe oppervlakte de overhangende takken zich spiegelden, het suizelen van den koelen morgenwind, het eentoonige plassen der kleine golfjes, het geschreeuw van eenige meeuwen, die in kringen over de oppervlakte van het water zweefden, het melodiesch gefluit der roodbeenige poelsnippen, die elkanderen toeriepen, de ontallijke watervogelen, die zich uit de boschjes van riet verhieven, deden mij een onuitsprekelijk vergenoegen smaken, en op dat oogenblik alle gevaren, alle moeijelijkheden onzer voorgenomen reize, vergeten.

Wij waren nog geen kwartier uurs onderweg geweest, toen onze bakker, na eerst al zijne zakken het binnenste buiten gekeerd te hebben, plotselijk een luid jammergeklag aanhief, en ons verzocht, hem toe te staan naar onze vorige legerplaats terug te mogen keeren, waar hij zonder twijfel twee ropijen, de eenigste die hij in de wereld bezat, moest verloren hebben. Wat wij hem ook zeggen mogten, om hem deze vergeefsche moeite af te raden, hij wilde volstrekt vertrekken, en om geene verhindering in onze reize te veroorzaken, waren wij genoodzaakt, hem twee andere ropijen in de plaats te geven.

Na omtrent eene groote mijl den oever van den *passo* gevolgd te hebben, verlieten wij denzelven en sloegen regts af landwaarts in. — Na een paar uren gaans tusschen hooge zandheuvels, waarvan sommige met palmboomen bedekt waren, kwamen wij aan eenen ambellan of rusthuis, aan den ingang van een dorp, *Manoer* genaamd, opgerigt, en in het midden der duinen gelegen.

Men verbeelde zich niet, dat het zulke rusthuizen zijn, als de Chauderies op de kust van *Bengalen* enz. waaron-

der zich, voor het grootst gedeelte, gemakkelijke en dikwerf zelfs groote, fchoone en aanzienlijke gebouwen bevinden. Neen; — de rusthuizen, die wij maar zeer fpaarzaam op onze gansche reize ontmoetten, waren meest stulpen met stroo bedekt, en zoo klein, dat ze geen tien menschen konden bevatten, en dit is zoo door het geheele eiland. De reizigers op *Ceilon* zijn er slecht aan, met opzigt tot eene nachtherberg, en brengen den nacht gemeenlijk onder een' boom, of, zoo het in den regentijd is, onder hunnen Talpat (*) door. —

Uit de Chauderies zoo wel, als uit vele andere liefdadige gestichten, die in zoo groote menigte, van het uiterste van *Hindostan* tot aan de verste grenzen van *Malabaar*, alomme verspreid zijn, zoude men alleen kunnen bewijzen, dat de oude bewoners dezer landen, en die

(*) Deze boom wordt door de Indianen Talpat genoemd, en ontleent zijnen naam van twee *Malabaarsche* woorden *Talaij-* en *Pat*, hoofd en blad, of hoofdblad, uit oorzaak dat de Indianen zich van deze bladen bedienen, om zich voor den regen en de zon te beschutten; derzelver lengte en breedte is ten naastenbij twee ellen, in eene cirkelvormige gedaante; men vouwt ze als een waaijer, en draagt ze op het hoofd, met de puntige gedeelten voorwaarts gekeerd; het zijn slechts de voornaamste lieden in het Koningrijk *Candia*, die de breede punt na voren mogen dragen. Men moet van eene hooge Caste onder de Malabaren zijn, of een gewigtig ambt bekleeden, indien men zich door een' slaaf mag laten volgen die de Talpaij nadraagt. De Portugeesche en Mestiessche Dames zijn zoodanig aan deze soort van weelde verkleefd, dat zij nooit zullen uitgaan, al ware het zelfs het schoonste weêr van de wereld, zonder een slaaf achter zich te hebben, die met zulk eene parasol gewapend is.

De boom, aan welks top deze bladeren groeijen, is buitengewoon regt en hoog, en brengt niet dan in zijn laatste levensjaar vruchten voort, die de grootte van eene noot hebben en oneetbaar zijn, kunnende tot niets dan tot voortplanting dienen; de bloemen, die dezelve vooorafgaan, zijn van eenen sterken en onaangenamen reuk.

van het eiland *Ceilon* geheel verschillende volken waren, en zoowel in godsdienst, zeden, als denkwijze, ten eenenmale van elkanderen verschilden en afweken. Deze godsdienstigheid, deze liefdadigheid, die medelijdende aard, was zeker bij de laatstgenoemden niet te vinden, en ik zoude kunnen aantoonen, dat dit eiland voorheen door wilde en woeste natiën bewoond werd, die van zeerooverijen en invallen op den vasten wal leefden, en waarvan de Indiaansche geschiedboeken, onder den verbloemden naam van reuzen, spreken, en die eindelijk door RAM beoorloogd en geheel uitgeroeid werden.

Ik keere weder tot onze reize. Nadat onze Chivia's een weinig hadden uitgerust, en de kallou of palmwijn gedronken, begaven wij ons weder op weg, door eene dorre en zandige landstreek, vol duinen, die, tot aan den top, meest met palm en sommige ook met kokosboomen bedekt waren. Dorpen werden wij niet gewaar, uitgenomen eenige gehuchten en eenzame hutten. Deze landstreek scheen weinig bebouwd en was zeer schaars van inwoners voorzien.

Het zal elf ure geweest zijn. Reeds zagen wij het fort van *Panorijn* van verre langs eene uitgebreide zandige vlakte voor ons, toen de kuiper, die sedert ons vertrek van *Manoer*, over een hevig kolijk geklaagd had, zich eensklaps aan den voet van eenen boom, die eene hut beschaduwde, neder wierp, en, zoo hij zeide, niet verder konde; hij vreesde te zullen sterven, en verlangde dat wij iemand van zijn volk, met den meesten spoed, naar *Jaffanapatnam* terug zouden zenden, om eene andol te halen, ten einde wederom bij zijne familie terug te kunnen keeren.

Wij toonden hem aan, dat deze andol niet voor des anderen daags, en wel zeer laat in den avond konde aankomen, en dat hij binnen dien tijd van zijn ongemak genezen, of onder hetzelve bezweken zoude zijn; en in

ſtede van iemand naar *Jaffanapatnam* te zenden, deden wij ons best, om hem te helpen. — Wrijving, — arak, alles ſtelden wij in het werk om hem eenige verligting toe te brengen; — doch te vergeefs — zijne pijn vermeerderde zoodanig, dat ik inderdaad ongerust voor zijn leven begon te worden.

Terwijl wij dus met hem bezig waren, en ons in de grootſte verlegenheid bevonden, trad een eerwaardig grijsaard uit de hut, voor welke onze zieke lag, en vraagde ons, wat onzen makker deerde. Wij gaven het hem te kennen, en tevens ons vermoeden, dat hij zich dit ongemak te *Manoer* had op den hals gehaald, door het drinken van lanjas, of het water van jonge kokosnoten, terwijl hij verhit door het gaan was, hetwelk hem naar onze gisſing eene plotſelijke verkoeling in de maag veroorzaakt had.

De grijsaard trad daarop in zijne hut, en bragt terſtond iets in een betel-blad gewikkeld, dat hij aan onzen reismakker gaf, om het te kaauwen en er het ſpeekſel van door te ſlikken. Dit middel had de gewenschte uitwerking, en gaf hem groote verligting, zoodat hij een half uur daarna zich in ſtaat bevond om de reis langzaam voort te zetten. Wij begaven ons dan weder op weg, nadat wij den goeden ouden man voor zijne hulp hadden bedankt, en de kuiper denzelven te vergeefs een paar ropijen had aangeboden, die hij ſtandvastig weigerde.

Met langzame ſchreden naderden wij *Panorijn*, over de zandige vlakte, die ons van hetzelve ſcheidde. De zon brandde hevig, hare ſtralen hadden het zand doorgloeid, en het was reeds twee ure, toen wij aan het fort kwamen.

De kommandant van dezen post ontving ons met de grootſte hartelijkheid, hij heette KONING, en was, zoo als hij zeide, ruim vijfenzeventig jaren oud. Nooit heb ik een' Europeaan van zulk een hoogen ouderdom, en die tevens nog zoo een gezond en frisch voorkomen had, in de Indiën aangetroffen. Men zoude hem op zijn hoogst

niet meer dan op vijftig jaren geſchat hebben. — Hij had reeds drie en dertig jaren op dien post van *Panorijn* gelegen. Naauwelijks had hij het ongemak van onzen reismakker TEMPLIJN verſtaan, of hij gaf hem een goed glas met het extract van den Colomba-wortel, hetwelk hem ten eenenmale van zijn kolijk herſtelde. Hij had intusſchen het middagmaal doen gereed maken, en onthaalde ons op een ſtuk van een wild zwijn, dat hij den vorigen dag zelf geſchoten had; want het jagen, verhaalde hij ons, was altoos zijne eenigſte, en aangenaamſte uitſpanning in deze eenzame en afgelegene plaats. Hij had in het gezigt en over het lijf verſcheidene groote en diepe lidteekenen, die hij van eenen tijger had ontvangen. Het dier had hem onverhoeds aangevallen, en hem door eenen ſprong ter neder geworpen; onder het worstelen met hetzelve had hij gelukkiglijk nog even den tijd gehad, een mes, dat hij in zijnen gordel droeg, uit de ſcheede te trekken, en er het monster den buik mede open te ſnijden, op het oogenblik dat hij deszelfs prooi ſtond te worden; hij wees ons nog de huid, die hij als een bewijs van zijn geluk en dapperheid bewaarde.

Panorijn ligt onder het regtsgebied van *Jaffanapatnam*; de Compagnie onderhoudt op dezen post eenen ſerjant en twaalf ſoldaten, allen invaliden, alsmede eenige lascarijns of Indiaanſche ſoldaten, zoo veel als cipaay's op de kust. Het fort of liever fortje, door de Portugeezen, de vorige bezitters van *Ceilon* gebouwd, is vierkant en ellendig klein; het heeft alleenlijk twee bastions op twee tegenovergeſtelde hoeken, — doch is nu volſtrekt onbruikbaar, en een enkele ſteenhoop. Ten zuiden van hetzelve, ligt het dorp, dat mede geen bij uitſtek bloeijend voorkomen heeft, en alleenlijk uit een honderdtal armzalige hutten beſtaat, waaruit men genoeg de armoede der inwoners afnemen kan. De landſtreek, rondom *Panorijn* gelegen, is buitendien zeer ſchraal bevolkt, zandig en onvrucht-

baar, wegens de flechte hoedanigheid van het water, dat brak en zeer ongezond is.

De ferjant, of gezaghebber KONING, klaagde zeer over de wilde olifanten, die eenige dagen geleden hem een magazijn vol nelie, of rijst in den dop, hadden omver gereten en verwoest. Zij kwamen, zeide hij, onbeschroomd bij ganfche troepen uit de bosfchen, en veroorzaakten veel fchade aan de inwoners; daarbij waren zij zoo ftout, dat zij voor geene vuren of wachten vreesden. Hij wenschte dat men eene algemeene jagt op dezelve wilde ondernemen, om ze daardoor weder in de diepe bosfchen te drijven, en ried, ja bad ons, het voornemen, van diep in het land door de bosfchen te dringen, te willen opgeven, ons het gevaar, dat wij zouden loopen, op de krachtigfte wijze voorftellende. Doch de kuiper en ik wilden van ons voornemen niet afzien, hoewel Mr. D'ALLEMAND, door de voorftellingen van den ferjant bevreesd gemaakt, al zijn vermogen in het werk ftelde, om ons hiertoe over te halen.

Terftond na het middagmaal maakten wij ons tot de afreize gereed, wij laadden onze geweren en pistolen met kogels, zetteden nieuwe fteenen op den haan, en, na een hartelijk affcheid van onzen vriendelijken ferjant genomen te hebben, begaven wij ons gezamelijk op reis.

Het mag vier ure geweest zijn; wij lieten den gewonen weg, die zuidwaarts loopt, liggen, en gingen regt op het bosch aan, hetwelk omtrent eene halve mijl oostelijk van ons aflag, en eene groote uitgeftrektheid van den horizon befloeg. Het was een prachtig en grootsch gezigt, zulk een donker en onafzienlijk woud voor zich te zien; het verblijf van zoo een onnoemelijk getal wreede, verfcheurende, wilde en reusachtige dieren van allerlei aard en grootte, en ik moet bekennen dat ik niet vrij van vrees en ongerustheid was, hoe meer wij hetzelve naderden. Eene onwillekeurige huivering en ver-

baasdheid trof mij, toen wij in hetzelve traden; want reeds op den weg van *Panorijn*, toen wij over de zandige vlakte trokken, die deze plaats van de zoomen des wouds scheidde, hadden wij hier en daar olifanten-mest gevonden, die niet zeer oud scheen te zijn.



IV. HOOFDSTUK.

Vreesselijke ontmoeting met eenen beer. — Shoumberongonde. — Onvoorzigtigheid. — Polverencadou. — Het woud des nachts. — De Apen. — De Ronkedoor.

Wij traden nu in deze duistere, eerbied verwekkende schaduwen, en wandelden voort tusschen de hooge majestueuse kolommen, die het ondoordringbaar groen en met bloemen doorweven gewelf ondersteunden, dat zich boven onze hoofden bevond; eene zachte kwijnende schemering omringde ons, die hoe verder wij kwamen, hoe langer hoe merkelijker werd.

Het woud was in den beginne open en vrij, de boomen waren hoog en regt, doch schenen niet zeer oud en dik; hoe verder wij echter voorttrokken, hoe dezelve dikker werden en digter bij elkander stonden; kreupelbosch en ruigte vereenigden somwijlen eene gansche groep, hetwelk allengs zoodanig vermenigvuldigde, dat wij menigmalen geene tien schreden doen konden, zonder ons met eene bijl den weg te moeten banen, en wij waren blijde, toen onze gids ons eindelijk op een zeer naauw paadje bragt, dat slangswijze door het bosch liep en dat wij volgen moesten.

Deze gids was een van onze Chivia's of Koelies, een man die weleer Vaidana of olifanten-jager was geweest, en de bosschen van *Ceilon* nacht en dag doorkruist had. Hij sprak het Chinguleesch en was zelfs te *Condé-oeda* en onder de *Vaddah's* geweest, en het is van hem, dat ik

vele bijzonderheden, dit volk betreffende, heb bijeen verzameld. Wij waren verheugd geweest dezen man te hebben gevonden; ook betaalden wij hem het dubbel van hetgeen de andere Koelies ontvingen; wij hebben, echter, zoo als men in het vervolg zal zien, weinig dienst van hem kunnen hebben.

Het pad dat wij nu volgden, en hetwelk, zoo veel ik konde opmerken, zuid oostwaarts liep, was zoo buitengemeen smal, dat niet meer dan één mensch er ruim in konde gaan. Zoodanige paden loopen hier en daar door deze digte bosschen, en sommige doorkruisen het geheele eiland; er zijn drie of vier, die tot na *Condé oeda* en het binnenste van het land leiden. Het verwonderlijkste van deze paden is, dat zij aan weêrs zijden door eene twee mans hooge haag zijn bezet, die zoo steil, zoo regt opgaande, en zoo effen en digt van binnen is, dat men zoude zeggen, dat ze door menschenhanden daar geplant, en door een ervaren tuinman geshoeid en glad gehouden ware.

Wij hadden dit pad nog geen kwartier uurs gevolgd, toen mij een geval ontmoette, hetwelk bijna een einde van mijn leven en reize zoude gemaakt hebben.

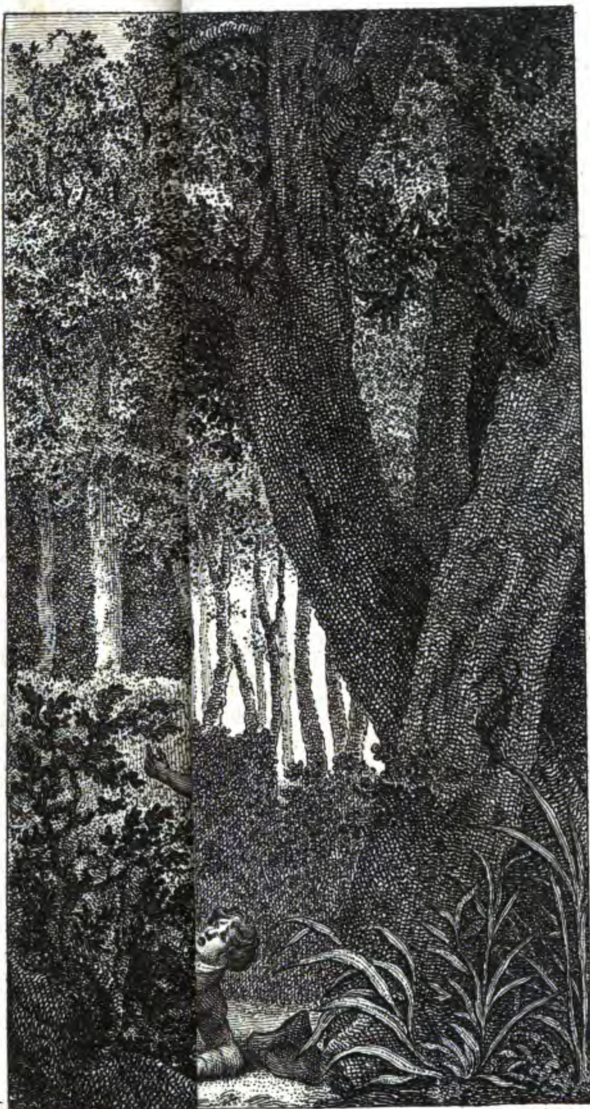
Het pad was, zoo als ik gezegd heb, zeer smal; wij waren dus verpligt, achter elkanderen te gaan, gelijk eene vlugt wilde ganzen. Mr. D'ALLEMAND en ik waren aan het hoofd van den troep; wij wandelden naast elkander en waren in een diep gesprek verzonken, toen eensklaps een beer van eene buitengewone grootte vlak voor onze voeten uit de hegge schoot, om het pad over te steken. De digtheid van de haag had hem zekerlijk belet ons te zien, en de snelheid van zijne vaart, ons door den reuk ontwaar te worden.

De onverwachte nabijheid van dit monster, dat voor mijne voeten stond, en besluiteloos scheen, of het mij aanvallen of terug keeren zoude, belette mij om terug te springen. Ik werd hem naauwelijks gewaar, toen ik

ook reeds, over zijnen breeden rug heen buitelende, aan de andere zijde op den grond viel. Daar het pad ter dezer plaats te smal was, dan dat twee menschen naast elkanderen konden gaan, waren wij genoodzaakt geweest, in eene schuinsche rigting voort te wandelen; dus bevond Mr. D'ALLEMAND zich, bij de verschijning van den beer, omtrent eene trede achter mij, waardoor hij den tijd had gehad, zich te redden.

Intusschen had ik mij, zoodra ik was gevallen, oogenblikkelijk weder willen oprigten, om te ontvlugten, of mij te verdedigen; doch voor ik daartoe den tijd had, zag ik den beer reeds schrikkelijk grijzende en brommende, met opgeheven klaauwen voor mij staan, gereed om op mij aan te vallen. Ik was nog niet ten halve opgerigt, toen dit verschrikkelijk gezigt mij deed verstijven, en het mij onmogelijk maakte, mij te verroeren. Alle menschelijke hulp scheen hier verloren, want de geringste beweging van mij of mijn volk had den beer zijne klaauwen in mijn hoofd doen slaan, dien hij juist daar boven hield. Hij scheen slechts al zijne krachten bijeen te verzamelen, om des te zekerder van zijnen slag te zijn. Ik gaf reeds mijne ziel aan God over, en verwachtte den dood met gesloten oogen. — Op dit beslissend oogenblik hoorde ik iets voorbij mijne ooren sissen, en een schot, dat te gelijker tijd viel, verschrikte den beer zoodanig, dat hij, in stede van mij aan te vallen, een vreesselijk gehuil aanhief, en door dezelfde opening in het bosch vlugtte, waardoor hij gekomen was.

Zelden was ik zoo nabij het einde van mijn leven geweest, niet alleen uit hoofde van den beer, die mij door een eenigen slag met zijne pooten, waarin zij ongeloofelijk veel kracht hebben, het hoofd had kunnen splijten, maar voornamelijk door den kogel, dien Mr. D'ALLEMAND met eene bevende hand op hem had afgeschoten, en dien ik digt voorbij mijne ooren had hooren snorren. Dit pistoolschot



J. Kaafner ad viv. *R. Vinkeles fecit.*

R.

was het echter, dat mij het leven redde; want hoewel mijne andere reismakkers, en de Koelies, die eenige treden achter ons waren, terstond tot mijne hulp kwamen toeschieten, zoude dit den doodelijken slag slechts verhaast hebben. Ook was het een geluk, dat de beer niet door het schot was getroffen geweest; want in dat geval zoude hij mij, in zijne woede of val, evenwel door eene stuiptrekkende beweging van een gereten hebben.

Terwijl men mij geluk wenschte, de ruwe omhelzingen van dezen ruigen heer zoo gelukkig ontsnapt te zijn, deed de bakker zijn best, om door de haag te kruipen, ten einde den beer, die hij geloofde dat zich nog in de nabijheid bevond, met zijne bloote sabel aan te randen. Na verscheidene vruchtelooze pogingen, ziende dat het hem onmogelijk was, door de haag te dringen, wegens de doornen, wilde hij ons ten minste, zoo hij zeide, een onfeilbaar middel aanwijzen, om het wreedste en stoutste dier op de vlugt te jagen. Hij nam te dien einde zijnen hoed tusschen de tanden, liep op handen en voeten, en begon zoodanig te brullen en te huilen, verzeld van zulke wonderlijke sprongen, dat wij allen in lagchen uitschaterden, en zijne grappen ons wederom in eene vrolijke geestgesteldheid bragten.

Dewijl het pad slangswijze door het bosch liep, en wij dus niet ver voor ons uit konden zien, was het mogelijk dat ons weder een dergelijk geval gebeurde, daar ons slechts een olifant, of ander wild dier, behoefde te ontmoeten, als wanneer aan geen uitwijken of verweren te denken zoude zijn, zoo wel wegens de smalte van het pad, als door deszelfs krommingen, waardoor wij onzen vijand, even als den beer, niet dan te laat zouden gewaar worden. Om zulke onheilen, echter, in het vervolg zoo veel mogelijk te vermijden, besloten wij onzen cimbalist benevens twee Koelies met pieken gewapend, twintig treden aan het hoofd van onze karavane te doen

vooruittrekken, ten einde ons te waarschuwen, ingeval zij onraad bemerkten. Hierop trokken wij geruster en met meer zekerheid voort.

De avond begon te vallen, en de digtheid van het woud vermeerderde de duisternis. De wilde dieren deden zich hier en daar hooren, en wij waren nog verre van de plaats, waar onze gids ons wilde doen overnachten, verwijderd. Wij staken dus de toortsen aan, welke de Kommandant van *Panorijn* ons geschonken had, daar wij het niet wagen durfden, verder in de duisternis voort te gaan. Deze toortsen zijn takken van een zeer harsachtig hout, en dat zoo helder als eene wasflambouw brandt. Het gansche woud was er van in de verte verlicht, hetwelk eene grootsche vertooning maakte. Het schelle geluid der cimbalen deed al de gevederde woudbewoners ontwaken, die, verblind door het sterke licht, verward door elkanderen rondfladderden; en verscheidene apen, die op de takken der boomen insgelijks in hunne rust gestoord werden, gaven door hun geschreeuw, en het werpen met bladeren en vruchten, hun ongenoegen te kennen.

Eindelijk kwamen wij te negen ure, vermoeid en afgemat, aan eenen eenzamen ambellan midden in het bosch aan, die meer de gedaante van eene oude vervallene strooijen hut, dan van een rusthuis had. Wij besloten onze nachtrust liever onder den blooten hemel te nemen, dewijl zich de slangen gewoonlijk in dergelijke vermolmde strookaken ophouden.

Wij leiden hierop een groot vuur aan, om hetwelk wij ons legerden, en nog drie andere, aan weêrszijden, eenige schreden van ons af, dewijl het ons aan droog hout niet ontbrak. Ons avondmaal bestond uit een stuk van het wilde zwijn, waarvan ons de goedhartige posthouder van *Panorijn* een' tamelijken voorraad mede op reis had gegeven. Uit vreeze dat de vuren mogten uit-

dooven, en om gedurende den nacht voor wilde dieren beveiligd te zijn, waren wij over een gekomen, dat een van ons met twee Koelies des nachts de wacht zoude houden, en na verloop van twee uren door een gelijk getal afgelost zoude worden. Deze voorzorg genomen hebbende, leiden wij ons neder, en bragten den nacht gerust door. Hoewel wij van tijd tot tijd het brullen van tijgers en andere vreemde mij onbekende ſtemmen vernamen, werden wij echter niet door dezelve ontrust.

Des anderen daags 's morgens verlieten wij deze plaats die *Shoumberongonde* genaamd was. De doortogt werd allengs moeijelijker; dikwijls verloor zich het pad in de ſtruiken, of was verſtopt door eene menigte takken die de olifanten van de boomen geſcheurd hadden, om zich met derzelver bladen te voeden, en ſomtijds geheele uren achter een was de haag, die te voren het pad beheinde, zoo laag, dat men dezelve van de ſtruiken, waarmede ze begroeid was, naauwelijks onderſcheiden kon. Dit gaf ons gelegenheid het woud, waardoor onze weg liep, naauwkeuriger te beſchouwen; wij vonden hetzelve zeer digt met zwaar geboomte bewasſen, waarvan vele mij onbekend waren, en die ik te voren nooit op den vasten wal gezien had.

O! hoe liefelijk, hoe onuitſprekelijk aangenaam, is het des morgens vroeg in deze bosſchen! Alles leeft; alles wemelt door elkander. Aapjes met hunne jongen aan de borst huppelen van den eenen tak op den anderen, met de wonderlijkſte grimasſen en gebaren; vogelen van de heerlijkſte verwen doorſtrijken het bosch; ſcharen van paauwen verfraaijen deze aanminnige wouden, als ze voor de doorſtralende zon tusſchen de takken hunne ganſche pracht en ſchoonheid uitbreiden en ontvouwen. Men ademt eene hartſterkende lucht van de geurige planten in, die ongezien en onopgeſmukt tusſchen de ſtruiken groeijen, eene verfrisſchende koelte omſuist u; het verward

geraas en gekweel van millioenen vogeltjes, het eentoonig gebrom der insekten, die om u heen vliegen, alles, vervult de ziel met een onuitsprekelijk genoegen en gerustheid, die men alleen, en nergens anders, dan in deze Indische bosschen kan gevoelen.

Hier had mij bijna weder een noodlottig ongeval getroffen.

Voor dat wij ons op weg begaven, had ik eene sigaar aangestoken, door middel van eene tonteldoos. Na dezelve volgens mijne gedachten wel gesloten te hebben, deed ik ze weder in eenen zak, die door den slavenjongen van den kuiper gedragen werd; en waarin zich een groot gedeelte van ons buskruid, en op hetzelve omtrent zestig pistool- en snaphaan- kardoezen bevonden. Maar hoe verschrikten wij, toen wij na eenigen tijd, iets uit den zak noodig hebbende, zagen, dat het tondeldoosje niet goed gesloten geweest, de brandende tondel er uit gevallen was, en het papier van eene der kardoezen reeds vuur gevat had, hetwelk, na hetzelve aan eene zijde, tot digt bij het kruid, verteerd te hebben, van zelf weder was uitgedoofd. Welk vreesselijker ongeval had ons kunnen overkomen. De arme slavenjongen, zoo wel als degene, die hem op het oogenblik der uitbarsting ter zijde had geloopen, waren ontwijfelbaar een offer van een der droevigste en smartelijkste ongelukken geweest. Dit vreesselijk lot zoude mij weder getroffen hebben, daar ik den jongen gedurig naast mijne zijde deed gaan, ten einde de tondeldoos voor mijne sigaren bij der hand te hebben. Dat wij dezelve niet weder in de ammunitiezak deden, kan men ligt nagaan. —

Voor de eerste maal zagen wij tusschen de boomen een troep wilde zwijnen, met hunne jongen, die, in vollen galop, door het bosch ter zijde van ons renden, zonder eenige acht op ons te slaan, daar wij hartelijk verblijd over waren; want het zijn zeer gevaarlijke en

booze dieren, wanneer zij jongen hebben, en men hen te nabij komt. Hier en daar zagen wij kleine troepjes herten weiden, waarvan sommige, die ons te nabij dachten te zijn, zich al huppelende verwijderden; terwijl andere, door eenen grooteren afstand geruster, zich vergenoegden met alleen op te staan, en ons onbewegelijk aan- en na- te zien. Hazen ontmoetten wij in zulk eene menigte, dat de kuiper en Mr. D'ALLEMAND er vier schoten, zonder uit den weg te treden.

Omstreeks elf ure des morgens, kwamen wij aan eene strooijen hut *Polverencadou* genaamd. Eenige treden verder vonden wij eenen put met zoet en helder water, hetwelk ons zeer te pas kwam, om onze kode's of waterpotten te vullen, die bijna ledig waren; dit was eene heerlijke vond voor ons, dewijl men in dit gedeelte van het eiland, waar de grond vlak en zandig is, ten tijde van het drooge saizoen, gemeenlijk gebrek aan versch water heeft; wat men nog in poelen en gaten vindt, is meestendeels brak en drabbig.

Wij deden hier een goed middagmaal van onze geschotene hazen, die uitmuntend, en malscher waren, dan de paauwen, wier vleesch wij hard en droog, hoewel ongemeen blank bevonden; daardoor overreedde ik den kuiper, er niet meer van te schieten, en zulk eenen schoonen vogel te sparen, te meer daar het woud van allerlei soort van wild wemelde.

Terwijl wij ons middagmaal houden, zal ik den lezer een verhaal geven van de wijze, waarop wij ons in deze bosschen legerden.

De plaatsen, in welker nabijheid zich water bevond, verkregen altoos de voorkeur, en wij legerden ons onverschillig daar, waar ons de grond het reinste, en het minst met struiken begroeid, voorkwam.

De legerplaats was niet verkozen en bepaald, of wij spreidden op het zand onze matten, die ons voor tafel, stoel en

bed dienden. Eenige Koelies haastten zich met droog hout en bladeren bij een te zoeken, om vuur aan te leggen; hierna werd het eten gereed gemaakt, terwijl zij, die het meest vermoeid waren, in dien tusschentijd zich te slapen legden. Eenigen zongen, anderen rookten of kuijerden, tot dat het eten gereed was; dan zag men hen, in groepen van drie of vier vereenigd, met de beenen kruisselings onder elkanderen, elk met zijn bord van bladeren voor zich, onder een grooten boom, hunne portien verteren. Wat verder zaten wij, rondom ons gebraad of kerry, met even dergelijke borden voor ons. Vrolijkheid, boert en lagchen heerschten aan ons maal, waartoe ons de bakker door zijne kuren overvloedige stoffe verschafte. Zoodra het eten gedaan was, werden de borden weggesmeten, de potten en pannen gereinigd, en alles wederom ingepakt. Wij legden ons hierna een paar uren te slapen. Die tijd verstreken zijnde, riepen zij, die de wacht hadden: *overal*, en alles was in beweging. De bagaadje werd vastgemaakt, en opgenomen en wij hervatteden onze reis met frisschen moed.

Doch wanneer wij des avonds onze legerplaats opsloegen, waren wij voorzigtiger in derzelver keuze, en wij gebruikten dan meer behoedzaamheid. De plaatsen, waar zich water in de nabijheid bevond, vermeden wij nu zorgvuldig, om niet door de wilde dieren ontrust te worden, die alsdan hunne holen verlatende, gewoonlijk eer zij om prooi uitgaan, hunnen dorst in deze plassen en poelen lesschen, en zich in dezelve baden. Wij zochten voornamelijk een plekje gronds, vrij van kreupelbosch en ruigte, waar het bosch eenigzins open en vrij was.

Een van ons met twee geladene pistolen in de hand, en de bakker met zijne bloote sabel, vergezelden de Koelies, die droog hout moesten zoeken, waarvan wij eene tamelijke hoeveelheid noodig hadden, zoo wel voor

het groote vuur, om hetwelk wij gelegerd waren, als om eenige kleinere, die wij rondom ons tot zekerheid aanlegden, te onderhouden.

Ons maal werd nu ongelijk ſtiller bereid en gebruikt, dan des middags; men was minder luidruchtig en vrolijk; de vermoeidheid, zoo wel als eene zekere ſoort van ongeruste zwaarmoedigheid, die ik niet kan beſchrijven, waren hier de oorzaak van. De duisternis heeft altijd iets, dat de ziel met vrees vervult, en haar alle vreugde beneemt; wij kropen digt bij elkanderen, en elk was bevreesd zich van de vuren te verwijderen. Zoo aangenaam deze bosſchen over dag zijn, zoo akelig en ſchrikverwekkend zijn zij des nachts.

Het is niet meer dat uitgeſtrekte woud, dat denzelfden morgen nog van de vrolijke en verwarde ſtemmen der vogelen weergalmde. De bekoorlijke gulden ſchemering, door de ſtralen der zonne, in weêrwil der digte bladeren, door het woud verſpreid, heeft voor eene dikke duisternis plaats gemaakt; eene doodſche ſtilte vervangt nu het luidruchtig gezang, waarmede de gevederde woudbewoners den nu verloopen dag, bij zijne geboorte begroeteden. — Nu en dan ſlechts hoort men de treurige toonen van den nachtuil, die, door eene akelige echo weergalmende, de ziel met naarheid vervullen; dan weder wordt het gebrul en afgebroken gehuil der jakhalzen, tijgers en andere wilde dieren, dat men op verſchillende afſtanden hoort, plotſelijk door eene ſtilte als die van het graf vervangen; dan weder verneemt men het gekraak der jonge boomen en takken, die de olifanten ontwortelen en afrukken, om zich met derzelver vruchten en bladen te voeden. — Op eens nadert een ſchrikbarend gedruisch; men hoort een gekraak en geknap alsof eene halve ſtad door de woedende vlammen wordt verteerd; het ruischt als een orkaan in de toppen der boomen, de grond dreunt als bij eene aardbeving, en een onafgebro-

ken fchaterend geluid, als dat van eene menigte trompetten, fchijnt het teeken tot eenen aanval te zijn; — in één woord — het is een troep van eenige honderd van de grootste olifanten, die, na hun vorig verblijf kaal gevreten te hebben, zich naar een ander gedeelte van het bosch begeven, en met gezamenlijke krachten, en op eenen ftijven draf zich eenen weg door het digte en begroeide woud banen, omverwerpende en vertredende al wat hun voorkomt, uitgenomen boomen van eenen al te grooten omvang of dikte. Het is mij onmogelijk, het geraas en gekraak door het bersten en fplijten van honderde boomen veroorzaakt, naar waarheid te befchrijven. Men kan het zich echter eenigermate voorftellen, wanneer men zich een dergelijk geluid verbeeldt, door een eenigen boom van middelmatige grootte en dikte, veroorzaakt, wanneer dezelve door eene geweldige kracht halver weg den ftam, even als een rijsje, in hetzelfde oogenblik, omgebogen, geknakt en verbroken wordt, en men dan berekent hoe gering dit is, in vergelijking van de menigte boomen, als zoo vele olifanten tot hun breed pad noodig hebben, en die ter zelver tijd en voortdurend verbroken worden. Voeg hier bij de dreuning van den grond, door het draven van zulk een groot getal olifanten veroorzaakt, waarvan één enkele reeds de aarde doet daveren; dit alles door een fchaterend geluid verzeld, even als dat van eene menigte trompetten, en men zal zich een flaauw denkbeeld kunnen maken van dit onbefchrijfelijk en fchrikverwekkend gedruisch. Helaas! ik dacht weinig dat ik welhaast in eene omftandigheid zoude geraken, waarin ik overvloedig den tijd zoude hebben, mij met dergelijke fchrikbeelden, en zelfs nog vreesfelijker, gemeenzaam te maken. — Doch daarvan op zijne plaats.

Nadat wij ons middagmaal te *Polverencadou* genomen hadden, gingen wij te drie ure in den namiddag op weg,

en zagen kort daarna het geheele geraamte van eenen olifant ter zijde van ons liggen. Het dier moest reeds lang dood geweest zijn; het had echter nog zeer fchoone tanden van eene buitengewone dikte en lengte. Hier werd onze weg zeer moeijelijk; het pad was elk oogenblik door verrotte en omgevallen boomen verftopt; wij hadden dikwijls alle bedenkelijke moeite, om hetzelve in de ftruiken weder te vinden, en ons eene opening te maken door de doornen en heestergewasfen, waarmede het begroeid was. Dus vervolgden wij onzen weg met veel moeite, tot dat wij te vijf ure aan een beekje van een zoet en klaar water kwamen, hetwelk wij doorwaadden. Toen wij aan de andere zijde eenigen tijd voortgegaan waren, bemerkten wij dat het bosch opener en minder door ruigte belemmerd werd. Het pad, dat reeds lang te voren allengs opgehouden had met eene haag bezoomd te zijn, verloor zich hier geheel en al, en wij moesten ons toen op een klein kompasje, dat ik bij mij had, verlaten. Wij namen den koers zuid-west.

Hier werden wij een troep hertebeesten gewaar, die ons met uitgerekte halzen onbewegelijk aanzagen. Zij hadden zoo geheel hunne aandacht op ons gevestigd, dat zij aan den kuiper den tijd gaven, er een van neder te fchieten. Naauwelijks viel het fchot, of wij hoorden oogenblikkelijk daarna iets niet verre achter ons nederploffen. De beer (want het was er een) had zoodra de aarde niet beroerd, of hij vlugtte terftond al brommende van ons af, en wij verloren hem welhaast uit het gezigt. Onze gids zeide ons daarop, dat hij geloofde, dat de beer op den boom was geklommen, om de bijen van hunnen honig te berooven. Wij naderden den boom, uit denwelken hij was nedergetuimeld, en zagen wel eenen hoop bijen in denzelven rondvliegen, doch konden wegens de digtheid der bladeren, en de duisternis, die reeds begon te vallen, niets anders ontdekken. De kuiper en de bakker

het hert ontleed, en er de beste stukken van gehouden hebbende, lieten wij het overige liggen, en vervorderden onzen weg.

Door het een en ander hadden wij veel tijds verloren, en de dag liep ten einde. Eene vale schemering begon zich reeds door het bosch te verspreiden, en wij konden naauwelijks de voorwerpen, op eenen tamelijken afstand, meer onderkennen. De vogelen hadden zich reeds naar hunne rustplaatsen begeven; zoo dra het eenigzins duister begint te worden, houden de gepluimde zangers allengskens op, en verbergen zich op de digt bebladerde takken. Wij besloten mede in dit fraaije bosch onze legerplaats op te slaan, en niet verder voort te trekken. Na ons ruim van water voorzien te hebben, legerden wij ons in eene tamelijke verwijdering van de beek, die wij waren overgetrokken, uit vreeś van de wilde dieren te storen, die hier hunnen dorst mogten willen lesschen.

Hoezeer wij getracht hadden, den oorspronkelijken bewoneren van dit bosch geene hindernis of aanstoot te geven, konden wij dit evenwel niet vermijden.

Het ongewone geraas en de beweging, door zoo vele menschen veroorzaakt, het afhakken van drooge takken en struiken, (die wij degelijk oordeelden noodig te hebben, dewijl wij zoo wel aan deze als aan gene zijde der beek, eene menigte versche olifanten- en buffelsmest hadden vinden liggen) het kraken der vlammen, die het geheele woud in het ronde verlichtten, — hadden schrik en verwarring onder eene gansche bevolking apen veroorzaakt, die dit bosch bij uitsluiting schenen te bewonen, en die voor onze aankomst gerust in de boomen sliepen. De eerste, die ontwaakten, waren die, welke zich in de boomen boven ons en onze vuren bevonden, en door hun angstig geschreeuw eenen schrik onder hunne verdere makkers verspreidden. In één oogenblik was er boven onze hoofden eene geheele vergadering te zamen; het scheen alsof

er een algemeene aanval op ons werd beraamd, ten einde ons van daar te verdrijven. Tot op eenen grooten afstand, hoorde men verscheidene troepen elkander toeroepen en beantwoorden; dit gruwelijk geraas, dat ons in den beginne deed lagchen, maar weldra ten uiterste verveelde, hield, naar mijne gissing, wel twee uren aan, toen het zich allengskens verminderde en verwijderde, tot dat er eindelijk eene doodelijke stilte op volgde, zoo als gewoonlijk in deze bosschen heerscht.

Ons eenvoudig avondmaal was welhaast gereed, en wij zaten nu om ons hertenvleesch, waarvan de kok een gedeelte tot kerry gemaakt, en een ander gedeelte gebraden had. Het ontbrak ons niet aan zuur, want de wilde limoen- en oranjeboomen groeijen bij menigte in deze bosschen; er was zelfs een, geene vijf schreden van onze legerplaats verwijderd, waaraan wij, bij het licht onzer vuren, de goudgele vrucht tusschen de donker groene bladeren zagen doorschemeren.

Terwijl wij nog gerust en smakelijk met ons avondeten bezig waren, zagen wij van verre in eenige schemering groote troepen olifanten de beek naderen. Zij bleven op eenen tamelijken afstand van onze vuren, en trokken tegen hunne gewoonte stil en vreedzaam henen gelijk eene groote kudde ossen. Wij hoorden hen van de andere zijde der beek insgelijks, en hun schaterend geschreeuw weergalmde onder het donker gewelf des wouds.

Wij oordeelden het noodzakelijk, op onze hoede te zijn, dewijl de olifanten door andere vrij boozer en wilder dieren stonden gevolgd te worden. Onze lust tot slapen verdween, hoe vermoeid wij ook waren. Op de wacht onzer Koelies konden wij niet veel vertrouwen; het was dezen goeden menschen niet kwalijk te nemen, wanneer zij niet wakker konden blijven, als men bedenkt welken zwaren last ieder van hen dagelijks op zijne schouders torschen moest, en meestal over eenen ruwen en

ongebaanden weg. Het was met moeite dat wij er een paar in zoo verre konden doen waken, dat zij de vuren, in welker midden wij ons bevonden, aanhielden.

Omstreeks middernacht hoorden wij een sterk geraas en een dreunen van den grond, alsof een troep zware dieren in vollen galop achter ons op kwam rennen. Ik had met Mr. D'ALLEMAND de wacht; wij wekten den kuiper en ons volk in haast op; den bakker lieten wij maar slapen, uit vreeze dat wij, dewijl hij alreeds meer gedronken had, dan hem nuttig was, door zijne zotte dronkemanskuren in gevaar konden gebragt worden. Inderdaad het speet ons hartelijk, dat wij ons met dien man hadden ingelaten, die ons allen buitengemeen begon te vervelen, zoo wel door zijn onophoudelijk gesnap, waarmede hij ons, als wij met elkander spraken, in de rede viel, als wel voornamelijk wegens het gedurig plagen om sterken drank, waarmede hij ons zonder ophouden lastig viel. Hierbij kwam het onaangename van het schreeuwen, dat wij verpligt waren aan zijne ooren te doen, wanneer wij hem iets te zeggen hadden. Wij lieten hem dus liggen, en naauwelijks hadden wij den kuiper gewekt, toen wij digt achter ons een schrikverwekkenden en doordringenden kreet hoorden, die, zich uit den muil van eenen gedrogtelijken olifant verhief, welken wij ook terstond bij het licht onzer vuren achter eenige boomen ontwaar werden; hij zag ons onbewegelijk aan, zwaaijende met zijnen tromp zoo snel en met zulk eene kracht in het rond, dat er een geluid, als dat van het gonzen eens spinnewiels, door veroorzaakt werd.

Wij maakten ons gereed, hem met eenige schoten te verwelkomen. Onze gids bezwoer ons echter, uit eenen dikken boom, waarin hij benevens de Koeliers geklommen was, om dit niet te doen, ons verzekerende, dat het een Ronkedoor was, die (zoo als ik in mijne beschrijving der dieren gezegd heb) ten uiterste gevaarlijk, en oneindig meer te vreezen is, dan de andere olifanten. Het was

niet waarschijnlijk, vervolgde hij, dat wij hem in het duister juist achter het oor zouden treffen, de eenige plaats, waar men ze met eenen kogel dood ter neder kan vellen, daar elke andere wond hem slechts in de vreesselijkste woede zoude brengen, en oogenblikkelijk op ons doen instorten. Wij wisten echter niet, hoe dezen lastigen gast te verjagen. Onze voorraad van vuurpijlen en flambouwen bevond zich ongelukkiglijk nabij het vreesselijk dier, en hij, die zoo stout ware geweest, van ze te hebben durven halen, had zich zonder twijfel aan eenen zekeren dood blootgesteld. In deze radelooze omstandigheid dachten wij aan onze cimbalen, en meenden hem hierdoor ontwijfelbaar te verjagen; doch naauwelijks had het geluid daarvan zijne ooren getroffen, of eenen vreesselijken kreet opheffende, in staat om het moedigste hart van schrik te doen verstijven, en ter zelver tijd zijnen tromp met eene onbegrijpelijke woede om een teeder boompje slaande, dat hem ter zijde stond, scheurde hij hetzelve uit de aarde, boog het verscheiden malen te zamen, en verkneusde het als een plantje, onder zijne voeten. Hierop keerde hij zich langzaam naar onze legerplaats, zonder twijfel met voornemen om er alles te vernielen. Eene onwillekeurige beweging deed ons, ter redding onzer goederen, op dezelve toeijlen, en te zelfden tijde een doordringenden schreeuw uiten, welke door ons volk op de boomen, die waarschijnlijk dachten, dat het dier ons reeds verweldigd had, niet min vervaarlijk beantwoord werd. Dit, verzeld met eenen plotselijken en hevigen slag op onze cimbalen, deed den olifant zoodanig verschrikken, dat hij zich eensklaps omkeerde en, op eene grappige wijze met de ooren wapperende, ten teeken dat hem dit concert gansch niet aangenaam was geweest, nam hij zoo overhaast de vlugt, dat hij in een oogenblik, buiten het bereik der kogels was, die wij hem nazonden.

Wij waren ongemeen verheugd, van dezen lastigen gast

zoo gelukkig verlost te zijn; doch wij zagen tevens hierdoor, hoe weinig wij op onze Koelies in tijd van nood konden vertrouwen. Wij verdeelden nu de vuurpijlen en flambouwen onder het volk, om in het vervolg niet weder aan zulke gevaren blootgesteld te zijn; want voor het vuur hebben de wilde dieren, en voornamelijk de olifanten, eenen onverwinnelijken afschrik.

V. HOOFDSTUK.

Aankomst te Palliar. — „ *Pillie, aya!*" — *Droevig toeval en verijdeling van het geheele plan.* — *De verrotte stam.* — Vedativé. — *Vrolijk gezelschap aldaar.* — *Jagt der Vaddah's.* — *Gevecht met eenen tijger.* — *Aankomst te* Mantotte.

Des anderen daags vervolgden wij onzen weg zonder eenig toeval. Tegen den avond staken wij onze flambouwen aan, en kwamen aan eene kleine vlakte of opening in het bosch, in welker midden wij vier olifanten zagen, die bij de verschijning van onze flambouwen en het gerucht der cimbalen, midden door een moeras de vlugt namen. De weg werd nu verbaasd steenachtig, en vol gaten en scheuren. Onze gids zeide ons toen, dat, slechts eenige mijlen ter linkerhand, de bergen van *Cauragahing* gelegen waren, en dat dit de oorzaak van den ruwen weg was. Eindelijk kwamen wij tegen tien ure aan eene derde eenzame hut of ambellam, *Palliar* genaamd, en met boomen van eene buitengewone hoogte en dikte omringd.

Ik was zoo vermoeid, dat ik naauwelijks meer staan konde. Ongewoon zulke lange dagreizen te voet te doen, gevoelde ik des morgens de vermoeijenissen van den vorigen dag; mijne beenen waren alsdan stijf en gezwollen, en in een' staat van verdooving, die zich niet, dan na weder eenigen tijd geloopen te hebben, en na het bloed

daardoor weder in omloop was gebragt, verloor. Het waren, echter, maar de eerste dagen, dat ik aan dit ongemak leed; in het vervolg werd ik beter aan het gaan-gewoon.

Na ons avondmaal geëindigd te hebben, nam de slaaf van Mr. D'ALLEMAND, die redelijk wel op de viool konde spelen, zijn instrument ter hand. De kuiper en de bakker vingen hierop oogenblikkelijk aan te dansen. De bakker, die een weinig te veel gedronken had, vergezelde zijnen dans met zulke grappige sprongen, en zoo genaamde *tours de force*, dat zich niemand van lagchen konde onthouden. Het denkbeeld, dat ik aan mijne overige reismakkers mededeelde, dat hij naar de beweging van den strijkstok danste, en in het geheel geen acht op de muzijk gaf, verschafte ons nieuwe stof tot lagchen. Eindelijk vielen zij vermoeid op hunne matten neder en oogenblikkelijk in eenen diepen slaap.

Midden in den nacht wekten mij de twee Koelies, met welke ik de wacht had, uit eene soort van bewusteloosheid, die mij ondanks mij zelven had overvallen. Het, — „ *Pillie*, *aya*” — „ een tijger mijnheer” — dat een van hen mij toeriep, was echter voldoende, om mij in een oogenblik klaar wakker te maken. Men wees mij te zelfden tijde twee kleine schitterende bolletjes, niet ver van een der buitenste vuren. Ik twijfelde niet, of het waren de oogen van eenen tijger, die op het tijdstip wachtte, dat een van ons zich van de vuren zoude verwijderen, om hem in het duister te overvallen, en tot zijne prooi te maken. Ik wekte den kuiper op, dewijl hij de beste schutter was, en wij besloten, juist op het midden dezer twee vurige lichtjes aan te leggen, en te gelijk af te schieten. De schoten vielen, en wij hoorden, gedurende eenige oogenblikken, eene kortstondige beweging, even als iets, dat met den dood worstelt, hetwelk allengs verminderde, en eindelijk geheel ophield.

Het was grappig te zien, met welk eenen fchrik ons volk, en bijzonder de bakker, uit den flaap ontwaakte. Na hun het geval verhaald te hebben, gingen wij nog wat nederliggen, uitgenomen de bakker, die, voor het overige van den nacht, van mij de wacht overnam.

De dag was naauwelijks aan den hemel, of hij maakte ons reeds, door een luid vreugdegefchreeuw en met het nieuws, wakker, dat wij eenen buitengewonen grooten tijger gefchoten hadden. Hij fprong en danste als een bezeten mensch, en had het dier reeds met behulp der Koelies in het midden onzer legerplaats gefleept. Beide de kogels hadden getroffen, waarvan een hetzelve den kop had verbrijzeld, en de andere in de zijde was blijven zitten. De kuiper, zoo wel als ik, een gelijk regt op de huid hebbende, die zeer fchoon gevlakt was, lieten wij het lot beflisfen, hetwelk mij begunftigde, en, na hem gevild te hebben, vervolgden wij onze reis.

Onze weg was nu, wegens de nabijheid der bergen van *Cauragahing*, zeer fchraal van geboomte voorzien; doch tevens ten uiterfte ongelijk, vol diepe gaten, fcheuren en kloven, en zeer rotsachtig. Eene menigte mierennesten verhinderden onzen voortgang, daar wij genoodzaakt waren dezelve elk oogenblik te vermijden, hetwelk onzen weg nog moeijelijker maakte.

Deze mieren worden door de inwoners *vay* genoemd, en verfchillen niet veel van de Caria's of witte mieren, die men door geheel Indiën vindt, uitgenomen dat ze grooter zijn. Zij maken hoopen of heuveltjes, waarvan fommige vijf tot zes voeten hoog zijn, en wel tien treden in den omtrek hebben, en van boven fpits toeloopen. De aarde of klei, waarvan zij dezelve maken, is zoo hard dat men ze naauwelijks met eene bijl kan verbreken. Deze hardheid wordt voornamelijk veroorzaakt, door een zeker vocht, waarmede zij deze aarde vermengen en beftrijken.

Deze hindernisfen maakten den weg zoo vermoeijend, dat wij befloten onzen koers naar de bergen van *Cauragahing*, die niet ver van ons ten oosten lagen, te rigten, zoo wel in de hoop van er eenen beteren weg te vinden, als om onze nieuwsgierigheid te voldoen. Mr. D'ALLEMAND was op dit befluit wanhopig, en poogde te vergeefs ons van voornemen te doen veranderen. Een droevig en onverwacht voorval, echter, bragt tot zijne overgroote vreugde, datgene te weeg, waartoe zijne welfprekendheid ons te vergeefs had willen verpligten.

Na onzen koers eenigen tijd oostelijk genomen te hebben, ten einde de bergen van *Cauragahing* te bereiken, bemerkten wij gevallig eene honigraat van eene bijzondere grootte, in eenen niet zeer bebladerden boom. Wij zouden ons gaarne daarvan meester gemaakt hebben, maar de hoogte van den tak, waaraan dezelve hing, verhinderde ons, de bijen door den rook te verjagen, zoo als men gewoonlijk doet. Wij wilden dus reeds onzen weg vervolgen, toen een der Koelies zich aanbood, in den boom te klimmen, en den tak, waar aan de gemelde honigraat gehecht was, met een paar bijlflagen naar beneden te doen tuimelen, als wanneer wij onze kleine vijanden ligtelijk met rook zouden kunnen verjagen. Wij namen dit voorftel aan, en beloofden hem het dubbel deel van zijne makkers te geven, indien wij den honig magtig wierden.

Vol vreugde klom hij hierop in den boom, en bereikte weldra den bewusten tak, doch had er naauwelijks eenen flag met de bijl opgegeven, toen de bijen, eer hij den tijd tot eenen tweeden flag had, in zoo groot eene menigte, en met zulk eene woede op zijn naakt ligchaam aanvielen, dat hij op eene vreemde wijze begon te brullen; en met geflotene oogen in groote haast den boom willende afklimmen, trad hij mis, viel met eenen ijsfelijken gil van eene merkelijke hoogte, en brak het been op eene jammerlijke wijze. Dit toeval vernietigde ons

geheel plan; wij konden dezen ongelukkigen niet in het midden dezer wildernisfen, aan de genade der verfcheurende dieren, en aan al de ijsfelijkheden van door honger en dorst te fterven, overlaten. En wanneer wij zelve zoo onmenfchelijk wreed hadden kunnen zijn, zouden zijne makkers zich hier tegen verzet, en ons verlaten hebben. Wij befloten dus, tot groote vreugde van Mr. D'ALLEMAND, ons weder naar het westen te keeren, en bewoonde plaatfen op te zoeken.

Wij legden onzen gewonde op eene foort van draagbaar, die wij in der haast van eenige boomtakken hadden zamengefteld, en waarop hij tamelijk zacht konde vervoerd worden. Wij verdeelden hierop zijne vracht, en die der twee Koelies, die hem droegen, onder de anderen, en zetteden onze reis met den meesten fpoed westwaarts voort. Het was toen tien ure des morgens, en wij hoopten nog voor het einde van den dag eenen Hollandfchen post of bezetting te ontmoeten.

Wij zakten dus met de grootfte haast, doch met veel moeite, naar het ftrand af, en waren gedurig genoodzaakt, ons eenen weg door de ftruiken te banen. Hoe meer wij ten westen kwamen, hoe meer het bosch digt en onbegaanbaar werd. Mr. D'ALLEMAND liet eene hatelijke vreugde blijken over het ongeluk, den armen Koelie overgekomen, dewijl wij hierdoor genoodzaakt waren, weder naar bewoonde plaatfen te keeren. Hij zegende de bijen, en wilde een lofgedicht op haar en haren moed maken; doch werd welhaast voor zijne ongevoeligheid en ongepaste blijdfchap beftraft.

Ons eenigen tijd met zijne ergerlijke uitdrukkingen lastig gevallen hebbende, wilde hij in de vreugde van zijn hart, behendig op den ftam van eenen grooten boom, die door ouderdom omgevallen was, fpringen; doch naauwelijks hadden zijne voeten deszelfs oppervlakte aangeraakt, toen hij er eensklaps tot aan de fchouders toe

inzakte. Wij konden ons niet onthouden, wegens die plotfelijke verdwijning, in een luid gelach uit te berften. Met moeite verlosten wij hem uit zijne gevangenis, en nadat hij zich van ftof en asch gereinigd had, boden wij hem aan een lofgedicht op oude vermolmde boomen aan te heffen, waarvan hij echter met veel beleefdheid verzocht verfchoond te blijven. Hij was ditmaal met den fchrik vrij gekomen, doch het had hem het leven kunnen kosten, dewijl eene zekere foort van flangen en venijnige fpinnen van eene ontzaggelijke grootte, zich dikwijls in dusdanige verrotte ftammen onthouden.

Omtrent één uur des namiddags, kwamen wij aan eene kleine opene plaats of pleintje, waarvan de grond zacht en modderig was. Wij vonden er eene menigte geraamten van olifanten. Na dit moeras omgegaan te hebben, namen wij in haast, onder eenen grooten Talpat-boom, eenige ververfchingen, want tot eenen geregelden maaltijd hadden wij geenen tijd.

Hierop hervatteden wij onze reis, en zagen, na eenigen tijd, niet ver van ons, eenen beer, die zich gereed maakte op eenen boom te klimmen, doch op onze aannadering in de ftruiken vlood. Wij bemerkten, dat hij zich aan de palpalam of melkvrucht, had willen vergasten, van welke boomen het woud vervuld was. De vrucht heeft, zoowel in gedaante als grootte, veel gelijkenis met de olijf, en verbergt, onder eene dunne gele huid, eene witte lijmerige vochtigheid, zeer zoet, en even als room fmakende. De beeren en wilde zwijnen zijn er zeer op verlekkerd; de inboorlingen droogen de vrucht in de zon, als wanneer zij bijna den fmaak van rozijnen heeft.

Hier zagen wij eene groote menigte wilde zwijnen, maar buitengemeen fchuw; nooit zag ik ze anders dan bij troepen, loopende altijd in vollen draf en gedurig grommende, met hunne jongen in het midden. Zij zijn

niet zoo groot als die van de noorderlanden bij ons; en ik twijfel zeer of zij zoo boosaardig zijn.

Het klagen en kermen van onzen armen Koelie, de affchuwelijke weg, en voornamelijk het gebrek aan water, hebbende wij flechts hier en daar eenige modderige en ftinkende poelen ontmoet, deden ons hartelijk wenfchen van eene bewoonde plaats aan te treffen. Tegen acht ure des avonds kwamen wij tot onze groote vreugde eindelijk uit deze uitgeftrekte wouden, en traden in eene groote vlakte, die als bezaaid was met olifantenmest, hoewel wij geen dezer dieren befpeurden. Eindelijk kwamen wij omftreeks tien ure te *Vedativé*, een groot dorp, aan; zijnde de eerfte plaats waar wij federt ons vertrek van *Panorijn*, weder menfchelijke fchepfelen zagen. Zoodra wij aankwamen lieten wij den kommanderenden ferjant roepen, die onzen Koelie in handen van eenen pottebakker ftelde.

De Indiaanfche pottebakkers geven zich, buiten hun beroep, nog af met het te regt ftellen van verftuikte of uit het lid geraakte ledematen, en het genezen van beenbreuken, waarin zij zeer handig en gefchikt zijn. Zij bedienen zich, buiten de gewoonlijke voorafgaande gebeden en bezweringen, van eenige planten, die zij in het bosch zoeken, en waarvan zij een geheim maken, dat onder hunne caste blijft. Wanneer de kruiden op de wond gelegd worden, herhalen zij hunne gebeden andermaal, zonder twijfel om den lijder meer vertrouwen in hunne geneeswijze te doen ftellen, en een groot denkbeeld van hunne bekwaamheid te geven. De Indiaan is over het algemeen bijgeloovig; hij ftelt vast dat een Pondian of heelmeester, die zijne geneeswijze met gebeden en bezweringen verzelt, oneindig geleerder is, dan de Waitiam, die alleen door kruiden geneest.

Na onzen armen Koelie met eenig geld voorzien te hebben, volgden wij den ferjant naar zijne hut. Wij

vonden er een groot gezelfchap; vier jonge meisjes en drie meftiefche vrouwen met hare mannen, waren voor de deur, onder eenen grooten tamarindeboom, gezeten, en vermaakten zich, met het geluid van eene Rabanna of Indiaanfche citer met hare ftemmen te verzellen. De ferjant berigtte ons, dat hij een klein familie-feest gaf, bij gelegenheid dat zijne dochter, die de vorige week met een jong perfoon van *Manaar* was getrouwd, hem met haren man was komen bezoeken. Hij deed ze ons kennen, zoowel als zijne vrouw, en zijne zuster met haren man; twee der jonge meisjes waren zijne dochters; en de twee andere die van zijnen broeder.

Men diende ons terftond vellapattie voor, zijnde eene foort van zeer fterke arak, van palmwijn en den bast van eenen zekeren boom geftookt, die aan dezelve eenen onaangenamen reuk geeft, welken ik nergens beter bij kan vergelijken, dan bij den ftank der weegluizen. Wij durfden dezen walgelijken drank niet weigeren, en nog minder van onzen eigen gebruik maken; want indien zij flechts het minfte vermoeden hadden gehad, dat wij van wijn en andere goede likeuren voorzien waren geweest, zouden wij zekerlijk geenen droppel overgehouden hebben. Hierna diste men een avondmaal op, dat onze magen weder eenigzins herftelde, die door het misfelijke likeur, dat wij genoodzaakt waren geweest in te zwelgen, niet weinig ontfteld waren. Hetzelve beftond uit rijst en het uitmuntendfte wildbraad; elk had zijn bord op de kniën, en wij aten met den grootften fmaak. Onder het eten verhaalde ons onze vriendelijke waard, dat hij flechts korporaal met de foldij van ferjant was, zes topaze foldaten onder zijn bevel had, en zijne bezigheden nergens in beftonden, dan op eenige zoutpannen te letten, die zich niet ver van het dorp bevonden, en de Compagnies regten en tollen van de inwoners te ontvangen; dat *Vedativé* nog onder het regtsgebied van *Jaffana-*

patnam behoorde; dat hij JAN VOET genaamd was, en zijn grootvader reeds zijn geheel leven op dezen post had gesleten, even zoo als zijn vader, na wiens dood hij ook hier reeds vier en twintig jaren had doorgebragt; dat hij een Casties en een beminnaar van de jagt was; alles, met zulk eene kinderlijke snapachtigheid en opgeruimdheid, dat ik mij niet onthouden kon, dezen man in het geheim te benijden, dien het niet eens scheen in te vallen, dat hij hier zoo goed als verbannen was, op eene plaats waar zijne voorouders reeds hun leven geëindigd hadden, en die niet, even als ik, door eene heillooze zucht in de wereld werd rond gejaagd. Hij gaf mij onder anderen eene beschrijving van zijne manier van jagen, welke die der Vaddah's is. Zij is in het geheel met geene vermoeijenissen, en slechts met weinig gevaar, verzeld.

Ter zijde van eenen vijver of grooten waterplas, maakt men een gat van vier voeten diepte, en wijd genoeg dat er twee of drie personen in kunnen zitten; men bedekt dit gat, voornamelijk aan de zijde van het water, met aarde, takken en bladeren, en laat slechts eene kleine opening, om door te kunnen schieten, en te zien wat er gebeurt. Tegen den avond verbergt men zich in deze kuilen, en wacht het wild af, dat uit het bosch komt om te drinken.

Verscheiden lieden hebben mij verzekerd, dat elke diersoort in verschillende kudden komt, om haren dorst te lesschen. De olifanten komen er altijd het eerst, en blijven het langst, dewijl zij zich, wanneer zij drinken, gewoonlijk te voren baden, en, als het water daartoe niet diep genoeg is, nemen zij daarvan in hunne tromp, en verfrisschen zich, door er hun ligchaam mede te besproeijen. Vervolgens komen de buffels, die, na hunnen dorst gelescht te hebben, zich vermaken met in het water te liggen, zich te wentelen en te spelen. Ook de

tijgers en beeren hebben hunne beurt; en eindelijk tegen den morgen komen de wilde zwijnen, herten, elandsdieren, en anderen. Het is alsdan, dat de jagers hunnen flag waarnemen, onder den hoop fchieten, en er eene menigte van kunnen nedervellen.

Deze jagt is evenwel niet geheel van gevaar ontbloot. Het gebeurt fomtijds, dat de wilde dieren, en voornamelijk de tijgers en de wilde buffels, de menfchen ontwaar worden, hetzij door den reuk, hetzij door gevallig aan die zijde uit het water te komen, waar zij zich verborgen hebben. Men heeft zelfs voorbeelden dat olifanten in die kuilen gevallen zijn, en de menfchen, die er zich in bevonden, verpletterd hebben. Om dusdanige ongelukken zoo veel mogelijk voor te komen, gaat men altijd in gezelfchap van drie of vier te zamen, waarvan een het aangezigt gekeerd heeft naar de tegenovergeftelde zijde van het water, om de anderen te waarfchuwen, en alles, dat hen te nabij zoude willen komen, door eenige fnaphaanfchoten of vuurpijlen verwijderd te houden. Maar fomtijds wordt de grootfte oplettendheid misleid, voornamelijk wanneer het te midden van een duister bosch is; want de olifant heeft zulk eenen zachten tred, dat men hem niet hoort, dan wanneer hij reeds zeer nabij is.

Om weder te keeren tot de zonderlinge fchikking, die zich tusfchen de bewoners der wouden fchijnt gevormd te hebben, hoewel ik niet geloof dat dezelve zoo regelmatig is, als men wel voorgeeft, is het echter zeker, dat het inftinkt of de natuurneiging de blooder dieren leert, het water niet te naderen, voor het aanbreken van den dag, als zijnde het tijdftip dat hunne vijanden, reeds met roof verzadigd, naar hunne fchuilplaatfen terug keeren.

Zoodra wij het avondmaal geëindigd hadden, nam men weder de Rabanna ter hand. Mr. D'ALLEMAND, die in deze muzijk niet veel behagen vond, gebood heimelijk zijnen flaaf het gezelfchap met zijne viool te verrasfen;

naauwelijks had het geluid van dit instrument hunne ooren getroffen, of zij schenen als van een elektriek vuur doordrongen te zijn. Zij stonden allen op, en de jonge meisjes door het voorbeeld hunner ouders aangemoedigd, vraagden met drift eenen Contredans, en namen ons, niettegenstaande onze tegenwerpingen en betuigingen van vermoeidheid, bij de handen, en trokken ons in de rij. Allen, zelfs de oude korporaal en zijne vrouw, wilden mede dansen. — Het was om van lagchen te bersten, wanneer men de sprongen en grimassen van den bakker, die uitgelaten van vreugde was, aanzag. Ik wenschte dat de lezer slechs eenmaal het vermaak gehad had, van zijne grappige tronie te zien, ten einde zich een denkbeeld te kunnen vormen, van die hoogst belagchelijke veranderingen, waarvoor dezelve zoo wel als zijn geheele persoon vatbaar was, — het was een waar origineel.

Eenigen tijd gedanst hebbende, was het ons onmogelijk het wegens de vermoeidheid langer vol te houden. Wij zetteden ons weder voor de hut neder. Het overige gezelschap zijnen lust nu ook voldaan hebbende, vervoegde zich bij ons; en nu begon men chicoties en chacras (beide eene soort van malabaarsche minneliederen) aan te heffen. Ik muntte in die soort van gezangen voornamelijk uit, en verwierf mij den bijval van het geheele gezelschap Mijne reismakkers, die niets daarvan verstonden, en ze nog veel minder zingen konden, zagen mij met verwondering aan, en de hoogachting mijner Koelies, die op eenigen afstand toegeluisterd hadden, rees van dit oogenblik af in eenen merkelijken graad.

Tegen den morgen spreidden wij onze matten in een afgeschoten vertrek der hut, en genoten eene korte rust. Onze Koelies wekten ons met den dageraad, en wij vertrokken kort daarna, zonder onzen hospes te wekken, van wien wij den vorigen avond reeds afscheid genomen hadden.

Het zal een half uur vòor zonneopgang geweest zijn,

toen wij opbraken. Wij trokken aanvankelijk over eene groote vlakte, hier en daar met kleine toopen van kokos- en wilde palmboomen bezaaid. Het land was met verfcheidene beekjes doorfneden, welker water wij echter brak bevonden.

Omtrent negen ure des morgens, kwamen wij aan een grooten ftaanden poel, door hoog en digt kreupelbosch omgeven. Van eenen kleinen zandheuvel, op denwelken wij ons bevonden, zagen wij dat het water met zulk eene tallooze menigte vogelen, als eenden, ganzen, fnippen, en meer andere, bedekt was, dat men deszelfs oppervlakte naauwelijks konde zien. Wij waren begeerig ons van eenigen derzelven eenen goeden maaltijd te verfchaffen, dewijl het wilde varkens- en hertenvleesch ons reeds tegenftond. Mr. D'ALLEMAND bood aan, door het kreupelbosch te dringen, en wanneer hij den rand van den poel genaderd zoude zijn, op de vogelen, vuur te geven; wanneer ze alsdan opvlogen, zouden wij insgelijks onder den hoop fchieten. — Zoo gezegd zoo gedaan. — Mr. D'ALLEMAND kroop in de ftruiken, en welhaast was hij in dezelve verdwenen. Intusfchen ftonden wij met ongeduld op het fchot te wachten. Doch te vergeefs; — wij hoorden niets, en hij konde reeds lang op de beftemde plaats zijn. Hierover ongerust, maakten wij ons gereed, om gezamenlijk in de ftruiken te dringen, door dewelke hij zich naar het moeras had begeven, toen wij hem, tot onze verwondering, zich met den grootften fpoed uit de doornen zagen wringen en in aller ijl naar ons toe begeven, waarbij wij bemerkten dat hij noch hoed, noch geweer meer had. — Schrik en ontfteltenis waren op zijn gelaat afgebeeld. — Hij verhaalde ons al hijgende, dat hij, na met veel moeite door de ftruiken en doornen ter plaatfe gekomen te zijn, waar hij dacht de vogels te kunnen verrasfen, en op het oogenblik dat hij had willen losdrukken, het fnorken van eenig dier vernomen, en, zich om-

keerende, eenen flapenden tijger van eene ongemeene grootte, en omringd met afgeknaagde en bebloede beenderen, gezien had. Door fchrik en ijzing bevangen, had hij toen getracht, zich zoo zacht mogelijk te verwijderen; maar naauwelijks eenige fchreden gedaan hebbende, hoorde hij den tijger zich bewegen. Zich hierop reeds verloren achtende, had hij, ten einde zich te beter te kunnen redden, zijn geweer weg geworpen. — Dusdanig was het verhaal, dat hij ons van zijne ontmoeting deed. Wij hadden onzen weg nu wel kunnen vervolgen, doch het geweer was een al te noodzakelijk artikel, om het op zulk eene wijze te verliezen, zoowel als zijn hoed, die aan de doornen was blijven hangen. Wij befloten dus den tijger te verjagen, en maakten dienvolgens een groot gerucht met onze cimbalen, en toen een' vuurpijl naar de plaats, die Mr. D'ALLEMAND ons aanwees, in de ftruiken werpende, zagen wij oogenblikkelijk het dier woedend uitkomen; doch waarfchijnlijk zoo vele menfchen niet verwacht hebbende ftond hij plotfelijk ftil, en fcheen befluiteloos wat te doen; hem toen bevreesd denkende te maken, trokken wij met een luid gefchreeuw en met pistool en pieken gewapend, op hem aan; doch in ftede van op onze aannadering te vlugten, zoo als wij verwacht hadden, begaf hij zich integendeel, zonder het geringfte blijk van vrees, met langzame fchreden naar eene kleine verhevenheid; zich toen naar ons keerende, ontblootte hij zijne groote fneeuwwitte flagtanden, en ons met een verfchrikkelijk gelaat aangrijnzende, wrong hij zijn ligchaam in eene vreemde bogt, terwijl zijne lange haren als borstels overeind rezen, en aan het dier een verfchrikkelijk aanzien gaven.

Deze houding floeg onzen moed buitengemeen ter neder, en wij oordeelden het raadzamer hem uit de verte aan te tasten, de bakker uitgenomen, dien wij met moeite terug hielden, van met zijne fabel op hem af te gaan.

Wij zonden hem toen twee vuurpijlen toe, waarvan de laatste hem zoo digt voorbij den neus gonsde, dat hij een geduchten zijsprong deed, en met den staart tusschen de beenen, en uit al zijne magt huilende, wegvlood.

Na ons van dezen lastigen burger ontslagen te hebben, begaven wij ons in de struiken, waar wij eerst den hoed, die aan een doorngewas hing, en een weinig verder het geweer vonden. Ter plaatse gekomen zijnde, waar Mr. D'ALLEMAND den tijger ontwaar was geworden, zagen wij ze als bezaaid met beenderen van verschillende dieren. De nog bloedige kop van eenen grooten aap, dien wij er onder anderen bemerkten, deed ons denken, dat hij er zijn laatste maal mede gedaan had. Onze gids verzekerde ons echter dat de tijger eenen afkeer van het apenvleesch heeft, en er geen gebruik van maakt, dan in den grootsten nood, of, wanneer hij ziek is, als geneesmiddel; doch welke soort van apen hiertoe vereischt worden, wist hij mij niet te zeggen.

Dit voorval, daar het ons van het nut onzer vuurpijlen overtuigde, leerde ons te gelijken tijde, om nooit onze jagtmessen of hartsvangers af te leggen, hetwelk Mr. D'ALLEMAND gedaan had, om zich te beter door de doornen en struiken te kunnen wringen. De tijger was waarschijnlijk door prooi verzadigd of door ongesteldheid in eene soort van verdooving of bewusteloosheid geweest; hoe ligt had hij hem kunnen aanvallen! waarmede zoude hij zich verdedigd hebben? zijn geweer met ganzenhagel zoude op zoo eenen woedenden vijand weinig uitgerigt hebben; dus was hij er waarlijk gelukkig afgekomen.

Onzen weg door een diep zand genomen hebbende, kwamen wij ten twee ure te *Mantotte* aan, een groot en schoon dorp niet ver van het eiland *Manaar*. De Compagnie houdt er eenen malabaarschen Adigaar (*),

(*) Adigaar, Hoofdopziener, Inspecteur; hij is tevens Opperschout der dorpen.

die eenige peons onder zich heeft. Wij legerden ons in eene groote kerk, door de oude *Portugeezen* gebouwd; zij dient tegenwoordig den reizigers voor een rusthuis. Het ligchaam van dit gebouw fcheen nog in een' zeer goeden ftaat, hoewel flechts door tigchelfteenen opgehaald, de deuren en vensters had men er uitgenomen.

Daar wij geene levensmiddelen in dit dorp vonden, en dezelve ons begonnen te ontbreken, zond ik eenen Koelie met eenen brief aan den heer NAGEL, Ingenieur te *Manaar*, af, met wien ik bijzonder bekend was, en waarin ik hem verzocht, ons eenige levensmiddelen en flesfchen wijn voor geld te willen bezorgen. Wij maakten intusfchen onze keuken in de kerk gereed, zoo als ontwijfelbaar al diegenen gedaan hadden, die daar voor ons geweest waren, dewijl de muur aan eene zijde geheel zwart en berookt was. Ons middagmaal beftond uit eenige patrijzen en veldhoenders, die wij onder weg gefchoten hadden.

Tegen zeven ure des avonds kwam onze Koelie terug; hij bragt zes flesfchen arak en twee met anijsbrandewijn, benevens eenige levensmiddelen mede. De heer NAGEL antwoordde mij, dat het hem leed deed, ons niet beter te hebben kunnen voorzien, daar men op het eiland zelf gebrek aan het noodige had, dewijl eene compagnie Maleijers, die men ter verfterking naar *Jaffanapatnam* had gezonden, het grootfte gedeelte verteerd, en het overige mede genomen had, en eene floep met levensmiddelen, die men dagelijks van *Colombo* verwachtte, nog niet aangekomen was; dat hij mij echter van zijn eigen voorraad zoo veel likeur en eetwaren zond, als hij misfen konde, en die hij mij verzocht, als een gefchenk aan te nemen.

Daar wij den vorigen nacht te *Vedativé* weinig geflapen hadden, befloten wij hier te overnachten, om ons van de vermoeijenisfen der reize eens uit te rusten, ten einde ze daarna met frisfchen moed te kunnen voortzetten.



VI. HOOFDSTUK.

Aankomst te Bangala. — *Onaangenaam voorval aldaar.* — *Moeijelijke weg.* — *De bramin van Calaar.* — *Woedend gevecht van twee wilde buffels.* — *Vreesfelijk levensgevaar.* — *Vertrek.* — Morgam. — *De tijgerreuk.* — *Onaangename legerplaats.*

Des anderen daags 's morgens, te vijf ure, vertrokken wij weder, nemende onzen weg dwars over eene groote zandige vlakte. De jakhalzen, hoewel door het geheele bosch verfpreid, fchenen hier voornamelijk hunne verblijfplaats gevestigd te hebben; wij zagen eene groote menigte hier en daar loopen, en zich bij onze aannadering in de ftruiken verbergen. Hier doodden wij eene flang, die ons volk *Gorunda* noemde: zij was geheel groen, omtrent vier voeten lang, en drie tot vier duimen dik.

Het diepe en heete zeeftrand maakte ons den weg zeer moeijelijk, en wij haastten ons, om eenige bij elkanderen ftaande wilde palmboomen, die wij in de verte zagen, te bereiken, ten einde er een weinig uit te rusten en ons ontbijt te nemen. Wij vonden er drie malabaarfche reizigers, die, volgens hun zeggen, twee dagen te voren van *Chilauw* waren vertrokken, en zich naar *Manaar* begaven. Zij verhaalden ons onder anderen, dat een Fransch caré, of Franschman, die in eenen palanquin van *Colombo* kwam, even voorbij *Poetlan*, door eenen olifant was omgebragt, en dat de bosfchen hooger op van deze dieren wemelden.

Het groote bosch bleef ons nog gedurig ter linkerhand liggen, en bezoomde den gezigteinder van die zijde in deszelfs gansche uitgeftrektheid. De vlakte werd nu eenigzins boomrijker, hoewel de grond nog geftadig een rul zand bleef. Hier en daar verhieven zich troepen van palm- en kokosboomen, onder welke wij nu en dan tegen

de brandende ſtralen der zonne beſchut werden. Eindelijk bereikten wij omſtreeks vijf ure *Bangala*, een groot dorp, aan de rivier van dienzelfden naam gelegen, en meestendeels door zwarte Christenen van de roomsch-katholijke Godsdienst bewoond. Hier vonden wij wel eenen Ambellan, maar zoo klein, zoo vuil, en tevens zoo vol reizigers, dat wij den Majoral, uit kracht van onze oppa, verzochten, ons van een beter nachtverblijf te voorzien.

Hij gaf ons te kennen, dat dit bezwaarlijk zoude kunnen geſchieden; voor een enkel perſoon ging dit nog wel aan, maar voor ons vieren en een Koelie (om ons eten te bereiden) ware een geheele hut niet genoeg; buitendien was er voor het tegenwoordige geene ledig, doch ten overvloede wilde hij nog wel eens zien.

Hierop vertrok hij, en kwam ſpoedig terug; hij zeide ons dat het met de woningen was gelegen, zoo als hij gedacht had, maar dat hij van de deurwaarder der kerke verkregen had, dat wij dien nacht in dezelve zouden mogen doorbrengen, mits wij beloven wilden, er niets in te beſchadigen, en onze vuren onder een afdak, hetwelk zich niet ver van daar bevond, aan te leggen. Hij leidde ons toen naar ons geestelijk nachtverblijf, hetwelk eenige duizend ſchreden van het dorp verwijderd mag geweest zijn, en waar wij eenen ſtommen Indiaan vonden, die mij toeſcheen de deurwaarder te zijn, waarvan de Majoral ons geſproken had. Hij bood ons door teekenen zijne dienst aan, en bezorgde ons uitnemende goede viſchen, melk, vruchten, en al wat de plaats opleverde. De kerk was een klein langwerpig gebouw, aan welks einde zich een altaar, en boven hetzelve een ſlecht houten Maria-beeld met het kindje bevond; het was daarbij zoo zwart van vliegendrek, dat deszelfs voormalige kleur te eenenmale onkenbaar was. De pastoor van deze zwarte gemeente was afwezig en naar *Manaar* ver-



MODELIAAR.
Generaal der Singaleezen.

trokken, vanwaar men hem binnen eenige dagen terug verwachtte.

Des anderen daags, alles tot ons vertrek gereed zijnde, misten wij Mr. D'ALLEMAND. Wij allen dachten, dat hij eene wandeling in het dorp of langs de rivier was gaan doen, en zonden hem dus een van ons volk na, ten einde hem van ons vertrek te verwittigen; doch deze kwam zoo min als onze reismakker terug. — Reeds was ik voornemens mij zelf naar het dorp te begeven en hem op te zoeken, toen onze afgezondene ademlôos kwam aanloopen, en ons verhaalde, dat de Fransche Parengui, of Fransche heer, door de inwoners van het dorp was aangehouden, die hem de handen op den rug gebonden hadden, en gevangen naar *Manaar* wilden voeren.

Ik stond eenigen tijd sprakeloos van verwondering, en konde niet begrijpen wat de oorzaak van dit vreemd geval mogt zijn. Ik riep in haast den kuiper, en na hem het gebeurde met korte woorden verhaald te hebben, spoedden wij ons naar het dorp, ten einde te vernemen, wat aanleiding tot dit vreemd voorval gegeven had. Hier vonden wij onzen reismakker, in het midden van een groot aantal Indianen, de handen op den rug gebonden, met een bebloed aangezigt, en gescheurde kleederen, die hem in lappen bij het lijf neder hingen.

Men maakte voor ons oogenblikkelijk plaats, en na ik den Majoral had laten roepen, vraagde ik hem: door welk regt hij de reizigers aanhield, en zoo onmenschelijk liet mishandelen? of het aldus was, dat hij aan het bevel van de oppa voldeed, en den reiziger hulp en bijstand bood?

Hij gaf mij ten antwoord, dat deze Vellecaren, of blanke, in eene hut was ingedrongen, en niet alleen een arm stom mensch mishandeld, maar nog bovendien het dak van deszelfs hut in brand gestoken had, hetwelk bij den sterken wind, die toen woei, het geheele dorp in de assche had kunnen leggen, indien niet eenige lieden op het ge-

rucht waren toegeschoten, die het vuur gebluscht, en hem in zijnen verderen moedwil gestuit hadden; dat, wat hem, Majoral, betrof, hij aan de oppa zelfs meer dan hij behoefde voldaan, en ons van het beste, dat de plaats opleverde, voor eenen zeer billijken prijs voorzien had, maar dat dezelve ons geenszins regt gaf, om brand te stichten en de menschen te mishandelen; dat hij den schuldigen naar *Manaar* zoude zenden, ten einde daar volgens de wetten gestraft te worden.

Ik ontstelde grootelijks over deze woorden, die mij de Majoral op eenen vrij straffen toon toevoegde; en mij met een misnoegd gelaat naar mijnen gevangenen reismakker keerende, vraagde ik hem, welke helsche geest hem ingegeven had, om ons met zulke dolle streken in onaangenaamheden te wikkelen en onze reis te vertragen; want dewijl hij zich in ons gezelschap bevond, zouden wij genoodzaakt zijn, hem naar *Manaar* te volgen en daar te vertoeven tot dat zijn vonnis uitgesproken was.

Hij zeide mij, dat de stomme deurwaarder de eenige oorzaak van dit geheele geval was, en hem door teekenen beloofd had, hem des nachts een meisje te zullen bezorgen, mits hij hem twee pagoden op hand gaf; doch deze schelm had zijn woord niet gehouden, maar was met het geld weggebleven; hij had hem toen in zijne woning opgezocht, ten einde hem voor zijne bedriegerij te straffen, en het geld weder te doen geven; maar woedende geworden van aan zijne wraak niet te hebben kunnen voldoen, had hij in zijne drift het dak van des bedriegers hut aangestoken, zonder op dat oogenblik de noodlottige gevolgen, die deze onbezonnen daad had kunnen hebben, te overwegen, waarop men hem gevat en tevens deerlijk mishandeld had.

Ik nam den Majoral ter zijde en waarschuwde hem, van wel toe te zien, wat hij ging doen, dat deze Vellecaren, of blanke, een bijzonder goed vriend van den

heer DE NOY, Kommandant van *Manaar*, was, en bovendien met brieven van de uiterste aangelegenheid was belast, die hij perfoonlijk in handen van den Gouverneur van *Colombo* moest overleveren; en dat hij verantwoordelijk zoude zijn voor alle nuttelooze vertragingen, die hij in onze reis mogt hebben veroorzaakt. Voorts toonde ik hem aan, dat het kwaad zoo groot niet, en de stomme er de voornaamste oorzaak van was, dien het, als een aan de dienst der kerke gewijd perfoon, niet paste, de reizigers van hun geld te berooven, onder voorwendsel van ze des nachts vrouwlieden te verschaffen, van welk schandelijk gedrag ik niet nalaten zoude, den pastoor te verwittigen, die hem daar voor wel naar behooren zoude weten te straffen.

„ Ik rade u dus als vriend" — vervolgde ik — „ den „ gevangenen los te laten, en u met eene billijke schaé- „ vergoeding tevreden te houden, die toereikende zal „ zijn, om de hut van den stomme te herstellen, en de „ slagen die hij ontvangen heeft eenigzins te verzachten."

In het begin wilde hij zich hiertoe niet laten vinden, doch, na lang over en weder sprekens, verkreeg ik eindelijk de loslating van mijnen reismakker, dien dit geval acht pagoden, zijne gescheurde kleederen en een rijkelijk aantal slagen kostte.

Wij haastten ons toen om deze noodlottige plaats te verlaten, uit vreeze dat hun de koop mogt berouwen; en het pad verlatende, traden wij in een digt bosch, waarin wij onzen weg met veel moeite voortzetteden. Toen wij eenigzins in zekerheid geloofden te zijn, verhaalde ons Mr. D'ALLEMAND omstandiglijk de oorzaak van het gansche voorval.

Hij had den vorigen avond aan den stomme door teekenen gevraagd, of hij hem niet een meisje konde bezorgen; deze, na hier omtrent eenige zwarigheid gemaakt te hebben, nam dit aan, en had hem te verstaan gegeven, dat

hij, zoo dra wij zouden zijn ingeslapen; opstaan, en zich naar eene oude onbewoonde hut, die hij hem wees, begeven moest (het geen ligt te doen was, dewijl de kerk de gansche nacht open bleef,) waar hij hem alsdan een aardig meisje zoude brengen, hetwelk hij hem zelfs aantoonde, en op dat oogenblik toevallig voorbij ging; hiervoor zoude hij drie pagoden genieten, waarvan hij er echter twee op hand verlangde.

Onze ligtgeloovige reisgenoot, zich op de belofte van dezen bedrieger verlatende, had den geheelen nacht in de hem aangewezen hut gewaakt, tot dat hij eindelijk met het aanbreken van den dag, wel ziende, dat hij door dien schurk bedrogen was, en woedende, van zijn geld en nachtrust verloren te hebben, zich, verzeld van zijnen slaaf, naar het dorp begaf, met voornemen, om den stomme voor zijne bedriegerij te straffen, en hem het reeds ontvangene geld weder af te nemen. Na met vele moeite deszelfs hut gevonden te hebben, trad hij er in, en vond den stomme in gezelschap van twee andere manspersonen. Zoodra de eerstgenoemde hem gewaar was geworden, trachtte hij te ontsnappen; doch onze vertoornde reisgezel hem de pas afsnijdende, greep hem bij de borst, en wierp hem ter aarde, waarop hij hem met een stok, dien hij te dien einde had medegebragt, zoo duchtig begon af te rossen, dat hij de akeligste en belagchelijkste toonen, die men zich bij mogelijkheid kan verbeelden, uitstiet.

De twee andere lieden hadden dit alles tot nog toe stilzwijgend, en met verbaasdheid, zoo het scheen, laten geschieden; doch hunnen makker zoo deerlijk ziende mishandelen, schoten zij nu tot zijne hulp toe. Een van hen beukte met eene ijzeren staaf jammerlijk op den rug van den vijand, ten einde hem zijne prooi te doen loslaten, terwijl de andere met deszelfs slaaf worstelde, die zijnen meester wilde te hulp komen.

Woedend rigtte zich toen onze makker op, om zijne wederpartij dezelfs slagen met woeker terug te geven, maar denzelven gereed vindende, om hem op de minste beweging, van zijnen kant, met zijn wapen het hoofd in te slaan, nam hij, zonder op dat oogenblik regt te weten wat hij deed, een brandend hout van het vuur, en drong hetzelve in het palmbladen dak der hut, dat terstond begon te branden. Eenige lieden, die zich door het gerucht bijeen verzameld hadden, waren echter zoo gelukkig geweest van den brand nog spoedig genoeg te hebben gebluscht; doch zich te gelijken tijde, niettegenstaande zijnen wanhopigen wederstand, van hem en zijnen slaaf meester makende, bragten zij hen, onder aanhoudende mishandelingen, voor den Majoral, die hen als geweldenaars en brand-stichters, naar *Manaar* wilde doen voeren, indien wij hen niet nog even bij tijds ontzet hadden.

Niettegenstaande wij hem reeds genoeg voor zijne onbezonnenheid gestraft hielden, konden wij evenwel niet nalaten, hem ons misnoegen over zijne handelwijze te betuigen, die noodlottige gevolgen had kunnen hebben, en eene langdurige vertraging in onze reis veroorzaken.

Wij traden welhaast weder uit het bosch en vervorderden onzen weg over eene zandige vlakte, vervuld met struiken en doornen, zonder eenen eenigen boom te vinden, die ons tegen de brandende stralen der zonne zoude hebben kunnen beschutten. Eindelijk kwamen wij, tot onze niet geringe blijdschap, te *Aripo* aan, zijnde een klein fortresje met twee bolwerken, en door de vorige *Portugeezen* daar gebouwd. De Compagnie onderhoudt er eene kleine bezetting, uit eenen korporaal en eenige invaliden bestaande, die echter, mogelijk vreezende onder de ruïnen dezer oude muren begraven te zullen worden, allen in het dorp woonden.

Van levensmiddelen was in dit dorp niets te krijgen, dan visch, doch hij was uitmuntend en goedkoop. Men

vangt denzelven in eene rivier, die haren loop digt voorbij het dorp neemt, en den naam van *Courunda* draagt. Zij ontspringt uit de bergen van *Cauragahing*, en vloeit langs het fort van *Aripo* in zee. Voor het overige was dit vlek, hoe volkrijk en levendig het voormaals ook, ten tijde der parelvisscherij, moge geweest zijn, tegenwoordig eene akelige, onvruchtbare en treurige plaats.

Omstreeks drie ure in den achtermiddag, begaven wij ons weder op reis. Onze weg liep nu, langs den zeekant, over eenen door de natuur gevormden dijk. Hier vonden wij in de vlakte, op de plaats, waar men bij eene parelvisscherij de oesters ontscheept en in afgeperkte ruimten sluit, en waar ze tevens geopend worden, verscheidene vrouwen en kinderen, bezig met het zand te wannen en te ziften, en naar paarlen te zoeken, die sedert de laatste visscherij in hetzelve mogten verloren zijn geraakt. Men zeide mij, dat deze lieden somtijds het geluk hebben, paarlen van waarde te vinden.

Wij vervolgden onzen weg nog gedurig langs het zeestrand, hetwelk bezaaid was met eene menigte van fraaije schelpen, spons, en carret. Ter linkerzijde hadden wij een groot en uitgestrekt bosch, vol van hooge en dikke boomen, dat zich tot aan het strand uitstrekte, en er somtijds geene twintig schreden van verwijderd was. Intusschen werd onze weg hoe langs hoe moeijelijker. Alle oogenblikken waren wij genoodzaakt eenen omweg te maken; nu eens landwaarts in, om eene reeks van rotsen en klippen, welker scherpe punten twee tot drie voeten boven het zand uitstaken, te vermijden; dan weder moesten wij vaak tot over de borst in de zee waden, om de volstrekt ondoordringelijke hooge doornen en heestergewassen om te gaan, die zich van het bosch dikwijls 10 tot 12 schreden in het water uitstrekten.

Door deze zwarigheden kregen wij welhaast berouw, dat wij van den regten weg afgeweken waren, en besloten

dus het ſtrand te verlaten en ons weder in de boſſchen te begeven. Doch ook hier reisden wij niet gemakkelijker; wij hadden met een diep en ruw zand, vol doornen en ruigten, die ons telkens den doortogt beletteden, te worſtelen, zonder van eene menigte andere hinderniſſen, die men gemeenlijk in ongebaande of zelden betredene wouden ontmoet, te gewagen. Dit gedeelte van het bosch wemelde van elanden en ander wild van dien aard. Ook zagen wij de mest van wilde buffels, en zelfs het ſpoor van eenen tijger, luipaard of dergelijk dier. Alle oogenblikken werden wij verſchrikt door herten of reeën, die bij onze aannadering, voor onze voeten, uit het kreupelbosch ſprongen, en met verbazende ſnelheid de vlugt namen.

Het zal zeven ure geweest zijn, toen wij de rivier *Calaar* bereikten, die bijna uitgedroogd was, en over welker ontbloote en klipachtige bedding, wij ons naar eene Indiaanſche Pagode begaven, die insgelijks *Calaar* genaamd, en aan den anderen oever gelegen was.

Deze rivier, die, gelijk ik gezegd heb, zoo goed als droog was, en in den regentijd door de ſtroomen, die van de bergen afſtorten, in minder dan eenige uren tijds tot aan de boorden gevuld wordt, was daar, waar wij haar overtrokken, meer dan duizend ſchreden breed. Zij neemt haren oorſprong uit de gebergten van *Caurugahing* en loopt ſlangswijze voort tot aan de bergen van *Grudamale*, in welke zij zich verliest.

De bramin van den tempel van *Calaar* ontving ons met hartelijkheid en genegenheid, en gaf ons melk, *taijer* (*), gedroogde palpalam, en eene andere wilde vrucht, die hij *pergodhé* noemde, en veel overeenkomst met de *atta* (†) had, te eten. Wij hadden ons onder twee groote

(*) Geronne melk.

(†) De *atta* is eene soort van appel, waarvan de schil hard en van eene grijsachtige groene kleur is; het binnenste is wit en

boomen, die voor de Pagode ſtonden, gelegerd, hoewel met zigtbaren tegenzin van den bramin, die ons zeide dat ze heilig en aan de godheid gewijd waren. Doch ziende dat wij deze plaats boven eene oude vuile hut verkozen, die hij ons herhaalde reizen aanbood, zweeg hij ſtil, ons alleenlijk biddende, van onze vuren op eenigen afſtand aan te leggen, ten einde ze niet te beſchadigen. Hij noemde deze boomen *Bogaija* (*).

Deze man bemerkt hebbende, dat wij verpligt waren, uit al onze magt aan de ooren van den bakker te ſchreeuwen, wilden wij ons van hem doen verſtaan, bood aan, hem van zijne doofheid te genezen, mits hij een zwart hoen aan de Godheid der Pagode offerde, en zich eenige droppels van de olie uit eene lamp, die voor derzelver beeldtenis brandde, in de ooren wilde laten gieten.

Ik gaf dit onzen dooven makker te kennen, en indien wij het hem niet belet hadden, zoude hij zich daaraan onderworpen hebben, doch ik vond het eensdeels eene ſoort van vernedering en beſchimping voor de Christelijke Godsdienst, en ten andere was ik al te wel overtuigd dat het van geene de minſte uitwerking zoude zijn.

Voor het overige was de bramin een zeer ſpraakzaam en vriendelijk man, en geenszins gebelgd over de weigering van onzen reisgenoot, om zich aan zijne geneeswijze toe te vertrouwen. Hij ſcheen buitengemeen verheugd te zijn, van aan mij iemand gevonden te hebben, met wien hij zich in zijne taal konde onderhouden. Ik vraagde hem onder anderen wat de reden was, van het ſtichten van dezen tempel in zulk een eenzaam en afgelegen oord, zoo ver van alle bewoonde plaatſen verwijderd.

zacht als appelmoes, wordt met een' lepel gegeten, en is van een zoeten en aangenamen smaak, wanneer ze ten volle rijp is. Zij is niet beter te vergelijken, dan bij eenen rijpen mispel, doch wit en liefelijker. Deze vrucht vindt men door gansch *Indiën*.

(*) Een boom, wiens bladeren onophoudelijk beven, en bij de Indianen, wegens godsdienstige begrippen, zeer geacht is.

Hij verhaalde mij toen de volgende fabel of geschiedenis. Een *Modeliaar* (*) was in dit oord, door een *Pambou-rajah*, of koningsflang, van eene schrikkelijke grootte, aangevallen; in gevaar van oogenblikkelijk door haar verslonden te worden, riep hij in een kort gebed de Godin *Rhadakistna* om hulp aan; hierop verscheen hem eene vrouw van wonderschoone gedaante, met loshangende haren, waarvan zij er een uitrukte, hetwelk terstond in een zwaard veranderde, waarmede zij de flang het hoofd afsloeg, en toen verdween. Uit dankbaarheid voor deze weldadige hulp, had hij op dezelfde plaats eenen tempel laten stichten, die nog jaarlijks, door eene groote menigte pelgrims, van alle kanten bezocht werd.

Hoewel het bed der rivier geheel bloot was, waren er echter hier en daar verscheidene diepe plaatsen in hetzelve, waar het water was blijven staan, en die, door de weligheid en vochtigheid van den grond, en de snelheid waarmede het onkruid zoowel, als de vruchten in die landen opschieten, meest alle met een hoog en digt kreupelbosch omzoomd waren. Zulks door den kuiper bij onze aankomst opgemerkt zijnde, en zich toen herinnerende, wat de Kommandant of Gezaghebber van *Vedativé* ons wegens zijne manier van jagen had medegedeeld, stelde hij ons voor, van ons in de digte doornen en struiken, waarmede deze plassen omringd waren, te verbergen, en het wild af te wachten, dat er zijnen dorst zoude willen lesschen. Dit voorstel had geen ander doel, dan om aan zijne onbepaalde zucht voor de jagt te voldoen, dewijl wij nog overvloedig van allerlei soort van wild voorzien waren, waarmede hij ons reeds meer, dan wij gebruiken konden, verzorgd had; want hij deed onder weg niet dan schieten op al wat hem voorkwam, onverschillig of wij het konden gebruiken, en hetzelve eet-

(*) Een persoon van groot aanzien, en zoo als bij ons: Kolonel over de landmagt.

baar was of niet, hetwelk tusfchen ons beide tot menigvuldige twisten aanleiding gaf, dewijl ik niets verachtelijker, wreeder en onwaardiger vind, dan een onfchuldig, weerloos en onfchadelijk dier te dooden, alleen uit vermaak, of om den ijdelen roem te hebben, van wel te kunnen treffen.

Ik weigerde dus ftandvastig om mede van de partij te zijn, en ftelde hem, zoowel als aan Mr. D'ALLEMAND, het gevaar op de krachtigfte wijze voor oogen. De bramin zelfs raadde het hem af; doch alles te vergeefs. Zij baden mij eindelijk, toen ze zagen dat ik onwrikbaar bij mijn befluit bleef, hen ten minfte te verzellen, om hen in geval van nood bij te ftaan en te helpen.

Ik liet mij eindelijk tot het laatfte overhalen, na nogmaals, hoewel vruchteloos, getracht te hebben, hen van deze dwaze onderneming af te brengen. Al wat ik op hen konde verkrijgen, was, van niet eerder te gaan, dan omftreeks met het aanbreken van den dag, daar het hun toch niet om het zwaar en verfcheurend, maar om het kleine wild te doen was, dat niet dan tegen den morgen komt, indien onze korporaal van *Vedativé* en anderen waar zeiden, waardoor wij het gevaar, van met olifanten, tijgers, buffels en andere woeste en verfcheurende dieren handgemeen te worden, konden vermijden. Dit ftemden zij toe, en wij legden ons ook wezenlijk ter ruste. De jongen van den kuiper en een Koelie zouden de wacht houden, en ons waarfchuwen, als het vier ure was.

In het beste van mijnen flaap werd ik gewekt. „ Op! „ op!" — riepen mijne reismakkers — „ het is tijd, „ de dag zal haast aanbreken." — Het was eerst twee ure; — de kuiper konde niet langer wachten, en wat ik er ook tegen in mogt brengen, wij moesten voort. De bakker wilde niet mede, en wij waren er hartelijk blijde om.

Voor dat wij vertrokken laadden wij onze geweren, en vulden onze zakken met patronen. — Zachtkens daalden wij nu in het bedde der rivier. — Van verre, aan de overzijde, weêrgalmde het geluid der dieren, dof en akelig door het bosch, en wij hoorden, bijna van elken waterplas in het ronde, geruisch en beweging. — Aan eenen der grootften befloten wij het wild af te wachten, en kropen zoo zacht als mogelijk, en eenige fchreden van elkanderen verwijderd, in de ftruiken en doornen, waarmede dezelve omringd was. Deze plas had, naar gisfing, 400 treden in den omtrek. Mijne reismakkers hadden mij moeten beloven, op geene olifanten of ander groot en verfcheurend wild te vuren, maar geduldig de aankomst der mindere dieren af te wachten.

Nog niet lang hadden wij ons in onze doornige fchuilplaatfen verborgen gehad, toen wij twee dieren, aan de overzijde van het water, gewaar werden, die bezig waren met hunnen dorst te lesfchen. De maan was op dat oogenblik achter eene dikke wolk, zoodat ik ze niet herkennen konde. Zoo veel is zeker dat ze tot het geflacht der tijgers behoorden, doch iets kleiner. Zoodra zij gedronken hadden, hetwelk zij, de een na den anderen, en niet gelijkelijk deden, hoewel er plaats genoeg toe was, begaven zij zich weder met den grootften fpoed naar het bosch.

Er was reeds bijna weder een half uur verloopen, zonder dat er zich verder eenig dier vertoonde; doch het geluid, dat rondom van alle kanten klonk, maakte mij in der daad beangst. Ik zag gedurig angstvallig om, en vreesde elk oogenblik door een' tijger, flang, of dergelijk dier, overvallen te worden. Mijne reismakkers zelve werden verlegen, en wenschten van harte weder bij de Pagode te zijn. Eindelijk hoorden wij het heefche geloei van eenige naderende dieren, die wij welhaast voor drie buffels herkenden.

Na eene goede poos gedronken te hebben, traden zij tot over den buik in het water, en legden zich in hetzelve neder, zoodat men maar even hunne fnuiten kon zien. Op deze wijze bleven zij bijna een kwartier uurs naast elkanderen onbewegelijk liggen, en iemand, die hen niet in het water had zien ingaan, zoude gewis niet vermoed hebben, dat er zulke zware en logge dieren in bedekt en verfcholen lagen.

Nu verfcheen een vierde buffel, die, na een poos fterk rond gefnoven te hebben, zich ook aan het drinken begaf, zonder dat de drie anderen, die hunne koppen bij zijne aankomst uit het water geftoken hadden, hem hierin fchenen te willen verhinderen. Zijnen dorst gelescht hebbende, wilde hij zich insgelijks naast de anderen vervoegen; doch zoo dra had een van deze drie dit niet bemerkt, of hij ftond op en viel hem oogenblikkelijk met een ijsfelijk gefnuif aan. — De hemel was op dit tijdftip vrij van wolken; de maan fcheen in al hare klaarheid, zoodat ik het genoegen had, dit vreesfelijk gevecht duidelijk te kunnen zien. Nu was ik niet te onvreden, dat ik mij tot deze jagtpartij had laten overreden. Zulke twee woedende dieren van zoo nabij te zien vechten, is waarlijk een ontzettend fchouwfpel.

Het geweld en de kracht waarmede zij elkanderen aanvielen, is niet te befchrijven. — Bij elken aanval weken zij eenige treden achterwaarts, krabden het zand in wolken achter zich uit, en met een vreesfelijk fnuiven, ftortten ze met de fnelheid eens pijls, in vollen galop, zoo geweldig op elkanderen in, dat ze telkens eenige fchreden weder terug drongen. — Somtijds, na met eene fnelle vaart genaderd te zijn, bleven ze op eens voor een oogenblik onbewegelijk ftaan, tot dat ze te gelijken tijde, hunne koppen ter aarde buigende, den ftrijd op nieuw begonnen. Langzamerhand werd de tusfchenruimte, die zij tot eenen loop namen, korter; nu volgden

bijna slag op slag, met een verschrikkelijk gedruisch, dat langs de beide met bosch bezoomde oevers drievoudig weêrgalmde.

Gedurende dezen woedenden strijd, bleven de twee andere, dat gewis wijfjes waren, gerust in het water liggen; nu en dan keerden zij slechts het hoofd naar die zijde, waar het lot des oorlogs beslissen zoude, aan wien der beide kampvechters (die ik oordeelde stieren te zijn) zij ten deel zouden vallen.

Eindelijk gelukte het den eerstgekomenen, den anderen zulk eenen vreesselijken stoot in de zijde te geven, dat hij, zonder eenen tweeden af te wachten, de kampplaats verliet, en met de grootste snelheid in het bosch vlugtte.

Nadat de trotsche overwinnaar, zonder zijnen vijand te vervolgen, tweemaal met zulk eene heldere en verschrikkelijke stemme geloeid had, dat het wijd en zijd weêrgalmde, begaf hij zich weder bij de anderen in het water.

Niettegenstaande den schrik, dien mij het gevecht van deze woeste en verwoede dieren veroorzaakt had, was het mij echter een groot genoegen, dit heerlijk schouwspel bijgewoond te hebben, en ik wachtte met ongeduld naar de aankomst van een anderen buffel, om het vermaak te hebben van het te zien vernieuwen. — Doch hoe groot was mijn schrik, toen ik in stede daarvan een schot hoorde vallen.

Gelijkelijk en vreesselijk snuivende stonden de buffels op, en de stier met nog eene, doorsneden in een oogenblik het water, naar die zijde, waar zij het vuur gezien hadden, terwijl de derde, aan den tegenovergestelden kant, uit den plas trad, ten einde de struiken om te gaan, en den vijand van buiten aan te vallen.

Vol doodelijken angst trachtte ik uit de doornen en struiken te zijn, eer het verschrikkelijk dier zijnen loop om dezelve volbragt zoude hebben; maar ongelukkig, (ik kan er zelfs nu nog niet dan met schrik en ontroe-

ring aan denken,) verwarden zich mijne lange haren, — want mijnen hoed had ik reeds verloren; — in de doornen, en het was mij onmogelijk dezelve fpoedig genoeg los te maken. Reeds hoorde ik het woedende en brullende dier aankomen; met eene buitengemeene kracht fcheurde ik mij zoo geweldig los, dat ik met het hoofd tegen de aarde floeg, en een groot gedeelte mijner haren aan den heester bleef hangen. Nu zette ik het op een loopen, ten einde, indien het mogelijk ware, de Pagode te bereiken, die zich een paar honderd fchreden van daar bevond. — Te vergeefs; — de vrees had mijne leden verlamd; het was mij even als iemand, die in eenen droom voor iets vlugt; het dunkt hem dat zijne beenen aan den grond zijn genageld, of dat eene onzigtbare magt hem tegenhoudt; — angftig en met een kloppend hart fpant hij vruchteloos al zijne krachten in; eene onweêrftaanbare hand houdt hem terug.

Reeds was mij het verwoede dier nabij; reeds beroerde mij zijn adem; — ik zag om, geene zes fchreden was het meer van mij verwijderd, als een blikfemftraal fchoot mij te binnen, dat de buffels, wanneer ze hunnen vijand digt genoeg genaderd zijn, met gebukten hoofde op denzelven aanloopen, en hij, die behendigheid genoeg heeft, op het oogenblik, dat het dier hem eenen ftoot denkt toe te brengen, ter zijde te fpringen, kan zich redden, doordien het zich in zijne vaart niet zoo terftond kan tegenhouden, en het voor het overige niet in zijnen aard is, van om te keeren en zijnen vijand op nieuw te vervolgen. Doch van dit middel konde ik geen gebruik maken; mijn vervolger was mij reeds te nabij; in ftede daarvan liet ik mij, op hetzelfde tijdftip dat ik zijne prooi ftond te worden, zoo lang ik was, op den grond vallen. Oogenblikkelijk daarna fchoot het vreesfelijk dier over mij heen. — God! hoe nabij was ik aan mijnen dood! — geene fpan breed was een zijner

achterste pooten van mijn hoofd verwijderd, en ik werd geheel met zand bedekt, dat het als eene wolk achteruit smeet.

Zoodra hij mij voorbij was, had ik de tegenwoordigheid van geest, van op handen en voeten onder een nabij zijnd kreupelbosch te kruipen. Hier bleef ik bevende en in de ijsselijkste ongerustheid, totdat ik kort daarna, tot mijne onuitsprekelijke vreugd, de stem mijner reismakkers en Koelies vernam, die, met brandende houten gewapend, naar mij zochten, en op mijn geroep naar mij toe kwamen. Zij trokken mij met veel moeite uit mijne schuilplaats, ten hoogste verwonderd, hoe het mogelijk was geweest, van mij zoover in deze doornen te hebben kunnen indringen. Het geschreeuw van den kuiper en van Mr. D'ALLEMAND, had den Bramin met zijne familie en al de Koelies doen ontwaken, men had mij gemist, en daar ze mij niet zagen aankomen, vreesden zij, dat ik door een van deze dieren verbrijzeld, of althans in levensgevaar was. Men kan denken hoe groot mijn toorn op hen was, daar zij mij, door hunne onvoorzigheid, aan den rand van eenen bijna onvermijdelijken dood hadden gebragt. Het was echter hunne schuld niet; een doorntak had zich, buiten hun weten, om den overgehaalden haan van het geweer des kuipers geslingerd, en denzelven losgetrokken; hij bragt dit ten minste tot zijne verschooning bij.

Ik bevond mij des anderen daags onpasselijk, en had zware hoofdpijn met een weinig koorts. Wij bleven tot den middag, en hoewel ik mij niet veel beter gevoelde, oordeelde ik het raadzamer, om door kleine dagreizen *Poetlam* te bereiken, dan hier in deze eenzame wildernis ziek te worden, waar ik zonder hulp of bijstand had kunnen omkomen.

Wij vertrokken dan weder te drie ure in den achtermiddag, onzen weg door een zwaar bosch van hooge en digtgebladerde boomen nemende, dat buitengemeen schoon,

en vrij van kreupelbosch, onkruid en ruigte was, waarmede deze wouden anders meestal begroeid zijn. Hier zagen wij tusschen de boomen kleine troepen van elanden en herten grazen. Ook bemerkte ik onder de velerlei soorten van apen, die tusschen de takken huppelden, eenige, die volmaakt zwart waren met eenen witten baard, hetwelk aan hunne gedaante eene wonderlijke deftigheid bijzette; ons volk noemde ze *Wandrae*. Wij werden hier vele sporen van buffels en mest van olifanten gewaar; ook zagen wij hier en daar tusschen het hoog geboomte palm- en kokos-boomen, hetwelk mij deed gelooven, dat deze streek weleer bewoond moet zijn geweest.

Omstreeks zeven ure des avonds kwamen wij te *Morgam*, een klein vlek, waar de armoede en ellende schenen te heerschen. Wij legerden ons onder eenen boom, ter zijde van eenen put, waarin wij redelijk goed water vonden. De inwoners hadden bijna niets te eten, behalve wat *tinnié*, eene soort van geel graan, hebbende de gedaante en smaak van gierst. Wij bragten eenen onaangenamen nacht door, wegens eenen sterken regen, die niet dan tegen den morgen ophield.

Eerst met zonneopgang begaven wij ons weder op reis, uit vreeze voor de olifanten, waarvan wij niet alleen alle teekenen den vorigen dag gezien, maar hun geschreeuw ook den ganschen nacht gehoord hadden, hetwelk met het zeggen der inwoners overeenkwam, die ons rieden, om niet te vroeg te vertrekken.

Omstreeks den middag bereikten wij eene groote en opene plek gronds, in het midden van het bosch, waar wij ons leger opsloegen, dewijl wij er eenen tamelijk grooten put vonden; doch tot onze verwondering waren al onze te zaam gebondene touwen niet toereikende, om tot aan het water te komen, hoewel ze meer dan dertig vademen bedroegen. Niet ver van daar stond, rondom met ruigte en kreupelbosch omgeven, eene nog van de

oude *Portugeezen* herkomstige kerk. Zij was aan de eene zijde ingestort; de vrees voor slangen en ander ongedierte, die dergelijke bouwvallen gaarne bewonen, was oorzaak, dat ik ze niet van binnen onderzocht. Terwijl wij ons middagmaal namen, zagen wij twee beeren, geene honderd schreden van ons af; zij gingen ons met een statigen tred, en zonder in het minste eenige vrees te toonen, voorbij; zelfs bleven ze eens voor eenige oogenblikken staan, om ons aan te zien. Gelukkiglijk verdwenen ze weldra weder achter eenige ruigte, terwijl de kuiper en Mr. D'ALLEMAND reeds bezig waren, hunne geweren te laden, wij zouden anderzins mogelijk weder nieuwe tooneelen gehad hebben; want deze dieren laten zich niet ligt op de vlugt jagen, en zijn alles behalve gemakkelijk.

Te drie ure begaven wij ons weder op weg. Het bosch was nog even vol van zware boomen, doch niet meer zoo open en vrij; inzonderheid hinderde ons eene menigte zwarte mieren, die zich aan sommige boomen bevonden, en ons, bij de minste beweging der takken, bij honderden op het lijf regenden. Zij staken zeer fel, en hunne beten bragten eene menigte kleine puistjes voort, die eene ondragelijke jeukte veroorzaakten; onze arme Koelies inzonderheid waren er met hunne naakte ligchamen het meest aan bloot gesteld.

Terwijl wij dus met zeer veel moeite voorttogen, keerde ons volk, dat ons eenigzins vooruit was, op eens overhaast terug, en waarschuwde ons van op onze hoede te zijn, dewijl zij eenen tijger roken. Ik had wel meer gehoord, dat men de tegenwoordigheid van dit dier door den reuk konde gewaar worden, doch het nooit willen gelooven. Desniettegenstaande gingen wij met geladene pistolen in de hand voort; en weldra roken wij niet alleen eenen stank, als die van den kastoor, maar zagen hem ook dadelijk achter eenig struikwerk liggen, zon-

der op het geluid onzer cimbalen de minste vrees te doen blijken. Zoodra wij naderden, stond hij op, en hem zijne spieren ziende spannen, om op ons toe te schieten, losten wij twee pistolen op hem, waarvan ik niet geloof dat een eenige trof. Hij trok zich toen met de grootste bedaardheid achter eenige struiken terug, waarin hij verdween. Geenszins voornemens zijnde, hem zonder noodzakelijkheid aan te vallen, namen wij integendeel eenen omweg, om hem te vermijden, en trokken, zonder geruisch te maken, voort.

Het was reeds volkomen duister, toen wij aan eenige vervallene en verlatene hutten aankwamen, die, volgens het zeggen van mijn volk, eertijds tot een groot dorp, *Maderode* genaamd, behoorden, doch hetwelk door de inwoners verlaten was, wegens de olifanten, die er hen uit verjaagd hadden.

Het gebeurt somtijds, dat het eenen troep van deze dieren eenigen tijd behaagt, zulk een dorp des nachts aanhoudend te bezoeken, of dikwijls door te trekken. In dat geval is het onmogelijk, eene dergelijke plaats meer te bewonen, zoo wegens het gedurig levensgevaar, in hetwelk zich de dorpelingen bevinden, als omdat ze niet alleen hunnen oogst, maar zelfs de hutten, met menschen en al, vertreden en verpletteren, zoodat men verpligt is, zulk een oord, hoe eer hoe liever, te verlaten.

Wij legerden ons in het midden van een pleintje, dat geheel van buitengemeen zware boomen omringd was. Onder andere kleine, die hier en daar op het plein zelf verspreid waren, was er een van bovenmatige dikte; onder dezen besloten wij den nacht door te brengen. Wij verzamelden dus een groot deel droog hout bijeen, dewijl wij voor een bezoek der olifanten vreesden, die, zoo het ons toescheen, deze plaats nog niet geheel hadden verlaten, zoo als wij uit hun spoor en mest konden bemerken.

Naauwelijks hadden wij ons vuur tegen den ſtam van den boom aangelegd, en onze matten geſpreid, of het ſcheen wel eene ontelbare menigte van kleine en groene kikvorschjes, van de groote van eene boon en kleiner, als te regenen, die door de hitte van het vuur, van de takken op ons nedervielen, waardoor wij volſtrekt verpligt waren, ons leger iets verder op te ſlaan. Doch weldra moesten wij ook deze plaats verlaten, en naar ons vorig verblijf terug keeren, waar de grond eenigzins verheven was, want hier was dezelve zoo vochtig, dat, wanneer wij eene poos op eene plek bleven ſtilſtaan, het water ons tot over de enkels liep. Wij keerden dus, zoo als gezegd is, weder tot den boom terug, en na de voorzigtigheid gebruikt te hebben, van er te voren een groot vuur onder aan te leggen, waardoor het grootſte gedeelte der nog overgeblevene kikvorschjes loslieten, maakten wij ons avondmaal gereed, waarin, niettegenſtaande al onze voorzorg, eenige dezer diertjes vielen; doch op reis moet men het zoo naauw niet nemen.



VII. HOOFDSTUK.

Het gelukkige ſchot. — De verraderlijke vijand. — Heldhaftigheid van den Bakker. — De bloedzuigers. — De nachtegaal van Ceilon. *— Het ſchoone woud. — Opeenſtapeling van tegenſpoeden. — Verſchrikkelijk onweder.*

Den volgenden dag begaven wij ons weder op weg, en kwamen, zonder eenig toeval, tegen den avond aan eene groote zandige vlakte, waar wij ons aan den oever eener kleine beek legerden, die vervuld was met ſtruiken en waterplanten, en aan onze zijde door eene lage maar ondoordringelijke haag van doornen en heestergewasſen was omzoomd.

Een sterke regen, die kort daarna viel, verhinderde ons het overige van den nacht te slapen, en wij vermaakten ons met eenige vuurpijlen naar de olifanten te werpen, die wij duidelijk de vlakte zagen overtrekken. Bij de nadering van het vuur namen zij met overhaasting de vlugt, en de echo, hun vreesselijk schreeuwen terug kaatsende, zoude in staat geweest zijn, onze zielen met schrik te vervullen, indien wij ons achter onze vuren niet in zekerheid hadden geloofd. Ook vingen wij reeds aan, ons, sedert ons vertrek van *Jaffanapatnam*, eenigzins met deze dieren gemeenzaam te maken.

Niettegenstaande wij van tijd tot tijd een gerucht aan de overzijde der beek, die aan het woud grensde, vernamen, maakten wij er ons echter niet zeer verlegen over, dewijl de digte haag, waarvan ik reeds melding gemaakt heb, en die de geheele vlakte, waarin wij gelegerd waren, als een bolwerk doorsneed, ons voor alle aanvallen van die zijde in zekerheid stelde. Tegen drie ure des morgens vermeerderde dit gerucht buitengemeen, en wij oordeelden door het plassen in het water, en een aanhoudend gebrom, dat het een troep wilde zwijnen was, die er zich in wentelden.

Het was zeer donker, en hoewel wij niets konden bemerken, rigtten wij evenwel onze geweren naar die zijde, waar wij onderstelden dat ze zich bevonden, en gelijkelijk vuur gevende, hoorden wij ze met overhaasting de vlugt uit het water nemen. Niets was grappiger dan het verward geschreeuw, dat ze bij die gelegenheid aanhieven.

Het knorren van een dezer dieren, hetwelk wij, nadat de anderen reeds vertrokken waren, nog voortdurend vernamen, deed ons vermoeden, dat wij het gewond hadden, en wij wachtten met ongeduld naar het aanbreken van den dag, ten einde ons van de waarheid te overtuigen.

Zoodra het eenigzins begon te dagen, gingen wij de beek aan alle zijden om, doch vonden niets. De slaaf van den kuiper echter werd het dier gewaar, juist toen wij, om geen tijd te verliezen, reeds voornemens waren terug te keeren. Het lag achter eenige struiken en was naar allen schijn dood. De bakker en ik waren de eersten die hetzelve naderden, en daar wij er geen het minste teeken van leven meer in bemerkten, twijfelden wij geen oogenblik, of wij hadden het gedood. Hierop trok de eerstgenoemde een mes uit zijnen zak, om het den staart af te snijden, ten einde denzelven uit spotternij Mr. D'ALLEMAND aan te bieden. Lagchende en met de grootste gerustheid nam hij hem in de hand, en maakte zich gereed zijn voornemen uit te voeren, toen het verraderlijk dier zich eensklaps met een verschrikkelijk gebrom op zijne voorpooten verhief.

De gedaante van den bakker op dit oogenblik was om te schilderen; ik kan ze mij niet zonder lagchen voorstellen; bleek als een doode, en met geopenden mond, stond hij onbewegelijk van schrik; ik zelf was er niet geheel van bevrijd; maar ziende, dat het dier zich te vergeefs poogde op te rigten, en oogenblikkelijk weder nederviel, herstelden wij ons welhaast, en de vertoornde bakker drukte hem uit wraak zijne lange sabel in de zijde. Onze overige makkers, toen aankomende, waren verwonderd over zijne woede op dit doode beest; doch het geval vernemende, vermaakten zij zich niet weinig te zijnen koste.

Wij vingen terstond aan, ons zwijn te ontleden, dat de grootte van een tamelijk vet Europeaansch varken had, en, uitgenomen eenige witte vlakken, bijna volkomen zwart was. In zijne maag vonden wij Palpalam, of melkvrucht, en zand. Na wij er de beste stukken afgesneden hadden, keerden wij naar onze legerplaats terug en kort daarna begaven wij ons weder op reis.

Onderweg had ik het genoegen van een zeer schoonen

geheel witten aap te zien, met een' baard van dezelfde kleur. Onze gids noemde ook dezen *Wandroe*.

Bij mijn vertrek van *Jaffanapatnam* had ik onvoorzigtiglijk vergeten mij van een paar laarzen in voorraad te voorzien; die, welke ik droeg, waren zoo verbruikt, dat ik genoodzaakt was, ze weg te werpen, en, even als de Koelies, blootsvoets te gaan. De fteenen, keijen en oneffenheden van den grond, die zich op onzen weg bevonden, maakten mij die manier van reizen zeer moeijelijk. Maar niets hinderde mij meer, dan eene foort van driehoekigen doorn, welks drie punten zoodanig geplaatst zijn, dat er altijd een opwaarts is gerigt. Dezen doorn vindt men voornamelijk in een diep zand, doch nooit heb ik den ftruik kunnen ontdekken, die denzelven voortbrengt.

Paauwen zagen wij in eene groote menigte. Ik heb reeds gezegd dat wij befloten hadden, er geene meer te dooden, dewijl hun vleesch buitengemeen hard en droog was, en wij flechts uit de andere menigvuldige foorten van wild te kiezen hadden, waarmede deze wouden vervuld zijn; als herten, antelopen, hazen, patrijzen, veldhoenders en anderen.

Eenigen tijd daarna vonden wij eene honigraat in het hol van eenen boom, waarvan wij ons, na de bijen door rook verjaagd te hebben, meester maakten. Zij waren van eene geheel verfchillende foort; men zoude ze op het oog voor zwarte vliegen aangezien hebben; hunne koppen fchenen mij, in vergelijking van hunne ligchamen, vrij groot; hunne honig was buitengemeen vloeibaar en van een onaangenamen fmaak. De Indianen noemen ze *Conna*.

Hier liep onze bakker groot gevaar van het leven te verliezen; want achteloos zijnen weg vervolgende, trad hij op eene flang, die hem in het dikke van het been beet, en zich toen in de ftruiken verborg. Het was zijn geluk dat hij laarzen droeg, wij zagen duidelijk de indrukfelen der tanden, en het venijn op het leder.

Te elf uur kwamen wij te *Canderipo*; weder eene eenzame hut of ambellan, in het midden van het bosch gelegen. Wij hoopten in dezelve eene schuilplaats te vinden voor den nu vallenden regen; doch toen wij ze naderden, wilde niemand de eerste zijn, om er in te treden, uit vrees dat een tijger of ander verscheurend dier, zijn verblijf er in gevestigd mogt hebben; want het weinige licht, dat er door de lage opening van den ingang inviel, was niet genoegzaam om er de voorwerpen in te kunnen onderscheiden. Wij oordeelden het dus raadzaam, er te voren eenige vuurpijlen in te zenden, en onze wapenen gereed te houden. Doch de bakker, zijne lange sabel ontblootende, en ons met een verachtelijken glimlach aanziende, riep ons toe, dat wij hem maar volgen zouden, en zonder ons antwoord af te wachten, trad hij er in. Maar naauwelijks had hij eenige stappen in het duister gedaan, toen wij hem, bleek en bevende, en met de grootste haast weder terug en uit de hut zagen springen. Wij vraagden hem, wat hem deerde? Zonder ons te kunnen antwoorden, deed hij ons alleen eene naderende beweging opmerken, die wij op een geringen afstand in dezelve vernamen, hetwelk naar onze gedachten niets anders konde zijn, dan een verscheurend dier, dat zich deze plaats tot eene woning verkoren had. Wij waren dus voornemens onzen weg te vervolgen, en ons liever door en door nat te laten regenen, dan weder in een onnut en gevaarlijk gevecht te treden. Doch hoe groot was onze verwondering, ziende er een schoonen jagthond uitkruipen en naar ons toekomen. Het arme dier scheen ons, door het kwispelen met zijnen staart, eenig voedsel te vragen, dat het grootelijks noodig had; want het was zoo zwak en krachteloos, dat het zich met moeite staande hield. Wij voorzagen er hem rijkelijk van, en vertrokken weder te twee ure van deze plaats, de hond ons, zoo als ligt te denken is, gewillig volgende.

Welhaast traden wij in eene vlakte, welker vochtige en moerassige grond bedekt was met planten en onkruid; hier en daar bevonden zich kuilen en plassen, vol van een modderig en stinkend water, in welke digte bosschen van riet hunne schrale toppen verhieven. Naauwelijks hadden wij eenige stappen in deze vlakte gedaan, of wij werden van een onnoemelijk getal bloedzuigers besprongen. De Koelies en ik hadden er in een oogenblik de beenen mede bedekt, waarover mijne reismakkers, die geschoeid waren, niet deden dan lagchen. De Koelies rieden mij, van ze niet af te scheuren, en hen slechts naar genoegen te laten zuigen. Zij hadden in den beginne de dikte van eene vioolsnaar en de lengte van een vinger, en vielen af naarmate dat ze zich met bloed vulden, wanneer zij wel driemaal zoo dik als te voren waren.

Zoodra wij weder in het bosch kwamen, legden wij zout aan de snuiten dergenen, die nog aan onze voeten gehecht waren, waardoor ze oogenblikkelijk loslieten. Onze voeten en beenen waren geheel bebloed, en hoewel wij in minder dan een half kwartier uurs de vlakte waren over getrokken, ben ik verzekerd van, voor mijn gedeelte, ten minste twee oncen bloed verloren te hebben. Hetgeen mij het meest verwonderde was, hoe zij zich met mogelijkheid zoo snel hadden kunnen vasthechten, dewijl wij den overtogt meer loopende, dan gaande deden. Zij waren zoo verbazend talrijk en menigvuldig, dat ik geloof, dat ieder grasscheutje er mede beladen was. In het vervolg onzer reize werden wij verscheidene malen door deze insekten aangevallen, doch nimmer in zulk eene ongehoorde menigte. Ik heb er zelfs naderhand wel gezien, die elk meer dan een half once bloeds in zich konden bevatten. Deze zijn echter niet zoo begeerig en behendig, als de kleine. De inwoners noemen ze *Rettum poetsjé.*

In deze verbazende wouden vindt men van tijd tot tijd,

plaatsen van eene groote uitgestrektheid, waarvan de grond effen en zonder ruigte of struiken is, en bedekt met een schoon groen. Na de vorige moerassige vlakte over-getrokken te hebben, hielden wij op zoodanig eene plaats stil, om uit te rusten.

In het algemeen hebben de wouden van *Ceilon* iets onuitsprekelijk groots en majestueus, dat de ziel terstond met verwondering en verbazing vervult.

Men ziet er boomen van eene gedrogtelijke hoogte en dikte, die verscheidene eeuwen overleefd hebben, en welker door elkander gevlochtene bladeren eene ondoordringelijke schaduw vormen, en eene aangename en verfrisschende koelte aanbieden. Een onnoemelijk getal vogeltjes van allerlei aard, wemelen door elkanderen, die voornamelijk met het aanbreken van den dag, wanneer de gulden morgenstond alom leven en vrolijkheid verspreid, elk op zijne wijze, zingende en schreeuwende, een verward maar aangenaam concert maken.

Onder de groote verscheidenheid dezer vrolijke luchtbewoners, vindt men er twee, die, de een door de schitterende schoonheid zijner vederen, en de ander door de zielstreelende toonen zijner stemme, alle overige te boven gaan.

De eerste is de prachtige paauw, wiens gloeijende kleuren, bij het donkere groen dezer oude en eerbiedwaardige wouden afstekende, door de stralen der zonne, die met moeite door de bladeren dringen, nog vermeerderd worden.

De andere, een kleine zwarte vogel, van de grootte van een zijsje, boezemt, door zijne verrukkelijke, klagende, en tot in het oneindige veranderende toonen, eene zoete zwaarmoedigheid in. Ik werd niet moede hem aan te hooren, en vaak liet ik mijne makkers eene tamelijke wijle vooruittrekken, om in volle mate de aangename aandoeningen mijner ziele te genieten, waarin zijne liefelijke

en overeenftemmende toonen dezelve gedompeld hadden. In mijn geheele leven heb ik nooit weder eenen vogel zoo fchoon en tevens zoo regelmatig hooren zingen; indien men het niet beter wist, zoude men gedacht hebben, dat een bekwaam muzijkant een meesterftuk uitvoerde. De zoo bewonderde nachtegaal komt op verre na bij dezen onbekenden zanger der eenzame wildernisfen, in geene vergelijking. Naauwelijks heeft de ftralende globe van licht, deszelfs weldadig hoofd boven den gezigteinder verheven, en de duisternisfe des nachts verjaagd, of hij begint reeds zijn treffend en zacht lied aan te heffen; terwijl het koor van duizend verfchillende zangers, aan zijne betooverende ftemme beantwoordt.

Hoe fchoon is de natuur! Wanneer zij zich in al hare eenvoudigheid en zonder de kwalijk geplaatfte bijvoegfelen en veranderingen der kunst, vertoont, dan heeft zij iets zoo aantrekkelijks, iets dat zoo volmaakt met den oorfpronkelijken ftaat onzer zinnen en ziele overeenftemt, dat ik dikwijls eene onweêrftaanlijke begeerte in mij voelde geboren worden, om mijne dagen in deze aardfche paradijzen door te brengen.

Ik herinner mij u met vermaak, gij duistere en digte wouden, wier altijd groene bladeren het beeld eener eeuwigdurende lente zijn. O, dat nooit de hand der menfchen de vernielende bijl aan de eerwaardige ftammen uwer grijze boomen legge, en de zachte en menschlievende Indiaan altoos in u een ondoordringelijk bolwerk tegen de onderdrukking van den wreeden Europeaan vinden moge!

In vele bosfchen heb ik gereisd; vele wouden heb ik doorgetrokken; maar geene heb ik gezien, welke men met die van *Ceilon* eenigermate zoude hebben kunnen vergelijken. Daar, waar de zon hare brandendfte ftralen fchiet, ziet men naauwelijks een bevend en verkleurd licht. Boomen, bijna zoo oud als de wereld, en eene verfrisfchende koelte verfpreidende, verheffen zich trotsch

omhoog, en werpen hunne armen, wijd en zijd in de lucht. Andere, met wilde vruchten beladen, beschermen aromatieke planten, die in hunne schaduwen groeijen, en den dampkring van rondom met een hartsterkenden en welriekenden wasem vervullen. Kapelletjes van de heerlijkste en vurigste kleuren, zweven op de trillende bladeren, of vervolgen elkanderen al dartelende. Hier en daar ziet men tusschen de boomen, als in een verschiet, troepen van herten, elanden en antelopen van alle soorten, ook somtijds wilde zwijnen of beeren. Het wemelt van wild, als hazen, patrijzen, veldhoenders, groene duiven en andere vogels van die soort, welker geschreeuw en gekakel onophoudelijk door het bosch klinkt. Apen van verschillende soorten, huppelen van tak op tak, en vermaakten ons vaak door duizend belagchelijke sprongen en kuren. In het kort, deze bekoorlijke wouden hebben voor mij zoo vele aantrekkelijkheden gehad, dat ik elke reis, dat ik ze mij herinner, een onweerstaanbaar verlangen gevoel, van ze weder te zien. Met drift wensch ik nog eenmaal onder hunne aangename schaduwen te wandelen, en nog eens de vermengde en zoete stemmen van derzelver vrolijke bewoners te hooren.

Vaak vermoeide zich de eenzame echo, met de gezangen te beantwoorden, waarmede Mr. D'ALLEMAND en ik het bosch deden weergalmen. Een gezang voornamelijk, beginnende:

Chloé, que la nature
Est belle sans parure
Au fond du bois, enz.

was toen mijn geliefkoosde lied, en werd onophoudelijk door mij herhaald; en zelfs op dit oogenblik heeft het iets zoo aangenaams en herinnerends voor mij, dat, hoewel ik het bijna volkomen vergeten ben, ik mij de muzijk en het eerste couplet, dat ik nog heb onthouden,

niet kan te binnen brengen, zonder te zelfden tijde eene soort van zwaarmoedige gewaarwording te gevoelen, die ik niet kan beschrijven. Eene ongeduldige begeerte, om nog eens deze heerlijke wouden weder te zien, en het verdriet, van er zoo verre van verwijderd te zijn, maken zich dan meester van mijne ziel. Ik heb altijd voor bergen en bosschen zulk eene levendige zucht gehad, dat zij nooit geheel heeft kunnen uitgedoofd worden. Van daar mijn zonderlinge smaak, om in wildernissen en onbewoonde eenzame plaatsen rond te zwerven.

Met vermaak stel ik mij de genoegens voor den geest, die ik op deze reis gesmaakt heb; genoegens die mogelijk niemand dan ik van ons gansch gezelschap genoot. De rampen en ellenden zelfs, die ik, in afgrijsselijke wildernissen alleen ronddolende, heb uitgestaan, hebben voor mij hare aantrekkelijkheid; hare herinnering is een wellust voor mijn hart, en brengt mij voor een oogenblik buiten mij zelven en in mijne vorige omstandigheden terug. Nog heb ik de hoop niet geheel opgegeven, van dit heerlijk eiland en deszelfs bekoorlijke bosschen weder te aanschouwen, hoewel mijne afnemende jaren ten einde neigen, en knagend harteleed mijne kracht en moed verkoeld heeft. (*)

De gedachten aan deze vervlogene dagen hebben mij te verre gevoerd; — keeren wij weder tot onze reis.

Wij kwamen dan kort daarna aan eene andere opening, of vrije plaats' in het bosch, doch veel grooter dan de vorige; het was, om eigenlijk te spreken, een meer of groot moeras, waarvan het water door de zon verdroogd was. Drie of vier dagen later, hadden wij er droogvoets over kunnen gaan; nu zonken wij, toen wij trachtten er over te trekken, tot halver weg de kniën in een zwarten en lijmigen modder, zoodat wij genood-

(*) Deze hoop des schrijvers is, door zijnen dood, vervlogen.

zaakt waren, eenen grooten omweg te nemen. Wij zagen er vele voetsporen van wilde zwijnen en buffels.

De dag begon te neigen, toen wij de andere zijde van dit moeras bereikten. Zonder den verderfelijken stank, die er zich uitverhief, en het gebrek aan water, zouden wij hier den nacht doorgebragt hebben, doch onze gids, die ons beloofde aan eene bron van uitmuntend water te brengen, en die, volgens zijn zeggen, ten hoogste eene mijl meer verwijderd konde zijn, haalde ons over, om onzen weg voort te zetten.

Welhaast ontstond er een groot geschil tusschen hem en de Koelies, dewijl hij, zoo als zij beweerden, eenen verkeerden weg nam. Doch daar wij meer vertrouwen in hem, dan in de anderen stelden, deden wij dezen twist een einde nemen, door te verklaren, dat wij den gids zouden volgen. Wij hadden intusschen weldra berouw over onze eenzijdigheid; want na gedurende drie achtereenvolgende uren, nu ter regter dan ter linker zijde, in het bosch gezworven te hebben, zonder de bedoelde plaats te kunnen vinden, hoewel onze gids ons onophoudelijk verzekerde dat wij er zeer nabij waren, meende ik aan zijne ongeruste houding te kunnen bemerken, dat hij verdwaald was. Eindelijk bekende hij het zelf, waardoor hij zich van de zijde der Koelies, eenen vloed van scheldwoorden op den hals haalde.

Desniettegenstaande waren wij genoodzaakt onzen moeijelijken weg te hervatten, tot dat wij water zouden hebben gevonden, dewijl onze voorraad daarvan niet genoegzaam tot het bereiden van ons avondmaal was. De grond, die tot nu toe tamelijk effen was geweest, werd op eens als bedekt met brandenetels, zoodat ik (barrevoets zijnde) genoodzaakt was, mijne beenen met doeken te omwinden, om eenigzins voor het steken en prikkelen dezer vijandige gewassen beveiligd te zijn, hetwelk mijnen voortgang echter ongemeen bezwaarlijk

maakte. Tot vermeerdering van tegenspoed, gaf de hemel ons in ruime mate, hetgeen wij op de aarde niet vinden konden; het begon namelijk hevig te regenen. Eindelijk kwamen wij aan eene kleine rivier, welker boorden zeer steil, en vol van puntige rotsen waren. Dewijl de zijde, aan welke wij ons bevonden, schaars van boomen was voorzien, en ons het bosch aan den tegenovergestelden oever dik en digt toescheen, besloten wij, ten einde meer voor den regen, die aanhoudend viel, beschut te zijn, er ons te legeren, en de rivier door te waden. Maar door onzen gids onderrigt zijnde, dat zij diep, en het gevaarlijk was, dezelve in het duister over te trekken, zoo wel ter oorzaak van de gaten, die zich in haar bed bevonden, als wegens de krokodillen, waarmede ze vervuld was, verloren wij er welhaast den lust toe, en maakten ons gereed, om te blijven, waar wij waren.

Het was reeds laat; het regende, en wij durfden ons niet ver van elkanderen verwijderen, om droog hout te zoeken. Hier vonden wij ter naauwernood genoeg, om gedurende den nacht een klein vuur te onderhouden, hetgeen ons zeer ontrustte; te meer, daar het kraken, dat wij in de verte hoorden, en de menigte van olifanten-mest, dien wij op onzen weg bemerkt hadden, ons deed oordeelen, dat deze dieren zich in grooten getale in dit gedeelte van het bosch ophielden.

Toen men water zoude halen, om ons avondmaal te bereiden; toonden de Koelies zulk eene vrees voor de krokodillen, dat zij eenstemmig weigerden de rivier te naderen, niettegenstaande wij aanboden hen met de toortsen en pistolen in de hand te verzellen. Het verwonderlijkste was, dat zij ons door hunne halsstarrigheid dezelfde vrees inboezemden, zoodat wij ons, in stede van een avondmaal, met een glas likeur en eenige beschuiten moesten behelpen. De Koelies stilden hunnen honger met wat meel van *Calenga* en *Poenat*.

De regen verminderde wel eenigzins; maar de dikke wolken, waarmede de hemel overtogen was, en die den nacht tot eene ſchrikverwekkende duisternis maakten, voorſpelden ons een naderend onweder. Reeds hoorden wij den donder rollen; de blikſems vermenigvuldigden zich van oogenblik tot oogenblik, en weldra ſcheen het geheele uitſpanſel in volle vlam te ſtaan. De zengende en drukkende dampkring maakte ons de ademhaling moeijelijk, en geen de minſte wind verfrischte onze verſchroeide leden. Eene diepe ſtilte heerschte in deze wildernisſen, nu en dan ſlechts afgebroken door de ſchrikverwekkende ſlagen des donders; geen enkel dier deed zich hooren. Naauwelijks waren onze oogen door de felle blikſems, die met ſnelheid de lucht doorkruisten, verblind, of wij vonden ons eensklaps in het midden eener dikke en ondoordringelijke duisternis verplaatst. Hoewel reeds gewoon aan ſoortgelijke uitbarstingen der natuur, die zeer gemeenzaam in deze landen zijn, konden wij echter niet verhinderen, dat eene ſoort van ongerustheid, een zeker onaangenaam gevoel onze zielen vermeesterde. Misſchien dat de plaats, waar wij ons bevonden, niet weinig daaraan toebragt.

Onze Koelies alleen ſchenen onverſchillig, en zonder de minſte vrees voor dit verſchrikkelijk gedruisch te toonen, vermaakten zij zich met rooken en zingen; ſommigen zelfs ſliepen gerustelijk. Waar toch mag het van komen, dat de in het algemeen beſchroomde en vreesachtige Indiaan van den ſchrik bevrijd is, of dien niet kent, aan welken bijna alle Europeanen, in een dergelijk geval, zijn onderworpen, en waarvoor dikwijls de grootſte wijsgeeren, niettegenſtaande al hunne redeneringen, zelfs dappere krijgslieden, die duizendmaal den dood braveerden, eene onoverwinnelijke vrees hebben? Is het, van hunnen kant, ongevoeligheid, domheid of onverſchilligheid? of is het onze opvoeding, of een kwaad

geweten, hetwelk ons voor dit natuurlijk verschijnsel doet beven?

Eindelijk ontlastte zich de lucht, door een zwaren stortregen, die op nieuw als met stroomen van den hemel vloeide. Deze herhaalde plasregens doofden welhaast het vuur van den blikfem zoowel als het onze uit. Zonder ander dak, dan den hemel te hebben, waren wij onder onze talpats te zaam gekropen, hetwelk niet verhinderde dat wij doornat werden. Het was onmogelijk, ons vuur weder aan te maken; wij staken dus eenige toortsen aan, met een pak van welke de korporaal van *Vedativé* onzen voorraad gelukkiglijk nog vermeerderd had; en er een half dozijn om ons heen geplant hebbende, hielden wij er elk een paar van in de hand, gereed om ze naar den eersten vijand te werpen, die ons zoude durven naderen.

Tegen drie ure des morgens hield eindelijk de regen geheel op, wij hoorden den donder nog wel rollen, maar in eene groote verwijdering en met een flaauw en stervend geluid. Doch nu kwamen de wilde beesten, die zich bij het onweder in hunne holen en schuilplaatsen verborgen hadden, te voorschijn. Evenwel zagen wij ze gedurig op een zekeren afstand, waar de oevers der rivier waarschijnlijk minder steil waren, en hun een gemakkelijker overtogt verleenden, dan daar, waar wij ons, tot ons geluk, bevonden.

Dewijl wij niet geloofden, dat onze toortsen genoegzaam waren, om ons voor de aanvallen der wilde dieren te beveiligen, wierpen wij van tijd tot tijd eenen vuurpijl in de dikke duisternis, die ons omringde; want zoodra het opgehouden had te regenen, werden onze ooren zoo geweldig getroffen door het kwaken der kikvorschen en het bestendig geraas van duizende insekten, voornamelijk van eene soort van krekels, wier scherpe en doordringende stem zich uit elken struik verhief, dat wij moeite hadden, elkanderen te verstaan, veel minder de nadering der wilde dieren te vernemen.

Doornat, en afgemat door honger en flaap, wachteden wij met ongeduld naar het aanbreken van den dag, die eindelijk tot onze groote blijdfchap verfcheen; doch met verdriet zagen wij tevens, dat de duistere en overdekte dampkring ons de voortduring van den regen, en het flechte weder aankondigde. De vogelen zelfs voorfpelden het ons; men hoorde niet hunne verwarde morgenzangen; het woud weergalmde niet van de welluidende toonen van duizend vrolijke bewoners der lucht, en geen een van hen verhief zijne liefelijke ftem; — alle fchenen zij nog in eene diepe rust en ftilzwijgendheid gedompeld, en men vernam bijna geen ander geruisch, dan dat van de regendroppelen, die van de boomen op de bladeren der hen omringende ftruikgewasfen nedervielen.



VIII. HOOFDSTUK.

De krokodillen. — *Gevaarlijke overtogt.* — *De Oedoembo.* — *De vriendelijke Asjaulie.* — *Golgom.* — „*Polonga! Polonga!*" — Poetlan. — Madompe. — *Aankomst te* Chilaw. — *De Heer* VAN DER WEIJDEN. — Chilaw. — *De bruiloft.* — *Vertrek.*

Zoodra wij eenigzins de voorwerpen konden onderfcheiden, bragten wij onze verdoofde en verftijfde leden in beweging, en terwijl wij met eenige Koelies een goed gedeelte droog hout bijeen zochten, traden de kuiper en Mr. D'ALLEMAND in het bosch, en kwamen weldra met een' haas en twee patrijzen terug.

Thans zagen wij dat de Koelies ons de waarheid, ten aanzien der krokodillen, gezegd hadden; verfcheidene dier tweeflachtige dieren, zagen wij hier en daar in de rivier zwemmen, een zelfs lag aan den tegenovergeftelden oever op het ftrand; zij fchenen mij toe, kleiner te zijn, dan die ik te *Batavia* en elders gezien had. Daar ons

volk zulk eene groote vrees voor hen had betoond, waren wij nieuwsgierig te zien, hoe zij zich in het doorwaden der rivier gedragen zouden. — Oogenblikkelijk na het ontbijt, en terwijl men de pakkaadje voor onze afreis gereed maakte, nam een van hen de helft eener kokosnoot, daar hij eenige droppels van zijn bloed in liet vallen; na dit met water en de olie van *Sjinsjelie* of *Sefame* (*) vermengd, en er zijne *mandaram* of bezwering, met eene zachte ftem, over uitgefproken te hebben, zalfde hij er de voorhoofden van al zijne makkers mede. Doch hoewel hij alles in het werk ftelde, ten einde ons tot het ondergaan dezer zelfder plegtigheid te bewegen, zeggende, dat er geen ander middel, om de rivier zonder gevaar over te trekken, was, dan deze *pilifuniam* of betoovering, met welke hij de muilen der krokodillen had gebonden, weigerden wij echter volftrekt, ons aan dezelve te onderwerpen, niet alleen omdat wij dachten, dat het ons als christenen niet betaamde, teekenen van tooverij, waarin mogelijk de duivel was aangeroepen, aan onze ligchamen te ontvangen; maar voornamelijk, dewijl wij deze bijgeloovige plegtigheid, als nutteloos, en van geen gevolg en uitwerking op de verflindende kaken dier monfters, aanmerkten. Wij befloten dus liever de oevers der rivier nog eenigen tijd te volgen, in de hoop van eene plaats aan te treffen, waar wij haar, zonder gevaar, zouden kunnen overtrekken. Zoodra echter de Koelies dit ons befluit vernamen, zeiden zij ons, dat de rivier niet alleen wijder, dieper en fneller werd, hoe meer wij haar afzakten, maar dat de krokodillen zich er zelfs in veel grooter aantal bevonden dan hier, en wij buitendien eenen grooten omweg, op flechte en ongebaande wegen, gingen nemen. Deze

(*) Eene plant, wier hoekige vrucht eene groote menigte pitten of langwerpige zaden in zich bevat, uit welke men eene olie trekt, die zeer goed om te branden en te nuttigen is, en voornamelijk tot versterking der zenuwen dient.

verklaring, het zij dan waar of valsch, had de gewenschte uitwerking, en maakte ons besluiteloos, wat te doen; wij waren reeds bezig om andere middelen, tot den overtogt, te beramen, toen de Koelie, die de plegtigheid had verrigt, mij aansprak, en zeide:

„ Aija! (Mijnheer!) gij hebt ongelijk, met de bezwe-
„ ring, die ik zoo even uitgesproken heb, te mistrou-
„ wen; gelooft gij dan, dat wij ons aan het gevaar,
„ van door de krokodillen verslonden te worden, zou-
„ den durven blootstellen, indien wij van de onfeilbaar-
„ heid mijner kunst niet zeker waren? — Om u daarvan
„ te overtuigen, zal ik, aan het hoofd van de helft der
„ Koelies, mij naar de overzijde der rivier begeven, en
„ alleen weder terug keeren, om u en de anderen af te
„ halen; dan zult gij zelf oordeelen kunnen, of er zoo
„ veel gevaar mede is verzeld, als gij u verbeeldt —
„ en gij hebt toch zeker meerder moed, dan mijne
„ makkers?”

Deze welgepaste vleijerij, die onze eigenliefde opwekte, bragt te weeg, hetgeen al het overige niet had kunnen doen; wij stemden in zijnen voorslag, nieuwsgierig, hoe zij zich uit de zaak zouden redden.

Vijf van hen, de pakkaadje op hunne hoofden nemende, begaven zich met hem aan den oever der rivier; na hij eenige onverstaanbare woorden in zich zelven gepreveld had, roerde hij in het overschot van zijn mengsel een goed gedeelte zand, en maakte er zoo veel kleine ronde bolletjes van, als zich personen in ons gezelschap bevonden, en na zes derzelven in het water geworpen te hebben, waadden zij door de rivier, zonder het minste blijk van ongerustheid, en bereikten behouden den anderen oever. Nu wierp onze toovenaar slechts één zijner bolletjes in het water, en kwam ook met hetzelfde geluk terug, zonder dat de krokodillen, waarvan wij duidelijk de kruinen, van eenigen die hier en daar zwom-

men, boven de oppervlakte van het water gewaar werden, de minste beweging maakten om hem aan te vallen, hoewel een dezer dieren, geene tien schreden van hem verwijderd was. Wij besloten dan eindelijk den overtogt te wagen, en er onzen geleider van verwittigd hebbende, deed hij ons de linkerhand op elkanders schouderen leggen, en smeet hier en daar de nog overgeblevene bolletjes in de rivier; tevens bezwoer hij ons, om niet van houding te veranderen, zeggende, dat dewijl wij niet hadden willen dulden, dat hij ons een teeken maakte, het eenigste middel om ongelukken te vermijden, was, van elkanderen niet los te laten, daar hij ons anderszins voor geene noodlottige toevallen konde instaan; toen de hond onder zijnen arm nemende, en den bakker, die zich volstrekt aan het hoofd van deze geduchte keten had willen stellen, bij de hand houdende, volgden wij hem met de overige Koelies in het water, doch hielden ten overvloede onze bloote jagtmesfen in de hand, dat echter noodeloos was, dewijl de krokodillen ons niet schenen te bemerken of geen acht op ons te geven, en wij, zonder het minste toeval, den anderen oever bereikten.

Naauwelijks waren wij op het drooge, of onze makkers maakten hunne geweren gereed, om den krokodil, die, geen vijftig schreden van ons af, in het zand lag te slapen, aan te vallen; doch al ons volk zich vereenigende, baden hen, dat zij het dier wilden verschoonen, dewijl, zoo als zij zeiden, hunnen kameraad, die de *pilisuniam* verrigt had, alsdan ontwijfelbaar een ongeluk zoude treffen; ik zelf ried het hen af, het niet raadzaam oordeelende, hen zonder noodzaak te verontrusten en mismoedig te maken. De kuiper echter, zijn geweer niet te vergeefs willende geladen hebben, doodde eene *Oedoembo*, eene soort van hagedis, van eene buitengewone grootte, die zich tusschen de klippen in de rivier bevond.

Dit dier, dat in de Singaleesche taal *Teelgoin* wordt ge-

heeten, en in niets van den krokodil, dan in grootte, verschilt, is op den rug van eene grijsachtige kleur, die aan den buik in het gele valt; hij drilt gedurig met eene blaauwe gespletene tong, en blaast met opgespalkte kaken; van zijnen langen en dunnen staart bedient hij zich, even als van eene zweep, ter zijner verdediging; zijn voedsel bestaat uit visch, en zonder twijfel ook uit groente, dewijl wij den buik desgenen, die wij gedood hadden, er grootendeels mede opgevuld vonden; hij was van den kop tot het uiterste van den staart, volkomen twee en een half voet lang. Zij zijn gewoonlijk zoo groot niet, en meten doorgaans slechts anderhalf of ten hoogste twee voeten. Men vindt dit dier door gansch *Indië*, zoodat ik het genoeg beschreven denk te zijn; alleenlijk zal ik er eenige bijzonderheden bijvoegen, die mij toeschijnen aan de aandacht der andere reizigers te zijn ontsnapt.

Zijn vleesch wordt als een middel tegen de ongemakken der maag beschouwd. De Indianen houden zelfs staande, dat de zwakste persoon hetzelve kan verduwen, en dat diegenen, die anders geen voedsel hoegenaamd in staat zijn binnen te houden, dit vleesch echter wel kunnen verdragen. Ik zelf weet bij ondervinding, dat het eene buitengemeene versterkende eigenschap heeft. Om hetzelve gereed te maken, werpt men den kop, de pooten en den staart weg, en na het dier gevild te hebben, snijdt men het vleesch in kleine stukjes en maakt er een *Cassaija* of afkooksel van, die, koud geworden zijnde, zich tot eene lijmige zelfstandigheid, even als afgekookt hartshoorn, vormt, en ook even versterkende is; het vleesch lost zich ligtelijk op, en smaakt vischachtig, doch niet onaangenaam; men moet er echter aan gewoon zijn, om den afkeer, dien de schrikverwekkende gedaante van dit dier inboezemt, te kunnen overwinnen.

Het was reeds negen ure toen wij de overzijde van dit riviertje bereikt hadden. Tegen onze verwachting

helderde het weêr op, en de dikke dampen, waarmede de lucht bezwangerd was, zich allengs verstrooijende, verscheen de zon weder in al hare pracht aan het azuren gewelf des hemels. — Duizenden van gevleugelde bewoners der altijd groene wouden, offerden haar hunnen gewonen morgengroet, en droogden hunne natte vederen aan hare koesterende stralen. — Daar de regen ons niet veel beter dan hen behandeld had, volgden wij hun voorbeeld, en ons met eene goede teug rum gesterkt hebbende, hernamen wij onze reis met vernieuwden moed en krachten.

Te een uur des namiddags trokken wij over eene rivier *Ambalonga* genaamd, door middel van eenen grooten, te dien einde omgehouwen boom, wiens wortel ons in stede van eene brug diende. Toen wij de andere zijde bereikt hadden, bemerkte ik den dikften boom, dien ik ooit gezien heb; achttien menschen zouden den stam met moeite hebben kunnen omvademen; zijne takken wemelden van eene groote menigte vogelen van allerlei soort, van roode aapjes en inkhorentjes. Kort daarna traden wij in een verrukkelijk boschje, waar wij een gezelschap van *Singaleezen*, uit drie en twintig personen en zeventien osfen bestaande, vonden. Wij legerden ons niet ver van hen; en toen wij met het middagmaal geëindigd hadden, naderde ik hen, en vraagde in het malabaarsch, of er niemand onder hen was, die deze taal verstond. Een bejaard man rigtte zich toen op, en antwoordde mij in gebroken malabaarsch; hij deed mij naast hem op eene mat, die op den grond gespreid was, nederzitten, bood mij betel en sigaren aan, en wij onderhielden elkander over verschillende onderwerpen. Onder anderen deed ik hem eenige vragen over *Condé oeda*, en het binnenste des lands, en de wijze waarop de Keizer de Europeanen behandelde, die, het zij door desertie, het zij door verraad als anderzins, in zijne magt vielen.

De goede man voldeed mij in alles, en berigtte mij, dat juist toen hij *Colombo* verliet, twee Hollandsche Gezanten van *Candé*, de hoofdstad des Keizers, terug kwamen, die door denzelven, met veel onderscheiding behandeld, en met twee groote olifanten beschonken waren geworden; ook had hij te zelfden tijde de gewoonte, volgens welke de gezanten te voren verpligt waren geweest, den troon al knielende, en met den brief van de Compagnie op het hoofd, te naderen, benevens verscheidene andere vernederende plegtigheden, afgeschaft. Voorts zeide hij mij, dat hij zelf MANIOPPOE heette, en *Asjaulie* of Spijsverzorger van den Keizer, in de Provincie van *Colliwilla* was, en dat hij te *Colombo* areek, tabak, kardamom, enz. had verkocht, dat de twee met wit lijnwaad overdekte osfen, met verscheidene zaken voor des Keizers tafel waren beladen, en de overige hem behoorden. Ik gaf hem het verlangen te kennen dat ik had, om het binnenste van het land, voornamelijk de hoofdstad *Candé*, te bezigtigen, waarop hij mij antwoordde, dat dit slechts van mij zelven afhing; en de Mestiesfen niets te vreezen hadden, kunnende ik met een paspoort door het geheele land reizen; hij ried mij intusschen, indien mijne reis geene andere beweegreden, dan de nieuwsgierigheid had, mij niet in *Candé* zelf te wagen, dewijl men mij van eenig kwaad oogmerk verdacht mogt houden, dat mij niet dan zeer nadeelig en gevaarlijk zoude kunnen zijn.

Ik moest in mij zelven lagchen, dat die goede man mij voor een' Mesties aanzag. — Het is waar, ik had er geheel de houding en het uiterlijk voorkomen van, en hij bedroog zich slechts ten halve; want behalve dat ik zonder schoenen en kousen was, was mijn aangezigt door de zon verbrand, en sprak ik de malabaarsche taal zeer zuiver en vloeijend. — Eindelijk zeide hij mij, dat, indien ik ooit mijnen weg door zijn dorp, (dat hij mij opnoemde) mogt nemen, ik slechts naar hem had te

vragen, als wanneer ik verzekerd konde zijn, dat hij mij alle mogelijke diensten, die in zijne magt ſtonden, zoude bewijzen. Ten laatſte vereerde hij mij nog eenige witte jagerkoeken of ſuiker van het land, benevens iets van eene ſoort van konfituren, die hij *ogullai* noemde, en van een uitmuntenden ſmaak waren. Ik gaf hem het potlood, daar ik den naam van zijn dorp, en eenige andere bijzonderheden, in mijn zakboekje mede had aangeteekend, en waarnaar hij eene groote begeerte liet blijken, tot een wederkeerig geſchenk, en nam afſcheid van dien goedaardigen grijsaard, zonder te weten dat ik nog eens naast God aan hem mijn leven zoude te danken hebben. Een oogenblik daarna braken zij op, en toen ze ons voorbij trokken, bragt mijn vriend zijne hand aan het hoofd, en riep mij gulhartig toe: — „*Salam*, *aya! nella jo-* „*guem!*" — „vaarwel, mijnheer! veel geluks!" — Ik bemerkte dat zij drie *Lascarijns* of Indiaanſche ſoldaten, met lontroeren voorzien, bij zich hadden; de anderen waren met pieken en bogen gewapend.

Het ſpeet ons buitengemeen dat wij geene vischlijnen van *Jaffanapatnam* met ons mede hadden genomen, wij zouden anders aan visch geen gebrek hebben gehad; want de rivieren, en voornamelijk die, aan welker boorden wij ons bevonden, wemelden er van; zelfs de half verdroogde plasſen en poelen waren er mede vervuld.

Te drie ure zetteden wij onze reis weder voort; nu eens door verrukkelijke boschjes, uit hooge en dikke boomen te zamen geſteld, en die van de gezangen en het geſchreeuw van een onnoemelijk getal vogeltjes weergalmden, onder welke de groene tortelduif voornamelijk uitmuntte; dan weder door zandige vlakten, met hoog en digt kreupelbosch vervuld. Het zal vier ure geweest zijn, toen wij het geluid van menſchenſtemmen vernamen, en kort daarna in een arm dorpje, uit een twaalftal armzalige hutten beſtaande, traden. Dit vlek werd

Golgom geheeten, en men fprak er niets dan *Singaleesch*; wij vonden er echter de levensmiddelen, zoo als melk, eijeren, kokosnoten, enz. goedkoop en in overvloed. Hoewel men ons eene groote en ledige loods, voor de doortrekkende reizigers beftemd, aanwees, legerden wij ons liever, zoo als naar gewoonte, in de vrije lucht onder de boomen. Tegen den avond begaven wij ons naar de ons aangewezene ledige hut, ten einde voor de aanvallen der wilde dieren in veiligheid te zijn, en waar wij eenen tamelijk gerusten nacht doorbragten.

Des anderen daags volgden wij bij ons vertrek een naauw en gekromd pad, dat ons midden door een fchoon bosch voerde; omtrent te tien ure keerde zich hetzelve op eens regts, en kort daarna bevonden wij ons op een groot zandig plein, vanwaar wij, tot onze niet geringe vreugde, de zee, en het dorp *Poetlan* aan deszelfs ftrand, in het verfchiet bemerkten; doch voor wij het bereikten, was ik bijna aan het einde van mijn leven en reis geweest, door het volgende toeval.

Niet ver van het dorp vond ik eenige jongens met ftokken, bij den ftam van een vermolmden boom bezig. Toen ik hen naderde bemerkte ik, dat eene flang zich in denzelven had ingedrongen: ik heb altijd eenen afkeer van dit fchadelijk gebroed gehad, en hakte haar dus met mijnen hartsvanger een gedeelte van haren ftaart af, dat zich nog uit het gat, waardoor ze was ingekomen, vertoonde, mij toen bukkende om te zien, waar zij gebleven was, kwam zij uit eene andere opening boven mij te voorfchijn, en op het oogenblik dat zij gereed was mij in het hoofd (dat ik ongedekt had, ten einde beter te kunnen zien) te bijten, fchreeuwden de jongens eenftemming — „ *Polonga! Polonga!*" — en mij te gelijken tijde bij mijne kleederen terug trekkende, redden zij mij van eenen bijna zekeren dood; want de beet der *Polonga* is, (zoo als ik in mijne algemeene befchrijving van *Cei-*

lan, onder het artikel: de flangen, gezegd heb) doodelijk.

Na het vijandig fchepfel in ftukken gehouwen te hebben, vervoegde ik mij weder bij mijne reismakkers, die mij reeds ver waren vooruitgetrokken, en wij bereikten omtrent te elf ure de woning van den Kommandant van *Poetlan*. Hij heette BODENSCHATZ en bevond zich toen, wegens bezigheden, te *Colombo*; zijn ferjant, de heer TOURNOI, die, gedurende de afwezigheid van zijnen meester, deszelfs post waarnam, ontving ons met veel beleefdheid; hij was ten hoogfte verwonderd, den hond; dien wij onder weg vonden, en ons gedurig gevolgd was, te zien; hij verhaalde ons dat het een der geliefdfte honden van den Kommandant was, die hem federt drie weken op eene jagtpartij had vermist. Wij konden niet begrijpen hoe dit arme dier met mogelijkheid zoo ver en zoo lang had kunnen omzwerven, zonder van eenen tijger te zijn verfcheurd geworden; waarmede hij zich gedurende dien tijd had gevoed was ons volftrekt een raadfel.

Ik had vast befloten hier, eenige dagen, van de vermoeijenisfen der reize uit te rusten, en het gelukte mij, den kuiper ook daartoe over te halen; doch Mr. D'ALLEMAND te veel haast hebbende, huurde eene andol en vertrok des anderen daags naar *Colombo*.

Poetlan is gelegen aan den oever van het naauw van *Calpentijn*; tegen over het eiland van dien naam. Het is een groot en zeer wel bevolkt dorp, doch niets minder dan aangenaam in deszelfs ommeftreken. Men heeft er een klein fortresje met vier bolwerken, en nog in een tamelijk goeden ftaat, doch geheel verlaten en ellendig; het garnizoen, uit vijftig foldaten, meestendeels topazen en lascarijns, beftaande, woonde in het dorp (welk eene zorgeloosheid in tijd van oorlog!). In hunne plaats had eene franfche dame, Mad. DE MARINI genaamd, er eenige vertrekken in bezit; zij gaf voor, de vrouw van eenen Luitenant ter zee te zijn; doch ik heb nooit te weten

kunnen komen, waarom zij zich zoo ver van *Colombo* verwijderd hield, waar zij meer op haar gemak en even goedkoop had kunnen leven. De heer TOURNOI zeide ons dat de Kommandant zeer tevreden zoude zijn, wanneer zij vertrok, daar zij hem dagelijks met klagten en verzoeken overhoopte. Toen wij haar een bezoek kwamen geven, ontving zij ons zeer beleefd en hare leelijke, omtrent twintigjarige dochter, toonde ons het fort en voerde ons op de bolwerken rond.

Men bouwt te *Poetlan* sloepen, thony's en andere kleine Indiaansche vaartuigen, waarmede men van de straat van *Calpentijn* af langs het geheele eiland en deszelfs kusten koophandel drijft. Hier bevindt zich ook eene der drie voornaamste zoutpannen van *Ceilon*; de twee andere zijn te *Baticalao* (*) en *Leavawa* (†), welke alle door de Hollanders, die de gansche kust in hunne magt hebben, bezeten worden.

De heer TOURNOI onthaalde ons gedurende ons verblijf te *Poetlan* op de best mogelijke wijze. Wij hadden overvloed van levensmiddelen, als: uitmuntenden visch, vruchten, groente, wild en zeer goeden wijn. De twee dagen, die wij er bleven, grootendeels met jagen, wandelen en slapen doorgebragt hebbende, voorzagen wij ons van al het noodige voor onze verdere reis en namen van onzen gastvrijen serjant een hartelijk afscheid.

Gedurende eenigen tijd vervolgden wij onzen weg door eene dorre en zandige landstreek, maar die na een uur gaans merkelijk beter en vruchtbaarder werd. Tegen negen ure kwamen wij aan eenen met een drabbig water vervulden vijver, waar wij bijna een stekelvarken hadden gevangen, dat echter nog, hoewel gewond, in de struiken ontsnapte. Nu ving het aan te regenen. Een topaas,

(*) *Baticalao* eene Provincie ten oosten van het eiland.

(†) *Leavawa*. Het graafschap van *Leavawa* ligt ten oosten van *Ceilon* in de Provincie van *Jalé*.

die zich van *Phetlan* af bij ons gevoegd had, ten einde van ons gezelschap tot *Chilaw* gebruik te maken, ried ons van den oever der zee te volgen, waar wij dorpen en levensmiddelen in overvloed zouden vinden; doch onze gids en Koelies, die door de hitte en de rulheid van het diepe zand, ongemeen veel leden, overreedden ons het woud te naderen, dat omtrent eene halve mijl ter linkerhand van ons af lag, zeggende dat indien wij onzen weg langs den zoom van hetzelve namen, wij zoowel voor den regen, als de zon zouden beveiligd zijn. Wij stemden het toe, en weldra traden wij in het bosch, dat echter niet aan onze verwachting, noch aan die der Koelies beantwoordde. Zij hadden, wel is waar, niet tegen den regen en het diepe zand te worstelen, doch daarentegen zoo veel te meer met de struiken en doornen, die de boomen omringden, en hunne naakte beenen deerlijk wondden en openscheurden. Het eerste, wat onze oogen trof, was een troep wilde zwijnen, waaruit de kuiper goed geluk voor de jagt voorspelde, en hij had zich ook niet bedrogen; want kort daarna doodden wij een hert, waarvan wij slechts de beste stukken behielden, en het overige lieten liggen. Wij namen ons middagmaal aan den oever eener beek, die bijna droog en wier bed vol klippen en steenen was, tusschen welke wij hier en daar eenige roode vischjes zagen zwemmen. Na tot twee ure uitgerust te hebben, begaven wij ons weder op weg, en zagen kort daarna tusschen de boomen een buitengemeen grooten olifant, die zich vermaakte met kleine takjes af te rukken, nadat hij ze eerst geschud en tegen zijne zijden geslagen had, om er de insekten, die er zich op bevinden mogten, van te verjagen en af te doen vallen; het is waarschijnlijk dat hij ons bemerkte, daar hij, zijnen kop naar ons toekeerende, met zijne breede ooren schudde; hij liet ons echter gerustelijk voorbij trekken, waar wij juist niet droevig om waren.

Met het vallen van den avond kwamen wij aan een door hooge boomen omringd pleintje. Wij vonden er eenige hutten, waaruit het dorp, *Madompe* genaamd, bestond. De inwoners niets dan Singaleesch sprekende, diende een onzer Koelies ons voor tolk. Hij deed ons wat gedroogd vleesch en visch, benevens wat *tinné*, eene soort van gierst, bezorgen, en daar het weder ons regenachtig toescheen, sliepen wij in eene der hutten, die men ons voor eene geringe erkentelijkheid afstond. Deze lieden waren genoodzaakt, des nachts niet ver van hunne woningen, verscheidene vuren te onderhouden en beurtelings te waken, ten einde de olifanten, die het naburig woud bewoonden, en deze vlakte sterk bezochten, verwijderd te houden. Wij hoorden hun schrikverwekkend schreeuwen, dat de echo in het stille van den nacht weergalmde, en in het eenzame bosch deed klinken.

Des anderen daags morgens vroeg vertrokken wij weder. Het bosch, waardoor onze weg ons voerde, was rijkelijk van wilde vruchten voorzien, voornamelijk van eene, die door onze Koelies *Dong* werd genoemd, hebbende de grootte eener pruim, zwart van kleur en liefelijk zuur van smaak; alsmede van eene andere, *Pergodhé* geheeten, zijnde eene soort van zeer zoeten appel; met drie amandelen of pitten. Ook vonden wij, tot mijne groote verwondering, verscheidene *Morongaboomen*; een boom ongemeen knoestig van schors, en uit wiens hout men eene blaauwe verw trekt; de vrucht is omtrent een voet lang, rond en groen, en heeft bijna de gedaante en dikte eener aspersie, met eenen knop aan het uiterste einde; men eet ze gekookt even als groente; de Hollanders noemen het trommelstokken, wegens hunne gedaante; het is waarschijnlijk dat het zaad van dezen boom door de vogelen of den wind in dit woud is gebragt, daar hij anders niet wel, dan in bewoonde streken groeit.

De grond was hier ten uiterste ongelijk, en vol stuk-

ken van rotfen en klippen, denkelijk wegens de nabijheid van een gebergte. Gelukkiglijk dat ik van den Kommandant van *Poetlan* een paar fchoenen had gekocht; zonder dat zoude ik niet dan met veel pijn hebben kunnen voortgaan. Nu begon het bosch eenigzins dunner te worden, en minder met ftruiken en doornen bewasfen te zijn. Van tijd tot tijd vonden wij op onzen weg kleine pleintjes, en half verdroogde moerasfen, wier oppervlakte het echter fomtijds niet genoeg was om te verhinderen dat wij er tot halver weg de knieën inzonken, wanneer wij het waagden ze over te trekken, om eenen omweg te fparen. Wij legerden ons tegen den avond in het midden van een klein boschje, onder een grooten digt bebladerden boom, in welken een onnoemelijk getal van kleine vogeltjes nederftreken, ten einde, onder de befcherming van zijn gastvrij loof, den nacht door te brengen, nadat zij ons te voren met hunne verwarde avondgezangen de ooren hadden verdoofd. Toen het vuur aangelegd was, vermaakten wij ons met rooken en drinken, tot dat het eten gereed was gemaakt, waarna de verwijderde kreten der olifanten, die wij gedurende den ganfchen nacht onafgebroken vernamen, ons niet verhinderden, om tot het aanbreken van den volgenden dag, gerustelijk door te flapen, als wanneer wij onze reis op nieuw hervatteden.

Daar de grond van oogenblik tot oogenblik moeijelijker werd, waren wij verpligt ons weder naar het ftrand te begeven, en het was eerst te zeven ure des morgens, toen wij aan de rivier van *Chilaw* kwamen, die zeer diep, fnel en breed is, waardoor wij, niet dan na herhaalde reizen uit al onze magt gefchreeuwd te hebben, aan den tegenovergeftelden oever werden gehoord. Eindelijk zagen wij twee lieden in een vaartuig, dat tot den overtogt der reizigers beftemd was, treden, en naar ons toe roeijen, van welken tusfchentijd wij ons bedienden, om van linnen en kleederen te veranderen, ten einde

ons ordelijk aan den Kommandant van deze plaats te kunnen vertoonen.

Zoodra wij te *Chilaw* kwamen, deden wij ons bij hem brengen. Hij ontving ons met veel vriendelijkheid, en bood ons de kerk, of liever eene zaal, tot dit gebruik geschikt, en makende een gedeelte van zijn huis uit, tot woning, benevens zijne tafel, voor den tijd dat wij mogten verkiezen te blijven, aan. Hij heette VAN DER WEIJDEN, en was de broeder van eenen Oostindischen Scheepskapitein, dien ik zeer wel kende, dewijl wij aan *de Kaap de Goede Hoop*, waar hij nog naderhand door een Engelsch Kapitein verraderlijk is omgebragt, te zamen in een huis woonden. Het was de vriendelijkste man, dien men zich kan verbeelden; hij onthaalde ons zoo goed, als het hem mogelijk was, hoewel wij niet dan eenvoudige en ambtelooze reizigers waren, die zich noch door hunne kleederen, noch door eenig ander uitwendig teeken in het geringste onderscheidden. Hij verhaalde ons ook, dat Mr. D'ALLEMAND, twee dagen voor onze aankomst, hier was doorgetrokken, en zulk eene buitensporige haast, om *Colombo* te bereiken, had gehad, dat hij zich niet dan met moeite had laten overreden om bij hem het middagmaal te houden.

Toen wij des anderen daags vertrekken wilden, verzocht hij ons met zoo veel aandrang, nog eenen dag te blijven, dat het ons onmogelijk was, het hem te weigeren. Het kostte ons wel te meer *batta* of onderhoud voor onze Koelies; doch daar en tegen konden wij weder uitrusten, en werden onthaald en gediend als koningen. De Sekretaris van den Kommandant, een zeer aardig en gedienstig man, had de vriendelijkheid, ons door de geheele plaats rond te voeren, en ons het merkwaardigste te toonen, dat zij bevatte.

Chilaw is een groot dorp, zeer aangenaam, en, om zoo te spreken, in het midden van een kokosbosch ge-

legen. De rivier, van welke deze plaats zijnen naam ontleent, en aan welkers boorden zij gebouwd is, scheidt haar van den oever der zee, waarvan zij omtrent een kwartier uurs verwijderd zal zijn. Deze rivier neemt haren oorsprong uit het gebergte van *Bocaul*, en vloeit, zoo als gezegd is, bij *Chilaw* in zee. Men heeft er een oud vierkant en klein Fortje, door de eerste overwinnaars van *Indië*, de Portugeezen, opgerigt, dat men eenigzins hersteld en verbeterd heeft. In vredestijd bestaat het garnizoen uit dertig tot vijftig man, meestendeels Topazen en Lascaryns; doch dewijl men tegenwoordig in oorlog was met de Engelschen, had men hetzelve met twee honderd man Europeanen en Maleijers vermeerderd, dat wegens de sterke ligging dezer plaats, eene meer dan genoegzame magt was, om haar tegen eenen twintigmaal sterkeren vijand te verdedigen; dewijl zij als omringd is van afgrijsselijke wildernissen, en men haar niet, dan door de rivier met schuiten over te trekken, kan naderen, en daar deze breed en snel is, loopt zij geen het minste gevaar, om bij overrompeling, wanneer men slechts de noodige wacht houdt, te worden vermeesterd, te minder, daar het geschut van het Fort de rivier bestrijkt, en er de nadering van kan verhinderen.

Den laatsten avond dien wij hier bleven, werden wij op eene bruiloft genoodigd waarop de Sekretaris van het Opperhoofd ons bragt. Wij treden in eene groote, door eene menigte waskaarsen verlichte, strooihut, waar wij een aantal vrouwen en meisjes, op stoelen en banken gezeten vonden, die langs de wanden van de hut, welke men met wit lijnwaad had behangen, waren geplaatst. Deze echter, voor zoo vele menschen niet ruim genoeg zijnde, hadden de mannen zich genoodzaakt gezien om buiten dezelve, onder de kokosboomen te verblijven, waar zij, om eenige banken en tafels, zich met het drinken van frissche furie en het rooken van sigaren vermaakten. Doch

uit aanmerking dat wij vreemdelingen waren, deed men ons in de hut treden, en wij plaatsten ons ter zijde van de meisjes, die ons het meest behaagden. Al de gasten behandelden ons met veel gulhartigheid en onderscheiding, en overlaadden ons met beleefdheid.

Onder de verschillende soorten van koeken en konfituren, die men ons in groote menigte voordiende, was er bijzonder een onder de laatstgenoemden van eenen uitmuntenden fijnen en aangenamen smaak. De vrouwen gebruikten bij de thee eene soort van gedroogden visch of ingezouten en wel gepeperd elandsvleesch. In het algemeen verkiezen de vrouwen der Mestiesfen en Portugeezen, op *Geilon* en aan de kust, gezouten dingen, liever dan suiker of andere zoetigheden, bij hunne thee te gebruiken.

Toen het avondmaal gereed was, rigtte men eene soort van tafel op, die de geheele lengte van de hut besloeg, en uit eenige ledige tonnen, daar men planken op leide, te zamen gesteld, en met wit lijnwaad overdekt was, en weldra belaadde men deze tafel met eene groote menigte schotels, met rijst en verschillende toespijzen en kerry's vervuld, alle uitmuntend wel toebereid. Eerst bediende elk zijne dame, met hetgeen zij op haar bord verlangde te hebben, waarna men het zijne vulde, en het verteerde, zonder lepel of vork, in stede waarvan men zich, volgens de gewoonte van het land, van de handen en vingers bediende. Onze drank bestond uit pons, arak en vellijpattij. Zoodra men met het avondmaal geëindigd had, nam men de tafel weg en maakte zich tot den dans gereed; kort daarna verschenen de speellieden met hunne gomgoms (verbazend groote trommels), drie violen en eene soort van schalmei; doch daar de hut geen vloer had, moesten wij in het zand dansen, zoo dat ik door de wolken van stof, die rondom ons oprezen, meende te stikken. Men danste intusschen zonder ophouden voort,

fandango's, quadrilles en Singaleesche dansen, die grootendeels uit verschillende vreemde sprongen en ligchaamsverdraaijingen bestaan, waarin de Bakker, die zich mede onder de dansenden had gemengd, boven allen uitmuntte, en daardoor het gezelschap niet weinig vermaakte.

Na middernacht begaven zich de nieuwgetrouwden naar eene andere hut, en men dronk, danste en zong nog met even veel drift, toen met het aanbreken van den dag onze Koelies (volgens de order, die zij van ons hadden ontvangen) ons, tot groot leedwezen van den Bakker, kwamen verwittigen, dat het tijd tot de afreis was. Verscheidene gasten trachteden ons wel te bewegen, dezelve nog een paar dagen uit te stellen, en in het dorp te blijven, hetwelk wij hen echter moesten weigeren; en daar wij, onder andere redenen ook die noemden, dat wij (zoo als ook waar was) den vorigen avond reeds afscheid van den Kommandant VAN DER WEIJDEN hadden genomen, boden zij ons als om strijd hunne huizen en tafels aan; doch deze goede lieden voor hunne gulhartigheid en edelmoedig aanbod bedankt hebbende, zeiden wij het gezamenlijk gezelschap vaarwel, en vertrokken kort daarna.

IX. HOOFDSTUK.

De Ambellan van Marawille. — *De edelmoedige vijanden.* — *Staaltje van de Singaleesche Taal.* — *De vriendelijke Pastoor.* — *Kwalijk geslaagde onderneming der Hollanders, tegen den Keizer van* Condé-oeda. — Negombo. — *De afvallende Kokosnoot.* — *Het lusthuis van den Dessave* KOCK. — *Levensgevaar van den Kuiper.* — *Aankomst te* Colombo.

Onze weg liep nu over eene soort van dijk, van waar wij aan onze regterhand de zee, en aan de linker

het onmetelijk en woest woud van *Medandampe* konden zien. — Op verscheidene plaatsen bemerkten wij het spoor van tijgers en slangen.

Wij deden ons middagmaal in een klein dorpje, waar wij drie Maleische soldaten met hunne vrouwen vonden, die van *Colombo* kwamen en naar *Chilaw* wilden. Te drie ure des namiddags vertrokken wij van hier, en vervolgden onzen weg, nu eens door kleine boschjes, dan weder door zandige en met struikgewas vervulde pleinen.

Eindelijk kwamen wij tegen vijf ure te *Marawille*, een groot dorp, in eene vermakelijke vlakte, waarin eene groote menigte runderbeesten graasden, en eene halve mijl van de zee gelegen. De Majoral voerde ons op eenigen afstand van de plaats, in eene toop of klein boschje van kokosboomen, waarin zich de Ambellan, of het rusthuis, bevond. Ik maakte in het begin eenige zwarigheden, om den nacht in deze plaats door te brengen, dewijl de gezegde ambellan eigenlijk niets anders, dan eene armzalige hut was, uit eenige met palmbladen bedekte palen te zamen gesteld, en die naauwelijks vier menschen konde bevatten; ook meende ik bij mijne intrede in de toop, door verscheidene niet onduidelijke teekenen, bemerkt te hebben, dat zij sterk door olifanten werd bezocht, en de slangen er zich in menigte ophielden. Ik zeide hem deswege, dat dit nachtverblijf ons niet zeer behaagde, en wij liever in het dorp, in de eene of andere ledige hut, wilden slapen; doch hij antwoordde mij, dat deze ambellan voor de reizigers was bestemd, en hij, als Majoral, niet dulden zoude, dat wij elders den nacht doorbragten; er was buitendien, zoo als hij ons verzekerde, geene eenige hut, om ons te kunnen ontvangen, ledig. Gedurende dezen twist ving het reeds aan duister en veel te laat te worden, om eene betere verblijfplaats op te zoeken, zoodat wij ons verpligt vonden, om te blijven waar wij waren. Men voor-

zag ons uit het dorp, om ons leed eenigzins te verzachten, overvloediglijk van al wat wij noodig hadden, of liever van al wat de plaats opleverde, dat voornamelijk in melk, eijeren, kokosnoten en andere vruchten, benevens carwaat, of gedroogden visch, bestond. Wij deden ons avondmaal rondom een groot vuur, dat wij eenige treden van den ambellan hadden aangelegd; waar na wij ons in het zoogenaamde rusthuis begaven, ten einde er voor den regen, die toen aanving te vallen, en voor de wilde dieren in veiligheid te zijn. Onze Koelies leiden zich, zoo goed zij konden, om het vuur neder.

De ambellan was gelegen of gebouwd aan de boorden van eene breede half verdroogde gracht, met struiken en zulk een onnoemelijk getal vorschen vervuld, dat zij ons bijna met hun gekwaak verdoofden. — Niets dan deze gracht of vijver scheidde ons van de vreesselijke en uitgestrekte wildernis van *Medandampe*, uit welke wij gedurig het brullen van verscheidene verscheurende dieren vernamen, wier schrikverwekkende stemmen ver in de luisterende eenzaamheid weergalmden.

Nadat mijne andere makkers zich reeds aan den slaap hadden overgegeven, opende ik een venster, of liever eene klep van olas of palmbladen, die juist op de gezegde woestijn van *Medandampe* uitzag. De duisternis verhinderde mij, iets anders dan de vuurvliegjes te zien, die zonder twijfel hun aanzijn aan het staande water der gracht hadden te danken, en over de struiken in dansende kringen zweefden. — In deze onmetelijke en verwilderde vlakte woont een oneindig aantal verscheurende dieren, voornamelijk wilde buffels, magtige en ontembare kudden, die geenen meester kennen, en nooit hunne nekken onder den ploeg gebukt hebben. — Hunne vermengde stemmen kaatsten van alle kanten terug. — Angstig zit ik in de strooijen hut, en verwacht den dag. — Het verdoovend gekwaak van legioenen van kikvorschen,

gevoegd bij de fchelle ftem der krekels, die zich tusfchen de ftruiken en wortelen bevonden, waarmede de gracht was vervuld, deden den flaap verre van mijne vermoeide oogleden vlieden. — Ik hoor het doffe geluid der golven, die zich brullend tegen het fchorre ftrand verbrijzelen; het akelig huilen der honden, die uit het dorp dat der jakhalzen beantwoorden; het klateren van den regen, en het fuizen des winds in de ftruiken en de toppen der hooge palmboomen, wier zware noten met dof geluid tegen elkanderen flaan. — Boven mijn hoofd krast de uil, en zit loerende voor het nest der onnoozele duif, tot dat hij zich eensklaps in hetzelve werpt, en het angftig gepiep der vermoord wordende jongen, mijne ooren treft.

Eindelijk hield de regen op, en daar in de hut zoo weinig plaats was, dat wij ons niet konden nederleggen, maar verpligt waren op de banken te blijven zitten, plaatften wij ons tusfchen de Koelies bij het vuur, en welhaast overweldigde een diepe flaap onze afgematte leden.

Tegen het aanbreken van den dag ontwaakte ik op eens, door het gefchreeuw van ons volk. De oogen openende, bemerkte ik met fchrik, twee gedrogtelijke olifanten, die, geene tien fchreden van ons af, zeer vreedzaam de takken der boomen voor hun voedfel afrukten. Gelukkiglijk dat een der Koelies, door het geraas dat zij met dezelve te breken maakten, was gewekt geworden; wij hadden anderzins groot gevaar geloopen, van onder hunne voeten te zijn verpletterd geworden, daar onze wacht ingeflapen en het vuur geheel uitgedoofd was.

Door ons plotfelijk fchreeuwen, en door de geweerfchoten, die wij op hen losten, werden ze zoo verfchrikt, dat ze zich met de grootfte haast op de vlugt begaven. Maar hoe groot was onze ontfteltenis, toen wij hen een oogenblik daarna zagen terug keeren! Wij oor-

deelden ten minste, dat het dezelfde waren, wegens hunne grootte. Zij liepen op een' vollen draf, en tevens een' doordringenden kreet verheffende, naar ons toe, die naauwelijks van onzen eersten schrik hersteld waren. In een oogenblik waren wij verstrooid, alsof de wind ons had opgenomen. De een liep hier, de andere daar, elk in de vreeze van vervolgd te worden, latende onze geweren en pakkaadje ter prooi der vijanden, die echter edelmoediger waren dan wij verwachteden, want na ons op de vlugt gejaagd te hebben, begaven zij zich weder langzaam en gerustelijk uit de toop, slechts nu en dan de dunne takken der boomen afrukkende en eenige schreeuwen verheffende.

Zoodra wij dachten dat ze vertrokken waren, kwamen wij uit onze schuilhoeken te voorschijn, en daar de dag zich reeds begon te vertoonen, braken wij op en gingen weder op weg. Wij hielden nu den oever der zee, op den afstand van een vierde van eene mijl; weldra kwamen wij aan eene wachthut, waar wij drie *Lascarijns* of Indiaansche soldaten, die men aan de kust *Cipaays* noemt, vonden. Deze lieden berigtten ons, dat zij hier gesteld waren, om alarm te slaan, zoo dra zij Engelsche schepen mogten bespeuren, die den oever schenen te willen naderen, om eene landing te beproeven, of ten uitvoer te brengen, het zij met voornemen om het omliggende land uit te plunderen en te verwoesten, of om eenige andere vijandelijke beweegreden. Zij toonden ons eenen grooten houtstapel, dien zij in zoodanig geval moesten aansteken, om er de andere posten, die, op eenen zekeren afstand van elkanderen verwijderd, langs de geheele kust waren geplaatst, van te verwittigen, en op die wijze het alarm tot aan de hoofdsteden en vestingen te verspreiden.

Te twee uur trokken wij met een vaartuig over de rivier *Caimella*, die haren oorsprong uit het gebergte van *Allegoll* neemt, en hier in zee vloeit. Aan den tegen-

overgestelden oever ligt het vermakelijk dorp *Cannieppellie*. Daar de plaats ons behaagde, en de levensmiddelen, voornamelijk de visch, er in grooten overvloed waren, hielden wij er ons middagmaal, onder een grooten Talpatboom, daar de ambellan, zoo als alle in *Ceilon*, klein, morsig en duister was. — De visch, dien wij hier vonden, was uitmuntend, en wij, zoowel als onze Koelies, deden een heerlijk maal.

Reeds sedert ons vertrek van *Poetlan* (de eerste plaats waar men niets dan *Singaleesch* sprak), had ik aangevangen, met eene groote menigte woorden van deze taal op te teekenen, om er mij, in geval van nood, van te kunnen bedienen. Ik vond het eene mengeling van het *Grindamsch*, *Hindostansch* en *Malabaarsch* of *Tamoelsch* te zijn; zoo als de Lezer door de volgende woorden zal kunnen oordeelen:

Hollandsch.	*Singaleesch.*	*Hindostansch.*
Raauwe Rijst.	*Haul.*	*Chaull.*
Gekookte Rijst.	*Bat.*	*Bhat.*
Dorp.	*Gom.*	*Gram.*
Boom.	*Ghah.*	*Ghash.*
Peper.	*Mîriss*	*Miris.*
Een.	*Eckhoi.*	*Eck.*
Drie.	*Tenoi.*	*Tiin.*
Vijf.	*Panchoi.*	*Panch.*
Blad.	*Pat.*	*Paat.*

En eene groote menigte andere woorden, die eene dergelijke overeenkomst hebben.

Des namiddags te vier ure vertrokken wij van hier, onzen weg door eene zeer schoone landstreek nemende, doorweven met liefelijke kokosboopen en vermakelijk gelegen dorpen, in een van dewelke, *Toptoeré* genaamd, wij den nacht doorbragten. De inwoners van dit dorp waren

van de Roomsch-Katholijke Godsdienst, en hadden eene kerk en Priester. Deze zwarte Christenen, wel te verstaan die Roomsch zijn, stammen grootendeels nog van de oude bekeerlingen, dien de Portugeezen met het mes op de keel maakten af; men vindt onder de Hollanders vele dorpen, waar deze Godsdienst wordt beleden, voornamelijk in de ommestreken van *Colombo* en *Jalé*; maar meer ten noorden, en bijzonder in het Koningrijk van *Jaffanapatnam*, zijn de meeste zwarte Christenen hervormd.

Deze zoogenaamde Christenen, hetzij Katholijken of Hervormden, hebben niets van Christenen dan den naam, en zijn, wat hunne Godsdienst betreft, alle in de grootste onwetendheid gedompeld; het is den eersten genoegzaam, het teeken des kruises te kunnen maken, en hetzelve in goud of koper om den hals te dragen; voor de andere is het prevelen van een gebed reeds toereikend. Wat de Heidenen of *Gentiven* aangaat, die onder het gebied der Hollanders in *Ceilon* wonen, aan deze wordt wel de vrije uitoefening van hunne Godsdienst toegelaten, doch het is hun niet geoorloofd, tempels te hebben, of omgangen en processien van afgoden en soortgelijke plegtigheden te verrigten.

De Priester van dit Dorp, vernomen hebbende dat er eenige Europesche reizigers van *Jaffanapatnam* waren aangekomen, zond ons zijnen Deurwaarder, om ons te verzoeken in zijn huis ons verblijf te komen nemen, en het avondmaal bij hem te houden. Dit kwam niet te onpas, want de ambellan was klein, morsig en vol reizigers, en wij maakten ons reeds gereed den nacht onder den blooten hemel, in het kokosbosch door te brengen, toen wij zijne noodiging ontvingen. Wij begaven ons dan zonder dralen naar den goeden monnik, die ons met eene ongeveinsde gulhartigheid ontving, en op een heerlijk avondmaal en pons (de gewone drank der Europeanen van den tweeden rang aldaar, zijnde de wijn te duur), onthaalde.

Onze gastheer was van de orde van St. FRANCISCUS — een man van een zeer ſterk ligchaamsgeſtel en omtrent veertig jaren oud, waarvan hij bijna de helft in *Ceilon* had doorgebragt; hij was een Franschman, uit *Dyon* geboortig, en verheugde zich geweldig, toen hij vernam, dat ik zijne moedertaal ſprak, die hij bijna ten eenenmale vergeten was; de gemakkelijkheid en vaardigheid om zich uit te drukken, had hij ten minſte grootendeels verloren. Wij onderhielden elkander tot na middernacht, hebbende mijne reismakkers zich reeds vroeg ter ruste begeven. Hij deelde mij het verhaal zijner levensgevallen mede, die niets bijzonders behelsden, dan dat hij zich bij dien kostbaren en zoo kwalijk geſlaagden oorlog bevonden had, dien de Compagnie in het jaar 1760 tegen den Keizer van *Candi* voerde, en niet tegenſtaande zij reeds zijne hoofdſtad hadden bemagtigd, zeer rampſpoedig voor hen uitviel. De aanleiding tot dezen ongelukkigen krijg, was de volgende.

De Heer SCHRÖDER kwam in het jaar 1757 als Gouverneur te *Ceilon* aan. Kort na zijne aankomst vormde hij het ontwerp om den aanbouw des kaneels, die, zoo als men weet, alleen in des Keizers landen wast, tot op het grondgebied der Compagnie uit te breiden, ten einde zij niet meer genoodzaakt zoude zijn, hem de toeſtemming tot het ſchillen deszelven, dat natuurlijk altijd met rijke geſchenken moest verzeld gaan, te verzoeken. Hij zond zijn plan naar *Batavia*, waar, het door den Raad volkomen goedgekeurd zijnde, men hem de magt verleende, om in dit geval te handelen, zoo als hem goed dacht.

Het land, waarop men meende dat de boomen het beste zouden voortkomen, was de eigendom der inwoners, en door hen bezeten en bewoond; doch zonder op de ellende en armoede te zien, die noodzakelijk onder deze arme lieden moest heerſchen, wanneer ze van hunne lan-

den, wier voortbrengfelen hen onderhielden, zouden beroofd zijn, gebood men hen dit vruchtbaar land aan de Compagnie af te ftaan, en zich naar eene dorre en woeste ftreek te begeven, die men hun tot hun verblijf aanwees, en waar zij zich konden nederzetten, indien zij wilden. Deze arme lieden niet kunnende toeftemmen, om zoo koelbloedig hunne huizen, tuinen, akkers en wat hen tot nu toe gevoed had, en hun wettiglijk toebehoorde, te verlaten, deden vergeeffche aanzoeken en tegenwerpingen; doch ziende dat men hen niet hoorde en zich gereed maakte om hen door geweld uit hunne bezittingen te drijven, fmeekten zij den Keizer van *Candé* om zijne befcherming en voorfpraak, die ook oogenblikkelijk eenen Gezant aan den Gouverneur zond, hem biddende, wel te willen overwegen, dat het land, hetwelk deze lieden befloegen, hun wettiglijk toebehoorde, en dat, zoo de Compagnie hetzelve volftrekt noodig had, men ten minfte verpligt was, hun eenen anderen vruchtbaren grond aan te wijzen, om hen voor het verlies fchadeloos te ftellen, hetwelk zij door het verlaten hunner woningen, velden, bezittingen, enz. zouden lijden.

Doch de trotfche Gouverneur, na de Gezanten fmadelijk en met een onbefchoft antwoord aan hunnen Meester weg gejaagd te hebben, maakte zich met geweld van den grond dier ongelukkige bewoners meester. Men kan zich wel voorftellen, dat de Keizer dien hoon niet ongewroken konde verduwen; ook verklaarde hij den Hollanders oogenblikkelijk daarna (zijnde in het jaar 1760) den oorlog, en het geheele eiland ftond tegen hen op.

Men zond toen een leger van 5000 man tegen den Keizer, om hem in zijne ondoordringelijke wouden zelven aan te tasten; doch men had moeten bedenken dat dit geene zoo gemakkelijke onderneming was, waarvan de Portugeezen dikwijls, door de geheele vernieling hun-

ner legers, (zoo als aan CONSTANTINUS DE SÂ, LUDOVICUS TISSERA, en anderen gebeurde) tot een treurig en waarschuwend voorbeeld hebben gestrekt.

Naauwelijks waren de Hollanders in het midden der wouden gekomen, of zij zagen zich op eens door groote en zware boomen als omsloten, die de *Singaleezen*, om den doortogt te verhinderen, des nachts hadden omgehakt; terwijl men bezig was dezelven uit den weg te ruimen konden de troepen zich niet scharen noch in gelederen stellen, en de *Singaleezen*, op en achter de zware en digt bebladerde boomen verborgen, verspreidden den dood alom, zonder dat men zelfs een eenigen van hen bemerkte, of zien konde van waar de doodelijke schicht vloog. — De Pastoor zeide mij dat zij voornamelijk de trommelslagers en officieren tot het doel hunner pijlen kozen, zoodat eindelijk niemand meer den marsch wilde slaan, en de officieren genoodzaakt waren zich in de montering der soldaten te kleeden, ten einde niet zoo spoedig herkend te worden. De transporten van voorraad en mondbehoeften ontmoeteden dezelfde zwarigheden, want, de weg achter het leger door de *Singaleezen* verhakt en gestopt zijnde, was het hun even zoo moeijelijk, hetzelve te naderen, als het voor hunne makkers was, voorwaarts te komen; zij liepen hetzelfde gevaar van de doodelijke pijlen der *Singaleezen* en dikwerf vielen, gedurende den nacht, boomen van eene gedrogtelijke hoogte en dikte (te voren bijna geheel doorgezaagd) op hen neder, en verpletterden menschen, beesten en transportwagens. Intusschen was het gros van het leger dag en nacht in een gedurigen angst en onrust; — al de putten en vijvers, die zich op hunnen weg bevonden, waren vergiftigd, zoodat zij, door het gaan en de moeijelijkheden, waarmede zij worstelden, verhit zijnde, gretig den doodelijken drank inzwolgen, en bij honderden neder vielen.

In een woord, zij vonden zich eindelijk genoodzaakt, schandelijk en met veel moeite en verlies terug te trekken, en voor eenen vijand te vlugten, dien zij zelfs niet hadden gezien. Men beproefde deze onderneming nog wel eens, doch met even weinig vrucht, en met hetzelfde verlies. Intusschen werd de Gouverneur SCHRÖDER tot Raad van *Batavia* verheven, tot het aanvaarden van welke waardigheid hij in het jaar 1762 derwaarts vertrok.

Den heer Baron VAN ECK, die hem in zijne plaats op het eiland *Ceilon* verving, gelukte het eindelijk, echter niet dan na vele vruchtelooze pogingen, door het verraad van eenen der Opper-bevelhebbers van den Keizer, in het land en door de woeste bosschen (langs de begane paden en toegangen dien men hem open liet) door te dringen, en kort daarna, zijnde in het jaar 1765, zijn leger voor de rivier *Maweliegonga*, die de hoofdstad *Candé* van drie zijden omsluit, neder te slaan. De Keizer, in tijds hier van verwittigd, zond zijne vrouwen en kostbaarheden in de ontoegankelijke bergen, die zich onmiddellijk achter zijne hoofdstad verheffen, en liet met de Hollanders over den vrede handelen. Doch zij, door hun geluk verwaand geworden, dachten niets minder, dan hem zelven gevangen te krijgen, en verwierpen al de voorslagen, die hij hun deed. Zij trokken dus over de rivier en bemagtigden de stad, zonder de geringste tegeweer; want dezelve was ledig en verlaten. Al wat zij nog daarin vonden, werd geplunderd, de tempels en paleizen vernield; in het kort, zij overlaadden zich met buit, en openden niet eer de oogen over hunnen toestand, dan toen ze zich door duizenden van *Singalezen* omringd en opgesloten zagen, die, al wat men hen van *Colombo* aan versterking van manschappen, zoo wel als aan toevoer van levensmiddelen zond, afsneden en onderschepten. De hongersnood begon zich reeds onder hen te doen gevoelen, en de passen en doorgangen in de bos-

schen werden zoo naauw bewaakt, dat het onmogelijk was, hen van het geringste te voorzien. In dezen hopeloozen toestand stierf, tot hun geluk, de Baron VAN ECK, en werd door Mr. J. W. FALK, een inboorling van *Ceilon*, opgevolgd, een man van veel verstand en oordeel, die ook kort daarna den vrede met den Keizer sloot, zonder welk gelukkig toeval het Hollandsche leger, dat zich binnen *Candé* bevond, ontwijfelbaar tot den laatsten man, door den hongersnood zoude zijn omgekomen. — Dus eindigde een oorlog die de Compagnie onnoemelijke sommen en een aanzienlijk getal menschen heeft gekost.

Toen wij den volgenden morgen, omtrent te vijf ure, opstonden, vonden wij onzen gastheer reeds onder eenen boom voor zijne deur gezeten, en ons met de koffij en een goed ontbijt wachtende. Hij trachtte mij te overreden, om mijne makkers te laten vertrekken, en hem eenige dagen of weken gezelschap te houden, mij verzekerende, dat ik mijnen tijd niet zoude beklagen. Doch wel wetende, dat al het vermaak, dat hij mij konde aandoen, in goed te eten en te drinken bestond, bedankte ik hem voor zijn aanbod, en wij verlieten hem, omstreeks te zeven ure, nadat hij ons, behalve twee fleschen beste arak van *Batavia*, zijnen zegen mede op reis gegeven had.

Het landschap, door hetwelk wij nu onzen weg namen, verloor niets van deszelfs schoonheid. Het was eene reeks van schoone toopen en bosschaadjes, met duizende van vogeltjes vervuld, wier gezang zich met het schelle roepen der hazelhoenderen vermengde, die er zich in grooten aantal bevonden, en elkanderen van alle kanten beantwoordden.

Wij trokken door verscheidene dorpen, in eenige van welke wij ons met *lanja's* of jonge kokosnoten verfrischten. — Het weder, dat tot nu toe verrukkend schoon was geweest, veranderde op eens, en de allengs verduis-

terende lucht voorſpelde ons een naderend onweêr. Wij hoopten, echter, nog voor dat het losbarstte, *Negombo*, waarvan wij niet ver meer verwijderd konden zijn, te bereiken. Ook zagen wij kort daarna deze ſterkte in het verſchiet, en door onze ſtappen te verhaasten, kwamen wij er eindelijk te tien ure behouden en nog even bij tijds aan; want naauwelijks waren wij in veiligheid, toen het op zulk eene geduchte wijze begon te regenen en te donderen, dat wij reden hadden elkanderen geluk te wenſchen, deze bui zoo gelukkig te zijn ontſnapt.

Bij onze aankomst begaven wij ons zonder verwijl naar den Kommandant, die ons naauwkeurig over onze hoedanigheden, ons voornemen, reisplan, de plaats onzer beſtemming, enz. ondervraagde. Na hem te dien opzigte voldaan te hebben, bood hij ons met veel beleefdheid zijne tafel, voor den tijd dat wij zouden mogen verkiezen te blijven, aan, en gaf ons een groot met meubelen voorzien vertrek tot woning, dat voor Europeſche reizigers van eenen zekeren rang was beſtemd. Men heeft in het dorp buitendien een' ambellan voor de Indianen, en een voor de ſoldaten en mestiesſen, in dienst der Compagnie; doch deze zijn gemeenlijk vervuld, wegens de groote pasſagie van deze plaats.

Het huisgezin van den Kommandant, wiens naam mij vergeten is, beſtond uit zijne vrouw en drie reeds huwbare dochters. De jongſte, die zeer ſchoon was, ſpeelde aardig op de guitar. — Over tafel verhaalde hij ons vrijmoedig en zonder terughouding, dat hij te *Colombo* verſcheidene jaren achter een hofmeester van den Gouverneur FALK was geweest, die hem, om zijne trouwe dienſten te beloonen, tot Kommandant of Bevelhebber van *Negombo* had aangeſteld, hoewel hij nooit als ſoldaat gediend had, en zelfs geen geweer te laden wist. — „Hieruit ziet gij" — vervolgde hij glimlagchende — „dat men ſlechts geluk en de aanbeveling der grooten

„ noodig heeft, om fortuin te maken en voorwaarts te „ komen."

Ik was ten hoogste verbaasd en verontwaardigd, dat eene plaats van zulk een gewigt, zoowel ter oorzaak van hare haven en nabijheid van de hoofdstad *Colombo*, als wegens de kaneelbosschen, die er zich bevinden, en wier schors als de beste van *Ceilon* wordt geacht, in handen en onder het bestuur van een' man zonder kennis en ondervinding van oorlogszaken was gesteld, alleen omdat hij zijnen heer in hoedanigheid van hofmeester langen tijd had gediend, en eene tafel wel wist te schikken. — Is het dan nog wel te verwonderen, dat de Compagnie ten onder gebragt en verraden is? Op deze en soortgelijke wijzen werden meest al de posten en ambten in des Compagnies bezittingen begeven, en de Engelschen of andere vijanden wisten er zich meesterlijk van te bedienen, en vonden er ook bijna nooit eenige tegenweer van belang.

Negombo, digt bij de zee gelegen, en door de Portugeezen gebouwd, is hen door de Hollanders in het jaar 1640 afgenomen. De sterkte is in eenen goeden staat, het omliggende land schoon en vruchtbaar, en door eene breede rivier bewaterd, die haren naam van de plaats ontleent. Zoet water en zeevisch heeft men er in overvloed; ook is het hier dat het beste en meest geachte kaneel wordt geveild. Men zegt dat de raven de voortteling van dezen boom grootelijks bevorderen, door de vrucht, die ten naasten bij de grootte van eene kleine olijf heeft, in te slikken en weder onverduwd te loozen; ook is het deswege wel strengelijk verboden, hen te schieten of te dooden, waardoor men in *Ceilon* een onnoemelijk getal dezer dieren vindt, wier stoutheid en roofzucht alle beschrijving te boven gaat, komende zij somwijlen in de opene vertrekken vliegen, weg nemende al wat hen aanstaat. — Het is onwaar dat men het

kaneel door de bosfchen voorbij te trekken, kan ruiken, daar de reuk zich niet verfpreidt, dan nadat de binnenfte bast, zijnde het eigenlijke kaneel, is ontbloot.

De geheele ftad was in opfchudding wegens tien kaffers van *Mozambique*, die van een Fransch fchip, dat zich hier ververscht had, gevlugt en ontkomen waren, en toen in de bosfchen omzwierven. Men verfpreidde overal een valsch gerucht, dat deze arme kerels al degenen doodden en opaten, die zij konden magtig worden; zonder twijfel, dat de *Singaleezen* (die nooit eenen kaffer hadden gezien) hen, wegens hunne glimmend zwarte kleur, omgekrulde lippen en platten neus, voor duivels of menfcheneters aangezien hadden. Eenige foldaten, die men op hen afzond, vonden hen in het diepfte van het woud, en bijna verhongerd weder.

De Kommandant van *Negombo* toonde ons veel beleefdheid, en verzocht ons herhaalde reizen hier eenige dagen te vertoeven, en te blijven uitrusten. Ik had het gaarne willen doen, doch de kuiper te zeer verlangende om *Colombo* te bereiken, vertrokken wij des anderen daags zeer vroeg, hebbende wij nu niets meer van de wilde dieren te vreezen, daar het land overal bewoond, zonder bosfchen en wildernisfen, en met tuinen en dorpen bezaaid was.

Welhaast bevonden wij ons op eenen zeer fchoonen, breeden en effenen weg, aan beide zijden met boomen beplant, en met dreven van palmen, kokosboomen, lusthuizen, dorpen, en verftrooide hutten, doorweven: hier en daar ontmoetten wij fomtijds een *Casino* of furie kroegje, waar men tevens fterken drank, en *lanja's* of jonge kokosnooten verkocht; het water of nat van welk ik vond, dat veel van den fmaak en reuk van kaneel had. Ook zagen wij niet ver van *Negombo* verfcheidene tamme olifanten op eene aangename vlakte wandelen; een enkel man hoedde deze reuzenkudde; on-

der dezelven merkte ik eenen op van eene buitengewone grootte en ſchoonheid, en met zeer zware ſlagtanden voorzien; de Keizer van *Condé-oeda* had denzelven aan den Gouverneur FALK bij het laatſte gezantſchap geſchonken, hoewel hij juist zoo groote redenen niet had om zich daarover te verheugen, daar de gemelde Gouverneur hem door hetzelve noodzaakte, verſcheidene oude gebruiken af te ſchaffen, zoo als: om hem niet dan knielende te naderen, zich voor den troon ter neder te werpen, en dergelijke ijdele plegtigheden meer, die in zich zelve niets zijn, doch klaarblijkelijk aantoonen, hoe laag die Vorst reeds gezonken, en hoe zeer hij in der Hollanderen magt was. Hij ſtond al deze vernederende eiſchen toe, uit vrees voor eenen oorlog, waarmede men hem, in geval van weigering, bedreigde, wel wetende, dat hij door zijn volk, over hetwelk hij als tiran regeerde, niet zeer bemind was, en ligt door hen verraden konde worden.

De rivier van *Colombo*, door de Hollanders de *Groote pas* genaamd, en die haren oorſprong uit den *Adamspiek* (*) neemt, en eenige mijlen benoorden *Colombo* in zee vloeit, bereikt hebbende, trokken wij haar, door middel van een vierkanten bak of trog, over. Het dorpje, aan den anderen oever gebouwd, en *Naſigam* geheeten, ſcheen mij toe wel bevolkt en bloeijend te zijn, zekerlijk ter oorzaak van den grooten doortogt, en we-

(*) *Adamspiek* is een ongemeen hooge berg, ten zuiden van *Ceilon* gelegen, en uit welke drie voorname rivieren ontspringen, als: de *Maweliegonga*, zijnde de grootste en breedste van het eiland, die haren loop zuidoostelijk nemende, voorbij *Candé*, de hoofdstad des Keizers, vliet; voorts de rivier van *Colombo*, die haren loop ten noordwesten, en de rivier van *Calitoer*, die denzelven ten zuiden neemt.

Deze berg, omtrent twee mijlen hoog, is bij de Gentiven en Heidenen in groote achting, wegens een platten steen, op denwelken het indruksel van een' reusachtigen voet (volgens hun gevoelen, die van ADAM) is ingeprent,

gens de nabijheid der hoofdſtad. Wij kochten er een goed gedeelte uitmuntend zoet water en visch; doch hielden ons middagmaal in een verrukkelijk kokosboschje, dewijl de ambellan met reizigers vervuld, en het weder buitengemeen ſchoon was.

Het gebeurt dikwijls, dat eene kokosnoot van den boom loslaat, het zij dat de inkhorentjes er den ſteel van af bijten, ten einde de vrucht ter aarde te doen vallen; wanneer zij dezelve met meer gemak kunnen uiteten, het zij door eenige andere oorzaak, zoodat het gevaarlijk is, het hoofd in de kokostoopen ontbloot te hebben; want zulk eene vrucht, van zoodanig eene hoogte gevallen, is in ſtaat de herſenpan van een mensch te verbrijzelen, en hem eene gevaarlijke wond toe te brengen. Den kuiper, die wegens de hitte zijn' hoed afgezet had, was dit ongeval bijna overgekomen, daar de noot langs zijnen neus nederviel, en zelfs zijn aangezigt eenigzins ſchrampte.

Na het middagmaal begaven wij ons weder op weg, en kwamen te drie ure aan eenen ſlagboom, waar de *Desſavonie* (*) van *Colombo* aanvangt. Men vorderde ons eenig geld voor den doortogt af, en na wij ons bij den ontvanger, zijnde een invalide ſerjant, met een' kop koffij hadden verfrischt, vervolgden wij langzaam en al wandelende onze reis. Er heerschte echter eene drukkende hitte; de geheele natuur ſcheen in eenen ſtaat van kwijning en magteloosheid te zijn; de gewasſen en planten waren verflenst of gezengd door de zon, en de vijvers en rivieren verdroogd; — mensch en beest zuchtte naar den regentijd, dien men dagelijks verwachtende was.

Tegen den avond bereikten wij een klein dorpje, aan den ingang van hetwelk een lusthuis (aan den *Desſave* van *Colombo*, KOCK, behoorende) gelegen is.

Het Opperhoofd van het dorp, wien wij om een nacht-

(*) *Dessavonie* wil zeggen Provincie, en *Dessave* is zoo veel als Gouverneur van zulk eene Provincie.

verblijf aanspraken, zeide ons dat de ambellan vol reizigers en buitendien niet groot was, maar dat wij, mits eene geringe erkentelijkheid gevende, den nacht in het gemelde lusthuis konden doorbrengen. Dezen voorslag namen wij met veel genoegen aan, en lieten ons oogenblikkelijk derwaarts voeren. De tuinier of huisbewaarder opende ons een zeer wel gemeubeleerd vertrek, in hetwelk wij twee slaapplaatsen vonden; hij stond toe, er ons van te mogen bedienen, en verschafte ons voor geld al wat men noodig heeft, om een goed avondmaal gereed te maken.

Daar de *talwagen* (eene soort van arak) hier ter plaatse zeer goedkoop was, dacht de bakker zich van zulk eene goede gelegenheid te moeten bedienen, en verliet ons dus oogenblikkelijk na het avondmaal. — Omtrent een uur daarna, terwijl wij nog voor de deur gezeten waren, en ons onder het rooken van eene sigaar over *Jaffanapatnam* en andere zaken onderhielden, zagen wij hem tusschen twee Koelies, die hem voor de deur van een *Casino* of furiekroeg hadden vinden liggen, terug keeren, zijnde zoo dronken, dat hij bijna van alle rede en spraak beroofd was. Verwonderd, hoe hij zich in zoo korten tijd zoodanig had kunnen bezuipen, deden wij hem aan onze zijde op het zand nederleggen, en weldra ontlaadde zijne maag zich van de door hem te overtollig gebruikte vochten. Hierdoor eenigzins ontnuchterd, bragten wij hem, toen het tijd ter ruste was, in huis; doch hij was naauwelijks het vertrek, voor ons bestemd, ingetreden, of hij overlaadde ons met scheldwoorden, en de hand aan zijne lange sabel slaande, trok hij haar plotselijk uit de scheede, en zoude ontwijfelbaar, eer wij het hadden kunnen verhinderen, den kuiper het hoofd hebben gespleten, indien hij niet, het evenwigt verliezende, al zwaaijende tusschen twee stoelen, en oogenblikkelijk in eenen diepen slaap gevallen was. Toen ving hij aan zoo geweldig en

op zulk eene vreemde wijze te ſnorken, dat wij ons niet onthouden konden er hartelijk om te lagchen, niettegenſtaande deze grap gevaarlijke gevolgen had kunnen hebben. — Nadat wij een kusſen onder zijn hoofd gelegd hadden, begaven wij ons insgelijks ter rust; echter verborgen wij te voren zijne ſabel en de andere wapenen in eene kas, uit vrees dat het hem, des nachts ontwakende, en zich van dezelve meester ziende, nog eens mogt invallen, ons in zijne dronkenſchap om het leven te brengen.

Met het aanbreken van den dag ſtonden wij op, en deden ons ontbijt met een goeden kop koffij; en na den gastvrijen tuinman te hebben voldaan, verlieten wij dit huis, en te zelfden tijde den bakker, dewijl wij hem met geene mogelijkheid konden wakker krijgen, en wij ten andere verblijd waren, op zoo eene geſchikte manier van hem ontſlagen te worden.

De aaneenſchakeling van lusthuizen, dorpen, en tuinen, waarmede nu onze weg aan beide zijden was bezoomd, — de kroegen en *Caſino's*, die wij elk oogenblik aantroffen, en die met zingende en vrolijke Europeſche of Topaſche ſoldaten vervuld waren, en uit welke het luide vreugdegejuich ons tegen klonk, — alles verkondigde ons het einde onzer reize, en de nabijheid van de hoofdſtad *Colombo*.

Wij zagen onder weg de ruïnen van eene oude Portugeeſche ſterkte, en deden ons middagmaal in eene verrukkelijke toop van kokosboomen. Kort daarna braken wij op, en eene ſchoone laan van hooge boomen, die wij volgden, bragt ons welhaast in de voorſteden van *Colombo*. — Eindelijk eene bogt der laan bereikt hebbende, zagen wij op eens de ſchoone ſtad, niet ver van ons, in het verſchiet liggen.

Allen wenschten wij (even als men na eenen langdurigen zeetogt doet) elkanderen van harte geluk, dat wij zoo vele gevaren gelukkig ontkomen waren, die ons vaak met het verlies van het leven hadden bedreigd.

Daar men ons verscheidene herbergen had opgegeven, waren wij in de keuze van ons verblijf eenigzins verlegen. Na eenig overleg, gaven wij echter aan die, welke de serjant TOURNOIJ ons had opgegeven, de voorkeur. Zij had een zeer goed aanzien, en was aan den oever van een meer gelegen. — De hospes ontving ons vrij wel; en nadat wij onze Koelies bedankt en betaald hadden, zetteden wij ons bij eene groote kom met pons neder.



X. HOOFDSTUK.

Vermakelijke leefwijze te Colombo. — *Geheim verlangen.* — MANUEL DE CRUZ. — *Zonderlinge voorslag.* — *Weigering.* — *Heilzame raad van den Kuiper.* — *Vertrek van* Colombo. — *Beschrijving dier plaats.*

Ik, zoo wel als de kuiper, hadden te *Colombo* verscheidene oude kennissen en vrienden, die zich, na het verlies van *Nagapatnam*, hier hadden nedergezet. Onder dezelven telden wij voornamelijk Mr. MELIN, Koopman, den Heer RAUMER, Ingenieur, den Heer BECHLE, die met de oudste dochter van mijnen voormaligen patroon, KONING, was getrouwd, en vele anderen meer. Ik zond aan al deze Heeren eenen boodschapper, ten einde hen van onze aankomst te verwittigen; en welhaast zagen wij hen gezamenlijk verschijnen. — Men kan zich wel voorstellen, dat wij te zamen meer dan éénе flesch wijn ledigden, en het grootste gedeelte van den nacht in vrolijkheid doorbragten.

Den volgenden morgen begaf ik mij naar den Heer VAN DER KEGGE, Equipagiemeester van den *Dessave* KOCK, en anderen, voor welke ik brieven van aanbeveling had. Ook bezocht ik onzen reismakker D'ALLEMAND, die, in stede van een goed onthaal bij den Gouverneur FALK en Mr. MONNERON aangetroffen te hebben, oogenblikkelijk

bij zijne aankomst was gearresteerd, waarvan hij mij nooit de ware reden heeft willen zeggen; doch, naar hetgeen ik in het vervolg vernam, hield men hem verdacht van een spion der Engelschen te zijn; het is ten minste zeker, dat men iets, hem aangaande, van *Jaffanapatnam* naar *Colombo* geschreven heeft, zoodat men aldaar van zijne aankomst reeds verwittigd was en hem verwachtte, daar men hem, op hetzelfde tijdstip, dat hij binnen de muren kwam, arresteerde. Zijne verwondering en woede op dit oogenblik waren, zoo hij zeide, ligter te verbeelden, dan te beschrijven. Misschien was hij onschuldig, of niet zoo misdadig als men vooronderstelde. Hoe het zij; het deerde mij, hem in zulk een' droevigen staat te zien, te meer, daar hij zonder geld, en eenigzins onpasselijk was.

Wat den Kuiper en mij zelven aangaat, wij vermaakten ons zoo goed als mogelijk, gedurende ons verblijf te *Colombo*, en werden door onze menigvuldige kennissen en vrienden dagelijks in de ommestreken der stad rondgevoerd, waar wij ons met het spelen van biljard, kegelen, enz, vermaakten; des avonds waren wij gemeenlijk op een bal, bruiloft of partij genoodigd. Dus bragten wij de veertien dagen, dat men den kuiper met eene valsche hoop gevleid had, door, tot men hem eindelijk zeide, dat men reeds over den opengevallen post van baas kuiper beschikt, en denzelven aan een ander gegeven had.

Na een verblijf van twee weken te *Colombo*, vingen wij dus weder aan, eene andere gelegenheid, om naar *Jaffanapatnam* terug te keeren, te zoeken, namelijk de kuiper en ik; want Mr. D'ALLEMAND bevond zich nog in de gevangenis, en de bakker had de behendigheid gehad, zich in de gunst eener Topasche weduwe, wier man kort te voren gestorven was, in te dringen, en met welke hij, zoo als hij zeide, op het punt van trouwen stond. Wij hielden hem het onbehoorlijke en misdadige, van zich met eene zesde vrouw te verbinden, voor, daar

de vijf andere, naar alle waarfchijnlijkheid, nog leefden; doch hij fpotte met onze vermaningen, ons alleenlijk verzoekende, hem niet te verraden, hetgeen wij hem beloofden, daar wij verheugd waren, dus geheel van hem ontflagen, en niet vepligt te zijn, hem weder naar *Jaffanapatnam* met ons mede te nemen.

De overtogt ter zee was zeker de beste en gemakkelijkfte weg, dien wij zouden hebben kunnen verkiezen; doch ongelukkig regeerde de kwade Mousfon nog in al zijne kracht. In dit jaargetijde, wanneer de noorden winden bijna aanhoudend en dikwijls met vrij fterke vlagen waaijen, is de fcheepvaart aan de kusten van *Ceilon* en voornamelijk in de ftraat van *Manaar* zeer langwijlig en zelfs gevaarlijk, bijzonder met de thony's en andere Indiaanfche barken, wier planken flechts aan elkanderen zijn genaaid. Ook bevond zich maar een dezer vaartuigen op de reede van *Colombo*, hetwelk voor de overvaart van den Heer LOUIS MONNERON (*), naar de kust van *Chormandel*, beftemd was. Wij baden hem, ons tot *Jaffanapatnam*, waar hij zoude aanleggen, de pasfagie in hetzelve te vergunnen, hem ons deel in de onkosten aanbiedende te betalen; doch te allen gelukke had hij de onbeleefdheid, het ons te weigeren, voor verfchooning bijbrengende, dat het vaartuig zelfs niet groot genoeg voor hem, zijne bedienden en goederen was, en hij buitendien nog niet zeker wist, of hij te *Jaffanapatnam* zoude aanleggen, dan wel regt door op *Tranquebaar* aanhouden. Hij vertrok inderdaad drie dagen daarna; doch voor dat wij *Colombo* verlieten, zagen wij hem over land terug komen, hebbende digt bij het eiland *Calpentyn* fchipbreuk geleden, al zijne goederen verloren, en ter naauwer nood het leven gered.

Daar wij dus geen ander middel, om ter zee terug te

(*) Sedert de Fransche revolutie als Rentmeester van de kas van Deductie, enz., genoeg bekend.

keeren, hadden, besloten wij de reis over land en te voet, zoo als wij gekomen waren, te doen, echter niet midden door de wildernisfen en wouden, maar langs den gewonen weg, die overal bewoond is.

De dag van ons vertrek was reeds vastgesteld, toen eene kleine onpasfelijkheid, die den kuiper overkwam, hetzelve nog eene week vertraagde. Ongeduldig, om weder bij zijne vrouw en kinderen te zijn, beklaagde hij zich bitterlijk over dezen tegenspoed. Wat mij belangt, niettegenstaande het verlangen, dat ik had, om ANNA weder te zien, gevoelde ik een heimelijk verdriet, van mij genoodzaakt te vinden, om naar *Jaffanapatnam* terug te keeren, zonder mijn voornemen ten uitvoer te hebben kunnen brengen, of het oogmerk te bereiken, waarom ik deze reis voornamelijk ondernomen had, en ik zoude mij weder, met het grootste vermaak, met eenige liefhebbers verbonden hebben, om het land op nieuw te doorkruisen, indien ik zoodanig een gezelschap slechts had kunnen vinden. Ik verwenschte den armen Koelie en de honigraat, die, hoewel onschuldig, oorzaak waren geweest, dat mijn voornemen, van diep in het land door te dringen, mislukt was. Ik moest mij intusschen deze teleurstelling getroosten, of ten tweedenmale eenen troep avonturiers kunnen vinden, die zich (om eene ijdele nieuwsgierigheid te voldoen) in het midden der tijgers en olifanten zouden durven wagen.

Ik trachtte den kuiper wel van het voornemen af te brengen, om langs den gewonen en bewoonden weg terug te keeren; doch al mijne welsprekenheid was vruchteloos. Ik dreigde zelfs, hem alleen te laten vertrekken; doch hij antwoordde mij koeltjes, dat dit aan mij stond, en ik hem daardoor een groot vermaak zoude aandoen, dewijl hij alsdan zoo veel te minder verbonden en vrij zoude zijn, van te reizen wanneer en zoo spoedig het hem behaagde, dewijl ik niets zocht, dan mij overal op

te houden en onder weg te vermaken; kortom, hij eindigde met te zeggen, dat hij zoo veel mogelijk de reis begeerde te doen zonder ongerustheid en gedurige vrees, van door wilde dieren verfcheurd te worden, of de nachten onder den blooten hemel door te brengen, blootgefteld aan de ruwheid der lucht en de beten der flangen, en hij voor het overige zijn volkomen genoegen van al de vermoeijenisfen en gevaren had, die wij op onzen weg van *Jaffanapatnam* naar *Colombo*, in de wildernisfen ondergaan hadden.

Goede Hemel! wat waren deze vermoeijenisfen en gevaren, in vergelijking van die, welke ik in deze zelfde wouden heb ondervonden, er mij alleen, verlaten en door eenen honderdvoudigen wreeden dood gedreigd en omringd vindende.

Het toeval deed mij mijne reismakkers te *Jaffanapatnam* vinden; hetzelfde toeval, of liever mijn ongeluk, bragt mij, gedurende de ziekte van den kuiper, in kennis met eenen Portugees, MANUEL DE CRUZ, genaamd. Hij verkeerde veel in de herberg, waar wij onzen intrek hadden genomen, en kwam er dikwijls eene kom pons drinken; ook fpijsde hij met ons aan de gemeene tafel.

Deze man had verfcheidene landen in hoedanigheid van koopman, foldaat, bediende, pelgrim, enz. doorkruist, en redeneerde met tamelijk veel oordeel en juistheid over de zeden en gewoonten der verfchillende volken, onder welke hij zich bevonden en eenigen tijd gewoond had. Ik zocht met drift zijn gezelfchap, ten einde hem tot het verhalen zijner levensgevallen, die, zoo hij zeide, zeer wonderlijk en menigvuldig waren geweest, te verpligten, en hem, over hetgeen hij zeldzaamst en opmerkelijkst in zijne reizen gezien had, te ondervragen.

Eens, dat ik hem mijn verlangen te kennen gaf, om *Candé*, de Hoofdftad des Keizers van *Ceilon* te zien, en mij over de ftrengheid van dezen Vorst, ten aanzien der

vreemdelingen, beklaagde, zeide hij mij, dat deze gestrengheid niet dan eene staatkundige list van hem was, om zijne vijanden te verhinderen, van zich met zijne wouden en bergpasfen bekend te maken, en dezelve zich niet tot lieden van de kleur, als Mestiesfen, Topazen en Malabaren uitstrekte, die zijn land vrijelijk komen bezoeken, zoo wel wegens den koophandel als anderzins, en dat het alleen de Europeanen of blanken (onverschillig van welke natie) waren, die men verhinderde terug te keeren. Hij gaf mij voorts te kennen, dat hij mogelijk binnen kort naar *Candé* stond te vertrekken, waar hij reeds verscheidene reizen was geweest, en dat ik hem dan konde vergezellen, indien het mij behaagde, zich verbindende er mij behouden heen, en weder terug te brengen; — „ maar," vervolgde hij, „ ik moet eerst „ eene onderneming in de bergen van *Bocaul*-ten uitvoer „ brengen, die ik zal doen, zoodra ik eenen reismakker „ zal gevonden hebben, op wien ik mij kan vertrouwen, „ en die mij noodig is, in eene onderneming, welke mijn „ fortuin, zoo wel als het zijne, zal maken. — Ik heb „ mijne keuze op u gevestigd, omdat ik u een stout en „ ondernemend persoon geloof te zijn, die de avonturen „ en de omzwerving bemint; maar voornamelijk dewijl „ ik achting voor u heb, en aan uw welzijn, boven dat „ van een ander de voorkeur geef."

Deze aanspraak kon niet anders dan mijne nieuwsgierigheid ten hoogste gaande maken. Ik bad hem dus, zich nader te verklaren. — Na hem de geheimhouding, die hij van mij eischte, beloofd te hebben, verhaalde hij mij, dat hij de laatste reis *Candé* verlatende, met voornemen om zich naar *Poetlan* te begeven, in de bergen van *Bocaul* was verdwaald geraakt, en in het diepste van een dal een naauw en toen bijna verdroogd riviertje had ontdekt, welks boorden met robijnen en andere edelgesteenten waren bezaaid, maar dat hij zich toen niet met de-

zelve had durven beladen, uit vrees van te zullen aangehouden worden, door de wachtsoldaten van den Keizer, die alle vreemdelingen, welke hunne, overal verspreide, posten voorbij trekken, doorzoeken, en, wanneer zij edelgesteenten bij hen vinden, zonder verdere omstandigheden levend empaleren, en hij ten andere ook zoodanig door honger en vermoeijenis was verzwakt en ontmoedigd, dat hij niets anders wenschte en zocht, dan uit deze bergen, en in een bewoond landschap te geraken; al wat hij dus had kunnen doen was, zich de plaats wel degelijk in het geheugen te prenten, ten einde haar bij de eerste goede gelegenheid weder een bezoek te geven, maar dat hij sedert twee maanden, die hij reeds terug gekeerd was; en gedurende welken tijd hij van den verkoop van een paar dezer steenen had geleefd, die hij, in zijne haren verborgen, had mede gebragt, naar eenen reismakker zocht, die hem, om verscheidene redenen, volstrekt in deze onderneming noodzakelijk was, en die hij geloofde eindelijk in mij gevonden te hebben, niet twijfelende of ik zoude zulk eene gunstige en gemakkelijke gelegenheid, om mij te verrijken, niet verwaarloozen of van de hand wijzen.

Ik begreep wel voort, dat deze onderneming, die hij mij als zoo gemakkelijk en ligt om uit te voeren trachtte voor te stellen, in tegendeel met vele gevaren en moeijelijkheden was verzeld, niet alleen dewijl hij volstrekt niemand meer tot deelgenoot van dezen togt wilde toelaten, maar voornamelijk omdat wij zouden genoodzaakt zijn, de begane wegen en paden, waar de soldaten van den Keizer de wacht houden, te mijden, en onzen weg dwars door de verwilderde en ondoordringelijke wouden en woestenijen te nemen, die zich onmetelijk ver achter *Chilaw* uitstrekken, en aan die van *Medadampe* grenzen.

Ik schilderde hem al deze zwarigheden met de levendigste kleuren af, en herinnerde hem het gevaar, dat wij

lIepen, van door de foldaten des Keizers, die de toegangen der mijnen bewaken, waar zich edelgefteenten bevinden, verrast, en op de plaats zelve levendig gefpiest te worden. Doch hij antwoordde mij, dat hij dit alles wist, maar dat het kleine riviertje, waarvan hij mij gefproken had, zekerlijk niet bekend was, zijnde er geene de minfte waarfchijnlijkheid, dat men in het diepfte eener vallei, door niemand bezocht, en van kale en hooge bergen omgeven, edele gefteenten zoude zoeken, die zich, volgens het algemeen gevoelen, niet dan in de riviertjes en beken van het zuider-deel van het gebergte van *Allegoll*, der valleijen van *Maturé*, en der bergen van *Uva* bevinden. „ Een zeker bewijs, dat de plaats „ onbekend is," — dus ging hij voort, — „ is, dat ik „ er geen het minfte teeken vond, dat er ooit een men„ fchelijk wezen zijne voeten heeft gezet, en dat wij op „ den weg, dien wij moeten nemen om er te komen, „ geene wachten, foldaten noch posten zullen ontmoe„ ten." — In het kort, hij zeide mij, al wat hem dacht te kunnen dienen, om mij te overreden, hem op zijnen voorgenomen togt te vergezellen. Ik vraagde hem eindelijk twee dagen uitftel, om mij te bedenken, belovende hem als dan een ftellig antwoord te zullen geven.

Ik had geen tijd van beraad, om mijn befluit te nemen, noodig. Reeds des anderen daags zeide ik hem, dat ik zijn ontwerp eene hagchelijke en zelfs ondoenlijke onderneming vond te zijn, zoo wel ter oorzaak van den weg, dien wij moesten nemen, als uit vreeze van op de daad betrapt, of voor den Keizer gebragt te worden, die ons zekerlijk eenen wreeden dood zoude doen fterven, of ten minfte voor het overige gedeelte van ons leven gevangen houden; dat wij ten andere, gedurende een' zoo langen en moeijelijken togt niet in ftaat zouden zijn om te zelfden tijde onzen mondvoorraad en wapenen te dragen, ten einde de aanvallen der wilde dieren af te weren,

waarvan deze wouden, door niemand bezocht, dan die het toeval of zijn ongeluk derwaarts voerde, wemelden, eindelijk dat hij de gemelde rivier konde missen, en wij in deze wildernissen verdwalen, en duizend andere onvoorziene toevallen, als ziekte, gebrek aan water of levensmiddelen, enz.; ons treffen konden. — In één woord, ik maakte zoo vele tegenwerpingen, dat hij wel bemerkte, dat ik weinig lust had, hem in zijne gevaarlijke onderneming te verzellen. —

Evenwel trachtte hij al de door mij geopperde zwarigheden op te lossen en uit den weg te ruimen, door te zeggen, dat het vuur en onze wapenen ons genoegzaam voor de aanvallen der verscheurende dieren zouden beschermen, dat hij volmaakt den weg wist, en dat, om aan den voet der bergen van *Bocaul* te komen, wij niet dan de rivier van *Chilaw* tot op eene zekere hoogte, waar zij haren loop naar het noorden neemt, hadden te volgen, wanneer wij slechts eenige uren het woud, dat zich van daar tot den voet der gemelde bergen uitstrekt, door te trekken hadden, en wij deze geheele reis in twee of ten hoogste drie dagen konden doen; ook zouden wij op den geheelen weg noch dorp, noch menschen aantreffen, en indien wij bij toeval iemand mogten ontmoeten (dat echter niet waarschijnlijk was), konden wij zeggen, dat wij, ter jagt gaande, verdwaald waren; voorts dat mijne kleeding, zoowel als mijn door de zon verbrand aangezigt, mij overal voor een Mestiesch zoude doen doorgaan; en wat de levensmiddelen belangde, dat deze ons niet konden ontbreken, aangezien de groote menigte van vruchten en wildbraad, waarmede deze wouden zoo overvloedig zijn voorzien, en voor het overige tien of twaalf ponden rijst met een *Sjimboe* of klein koperen potje, om dezelve in te koken, benevens eene kleine met arak gevulde kalebas, zulk eene zware vracht niet voor twee personen was, en indien niets dan dit mij terug hield, hij

zich gewillig wilde verbinden, om dezelve geheel alleen te dragen, en eindelijk dat hij de plaats en de bergen, waar zich het riviertje bevond, al te wel opgemerkt en onthouden had, om gevaar te loopen van ze niet weder te kunnen vinden of te verdwalen.

Het was dus dat hij alle zwarigheden en door mij bijgebragte redenen zocht te bestrijden, en van punt tot punt te beantwoorden. Zijne redenen voldeden mij echter in geenen deele, daar ik klaarblijkelijk zag, dat hij mij dit ontwerp slechts van de schoonste zijde vertoonde, en de gevaren, die wij konden ontmoeten, en die in eenen zekeren zin onvermijdelijk waren, kunstiglijk voor mij trachtte te verbergen. Evenwel mijne zucht voor wonderlijke ontmoetingen, mijn verlangen om het land dieper in te dringen, en de flaauwe hoop, dat wij in onze onderneming konden slagen, en ik bij mijne geliefde ANNA in eenen staat zoude terug komen, die ons voor altoos tegen de armoede en behoeftigheid konde beveiligen, haalden mij over.

Ik zeide hem deswege, dat ik besloten had, hem te volgen, indien hij wilde toestaan dat ik den kuiper ons voornemen mededeelde. „ De eenigste en voornaamste „ zaak, die mij in uw plan het meest mishaagt," — vervolgde ik, — „ is dat wij slechts met ons tweeën zul„ len zijn; het is te veel gewaagd in deze woeste en „ wilde streken; ik zal den kuiper overhalen ons te ver„ zellen; duld dat hij mede van de partij zij, het is een „ onversaagd en moedig man, die bij de inneming van „ *Nagapatnam* door de Engelschen veel geleden heeft, „ met een talrijk huisgezin is beladen, en ter naauwer „ nood van de voortbrengselen van een' kleinen tuin, „ dien hij te *Jaffanapatnam* gekocht heeft, bestaat; het „ vooruitzigt en de hoop, om zich te verrijken, zullen „ hem misschien met vreugde deze gelegenheid doen om„ helzen; en wanneer hij weigeren mogt ons te verge-

„ zelven, kunt gij, wat zijne stilzwijgendheid aangaat, „ gerust zijn; hij is een volkomen eerlijk man, en niet „ in staat om u te verraden, of aan iemand, wie hij ook „ zij, het minste ongeluk te veroorzaken; in één woord, „ het is niet dan op voorwaarde, dat gij een' derden „ reismakker (Europeaan of Indiaan, dat is mij onverschillig, „ mits het een persoon zij, op wien wij kunnen vertrouwen,) toestaat, mede te nemen, dat ik besluiten kan, de onderneming te wagen en u te vergezellen."

Hij gaf dan, hoewel met zigtbaren tegenzin, zijne toestemming, dat ik er den kuiper van sprak; maar verklaarde mij teffens, dat hij volstrekt niemand anders (ingeval dat deze ons aanbod weigeren mogt), zelfs niet een' Koelie in zijne plaats zoude toelaten.

Ik had mij gevleid, dat de kuiper, aangezien zijnen behoeftigen en bekrompenen toestand, deze gelegenheid om zijn fortuin te herstellen, gretiglijk zoude omhelzen; doch ik was zeer verwonderd, hem op mijn voorstel het hoofd te zien schudden en glimlagchen. Hij ried mij, den Portugees voor alle duivels te zenden, en mij niet door de ijdele en ongegronde hoop van mij te verrijken, zoodanig verblinden te laten, om een' dweeper in het midden van nooit betredene en woeste wouden te volgen, en eene rivier met edelgesteenten bezaaid op te zoeken, die zonder twijfel niet dan in zijne verhitte verbeelding bestond. „ Welk een vertelsel!" — riep hij uit. — „ Gelooft gij dan, dat zulk eene plaats niet lang „ reeds zoude zijn uitgevonden, zoo als men al de andere „ rivieren en mijnen, waarin zich edelgesteenten bevinden, „ heeft ontdekt, en dat de Keizer er zijne „ wachten niet zoude geplaatst hebben, zoo als overal. „ Die vriend heeft zekerlijk keisteenen voor robijnen en „ topazen aangezien, en ik geloof dat hij er al zoo veel „ kennis van heeft als ik. — Laat, bid ik u, al deze „ hersenschimmige ondernemingen daar, en vermijd het

„ gezelschap van dien dwaas, die ik vrees dat u het
„ hoofd nog met al zijne voorspellingen van fortuin zal
„ doen draaijen, of mogelijk een' kwaden aanslag in den
„ zin heeft. Ik vertrek morgen, zoo als gij weet, —
„ kom! laat ons naar *Jaffanapatnam* terug keeren; uwe
„ beminde en mijne vrouw verwachten ons zeker met
„ ongeduld; wat zal ik haar zeggen, indien ik zonder
„ u terug keere? De smart en het hartzeer dat uw ver-
„ trek aan de eerstgenoemde veroorzaakt heeft is u be-
„ kend; hoewel wij toen in een goed en talrijk gezel-
„ schap, en overvloedig met levensmiddelen voorzien
„ waren, en echter hadden wij veel moeite om haar ge-
„ rust te stellen. Heb ik haar niet moeten beloven u
„ niet te verlaten, en gedurende de reis over u als mijnen
„ eigen zoon te waken? — Hoe wanhopig zal zij dan
„ zijn en welke verwijtingen zal zij mij niet met regt kun-
„ nen doen, wanneer zij verstaat, dat ik u in gezelschap
„ van een' man, dien wij geen van beiden kennen, heb
„ laten vertrekken, om op woeste bergen, en door on-
„ begaanbare wouden en wildernissen (in stede van inge-
„ beelde rijkdommen) mogelijk een wreeden dood of le-
„ venslange gevangenis te gaan opzoeken?"

Terwijl hij dus tegen den armen Portugees uitvoer, was deze in de herberg, en ging gevallig de glazen deur van de kamer, waar wij zaten, voorbij. Hij riep hem in, en deed hem zeer hevige verwijtingen, dat hij mij tot zulk eene hersenschimmige en gevaarlijke onderneming zocht te overreden, en vermaande hem ernstig mij er niet meer van te spreken, indien hij niet verkoos hem tot het nemen van maatregelen te verpligten, die hem in geenen deele aangenaam zouden kunnen zijn.

De Portugees, zijne gevoelens ontveinzende, stelde hem gerust, en bad hem zich niet verlegen te maken, dewijl hij deze onderneming, om verscheidene redenen en na een rijp overleg, geheel had opgegeven, en er niet

meer aan dacht; in tegendeel was hij voornemens in het kort naar de kust van *Chormandel* terug te keeren, waartoe hij, bij onze terugreis, ons gezelschap tot *Chilaw*, waar hij, volgens zijn zeggen, eenige zaken had te verrigten, verzocht; hetwelk wij hem gewillig en met vermaak toestonden.

Van toen af vingen wij aan alles tot ons vertrek gereed te maken. Wij namen vier Koelies in dienst, om onze pakkaadje en de noodigste zaken, als arak, kruiderijen voor de kerry's, tabak, enz. te dragen, benevens al wat wij dachten in de dorpen, welke wij moesten doortrekken, niet te zullen vinden: want met rijst en andere levensmiddelen behoefden wij ons niet te beladen, omdat wij, zoo als gezegd is, besloten hadden de terugreis langs de kust, die overal bewoond is, te doen.

Nadat wij alles tot ons vertrek geschikt hadden, namen wij afscheid van onze vrienden en kennissen, als ook van Mr. D'ALLEMAND, die gaarne weder met ons had willen terug keeren, en de onregtvaardigheid die men hem, volgens zijn zeggen, aandeed, van hem dus, wegens een ongegronden argwaan, gevangen te houden, verwenschte.

Toen wij des avonds van Mr. MELIN, die ons had ten eten gehouden, in onze herberg terug kwamen, vonden wij er den Heer BECHLE, den Ingenieur RAUMER en andere vrienden, die onze terugkomst verwachtteden, om ons op eene groote kom pons te onthalen, die zij ook voort lieten aanbrengen, en wij maakten ons tot drie ure in den morgen vrolijk.

Niettegenstaande ons voornemen, om des anderen daags oogenblikkelijk na het middagmaal te vertrekken, was het reeds vijf ure na den middag, toen wij *Colombo* verlieten; andere kennissen, die ons vaarwel kwamen zeggen, waren er de oorzaak van. — De Koelies, die ons reeds van een ure af, (zijnde de tijd dien wij in het begin voor onze afreize hadden bestemd) wachtten, ziende dat wij

niet kwamen, verſtrooiden zich de een na den anderen, en wij vonden hen niet dan met veel moeite in de *Casſino's* weder.

Alle eindelijk met een halven roes (hoewel wij zelve niet veel minder) terug gekomen zijnde, begaven wij ons op reis, met vrij minder gevolg en geraas, dan toen wij *Jaffanapatnam* verlieten.

Colombo is ten westen van het eiland *Ceilon*, en aan de zee gelegen. De haven is zeer goed voor kleine ſchepen of vaartuigen, de groote zijn echter genoodzaakt op de reede te blijven, die omtrent een vierde van eene mijl van de haven verwijderd is; doch waar zij aan hevige en menigvuldige rukwinden zijn blootgeſteld. — Deze plaats werd den Portugeezen in het jaar 1656, na een lang beleg, door de Hollanders ontnomen. De ſterkte is ſchoon en op eenige plaatſen zeer wel onderhouden, hoewel zij weder op anderen in een' zeer bouwvalligen ſtaat is; toen ik mij te *Colombo* bevond, was men bezig haar met eenige bolwerken (*) te vermeerderen en te verſterken; een mijner vrienden, de Heer RAUMER, was er Ingenieur, en had het opzigt over de nieuwe werken. — Het is in de ſterkte dat de Gouverneur (†) en de voornaamſte perſonen hun verblijf houden. Men vindt er zeer ſchoone huizen en ſtraten, ook zijn hier de magazijnen, arſenalen en kantoren der Compagnie.

De ſtad is zeer aangenaam gelegen, heeft groote en breede ſtraten, en is aan den oever eener ſchoone en breede, met viſſchen en krokodillen vervulde, rivier gebouwd. Men heeft er eene groote menigte van herbergen en koffijhuizen, op de Hollandſche wijze ingerigt, waar men zich met het biljard-, kegel-, dam- en andere ſpe-

(*) De bolwerken van het fort zijn: *Constantia*, *Concordia*, *Victoria*, *Enkhuizen* en *Haarlem*.

(†) Toenmaals de Heer FALK, een zeer achtingwaardig man en inboorling van *Colombo*.

len kan vermaken. — De ommestreken der stad zijn verrukkend, en uit lanen van hooge en lommerrijke boomen, tuinen en lusthuizen, enz. te zamengesteld; aan de overzijde der rivier heeft men vele schoone wandelwegen, waar, voornamelijk des zondags, eene groote menigte menschen zich vermaken; en de voorsteden zijn vervuld met kroegjes en *Casino's*, die bijna altoos vol soldaten en gemeen volk zijn.

De Mestiesche vrouwen van *Colombo* maken gemeenlijk van de Singaleesche, zelden van de Portugeesche, en nooit van de Hollandsche taal gebruik; en in stede van schoenen, bedienen zij zich van eene *Sjirippo* (eene soort van houten sandala); het overige van het ligchaam is met een stuk lijnwaad omwonden.

Al de provincien van *Ceilon* zijn aan het regtsgebied van *Colombo* onderworpen, zoowel als de kantoren van de overzijde op de kust van *Charmandel*, als: *Tutocoryn*, *Kilkarré*, *Poenacoll*, Kaap *Comoryn*, *Manapaar* en anderen.



XI. HOOFDSTUK.

Nacht van tegenspoeden. — Werigoer. — *Het land na den regentijd.* — *Woedend gevecht.* — *Onaangenaam nachtverblijf te* Negombo. — *Misnoegdheid van den Kuiper.* — *Scheiding van denzelven.* — *Herhaalde aanzoeken van den Portugees.* — *Toestemming.* — *Aankomst te* Chilaw.

Het woei zeer hevig, en de lucht was bijna geheel met wolken overtogen. — De voorstad doorgetrokken zijnde, traden wij in een grooten, breeden en effen weg, aan beide zijden met tuinen en lusthuizen, aan de inwoners van *Colombo* toebehoorende, geboord.

Omtrent tegen den avond ging de wind leggen, en een sterke regen noodzaakte ons in eene *Casino* te treden. Bij

ons vertrek betaalden wij aan eenige Singaleesche vrouwen, die dit kroegje ophielden, twee schellingen, voor eenige potten Surie, waarmede wij onze Koelies toegestaan hadden zich, op onze kosten, te onthalen; de vrouwlieden waren echter met dit geld niet tevreden; doch ziende, dat zij niets meer van ons konden verkrijgen, (dewijl wij haar rijkelijk dachten betaald te hebben, en het ook voor palmwijn, die zeer goedkoop is, meer dan de helft te veel was), zonden zij ons eenige scheldwoorden naar het hoofd, waarin de Koelies en de Portugees haar niets schuldig bleven.

De maan verlichtte ons nu en dan, door de dikke wolken, die de wind met snelheid voortjaagde. — Met verdriet bemerkten de kuiper en ik, dat onze Koelies zoo beschonken waren, dat zij zich met moeite in evenwigt hielden, zijnde het de Portugees niet veel minder; toen wij hem onze verwondering te kennen gaven, hoe de ligte palmwijn hen zoodanig had kunnen bevangen, bekende hij ons, dat zij, in stede van Surie, twee fleschen Talwagen (eene soort van arak) gedronken hadden, en dat het voor de betaling van dezen drank was, dat de Singaleesche vrouwen zoo veel gerucht hadden gemaakt. Het speet mij, dat wij deze arme menschen ongelijk hadden aangedaan; doch weinig van de Singaleesche taal verstaande, was het mij onmogelijk geweest, de ware oorzaak van hunnen twist te begrijpen.

Naauwelijks waren wij weder een uur op reis, toen de hemel op nieuw door duistere en dikke wolken werd bedekt, en weldra ving het weder aan op eene verschrikkelijke wijze te regenen. Door eene diepe duisternis omhuld, die ons niet toeliet twee schreden voor ons uit te zien, doolden wij in den regen en de duisternis, in eene uitgestrekte vlakte rond; de Koelies vingen reeds aan van terug keeren te spreken; doch de hoop van de eene of andere toop of eenig dorp aan te treffen, waar

wij eene schuilplaats zouden kunnen vinden, dreef ons voorwaarts. — Welhaast vertoonde zich een breede waterbak voor ons, en hield ons plotselijk tegen; de Portugees ried mij den oever te volgen, tot dat wij eene zekere waadbare plaats (die zich, zoo hij zeide, hooger op bevond), zouden hebben gevonden; de Koelies integendeel hielden staande, dat men haar moest afzakken, wanneer wij eene brug zouden aantreffen; zij hadden hier over een hevigen twist, intusschen dat de regen ons tot op de huid doorweekte. Onzeker welke partij te kiezen, besloten wij eindelijk den Portugees te volgen, dewijl de Koelies zelve, ten aanzien der brug, niet overeenstemden; sommige zeiden, dat zij er niet meer was, andere weder dat zij nog bestond. Wij hielden dan den oever der beek en gingen blootvoets (ten einde onze schoenen en kousen in het water niet te bederven), en met ongeloofelijk veel moeite voort, zinkende wij alle oogenblikken tot aan de knieën in den modder en de poelen, die de dikke duisternis ons verhinderde te zien; na dus een uur voort geworsteld te hebben, zagen wij, tot ons groot verdriet, dat de beek, in stede van smaller, veel breeder en sneller van loop werd, en het eene dwaasheid zoude zijn verder te gaan. Wij hielden dan weder stil, om te overleggen wat ons te doen stond en een ieder schold op den Portugees, omdat hij ons zoo kwalijk geraden had. Hij zweeg.

De Koelies waren reeds voornemens weder terug te keeren en de brug op te zoeken, doch de kuiper en ik stelden er ons tegen. Wij besloten kort en goed, den overtogt op de plaats zelve, waar wij ons bevonden, te wagen, hetgeen wij dan ook (niet zonder veel morren van de zijde onzer Koelies) ten uitvoer bragten, en tegen alle verwachting gelukte, komende het water ons niet veel hooger dan de borst.

De andere zijde bereikt hebbende, zakten wij de beek

af, om den weg weder te vinden, dien wij door het volgen van den Portugees hadden verlaten; doch de groote menigte met water gevulde gaten, waarmede de boorden der beek als bezaaid waren, en in welke wij, en voornamelijk onze Koelies, die, half dronken, nog met onze goederen waren beladen, elk oogenblik inzonken, waren oorzaak, dat wij niet veel wegs voortspoedden. — Door de regen, dien de sterke wind ons in het aangezigt woei, en de dikke duisternis, hadden wij veel moeite om bij elkander te blijven, en niet van het overige van het gezelschap af te dwalen; dikwerf moesten wij een' geruimen tijd wachten en roepen, om ons verstrooid en achter gebleven volk bij een te vergaderen; eindelijk verloren wij, tot overmaat van tegenspoed, de oevers der beek, zonder ze te kunnen wedervinden, en in stede van ze te naderen, deden wij gewis niets dan er ons nog meer van te verwijderen; welhaast wisten wij niet meer of wij voor- dan achterwaarts gingen, en wij zwierven in deze uitgestrekte vlakte, even als lieden die men een' doek voor de oogen heeft gebonden. Nieuwe twisten rezen onder degenen die zich verbeeldden den weg te weten; dan volgden wij den raad van den eenen, dan weder van den anderen; men hoorde niets dan de vloeken van den Portugees en het schreeuwen van ons volk, tusschen het huilen des winds en het geklater van den regen, die ons overstroomde.

Eindelijk, met het aanbreken van den dag, vonden wij den weg weder, en tegen zes ure kwamen wij aan een (in het midden van eene kokostoop gelegen) dorp, *Weri-goer* genaamd, half dood van vermoeijenis en koude (*) tot op den huid doorregend en met slijk bedekt. — Dit had mij, indien ik bijgeloovig was geweest en er acht op gegeven had, de rampen en ongelukken, die ik in het vervolg dezer reize ondervond, kunnen voorspellen,

(*) De nachten zijn Indië, en voornamelijk in den regentijd, tamelijk koud.

Wij vraagden eene oude vrouw, die wij bij het inkomen van het dorp voor eene hut gezeten vonden, of zij ons iets te eten konde gereed maken. Zij antwoordde ons, dat wij binnen een paar uren tijds eenen maaltijd zouden hebben, waarover wij vergenoegd zouden zijn; wij gaven haar het noodige geld om de onkosten te kunnen doen, intusschen dat ons volk een groot vuur aanstookte, waarvoor wij onze natte kleederen droogden en onze verkleumde leden warmden. Na wat koffij gedronken en eenige *agapé's* (eene soort van uit rijstmeel gebakken koeken), voor ons ontbijt, gegeten te hebben, leiden wij ons voor de deur der hut, op eenige nedergespreide matten en rondom ons vuur, neder, ten einde eenigzins van onze vermoeijenissen uit te rusten; hebbende de regen reeds eenigen tijd opgehouden.

Tegen tien ure wekte ons de goede vrouw, en bragt ons in eene andere hut, aan haren zwager toebehoorende. Wij zaten rondom eene op de aarde gespreide mat neder, bestaande ons maal uit rijst, carwaat (*), in de pan gebakken eijeren en eene kerry van *Jakka*, eene vrucht zeer gemeen in *Ceilon* (†), en die met de kokosnoot het voornaamste voedsel der Singaleezen is; zij bereiden en gebruiken dezelve op verscheidene wijzen: van de geroosterde en fijn gestootene pitten der jakka, maken zij eene soort van brood, dat bijna den smaak van kastanjes heeft.

Zoodra wij gegeten en uitgerust hadden, gingen wij onze Koelies in het dorp opzoeken, en vertrokken des namiddags te twee ure, elk van een Talpatblad (§) voor-

(*) *Carwaat*, dus noemt men den gedroogden visch.

(†) Zie de Beschrijving, die dit werk voorafgaat, onder de vruchten.

(§) Een boom reeds elders beschreven, en wiens blad groot en breed genoeg is om drie menschen te kunnen verbergen, en daarbij ongemeen ligt.

zien, onder hetwelk wij beschut waren vóór den regen, die na ons vertrek op nieuw viel.

Na den grooten weg in het midden van overstroomde, of door eene groote menigte kleine beekjes doorsneden velden, weder gevonden te hebben, kwamen wij eindelijk tegen vijf ure des avonds, langs eene schoone laan van hooge boomen en tot aan den middel doornat en bezlijkt, aan hetzelfde lusthuis, waar wij, van *Jaffanapatnam* komende, den bakker dronken hadden achter gelaten. Daar het reeds laat was, besloten wij er te blijven, makende de Singalees, die er toen het opzigt of de bewaring van had, ons een zeer goed avondmaal gereed.

Het regende den geheelen nacht door; doch des anderen daags hadden wij het schoonste weder. — Een goeden kop koffij met room gedronken, en onzen waard voldaan hebbende, hernamen wij vrolijk onze reis.

Hoe was alles sedert eene maand veranderd! Hoe schoon was nu de natuur! — De regen had de boomen een aangenaam groen verleend, en de stof, die hunne bladeren bedekte, afgewasschen; de aarde was bezaaid met gewassen en planten, die de lucht met een' zachten geurigen wasem vervulden, — de zon schoot niet meer hare brandende stralen, en de verfrisschende wind maakte hare reeds veel verminderde hitte dragelijk. — De takken der rivieren en de beken, die wij, van *Jaffanapatnam* komende, droogvoets overtrokken, waren nu tot aan derzelver boorden gevuld, eenige zelfs waren breed, diep en snelvlietend geworden — alles scheen verjongd en herboren; alles was van gedaante veranderd. — Men zag de inwoners der dorpen hunne vergaarbakken herstellen en sluiten, in het veld arbeiden en bezig met dezelve, door kleine kanalen en groeven, van het overtollige water te ontledigen; zij verheugden zich reeds te voren in het vooruitzigt van een' goeden oogst. — Menschen en beesten verhieven hunne harten en stemmen voor den

troon des Almagtigen om hem voor zijne weldaden te danken.

De rivier van *Colombo* overgestoken hebbende, trokken wij door verscheidene dorpen, wier namen ik vergeten heb aan te teekenen, en welker beschrijving niets belangrijks oplevert.

Onze Portugees, gedurende eenigen tijd achter ons gebleven zijnde, zagen wij op eens uit alle magt naar ons toe snellen, vervolgd wordende door zeven of acht oude Singaleesche wijven, met schoppen en spaden gewapend. Op onze vraag, wat de oorzaak was, dat deze vrouwen zoo verbitterd op hem waren, zeide hij ons, dat hij met eenige Singaleesche meisjes, die hij achter eene haag had vinden zitten, een gesprek aangevangen had; doch eene van dezelve een' kus hebbende gegeven, hadden zij het op een schreeuwen gesteld, waarop deze oude furiën, die hij niet bemerkt had, en niet ver van daar op het veld arbeidden, met hare gereedschappen waren komen aanloopen en hem zekerlijk omgebragt zouden hebben, indien hij bij geluk niet wat sneller dan zij ter been ware geweest.

Deze vinnige vrouwlieden hem, in zulk een talrijk gezelschap, niet durvende aantasten, volgden ons echter een' geruimen tijd, al scheldende, na; de kuiper, dien dit geweld eindelijk verveelde, maakte eene beweging alsof hij op haar schieten wilde, en hadde zijn geweer; doch naauwelijks hadden zij dit bemerkt, of alle te gelijk een verschrikkelijk gehuil van woede aanheffende, zonden zij ons eene hagelbui van steenen naar het hoofd; wij bleven haar hierin niets schuldig, en in een' oogenblik zag men het belagchelijkst gevecht van de wereld ontstaan, tot onuitsprekelijk genoegen van eenige voorbijgangers, die van lagchen meenden te bersten, ziende een drietal Europeanen, eenige zwarte Koelies, en een' hoop vervaarlijk schreeuwende en gillende oude wijven, met hangende haren en bleek van toorn, elkanderen met steenen begroeten.

De vijanden, eindelijk op eene gevoelige wijze bemerkende, dat het voordeel van de behendigheid en kracht aan onze zijde was, hadden de voorzigtigheid ons het slagveld af te staan, en zich buiten het bereik onzer kogels te begeven; in plaats van welke zij ons een' geruimen tijd met een' vloed van scheldwoorden bevochten, tot dat zij eindelijk, met het schuim op de lippen, aftrokken, onder elkanderen nog zeer luidruchtig kijvende, over de oorzaak van het gevecht, en de ongehoorde en alles te boven gaande stoutheid der beestachtige blanken.

Tegen den middag kwamen wij aan een' slagboom, waar wij een' kleinen tol moesten betalen, ook vonden wij er eene *Cassino*, in welke wij in haast ons middagmaal hielden. Des avonds te vijf ure bevonden wij ons voor *Negombo*, maar door eene kwalijk geplaatste kieschheid, wilden wij onze opwachting bij den Kommandant dezer plaats niet maken, noch van hem bemerkt worden, om hetwelk te vermijden wij in een klein dorpje, *Sunampil* genaamd, den nacht besloten door te brengen; men toonde er ons, ter zijde eener kerk, eene ledige hut, die in stede van een' ambellan of rusthuis diende. — Wij vonden reeds twee reizigers in dezelve, die, ons gezelschap mogelijk niet verkiezende bij te wonen, bij onze aankomst vertrokken.

Naauwelijks hadden wij met het avondmaal geëindigd toen het zoo verschrikkelijk begon te regenen en te waaijen, dat wij onder het dak der oude hut meenden begraven te worden; de regen en wind kwamen er door honderd openingen in, en deden elk oogenblik onze kaars uitgaan, zoodat het ons eindelijk verdroot haar telkens vruchteloos aan te steken, en wij in het duister zitten bleven. — Terwijl de regen door het vermolmde stroodak, als door eene zeef drong, en wij te vergeefs in den donker, al tastende naar eene drooge plaats zochten, berouwde het ons niet weinig, dat wij den Kommandant

van Negombo, die ons te voren zoo gastvrij had ontvangen, niet hadden bezocht.

„Het is mij onmogelijk het hier langer uit te houden" — zeide ik eindelijk tegen den Portugees en den kuiper — „ik zoude liever geheel en al in de bloote lucht, „aan den regen blootgesteld willen zijn, dan op zulk „eene wijze door deze goten, die op onze hoofden ne„derstroomen, van alle kanten besproeid te worden; in„dien gij wilt zullen wij uit de hut gaan; mogelijk dat „wij nog eene *Casino* open vinden, waar wij ten minste „voor den regen beschut zullen zijn, en misschien nog „eenigen tijd kunnen slapen."

Ik ging hierop, van den Portugees vergezeld, uit de hut; willende de kuiper niet mede gaan. — De nacht was van eene schrikbarende duisternis; de regen stroomde van den hemel, en langen tijd zwierven wij tusschen de hutten rond, zonder eenig licht te zien, of de stem van een enkel schepsel, uitgenomen die der honden en nachtuilen, te vernemen; te vergeefs trachteden wij den ambellam weder te vinden; wij zwierven tusschen de hutten, als in een' doolhof, rond, zonder te weten waar wij waren; en niettegenstaande wij herhaalde reizen aan de deuren van verscheidene derzelven klopten, was er echter niemand, die ons antwoordde of opende. — Eindelijk, na nog een' geruimen tijd omgedoold te hebben, verbeeldden wij ons de stemmen van eenige menschen te hooren; wij volgden het geluid, en weldra kwamen wij aan de deur eener groote hut, welke wij tot onze groote vreugde eene *Casino* bevonden te zijn, waar eenige Europesche soldaten van den naasten wachtpost zich vrolijk maakten.

Wij legden ons op eenige matten neder, die men ons in een beschoten vertrekje aanwees, en in spijt van het geraas en zingen der dronken soldaten, vielen wij welhaast in een' diepen en verkwikkenden slaap.

Tegen het aanbreken van den dag wekte men ons, volgens de order die wij gegeven hadden, en na den eigenaar des *Casino* voor zijne gastvrijheid te hebben bedankt, begaven wij ons naar den kuiper, die den geheelen nacht geen oog gesloten had, en wien het niet weinig speet ons niet gevolgd te hebben, zijnde hij nu genoodzaakt om met een' hevigen koorts (dien hij in deze vochtige hut had opgedaan), met verstijfde en vermoeide leden, en vermoeid van het waken, onze ongemakkelijke voetreis voort te zetten.

Het regende bij tusschenpoozen, zoodat wij onze Talpat-bladen niet te vergeefs hadden mede genomen. — De rivier van *Negombo*, door middel van eene kleine brug, over getrokken zijnde, lieten wij de stad ter linkerhand liggen, en kwamen tegen elf ure, langs een' zeer schoonen weg, in het dorp *Topaoeré*, hetzelfde waar wij zoo gastvrij door den Roomschen Priester onthaald werden; het speet mij ongemeen hem niet te vinden; de Koster zeide ons, dat hij naar *Colombo* vertrokken was.

Wij deden hier een goed middagmaal met een' haas en eenige patrijzen, en kwamen, zonder eenig toeval, langs een' verrukkenden weg, en met het schoonste weder, tegen den avond te *Gannipellie* (een dorp aan den oever der rivier van *Calmelle* gelegen) aan. De ambelam, of het rusthuis, was zoo klein, morsig en bouwvallig, dat wij verkozen in de bloote lucht te slapen, liever dan aan de beten der slangen en venijnige insekten, die zich gaarne in de vermolmde daken der hutten ophouden, blootgesteld te zijn; ten anderen was de lucht helder, en wij spreidden dus onze matten onder een' grooten tamarinde-boom neder.

Het was echter niet dan met veel moeite, en na een' hevigen twist, dat wij den kuiper noodzaakten in het dorp te blijven, hij wilde volstrekt de rivier oversteken en nog denzelfden nacht de reis tot *Marawille* voortzet-

ten; gelukkiglijk dat onze Koelies weigerden verder te gaan, zonder dat, zouden wij toen reeds gescheiden hebben.

De teleurgestelde hoop van baas kuiper te worden, gevoegd bij het verdriet van onnoodige moeite en gevaren (met vrij aanzienlijke onkosten verzeld) te hebben uitgestaan, maakte hem, sedert ons vertrek van *Colombo*, zoo mismoedig en onvergenoegd, dat wij meer verdriet dan vermaak in zijn gezelschap hadden. — Den geheelen avond was hij misnoegd en deed niets dan binnens monds te vloeken en te prevelen, en gelegenheid te zoeken om ons te kwellen, zoodat ik, toen het avondmaal geëindigd was en hij nog voortging met brommen, hem verliet, en, terwijl ik eene wandeling langs de rivier ging doen, hem zijn kwaad humeur tegen den Portugees liet uitrazen.

Des anderen daags trokken wij de rivier van *Caimelle*, die door den regen ongemeen gezwollen was, in een schuitje over. — Nu volgden wij het zeestrand, dewijl de grond daar vaster en minder met poelen en moerassen vervuld was; doch de regen welhaast weder zeer sterk en aanhoudend beginnende te vallen, traden wij in een tamelijk dun begroeid en eenige honderd treden van het strand verwijderd boschje. Er bevonden zich eene menigte indrukselen van dierenpooten (die de Koelies ons zeiden van tijgers te zijn) in het zand; wij zagen evenwel niets dan eenige jakhalzen, die zich op onze aannadering in de struiken verborgen.

Des namiddags te een ure kwamen wij te *Maraville*, dezelfde plaats waar wij het geval met de olifanten gehad hadden: wij deden ons middagmaal in de toop, en vervorderden onzen weg te vier ure: het slechte weder vertraagde grootelijks onzen voortgang, en voor wij aan een dorp konden komen, om er den nacht door te brengen, werden wij door zulk een sterken, en met hevige rukwinden verzelden, regen overvallen, dat wij het als een

groot geluk achteden, van nog in tijds eene wachthuit bereikt te hebben, in welke wij drie Lascarijns vonden, die ons met veel gastvrijheid ontvingen en hunne slaapplaatsen voor dien nacht aan ons afstonden.

Tegen twee ure des morgens hield de regen en wind op en de lucht werd volkomen helder. De kuiper, ongeduldig zijnde om zijn huisgezin weder te zien, wilde toen volstrekt vertrekken, niettegenstaande de Lascarijns hem rieden om tot het aanbreken van den dag te wachten, dewijl, zoo zij zeiden, de wilde en verscheurende dieren dikwijls de naburige wildernis van *Medandampe* verlaten, om eenige prooi of kreng aan den oever der zee te zoeken; doch doof voor hunne voorstellen, zoowel als voor de onzen, maakte hij zich tot het vertrek gereed. Zulk eene stijfhoofdigheid en dwingelandij mishaagde mij ongemeen, en was de oorzaak van een' hevigen twist tusschen ons beide, die zoo hoog rees, dat hij eindelijk volstrekt weigerde, langer in mijn gezelschap te reizen.

De woede, van mij zoodanig door iemand, die zich mijn vriend noemde, gedwongen en mingeächt te zien, gevoegd bij het verdriet dat zijne hoofdigheid en kwaad humeur mij dagelijks gaf, deed mij op eens besluiten van achter te blijven, en liever alleen, dan in het gezelschap van een misnoegd en knorrig man, te reizen, die ons naauwelijks den tijd liet om het middagmaal te houden. Ik zeide hem dus, dat hij, wat mij aanging, dag en nacht konde reizen, zelfs zonder te eten of te drinken, indien hem dit geviel; doch dat ik geen lust had om in zijn gezelschap van honger en dorst om te komen; dat ik deswege langzaam en op mijn gemak nakomen, en *Jaffanapatnam*, mogelijk nog eerder dan hij, bereiken zoude. Ik nam hierop zoo veel linnen uit onze pakkaadje als ik dacht noodig te hebben, en mijne Koelies gebiedende den kuiper te volgen, gaf ik hem het geld

waarvoor ik hen bedongen had; met verzoek, het hun bij zijne aankomst te *Jaffanapatnam* te geven, en zorg voor mijne goederen te dragen. Ook bad ik hem ANNA gerust te stellen, en haar de reden van onze scheiding bekend te maken; hij beloofde mij dit alles, zijnde hartelijk verheugd van mij ontslagen te zijn, en ik, om de waarheid te zeggen, niet minder; want hij had zulk eene haast om tot zijnent te komen, dat hij ons naauwelijks den tijd gaf om ons ergens te legeren of uit te rusten, en sedert ons vertrek van *Colombo* hadden wij bijna dagelijks hevige woordenwisselingen over dit onderwerp. Een brief, dien zijne vrouw hem geschreven had, en in welken zij hem meldde dat zij zich niet te wel bevond, was de oorzaak van deze ongerustheid en begeerte om bij haar te zijn; hij was een goed huisvader en beminde zijne vrouw ongemeen, ook verdiende zij het, en ik konde hem wegens zijne haast niet laken; doch was ik, die geene zulke redenen van spoed had, verpligt, om mij op eene reis, die ik voor vermaak had ondernomen, mij ter dood toe te vermoeijen? Want wat ANNA aanging, ik wist dat zij in zeer goede handen was.

Vóór mijn driftige reisgezel ons verliet, fluisterde hij mij nog toe, om in 's hemels naam zoo dwaas niet te zijn om den Portugees in zijne hersenschimmige onderneming te volgen, ingeval hij mij nog daartoe mogt zoeken over te halen, maar, integendeel, mijnen weg voort te zetten, zonder mij veel op te houden. — Gave God! dat ik zijnen raad gevolgd had, van hoe vele gevaren en afgrijsselijke toestanden was ik niet verschoond gebleven!

Sedert ons vertrek van *Colombo* had die ongelukkige niet opgehouden mij, hoewel in het geheim, van zijn ontwerp te spreken; doch eindelijk, wel bemerkende dat hij niets op mij konde winnen, zweeg hij dienaangaande stil; maar mij van den kuiper gescheiden ziende, dacht

hij met meer vrucht eene nieuwe poging te kunnen beproeven.

Hij zeide mij dus met een blij gelaat, dat hij niet weinig verheugd was dat dit misverstand tusschen mij en den kuiper had plaats gehad, en dat hij nu (dewijl ik vrij was) hoopte dat ik geene zwarigheid meer maken zoude in hem te verzellen. Ik antwoordde hem, dat hij zich echter grootelijks bedrogen had, en deze scheiding van den kuiper geene de minste verandering in mijn besluit had te weeg gebragt, en wel verre van de bergen en bosschen te willen afloopen om keisteenen, die hij zonder twijfel voor diamanten had aangezien, op te zoeken, mijn onwrikbaar voornemen was, de reis alleen en op mijn gemak tot *Jaffanapatnam* voort te zetten, waar buitendien mijne vrienden en andere personen mijne terugkomst met ongeduld verwachtteden.

Toen bad hij mij, hem met aandacht en geduld te willen aanhooren, daar hij mij, zoo hij zeide, zonder eenige achterhoudendheid de ware toedragt der zaak zoude ontdekken, waarna hij niet twijfelde of ik zoude welhaast van gedachten veranderen.

„ Het is genoeg bekend, (dus ging hij voort) dat bij „ de herhaalde en menigvuldige invallen der Portugeezen „ in vorige tijden in het Rijk van *Condé-oeda*, de Kei„ zers hunne rijkdommen, bestaande in paarlen, diaman„ ten, goud, enz. in groote ijzeren koffers hebben ver„ borgen, die zij in de rivier van *Mawéliegonga*, deden „ zinken, ter plaatse waar deze stroom den voet der „ bergen bespoelt, die zich achter de hoofdstad bevinden; „ en waar de Portugeezen hen nooit hebben kunnen over„ weldigen. Mijn vader, wiens voorouders meestal de„ ze togten tegen de Keizers van *Condé-oeda* hebben bij„ gewoond, wist, door eene oude overlevering in onze „ familie, dat de Portugeezen eenen dezer koffers bemag„ tigd hadden, doch door eene zware nederlaag genood-

„ zaakt zijnde met overhaasting terug te trekken, verbor-
„ gen zij denzelven ergens in het gebergte van *Bocaul*,
„ op eene plaats aan slechts weinige lieden bekend, met
„ voornemen denzelven bij de eerste gelegenheid terug
„ te komen halen; doch daarop door de Hollanders,
„ die de Keizer tot zijne hulp had ingeroepen, te plot-
„ selijk verjaagd zijnde, hebben zij dit voornemen niet
„ ten uitvoer kunnen brengen. Mijn vader heeft mij dit
„ bij zijn onverwacht overlijden nog even kunnen mede-
„ deelen, aan mij de uitvoering van eene onderneming
„ overlatende welke de dood hem verhinderde in persoon
„ te doen. — Wat ik u dus gezegd heb van eene rivier
„ met edelgesteenten bezaaid, is zoo min waar als dat ik
„ in het gebergte van *Bocaul* ben verdwaald geraakt; het
„ is wel met opzet en na een rijp overleg dat ik mij in
„ hetzelve heb begeven, ik wist ten naastenbij de plaats
„ waar de koffer zich moest bevinden, en hoopte den-
„ zelven te zullen ontdekken en te kunnen openbreken.
„ Na lang vruchteloos zoeken wanhoopte ik reeds in mij-
„ ne onderneming te zullen slagen, toen ik, in de ber-
„ gen ronddwalende en door een smachtenden dorst ge-
„ pijnigd zijnde, met eene onbeschrijfelijke blijdschap,
„ een riviertje in de diepte eener vallei onder mij zag
„ vloeijen; ik haastte mij hetzelve te bereiken; doch hoe
„ groot was mijne verwondering, toen ik het voorwerp
„ van mijn zoeken in de holte van eene der rotsen, waar-
„ uit de boorden dezer rivier waren zamengesteld, be-
„ merkte! Het was eene soort van koffer of kist geheel
„ van ijzer, en op zoo eene kunstige wijze te zamen ge-
„ steld, dat ik er met al mijn verstand geene opening,
„ deksel of slot aan heb kunnen vinden. — Te vergeefs
„ poogde ik aan alle zijden om de kist met steenen open
„ te breken; al mijne moeite was vruchteloos. Ik heb
„ mij echter de plaats zoo wel gemerkt, dat zij volstrekt
„ onmisbaar is. — Tot deze onderneming nu is het dat

„ ik u zoek over te halen. Zie nu wat u te doen ſtaat;
„ intusſchen zwere ik u bij al wat heilig is, dat wij op
„ den weg, dien ik u zal aantoonen, geen het minſte ge-
„ vaar van wachtposten, ſoldaten of iets van dien aard
„ te vreezen hebben. Gelooft gij dan dat ik zelf deze
„ onderneming zoude wagen, indien dezelve onuitvoer-
„ lijk of met te veel gevaar verzeld ware? Het is waar,
„ wij zullen met eenige moeijelijkheden en geringe geva-
„ ren te kampen hebben; doch om het overige gedeelte
„ van uw leven in overvloed en gemak te kunnen door-
„ brengen, is u dit dan geene drie of vier moeijelijke
„ dagen waardig?".

Dit alles klonk voortreffelijk en had veel waarſchijnlijkheid. Het geval, aangaande het verbergen van des Keizers rijkdommen in de *Maweliegonga* en andere rivieren, waarop hij zijn verhaal grondde, was mij bekend en onwederſprekelijk waar; doch deze geheele gebeurtenis klonk mij zoo romanesk, dat ik niet konde nalaten ſomtijds aan de waarheid van zijn verhaal te twijfelen; desniettemin was ik beſluiteloos wat te doen: aan de eene zijde vertoonde zich de rijkdom en het zoo geliefkoosde avontuurlijke der onderneming voor mijnen geest, en aan den anderen kant zag ik ANNA en andere mijner vrienden met een angſtig verlangen op mij wachtende. — Eindelijk mijne ligtzinnigheid en den aard der onderneming die zoowel met mijne begeerte ſtrookte, gevoegd bij de teleurſtelling mijner vorige reize, haalden mij over, en denzelfden nacht nog, dat de Portugees op nieuw bij mij aandrong om hem te verzellen, gaf ik mijne toeſtemming, op voorwaarde dat hij mij, bij al wat een mensch heilig kan zijn, zweren zoude, dat zijn verhaal in al deszelfs omſtandigheden waarachtig, en niet verſierd was: waarop hij mij met de zwaarſte eeden voldeed, zwerende, dat al wat hij mij gezegd had, volkomen en in den ſtiptſten zin, met de waarheid overeenſtemde. . . . .

Wij kwamen toen overeen om een paar dagen te *Chilaw* te blijven, ten einde ons van het noodige te voorzien, waarna wij buiten kennis der inwoners dezer plaats in het land indringen wilden. Dit te zamen afgesproken en overlegd hebbende, bleven wij tot des anderendaags 's morgens in de wachthut, wanneer wij vertrokken, en tegen den middag *Chilaw* bereikten, begevende wij ons echter niet in deze plaats zelve, maar ons verblijf in de hut van een' Singalees nemende, welke omtrent een kwartier uurs van daar verwijderd was. Ik veinsde mij hier onpasfelijk te zijn, en tot des anderen daags te willen uitrusten.

Intusfchen kocht de Portugees al, wat hij dacht ons noodig te zullen zijn, hetwelk hij in de ftruiken digt bij eene plaats verborg, die wij moesten voorbijtrekken; tot op dat oogenblik zelfs was ik nog befluiteloos, of ik de onderneming zoude wagen dan niet; zulk eene ongewone vrees en inwendig voorgevoel befpeurde ik in mij; men mag mij vrij voor bijgeloovig of kleinmoedig houden, het is niet te min waar, dat ik nimmer zoodanig eene beklemdheid van hart, dan toenmaals heb gevoeld, hoewel ik mij menigmaal in ondernemingen gewaagd heb, die op het uiterlijk aanzien met vrij meer gevaren waren verzeld dan deze. De Portugees echter verdreef welhaast al deze zwaarmoedige denkbeelden, en wist mij zulk een fchoon tafereel te vertoonen van de rijkdommen, waarvan wij ons gingen meester maken, en bijzonder van de vreemde en merkwaardige zaken, die wij in deze, door niemand bezochte, wildernisfen zouden ontdekken, en dat wel de voornaamfte en mag ik zeggen eenigfte drangreden was, die mij deze gevaarlijke reis deed ondernemen, dat ik eindelijk zelfs naar het oogenblik van ons vertrek begon te verlangen. — Mijn makker bezat de gaaf van overreding in een' hoogen graad; zijne gelaatstrekken zelfs (zijnde hij een zeer fchoon en welgemaakt man) waren in ftaat iemand van de waarheid zijns verhaals te overtuigen, al was het nog zoo vreemd.



XII. HOOFDSTUK.

Aanvang van eenen gevaarvollen togt. — Het eerste levensgevaar. — Voortzetting der reize. — Aankomst en intrede in het groote woud. — Moeijelijkheden, hindernissen, tegenspoeden en gevaren. — Het vreemde geluid. — De moedige beer.

Eindelijk verscheen de dag tot ons vertrek bestemd; wij gingen vóór het aanbreken van denzelven op reis, en namen, ten einde onzen waard te bedriegen, in het begin den weg naar de rivier, even als wilden wij dezelve op de gewone plaats overtrekken, doch welhaast slopen wij achter de struiken en trokken *Chilaw* om, nemende onzen weg door een moerassig land, nu eens met struiken doren-gewassen, dan weder met kleine digte boschjes vervuld, tot dat wij eindelijk bij de rivier *Mahaiseram* kwamen; het was daar, dat de Portugees van onder de struiken onzen reisvoorraad haalde, bestaande uit een' zak met omtrent twintig ponden rijst, dien hij in het zand had begraven, een paar pistolen, kruid en lood, twee kalebassen, waarvan de eene ten naastenbij drie pinten arak inhield, zijnde de andere ledig en voor het zoete water bestemd, voorts een kleinen schotel van koper en een batika of bord van hetzelfde metaal, een pakje kruiderijen voor de kerry, eene kleine bijl, twintig vademen touw van een duim dikte, benevens eenige vijlen en breekijzers, en een groot beerenvel.

Wij verdeelden nu de vracht onder elkander: buiten mijn geweer, pistolen, sabel, ammunitie en een klein pakje linnen, belaadde ik mij nog met de arak-kalebas (uit vrees dat onze vriend zich van dezelve te veel mogt bedienen) de bijl, en de koperen schotels, latende hem het overige.

Bij de rivier gekomen zijnde zagen wij een' jongen krokodil, die op onze aannadering in het water sprong. — Daar deze rivier door de zware regens zeer gezwollen en snelvlietend was geworden, hielden wij haren oever, tot elf ure, wanneer wij eene plaats, die niet zoo breed als elders was, vonden. — Voor wij echter den overtogt deden namen wij eerst ons middagmaal; wij zetteden ons onder een' grooten digtbebladerden boom neder en maakten onze rijst gereed, benevens eene kerry van een' haas, dien wij op weg met steenen hadden dood geworpen; zoo menigvuldig zijn deze dieren daar te lande.

Het landschap om ons heen had een ongemeen verwilderd en woest aanzien — eene treurige eenzaamheid trof allerwegen het oog. De oevers der rivier waren zandig en bezaaid met punten van rotsen; tusschen de struiken, waarmede de grond vervuld was, vertoonde zich hier en daar een eenzame boom, en op den afstand eener mijl ter regterhand zag men de wildernis van *Medandampe* zich in eene onmetelijke verte uitstrekken; deze woestijn bestaat niet dan uit zeer hooge doren- en struikgewassen, het verblijf van allerlei soorten van verscheurende dieren, voornamelijk van wilde buffels; men vindt er eene menigte zeer venijnige of verslindende slangen van eene gedrogtelijke grootte, zoodat de stoutste jager zich niet in hetzelve durft te wagen. Ter linkerhand, of aan de overzijde der rivier, verhief zich een dik woud van oude zeer digt ineengeslotene boomen, doorweven met klimöpranken en riet.

Na met het middagmaal geëindigd te hebben ontkleedden wij ons. De Portugees verzocht mij de rivier eenige honderd treden hooger op te gaan, en daar uit al mijne magt te schreeuwen, terwijl hij dezelve zoude overtrekken, ten einde de krokodillen, indien zij er waren, naar mij toe te lokken; hierop een gedeelte van onze vracht op zijn hoofd ladende, bereikte hij gelukkiglijk den over-

liggenden oever, komende het water hem tot aan de ſchouders: dus ging hij voort met de rivier over en weder te trekken en ik met ſchreeuwen, tot dat hij al onze goederen aan de andere zijde had overgebragt; mij toen een teeken gevende om insgelijks de rivier door te waden, ving hij op zijne beurt aan te ſchreeuwen. Zonder de waarſchijnlijkheid dat zich hier ter plaatſe weinige krokodillen zouden bevinden, wegens de groote menigte puntige rotſen waarmede het bed der rivier was bezaaid, en dewijl deze dieren zich gemeenlijk digt bij den mond der rivieren onthouden, zoude ik zoo ligtelijk den overtogt niet gewaagd hebben, daar ik niet veel vertrouwen ſtelde in het armzalig hulpmiddel dat mijn reisgezel uitgevonden had om ze naar zich toe te lokken. Ik trad echter in het water, hoewel bevende als een blad, en elk oogenblik vreezende mij door een dezer ſchrikkelijke monſters aan ſtukken geſcheurd, en in derzelver verblijf medegeſleept te zien — met de grootſte ongerustheid zag ik naar alle kanten rond, houdende mijne bloote ſabel in de hand, met voornemen dezelve in den muil van het eerſte monſter te ſtooten, dat mij zoude durven naderen.

Terwijl ik op zulk eene wijze bezig was met de rivier door te waden, ſloeg ik mijne oogen gevallig naar de zijde waar de Portugees, met het aangezigt naar mij gekeerd, nog geſtadig voortging met zich bijna te berſten te ſchreeuwen; op dit zelfde tijdſtip zag ik tot mijne groote ontſteltenis een' tijger (zonder twijfel door zijn geſchreeuw aangelokt) uit het woud ten voorſchijn komen, van ſtruik tot ſtruik voortſluipen, en mijnen makker vervolgens met gebogenen rug (even als eene kat die op een muisje loert) naderen. Ik maakte in het eerst verſcheidene teekenen die hij niet begreep; hierop, mijn eigen gevaar en vorige omzigtigheid vergetende, haastte ik mij om de overzijde te bereiken, toen ik den tijger op nieuws en zeer digt achter hem zag ten voorſchijn

komen, en op het punt van hem te overvallen. Op dat oogenblik, mijn eigen gevaar vergetende, stiet ik een doordringenden gil uit, waardoor het monster zich verschrikt naar mij keerde, en mij onwrikbaar aanzag; mijn reisgezel, hem eindelijk ook bemerkt hebbende, had de tegenwoordigheid van geest om oogenblikkelijk in de rivier te springen. — Het verraderlijke dier zich ontdekt ziende, durfde niet meer naderen, en na ons met zijne groote slagtanden aangegrijnsd te hebben, begaf hij zich, van tijd tot tijd den kop naar ons toewendende, weder in het woud.

Toen wij onze goederen wederom opgeladen hadden, hernamen wij onzen weg, en kwamen kort daarna aan de rivier van *Chilaw*, wier oever wij volgden; doch wegens de scherpe punten der rotsen, waarmede de boorden van dezen stroom als bezaaid waren, en om tenzelfden tijde voor de stralen der zon beveiligd te zijn, gingen wij langs den zoom van het woud, dat zich aan onze regterhand bevond, voort. Wij zagen er veel wilde vruchtboomen, onder anderen van die welke de palpalam of melkvrucht voortbrengen, en van welke ik de beschrijving reeds elders gegeven heb.

Kort daarna bemerkten wij dat de rivier aanving smaller te worden, hetgeen de snelheid van haren loop vermeerderde; ook zagen wij vele buffels-mest, waardoor wij oordeelden dat zij dit woud meermalen bezochten; want hun eigenlijk verblijf is de wildernis van *Medandampe*, die verder ter regterhand van ons af lag.

Ik heb altijd voor de wilde buffels even veel en zelfs meer vrees gehad dan voor de olifanten, het is een ontembaar en verschrikkelijk dier. — Wanneer hij het in het hoofd krijgt om iemand aan te vallen, hetzij dat zijne woede veroorzaakt is door iets van eene roode kleur dat men bij zich draagt, of dat men hem gewond heeft, of wel wanneer men hem ongelukkiglijk op het tijdstip

ontmoet dat hij met een' mededinger om het uitsluitend bezit eener schoone van zijn geslacht gestreden, en de nederlaag bekomen heeft, alsdan is het onmogelijk hem te ontkomen; ook zelfs wanneer men gelukkig genoeg is om een' boom te bereiken en denzelven te beklimmen, voor hij den doodelijken stoot heeft kunnen toebrengen, is men, wanneer men zich op geen' vruchtboom bevindt, evenwel verloren: hij zal de plaats niet verlaten voor hij het voorwerp zijner wraak in zijne magt heeft, al zoude hij zelfs van honger aan den voet des booms moeten omkomen.

Het woud wemelde hier van eene ontallijke menigte kleine roode aapjes, en verschillende soorten van vogelen, welkers schreeuwen en gezang, met het klokken der patrijzen en hazelhoenderen vermengd, van alle kanten weergalmden.

Tot nu toe was de rivier, tot zeer digt bij hare oevers, door de boomen van het ons ter regterhand liggende woud geboord geweest; doch te vijf uur kwamen wij aan eene plaats waar zij eenigzins terug traden en een' hoek van omtrent twee honderd treden diep maakten, hetwelk eene soort van pleintje of opene plaats vormde; de grond was er effen en droog, zoodat wij, hoewel de zon nog niet gedaald was, besloten den nacht hier door te brengen, uit vrees van, voor dat het duister wierd, geene plaats meer te zullen kunnen vinden, die, zoo wel als deze, voor een nachtverblijf zoude zijn geschikt.

Onze eerste zorg was ons van eenen goeden voorraad droog hout te voorzien, dat wij bij, eenige treden van elkander verwijderde, hoopen, in de gedaante van een groot halfrond, rondom ons nederlagen; de beide vleugels van dezen halven kring liepen tot aan de rivier, die onzen rug dekte, en in welke wij ons des nodds zouden hebben kunnen redden, indien (hetgeen zelden gebeurt)

eenig wild dier ons achter onze verschansing van voor had willen aanvallen. — Voorts plaatsten wij een' goeden hoop hout ter zijde ons, om de vuren, ingeval zij te vroeg mogten uitgaan, te onderhouden. Deze arbeid hield ons tot het ondergaan der zon bezig; mijn reisgezel maakte toen het avondmaal gereed, en zoo dra het aanving duister te worden, stak ik onze vuren aan.

Het lot getrokken hebbende, wie van ons beiden de eerste drie uren waken zoude, hetgeen den Portugees te beurt viel, spreidde ik het beerenvel (dat ons voor tafel en bed diende) naast een ander vuur neder, dat wij digt bij de rivier hadden aangelegd, en ongemeen vermoeid zijnde sliep ik met zoo veel gerustheid in alsof ik mij midden in mijn huis bevonden had. — Men heeft geen ongelijk met te zeggen dat men zich aan alles kan gewennen. Vóór ik *Jaffanapatnam* verliet en onze reis begon, was het denkbeeld alleen, van mij in deze wildernissen door verscheurende dieren of venijnig gewormte omringd te vinden, niettegenstaande mijn hevigen reislust, in staat mij van vrees te doen beven; doch het herhaald gezigt dier monsters verminderde veel van den schrik die hunne eerste verschijning mij inboezemde; hun schreeuwen en gebrul werden mij gewoon, en de zekerheid dat zij het vuur niet zouden durven naderen stelde mij zoo volkomen gerust, dat het mij zelfs eene soort van genoegen gaf hun gebrul rondom mij door het woud te hooren klinken, te weten wanneer ik achter eenige goede vuren verschanst, wel gewapend en in een goed gezelschap was.

Ik sliep gerust door tot dat mijn reisgezel mij wekte om op mijne beurt te waken. Hij gaf mij te kennen dat hij, uitgenomen het geloei van wilde buffels en de zware stappen van eenige groote dieren die het woud doorkruisten, niets gehoord had.

Nadat hij zich had nedergelegd stak ik mijne pistolen in den gordel, leide mijn, met twee kogels geladen, ge-

weer voor mij op mijne knieën, en eene sigaar aansteken- de bragt ik mijnen tijd tamelijk gerust door; nu eens met het vuur door eenige stukken hout te voeden, waar ik zag dat het begon te verminderen, dan weder met mijn dagboek te lezen, na te zien, en er de gebeurtenissen van den verloopenen dag in op te teekenen.

Buiten een gekraak of dof geluid hier en daar in het woud, en herhaalde reizen het draven van eenige groote dieren, die het pleintje, op hetwelk wij ons nedergeslagen hadden, overstaken, en die ik oordeelde wilde buffels te zijn, vernam ik ook van tijd tot tijd een geblaas en beweging in de rivier, hetwelk ik onderstelde door krokodillen te worden veroorzaakt; doch daar deze tweeslachtige monsters nog meer dan de wilde dieren het vuur vreezen, was ik niet ongerust dat zij mij zouden durven aanranden, te meer daar die zijde der rivier aan welke wij ons gelegerd hadden, door eene reeks van puntige rotsen geboord was, en deze dieren nooit op het land komen dan ter plaatse, waar de oever en de grond zandig en effen is, uit vreeze van zich aan den buik te kwetsen, dien zij ongemeen zacht en week hebben, terwijl integendeel hun rug met eene harde en schubachtige huid is overtrokken, die zoo dik is dat geene pijlen of geweerkogels er kunnen doordringen.

Eindelijk verscheen de dag. — Wij deden ons ontbijt met de overgeblevene rijst van den vorigen avond, en na ons met eene goede teug arak gesterkt te hebben, begaven wij ons op weg, gedurig de oevers der rivier volgende, die haren loop onmerkbaar naar het noorden wendde, zoodat wij welhaast de woestijn van *Medandampe*, die wij achter ons liggen lieten, uit het gezigt verloren.

Het woud aan welks zoom wij voortgingen werd hier onbeschrijfelijk schoon; — boomen van eene verwonderenswaardige dikte verhieven daar hunne trotsche krui-

nen, en hunne digte en ineengeweven lommer liet de ftralen der zon flechts in zoo verre doordringen, om er ter naauwernood een treurig daglicht te verfpreiden; wij zagen er wier ftammen met eene dikke korst van mos waren overtogen; hetwelk van derzelver ouderdom fcheen te getuigen — verfchillende foorten van vogelen, waarvan vele ons onbekend waren, huppelden en zweefden hier en daar of waren op de dunne takken der boomen gezeten; hunne aangenaam gefchakeerde vederen verrukten het oog, en hunne verwisfelende zangen en fchreeuwen vervulden deze fombere gewelven, en weergalmden van alle kanten — eene menigte kleine roode aapjes vermaakten zich met van tak tot tak te fpringen: bij onze verfchijning verdubbelden zij hun fchreeuwen en fprongen en maakten de belagchelijkfte gebaren en wendingen die men zich kan verbeelden.

Dit woud bekoorde mij, en ik ftelde mijn' reisgezel voor van er ons dieper in te begeven, zonder evenwel de rivier uit het gezigt te verliezen. — Eene aangename koelte en de geurige uitwafeming der aromatieke planten en wilde vruchten kwam ons te gemoet en herftelde onze verlorene krachten: wij deden ons middagmaal in hetzelve onder een' boom die geheel bedekt was met eene foort van witte bloemen van eenen aangenamen reuk; ons maal beftond uit twee roode fnippen (*); — eene honigraat die wij in een' hollen boom vonden, benevens eenige wilde vruchten, diende ons voor een nageregt.

Mijn makker viel na het eten in flaap, doch mijne, zeer tot zwaarmoedigheid geneigde ziel, vond in deze verrukkelijke oorden overvloedige ftoffe waarmede dezelve te voeden. Ik gaf mij aan mijne droomerijen over, en het verlangen om met mijne geliefde ANNA mijne dagen

(*) Dus genaamd dewijl hunne pooten zulk eene kleur hebben; zij zijn van de grootte en het gewigt van een hoen, en hun vleesch is ongemeen malsch.

in zulk eene bekoorlijke eenzaamheid te slijten hield al mijne gedachten bezig.

Nadat wij een paar uren hadden uitgerust, vervolgden wij onzen weg; wij zagen eenige troepjes gazellen die mij niet zeer wild toeschenen, en voor de eerste reis sedert ons vertrek van *Chilaw* olifanten-mest, hoewel zeer verdroogd. Tegen vijf ure des avonds kwamen wij aan de plaats waar de rivier zich in twee takken verdeelt, waarvan de een zijnen loop naar het noordoosten en de andere, zijnde de voornaamste, naar het zuidoosten neemt.

Van hier zagen wij zeer duidelijk de kruinen der bergen van *Boaaul* achter een onmetelijk en wijd uitgestrekt woud liggen; mijn reisgezel gaf een' schreeuw van blijdschap, en ze mij met de hand toonende riep hij vol vreugde uit: „welhaast zullen wij aan het einde van al onze moeijelijkheden en gevaren zijn, op het hoogst nog twee of drie dagen en ik zal u het oogenblik hooren zegenen toen gij kennis aan mij kreegt." — Hij zeide mij nog vele andere dingen om mij moed te doen scheppen, de hoop van het welgelukken onzer onderneming in mij te voeden, en de twijfelingen te verjagen die hij dacht in mijne ziel te zien oprijzen.

De zon ging onder en wij haasteden ons om droog hout te kappen, ten einde ons voor de aanvallen der olifanten en wilde buffels, die wij uit verscheidene duidelijke teekenen oordeelden dit woud in menigte te bewonen, te beveiligen. Wij sloegen ons leger aan den driehoek neder dien de rivier bij den mond van haren zuidoostelijken tak vormde, zoodat wij slechts een vierde van een' kring met onze houtmijten te maken hadden om van alle kanten omsloten te zijn — achter ons en aan beide de zijden waren wij door de rivier en de scherpe rotsen harer boorden gedekt en tot overmaat van zekerheid stak ik den stam van een' grooten boom die dood en ver-

droogd was, en welke zich slechts eenige treden van ons af bevond, in brand; welhaast hadden wij de grootste en schoonste flambeauw van de wereld, wier licht, gevoegd bij het afschijnsel der vuren, die ons omringden, zich verre in den omtrek verspreidde, en zoo wel het geheele pleintje in hetwelk wij gelegerd waren als de zoomen des wouds helder verlichtte.

Wij bragten het grootste gedeelte van den nacht tamelijk gerust door, hoewel wij zoowel ter regter als ter linker zijde een groot gerucht in de rivier, benevens het snorken der wilde buffels, die er zich zonder twijfel in baadden, vernamen.

Omtrent te drie ure in den morgen hoorde ik op eens het draven van eenige dieren, die hunnen loop regt op ons aan schenen te nemen, bijna op hetzelfde oogenblik zag ik een' tijger met groote sprongen een hert vervolgen; het arme beest schoot onze vuren als een bliksem voorbij, en wierp zich in de rivier om de overzijde te bereiken en de vervolging van zijn' wreeden vijand te ontkomen. De tijger bleef op ons gezigt eensklaps staan, doch na ons eenige oogenblikken met vonkelende oogen te hebben aangezien (want op het gerucht dat deze dieren al loopende maakten had ik mijn' makker gewekt en wij waren met onze geweren in de hand opgestaan en gereed om te vuren) nam hij al huilende de vlugt. Kort daarna verkondigden ons de gezangen der vogelen den dageraad en wij zetteden onze reis met vernieuwde krachten voort.

Nu trokken wij over den zuidoostelijken tak der rivier en traden toen in eene zandige vlakte, die zich tot aan het woud uitstrekte, hetwelk wij op een' afstand van omtrent drie mijlen voor ons zagen. Nu waren wij tot ons leedwezen genoodzaakt de rivier te verlaten, en voor het laatst vulden wij nog onze kalebas met haar helder en verfrisschend water. Wij oordeelden ons toen

omtrent twaalf mijlen van *Chilaw* te zijn verwijderd; het is waar, dat dit weinig wegs was afgelegd in twee dagen, doch daar wij zwaar beladen waren konden wij onze reis niet dan zeer langzaam vervorderen, ten andere, geene haast hebbende, namen wij slechts korte dagreizen.

Sedert ons vertrek van *Chilaw* zagen wij niet het minste teeken van woningen of menschen, hoewel het land zeer schoon en de grond, naar het mij toescheen, over het algemeen vrij vruchtbaar was. — Wij gingen nu met veel moeite in een fijn en diep zand voort, blootgesteld aan de hitte der zon, die hare stralen lijnregt op onze hoofden nederschoot; uitgenomen eenige hooge hier en daar verspreide struiken zagen wij niets in onzen weg, dat ons eene vrijplaats of schaduwe, waar wij voor een oogenblik zouden hebben kunnen uitrusten, aanbood: eindelijk tegen vier ure des na den middags kwamen wij, met stof en zweet bedekt en ter dood toe vermoeid, aan het groote woud, dat deze vlakte omzoomde en zich nog tusschen ons en de bergen van *Bocaul* bevond.

Dewijl het reeds laat was, besloten wij ons hier te legeren en des anderen daags, een geheelen dag voor ons hebbende, om dit wond (hetwelk ons vrij verschillend, dikker en wilder toescheen, dan hetwelk wij den vorigen morgen verlaten hadden) door te trekken, hoopten wij met het vallen van den nacht aan den voet der bergen te komen.

Ons avondmaal bestond uit eenige talingen, die wij onder weg gedood hadden, terwijl zij onder het bereik onzer geweren voorbij gingen, om zich in de rivier te begeven. — Den geheelen nacht door, hoorden wij de treurige stem van eenige aaPs of luijaards (*), die elkanderen beantwoordden, van tijd tot tijd afgebroken door

(*) Zie de algemeene beschrijving van *Ceilon*, vóór dit werk, onder de dieren.

het schreeuwen der nachtuilen en vledermuizen en het huilen der jakhalzen.

Des anderen daags traden wij in het woud, met een' tegenzin van mijne zijde, waarvan ik geene reden zoude kunnen geven, indien het de zwarigheden niet waren, waarmede ik voorzag, dat wij in het doortrekken van hetzelve zouden te worstelen hebben, ter oorzaak van deszelfs ongemeene dikte en wildheid. — Mijn reisgezel scheen mij toe, treurig en peinzend te zijn, mogelijk een voorgevoel van het ongeluk dat hem wachtte. Ik vraagde hem of er geen andere weg, om deze bergen te bereiken, was, dan dwars door deze wildernissen en wouden; hij antwoordde mij, dat er zich meer ten noorden, ter zijde van *Poetlan*, wel een pad of toegang bevond, hetwelk op deze bergen aanvoerde, doch dat wij, met hetzelve te volgen een' grooten omweg zouden genomen hebben; na het gelukken onzer onderneming echter, beloofde hij mij, langs dezen weg te zullen terug keeren.

Bij onze intrede in het woud vonden wij hier en daar eenige openingen, die ons het doordringen eenigzins gemakkelijk maakten, doch welhaast werd hetzelve zoo digt en met struiken vervuld, dat wij ons met veel moeite een' weg dwars door de doornen, struikgewassen en drooge bladeren moesten banen, waarmede de aarde bedekt was en onder welke de slangen zich gaarne ophouden en dikwerf verscholen liggen. Op elk geruisch, dat wij in de struiken en het onkruid, waarmede wij omringd waren, hoorden, stonden wij, met de pistool in de hand, plotselijk stil, uit vrees, dat hetzelve door eenig wild of venijnig dier veroorzaakt werd, hetwelk voornemens was, ons te overvallen.

Na op zulk eene vermoeijende wijze omtrent een uur voortgetrokken te hebben, hoorden wij op eens een groot gerucht ter linkerzijde, hetwelk ons met snelheid naderde; door het geknor, waarmede het verzeld ging, oordeelden wij spoedig, dat het niet dan een troep wilde zwijnen kon-

de zijn. Ik wist, dat deze dieren zelden een mensch aanvallen, doch dat men zich moet wachten van zich in hunnen weg te bevinden, wanneer zij in het loopen zijn: zonder dus lang te overleggen, wierpen wij oogenblikkelijk onze goederen ter aarde, en met behulp der lianen, die van de boomen nederhingen en dezelve omslingerden, klommen wij met den grootsten spoed op een' dergenen die ons het naaste bij waren.

Naauwelijk hadden wij den eersten tak bereikt, toen wij een' troep van omtrent dertig wilde zwijnen in een' snellen draf (hunne gewone wijze van loopen) naar ons zagen toekomen, hunnen loop regt onder den boom door nemende, op welken wij gezeten waren; zoodra zij ons bemerkten, maakten zij een onbeschrijfelijk getier en geknor, en scheidden zich voort in twee benden. — Een dezer dieren, dat zich aan het hoofd dergenen bevond, die juist op onze goederen vielen, deed, verschrikt op het gezigt van de rol touw, die voor zijne voeten lag, op eene belagchelijke wijze, een' sprong ter zijde, doch zich toen woedend op hetzelve werpende, droeg hij het eenige treden ver, op zijne voorpooten weg.

Toen wij hen ver genoeg dachten verwijderd te zijn, klommen wij weder van den boom af en hernamen onzen moeijelijken weg, den koers oostelijk nemende. Een klein kompasje diende ons voor wegwijzer, want onder boomen wier ineengegroeide toppen voor het grootste gedeelte een ondoordringbaar en onafgebroken groen gewelf vormden, en met hooge struiken omringd waren, die ons somtijds verhinderden drie schreden voor ons te zien, zoude het ons volstrekt onmogelijk geweest zijn, den weg te houden, of, zoo wij denzelven verloren hadden, dien weder te vinden.

Welhaast hadden wij weder eene nieuwe ontsteltenis. — Een' boom van buitengewone dikte voorbijgaande, scheen het ons toe de stem van eenige onbekende dieren

zeer nabij ons te vernemen; wij zagen naar alle kanten rond, doch niets bemerkende begaf ik mij (met de pistool in de hand) naar de andere zijde van den boom, waar ik, tot mijne groote verwondering, zag dat dezelve hol was, en tot schuilplaats aan eene beerin verstrekte (welke tot ons geluk afwezend was), en dat hare twee jongen, die te zamen speelden, oorzaak van het gerucht waren hetwelk ons zoo bevreemd had. Zoodra zij ons bemerkten werden zij bevreesd, en gingen zich in een hoek verbergen, van waar zij ons al brommende aangrijnsden. Ik bad den Portugees, die hen dooden wilde, hen te verschoonen; doch zonder zich om mijne redenen te bekreunen, maakte hij zich reeds gereed hem aan zijne sabel te rijgen, toen wij op eens, eenige schreden achter ons, eene groote beweging in de struiken vernamen; wij begaven ons zonder verwijl en met den meesten spoed op de vlugt; elk oogenblik vreezende de oude beeren achter onze hielen te hebben, en door hen overvallen te worden.

Na een half uur gaans kwamen wij aan een moeras met eene soort van onkruid van drie à vier voeten hoog bedekt: — ten einde een' grooten omweg te vermijden wilde mijn makker hetzelve overtrekken, doch wel wetende dat in soortgelijke plaatsen de tijgers en voornamelijk venijnig gewormte zich gaarne onthouden, stelde ik er mij tegen en vertoonde hem het gevaar waaraan wij ons gingen blootstellen; desniettegenstaande ging hij voorwaarts en ik volgde hem van nabij: wij hadden echter nog geene tien schreden gedaan toen zich de korst (waarmede de hitte der zon dezen modderpoel overtogen had) onder onze voeten begaf en wij tot aan de knieën in denzelven inzonken; te zelfden tijde werden wij door eene wolk van moskieten van de grootste soort, die op eens van tusschen het onkruid en de struiken ten voorschijn kwamen, zoodanig aangevallen dat al de ontbloote plaatsen van ons

ligchaam er in een oogenblik mede bedekt waren, voor wij onze beenen uit den modder konden terug trekken. Er ons eindelijk uitgeworsteld hebbende, zetteden wij het met den meesten spoed op een loopen, doch deze op bloed verhitte insekten vervolgden ons tot in het woud en verlieten ons niet dan toen zij het aangezigt en de handen met puisten (door hunne venijnige beten veroorzaakt) bedekt hadden.

Het was niet dan met veel moeite dat wij dit moeras omtrokken, ter oorzaak der dikke struikgewassen, waarmede deszelfs boorden begroeid waren en wegens den verderfelijken stank die hetzelve uitwasemde op de plaatsen waar de oppervlakte nog met geene korst bedekt was.

De andere zijde bereikt hebbende zagen wij op een' kleinen afstand twee beeren, waarvan de een bezig was met eenen boom te beklimmen, terwijl de andere om denzelven heen liep en de wacht scheen te houden; zoodra zij ons bemerkten klom de eerste met overhaasting af en vlugtte in het bosch, doch de tweede, moediger dan deze, staarde ons onbewegelijk aan en toonde al grijnzende zijne tanden.

„ Ik geloof dat dit dier het op ons gemunt heeft" — zeide ik aan mijnen reisgenoot — „ laat ons eens zien „ wat zijn voornemen is, of liever laten wij een' klei- „ nen omweg nemen om hem te vermijden." — Hij spotte met mijne vrees. — „ Indien het nog een olifant of „ buffel ware" — gaf hij mij ten antwoord — „ dan „ zoude ik u gelijk geven, maar voor een' beer te „ vlugten is schande; — gij zult zien hoe ik hem zal „ doen loopen."

Op deze woorden ging hij voorwaarts, uit al zijne magt schreeuwende en het dier in de Singaleesche taal scheldwoorden zeggende, doch hij veranderde welhaast van toon, ziende de beer, in stede van te vlugten, met

groote fprongen op hem toekomen. — „*Jezus Maria esta vi!*" — riep hij uit en in een oogenblik wierpen wij onze pakkaadje ter aarde, en onze geweren opnemende en de bajonet aan dezelve vastmakende, posteerden wij ons achter twee zware boomen, en kwamen in de haast overeen van niet dan binnen het bereik onzer kogels, en de een na den ander op den beer te fchieten, ten einde tijd tot het wederladen te hebben, en om dus het gevaar en den aanval van het dier onderling te deelen.

Naauwelijks hadden wij dit elkander toegeroepen, of ik zag het dier, op eene vreesfelijke wijze huilende, geene tien treden van mij. — Ik gaf vuur en had het geluk het den regterpoot te verbrijzelen; hij viel op den neus; doch zich oogenblikkelijk weder oprigtende, liep het op zijne achterpooten fnellijk naar den Portugees, (achter welken ik mij reeds terug getrokken had om op nieuws te laden:) deze fchoot insgelijks, doch miste: toen, in ftede van het woedende monfter zijne bajonet voor te houden of een piftool op hetzelve te losfen, redde hij zich achter eenen anderen boom; het dier hem vervolgende zond ik hetzelve een' kogel in de zijde, waarop het fchuimbekkende van woede op eene fchrikbarende wijze begon te brullen en te huilen, en (met den gezonden poot tegen een' boom geleund) al waggelende ftaan bleef.

Wij dachten reeds dat hij flaauw werd en wachteden op het oogenblik van hem te zien nederzijgen, toen hij op eens eenen vreesfelijken fchreeuw verheffende en gelijk een losgelaten pijl op ons toefchietende, ik hem onverhoeds zoo digt bij mij zag, dat ik naauwelijks den tijd had mijne fabel te trekken en ze hem tot aan het gevest in den buik te ftooten, op het oogenblik dat hij reeds den poot uitftrekte om mijnen arm te vatten. Ik liet hem het wapen te prooi, dat hij uit de wond rukte

en er woedend zijne tanden in floeg; zich toen op de aarde rondwentelende gaf hij welhaast onder onze flagen den geest.

Zonder ons lang op te houden met onzen vijand (dien ik een oor affneed, hetwelk ik ten teeken der overwinning met mij nam,) te bezien, verwijderden wij ons zoodra mogelijk van de plaats des gevechts: de vrees voor een ander bezoek van beeren en het verlangen om fpoedig aan het einde onzer reize te komen, deed ons onze ftappen verhaasten en onze reis met meer dan gewonen fpoed voortzetten.

De beeren van het eiland *Ceilon* zijn niet zoo groot noch kwaadaardig als die van de noorderftreken van *Europa*: het gebeurt zelden dat men door hen aangevallen wordt, ten zij door eene beerin die men hare jongen wil ontrooven. — Hij, die ons met zoo veel verbitterdheid en woede aanviel, dacht zekerlijk dat wij zijn verblijf of zijne fchuilplaats gingen ontdekken, waar heen het wijfje zonder twijfel gevlugt was en voor welks verdediging en die zijner familie, hij zich zoo moedig als noodlottig had opgeofferd.

Wij namen een' omweg om de plaats te ontwijken waar wij de beerin zich hadden zien heen begeven: — met angst en omzigtigheid gingen wij voort, uit vrees van op nieuws het een of ander wild dier te verjagen of te verfchrikken. Aan een', met morfig water vervulden poel gekomen zijnde, zetteden wij er ons ter zijde neder om van de vermoeijenisfen van onzen marsch en van het gevecht dat wij hadden geleverd, uit te rusten; hierna fterkten wij onze harten met eene goede teug arak en vulden onze kalebas met dit morfig water, uit vrees van geen ander te zullen vinden.

Het was reeds drie ure in den achtermiddag en de moeite niet meer waardig, om ons middagmaal te bereiden: wij befloten dus er ons van te onthouden en nog een

paar uren voort te gaan. Ingeval van een' nieuwen aanval van eenig wild dier kwamen wij overeen beide (indien het mogelijk ware) op een' zelfden boom te klimmen, waar wij een groot voordeel op een' beer of tijger zouden hebben die ons mogt willen naklimmen, het zij met hem door pistoolschoten te dooden of te kwetsen, of hem den snuit of de pooten af te houwen, indien hij onder het bereik onzer sabels kwam. Ook besloten wij, ons van onzen *batika* of koperen schotel te bedienen met op denzelven te slaan en door zulk een, in deze wouden, vreemd geluid de verscheurende dieren en het venijnig gewormte, die zich in onzen weg mogten bevinden, te verjagen of hen ten minste te verhinderen, ons onverhoeds te overvallen.

XIII. HOOFDSTUK.

Verdubbeling der zwarigheden. — Gevaarvolle nacht. — Treurige toestand en voortzetting der reize. — De verhevene slaapplaats. — De krengen. — Te vroege blijdschap. — Onvoorziene hinderpaal.

Hoe verder wij nu kwamen hoe meer het woud verstopt en ondoordringelijk werd, en wij worstelden met ongeloofelijk veel moeite, tegen de hindernissen van allerlei aard, die ons voorkwamen, en, in stede van te verminderen, elk oogenblik schenen te vermeerderen en op een te hoopen. — De grond was alom bedekt met eene hooge laag van doornen, disteien en onkruid, en dikwerf waren wij genoodzaakt een' omweg van twintig en meerder treden te doen, om vijf of zes voorwaarts te komen. — Oude stammen van zware omgevallene of overhellende boomen, door ouderdom en verotting uitgehold, en als omringd en ingehuld door een wijdsch

omkleedfel van klimöp en andere gewasfen, floten ons meer dan eens den weg af, en noodzaakten ons verfcheidene reizen, om terug te keeren en een' anderen uitweg te zoeken; wij zagen er, wier uiterlijke deelen van een geheel frisch en gezond voorkomen waren, en die nogtans niets goeds, dan de fchors, aan zich hadden, zijnde het binnenfte niet dan ftof en asch, in hetwelk wij fomtijds tot aan den buik inzonken, wanneer wij op dezelve traden om ze over te komen. Voeg hierbij de opgeworpene heuveltjes der *Vaijo's*, of witte mieren, waarvan fommige vier à vijf voeten hoog waren, benevens de klimöpranken, die fomtijds eenen ondoordringelijken ineengeweven muur vormden.

De klimöp daar te lande, die na genoeg met de onze overeenkomt, is eene foort van lange, buigzame en vezelachtige ranken die de boomen omringen, beklimmen en weder afdalen, en zich in allerlei rigtingen om de takken hechten en ftrengelen, of zich (even als netten) ineenwevende, volftrekt den doorgang fluiten en ftoppen. Ook hadden wij veel van de roode of zoogenaamde vuurmieren te lijden, welke van de takken die wij aanraakten bij honderden op ons neder regenden, en niettegenftaande wij de voorzorg gebruikten onze handen en aangezigten met doeken te bewinden, konden wij echter niet verhinderen van er, van tijd tot tijd, door gebeten te worden; hun beet veroorzaakte oogenblikkelijk een' brand en ontfteking, even alsof men zich aan brandenetelen gewond had. Doch hetgeen onzen voortgang bovenal bezwaarlijk maakte, was eene foort van biezen, of vezelachtige *rottans*, die langs den grond voortfchoten en zich zoodanig ineenftrengelden, dat onze voeten er zich fomtijds, even als in een' ftrik, in verward vonden; zij waren met fcherpe en lange doornen omringd en gewapend, aan welke wij onze beenen en koufen deerlijk wondden en opfcheurden.

Deze biezen bragten echter eene vrucht, van de grootte en gedaante eener olijf en grijs van kleur, voort, welke onder eene fijne fchubachtige fchel, eene blaauwachtige zelfftandigheid in zich bevatte, die zuur van fmaak en zeer verfrisfchende was. Wij voorzagen ons van een goeden voorraad dezer vruchten, dewijl ons water reeds ten einde liep, en wij niet wisten of wij, voor den avond, versch zouden vinden, om ons avondeten mede gereed te maken.

Hoewel het geluid van den koperen fchotel of *batika*, waarop wij van tijd tot tijd floegen, volgens alle waarfchijnlijkheid de wilde dieren voor ons deed wegvlugten, dewijl wij er geen een ontdekten, vreesde ik echter dat dit zelfde gerucht of geluid hen zoo wel konde aanlokken als verjagen, en dat zij ons mogelijk van nabij en op een' kleinen affland volgden. Wij ontmoeteden geen een ftuk groot wildbraad, als herten, reebokken, gazellen of elandsdieren; dit was ook niet vreemd, daar deze foort van dieren gemeenlijk opene en onbelommerde bosfchen bewonen, en die plaatfen de voorkeur geven waar zij geene belemmering in hunnen loop of vlugt ontmoeten in geval zij door een' tijger mogten vervolgd worden: — dit verfcheurend dier, zoowel als de beer, bevindt zich in alle wouden, voornamelijk in diegenen die dik en wild zijn; de eerfte vindt er beter gelegenheid om zich te verbergen en zijne prooi te verrasfen, en de andere overvloed van honig en *Palpalam* of andere vruchten, zijn voornaamfte voedfel.

Eindelijk, na twee uren van moeijelijken en afmattenden arbeid, kwamen wij, half dood van vermoeidheid, het gezigt en de handen met hoogroode puisten bedekt en met opgefcheurde en bloedende beenen, aan een' grooten kuil, veryuld met een ftilftaand en modderig water; hier befloten wij den nacht door te brengen dewijl wij deze plaats, wegens de nabijheid van het water, zeer gefchikt

vonden om onze rijst te koken, hoewel hetzelve zoo morsig was dat wij verpligt waren het door een' doek te zijgen; hetgeen zich nog in onze kalebas bevond bewaarden wij alleen om onzen dorst te lesschen, en wij spaarden hetzelve zoo lang wij van de vruchten der biezen of *rottans* vonden, van welke wij telken reize een' goeden voorraad mede namen.

Naauwelijks bleef ons krachts genoeg over om droog hout te kappen en ons avondmaal gereed te maken, dat uit eene kerry van patrijzen en eenige gebraden veldhoenders bestond. — Eenigzins van de ongemakken van dezen dag hersteld zijnde, begon ik met mijnen makker over onzen tegenwoordigen toestand te redeneren, en over de weinige hoop die wij hadden van des anderendaags de bergen te bereiken, indien (zoo als wij reden hadden te gelooven) het woud even wild en ondoordringelijk bleef. Hij spotte met mijne vrees en deed zijn best om eene goede houding te vertoonen, hoewel zijne ongerustheid mogelijk grooter dan de mijne was, en te midden van zijne geveinsde vrolijkheid doorscheen. — „ Het „ woud moet zekerlijk van deszelfs digtheid verliezen en „ minder ineengesloten worden, hoe meer wij de bergen „ naderen" — zeide hij — „ op het ergst genomen is „ het slechts een kwade dag te meer; wij zijn nu te ver „ gekomen om weder terug te keeren; houd moed, mijn „ vriend, het einde kroont het werk, en zoo als ik re- „ den heb te hoopen, zullen wij vóor de vermoeijenissen „ en ongemakken, die wij op dezen togt lijden, rijkelijk „ betaald worden."

Ik zweeg. — Wat konde ik hem antwoorden? ik was beschaamd minder moed dan hij te toonen; doch het berouwde mij met al mijn hart, mij in zóo vele noodelooze zwarigheden gewikkeld, en dit avontuur ondernomen te hebben; en niettegenstaande al wat hij zeide, om mij van het tegendeel te overtuigen, gevoelde ik maar al te wel

dat een togt, zoo moeijelijk als deze, ons in minder dan drie dagen zoude doen bezwijken, in welk geval wij niet dan een treurig uiteinde onzer onderneming, te verwachten hadden.

Ik had mij verbeeld dat zich in dit woud weinig verscheurende dieren bevonden, doch ik bedroog mij. — Naauwelijks bedekte de nacht deze treurige en eenzame oorden met zijn floers, of wij vernamen niet alleen het brullen der tijgers, maar ook het blaffen en janken der jakhalzen, benevens het schreeuwen van meer andere dieren, wier geslacht ik uit hunne stemmen niet konde onderscheiden.

Welhaast vermeerderde het getier om ons heen tot zulk een' graad dat wij wel voorzagen van na zulk een' moeijelijken dag een' slapeloozen en ongerusten nacht te zullen doorbrengen. — Dit helsche concert naderde ons intusschen meer en meer, en welhaast zagen wij bij de schemering onzer vuren, de muzijkanten en zangers, hier en daar tusschen de boomen ten voorschijn komen. Hun getal vermeerderde elken oogenblik, en men zoude gezegd hebben dat al de monsters van dit woud zich bijeen verzameld hadden, om een' algemeenen aanval op ons te ondernemen. Welhaast stouter wordende naderden zij onze vuren en wij waren er op het laatst geheel van omringd.

Het getier dat zij maakten was waarlijk schrikbarend, en dikwerf scheen het ons toe dat zij elkander bevochten en verscheurden: — somtijds volgde, na een langdurig gebrul, eene algemeene en plotselijke stilte, tot dat een oogenblik daarna een van hen zijne stem wederom verhief en door de geheele bende beantwoord werd. — Hunne schrikverwekkende schreeuwen en kreten, vermengd met het treurig gehuil der jakhalzen, klonken door het geheele woud en vervulden onze zielen met angst en vrees.

Het viel ons niet zeer zwaar te begrijpen dat wij van

dezen onaangenamen en gevaarlijken toeſtand, waarin wij ons bevonden, zelve oorzaak waren, met ons ter zijde van deze watergroeve te legeren, waardoor wij de dieren verhinderden hunnen dorst te lesſchen. — De verſcheurende en andere dieren, zoowel als het wild, blijven gemeenlijk gedurende den dag in hunne holen en ſchuilplaatſen verborgen, en het is niet dan tegen den nacht dat zij zich uit dezelve begeven om te drinken en prooi te zoeken. Het water is in deze digte wouden over het algemeen vrij ſchaars, men vindt ſomtijds in den omtrek van drie of vier mijlen niet dan eenige kuilen of poelen door den regen gevuld en wier water in den goeden mousſon dagelijks vermindert, zoo door de drinkers als de hitte der zon. Er bevond zich mogelijk in de ommeſtreken geen andere dan die van welken wij bezit genomen hadden, zoodat het niet te verwonderen was dat zoo veel verhitte en door den dorst gekwelde dieren, woedend werden van ons het middel, waarmede zij aan hunne behoefte konden voldoen, te zien beſlaan en er de nadering door onze vuren van te verhinderen; hoewel wij hun den doortogt gaarne hadden willen vrij laten, indien wij mogelijkheid hadden gezien ons op den een of anderen boom te redden, zonder ons van onze vuren te verwijderen of gevaar te loopen van (voor wij er een' bereikt hadden) in duizend ſtukken te zijn geſcheurd. — Dus bleven wij tot omſtreeks middernacht in eenen onbeſchrijfelijken angst, vreezende elk' oogenblik dat de woede van den dorst de vrees voor het vuur, bij de monſters die ons omringden, mogt overwinnen, en hen een' algemeenen aanval op ons doen wagen.

Onze vrees was niet geheel en al ongegrond. Twee tijgers, ſtouter dan de anderen, kwamen met afgemetene treden voorwaarts, gevolgd door eene groote menigte andere dieren, onder welke wij voornamelijk beeren on-

derscheidden. De twee vermetelen, tot digt bij onze vuren genaderd zijnde, bleven op eens staan, ons gedurende eenige oogenblikken met vonkelende oogen aanziende en op eene verschrikkelijke wijze op de tanden knarsende. — Eensklaps staken zij hunne koppen in de lucht en stemden zulk eene afgrijsselijke *duo* aan, dat wij van angst meenden te bezwijken, en moeite hadden de wapenen in onze bevende handen te houden, daar wij dachten dat dit gebrul het teeken tot den aanval was, dewijl het te zelfden tijde door al de andere monsters van rondom beantwoord werd. — In waarheid! onze toestand was in staat het kloekmoedigste hart te doen beven.

Eindelijk naderde een der tijgers zoo digt bij, dat hij slechts éénen sprong te doen had om ons te bereiken, ik nam toen het dikke eind van een' zwaren en brandenden tak en wierp hem denzelven zoo gelukkiglijk op den neus, dat hij al steigerend eene zoo belagchelijke buiteling deed, dat ik mij, bij eene andere gelegenheid, niet van lagchen zoude hebben kunnen onthouden. Met de grootste overhaasting nam hij de vlugt, en zijn makker verwijderde zich insgelijks kort daarna; zij werden echter van tijd tot tijd door andere vervangen, zelfs de jakhalzen durfden zich voor ons vertoonen; wij zagen deze dieren gedurende den geheelen nacht rondom onze vuren waren, en het was niet dan door pistoolschoten en aanhoudend met brandende houten te werpen, dat wij hen op eenigen afstand en in de benoodigde vrees hielden.

Eindelijk vingen de schaduwen des nachts aan allengs te verdwijnen en onze vijanden met hen; zij verloren zich de een na den anderen in het dikke des wouds; hunne schreeuwen en hun gebrul deden zich slechts in de verte hooren, en wij dankten God van ons uit zulk een groot gevaar gered te hebben. — Na ons met het overblijfsel van ons vorig avondmaal en eene goede teug arak gelaafd te hebben, hernamen wij onzen moeijelijken togt, hoewel overstelpt van vermoeidheid en slaap.

'drie of vier mijlen vertoonden, zoo als wij naar gissing (hoewel met onzekerheid) oordeelden, daar wij ze twee dagen te voren even zoo ver van ons dachten verwijderd te zijn.

Het was in deze ſtruiken, op welke het eerder mogelijk ſcheen te loopen, dan er in door te dringen, dat wij ons een' weg of liever een' ingang moesten zoeken te banen. Wij doolden er even als in een' doolhof rond, en vaak waren wij er dermate van omringd, dat wij de grootſte moeite hadden om de plaats waardoor wij een' oogenblik te voren uitgeworſteld waren weder te vinden; het was ons onmogelijk eene ſchrede voor ons te zien, wegens de hoogte der heesters en ſtruiken tusſchen welke wij ons bevonden, en die de lengte van een mensch ver te boven ging; voeg hierbij het gevaar aan hetwelk wij ons blootgeſteld zagen, van onverhoeds op het verblijf eens tijgers (die zich gewoonlijk in ſtruikgewasſen ophouden en waarvan deze wildernis wemelde) te vervallen. Hoe zouden wij ons kunnen verweren, zwak en magteloos zoo als wij waren, zonder een' boom waarop wij ons konden redden of de bekwame ruimte om bijna eene trede te verzetten, veel minder tot een gevecht? het onverwachte van den overval niet eens in aanmerking genomen. Ach! hoe menigmaal verwenschte ik in mij zelven mijne ligtgeloovigheid, en dwaze zucht naar vreemde togten en reizen die mij in deze belemmering hadden gebragt!

Met het kompas in de hand zochten wij een' uitweg, doch vaak bevonden wij ons, na verſcheidene omwegen gemaakt te hebben, weder zeer nabij de plaats waar wij kort te voren waren ingedrongen, ſomtijds zelfs nog meer achterlijk; voeg bij dit alles een diep en gloeijend zand, waar wij tot aan de enkels inzonken, en op hetwelk wij dikwerf de indrukſelen der ſlangen die er over gekropen waren, zoowel als het ſpoor der tijgers en andere verſcheurende monſters zagen.

Tot op dat oogenblik was het weder verrukkelijk schoon en droog geweest, doch nu veranderde het zich tot regen, die ook kort daarna, in eene hevige bui, begon te vallen; dit verligtte ons eenigzins, daar het de lucht en den grond verkoelde, en de wolken de stralen der zon onderschepten.

Aan den voet van een' eenzamen boom gekomen zijnde, zetteden wij ons neder om uit te rusten en voor den regen onder zijne digte lommer beschut te zijn. Wij hadden hier naauwelijks eenige oogenblikken vertoefd, of wij hoorden eene groote beweging in den boom en zagen eene tijger- of wilde kat, door onze tegenwoordigheid ontrust, van tak tot tak springen; dan klom zij tot in den top, dan zakte zij weder tot op de helft des booms neder; ik zag het oogenblik naderen dat zij op onze hoofden ging springen; want de tijgerkat van de Oost is dikwerf meer te vreezen dan den tijger zelven, voornamelijk wanneer zij zich in verlegenheid, of door een' vijand, gedrongen of in het naauw gebragt ziet. Wij verwijderden ons deswege eenige schreden, ten einde haar vrijheid te laten om af te komen, hetwelk zij dan ook in minder dan drie sprongen deed.

Daar de dag zich ten einde neigde, en de boom, onder welken wij ons bevonden, zeer hoog en digt bebladerd was, besloten wij den nacht tusschen zijne takken door te brengen; — de treurige noodzakelijkheid verpligtte ons daartoe, dewijl de struiken ons zoo digt omgaven, dat het onmogelijk zoude geweest zijn, een' kring van vuur rondom ons te maken, wijd genoeg om ons in deszelfs midden, zonder ons te branden, te kunnen nederzetten; ten andere vonden wij ter naauwernood droog hout genoeg om onze rijst te koken, veel minder om verscheidene groote vuren aan te stoken, en gedurende den nacht te voeden. Het touw dat wij bij ons hadden was ons nu van een' grooten dienst; wij vlochten er

strengelden het tusschen twee groote takken door, even als een net, op hetwelk wij ons konden nederleggen, zonder gevaar van te vallen; en ten einde de inslagen van het touw ons niet zouden knellen, hadden wij dezelven met bebladerde twijgjes overdekt.

Niet wetende of wij den volgenden dag aan den voet der bergen zouden komen, maakten wij ons avond- en middagmaal te gelijkertijd gereed, dat is te zeggen, wij verdubbelden onze portie rijst, zoodat wij genoeg in voorraad hadden, om het koken den volgenden dag na te laten.

Zoodra het begon duister te worden, hingen wij onze goederen aan een' tak, en toen na onze verhevene slaapplaats klimmende, plaatsten wij ons zoo goed in dezelve als de naauwe ruimte toeliet, wel is waar in eene ongemakkelijke en halfzittende houding, doch ten minste zeker voor eene onverhoedsche overvalling, en in staat ons met voordeel te verweren.

Met eene zekere soort van genoegen rookten wij onze sigaren, daar het denkbeeld van voor allen overval in zekerheid te zijn, ons vermaak deed vinden in de verschillende schreeuwen der nachtvogels en wilde dieren, die ons van alle kanten omringden. Eene beweging die wij van tijd tot tijd boven onze hoofden vernamen, deed ons echter oordeelen, dat wij de eenigste bewoners van dezen boom niet waren, en dat er zich nog, niettegenstaande de tijgerkat en twee pistoolschoten die wij er in losten voor wij ons in dezelve begaven, eenig ander dier of vogel in moest bevinden. — Al pratende en gissende wat het konde zijn sliepen wij in.

In het midden van een' zachten slaap werd ik plotselijk door iets heets gewekt, dat mij op het aangezigt viel en hetwelk ik, aan den misselijken stank waarmede het verzeld was, bevond de pis van een' aap of ander dier te zijn. — Naauwelijks verkondigde het kakelen der patrij-

zen en hazelhoenderen; het gekweel der vogels en de schreeuwen der woudraven, die op de toppen der boomen gezeten waren, het aanbreken van den dag of wij verlieten onze schuilplaats, in welke ik eene ongestoorde rust zoude genoten hebben, zonder het morsig dier dat mij het aangezigt had gezalfd.

Wij maakten onze wapenen schoon, en het touw van de boomtakken los; ons toen met wat overgeblevene rijst en eene teug arak gesterkt hebbende, zagen wij de eerste stralen van het glansrijk daggesternte, de toppen der bergen van *Bocaul* vergulden, die zich nu zeer duidelijk en nabij aan ons vertoonden; op dit gezigt herleefde onze moed, en wij hernamen onze reis met venieuwden ijver en krachten, ons verzekerd houdende van nog ontwijfelbaar vóór het vallen van den avond aan den voet dezer bergen aan te komen; — echter niettegenstaande al onze pogingen en moeiten kwamen wij slechts zeer langzaam voorwaarts, ter oorzaak der omwegen die wij dikwerf genoodzaakt waren te nemen om een' doorgang in deze verwarde heester- en struikgewassen te vinden.

Na omstreeks een uur te hebben voortgegaan, roken wij den verderfelijken stank van eenig kreng, hetgeen ons vreezen deed dat wij ons in de nabijheid van het verblijf eens tijgers of ander verscheurend dier bevonden. Met het geladen geweer in de hand verwijderden wij ons van die zijde waar deze stank deszelfs oorsprong scheen te nemen, doch naauwelijks waren wij weder een kwartier uurs voortgegaan, toen deze zelfde stank op nieuws doch vrij sterker dan te voren onzen reuk trof; wij vonden ons toen zoo omsloten en omringd van hooge heesters en struiken, dat het ons onmogelijk was te oordeelen van welken kant dezelve voortkwam. In den onbeschrijfelijken angst van juist op het verblijf des monsters te vallen wanneer wij het meest trachteden hetzelve te vermijden, besloten wij, in 's hemels naam, met over-

gehaalde geweren en geladene pistolen regt door te gaan. — Naauwelijks hadden wij eenige treden in eene naauwe opening gedaan, toen wij, tot onze groote verwondering de ligchamen van een' tijger en beer, niet ver van elkander verwijderd, uitgestrekt op de aarde zagen liggen; zij waren reeds half vergaan en bedekt met mieren die hen verteerden; digt hierbij vonden wij het verblijf des tijgers, naar de beenderen van zijne prooijen en de geraamten zijner jongen, die door de mieren waren ontvleescht, te oordeelen. — De beer was waarschijnlijk bij toeval de schuilplaats des tijgers genaderd en door denzelven aangevallen, welk gevecht noodlottig voor hen beiden was geweest. Wij verwijderden ons van deze plaats zoo spoedig als onze beenen en de digte struiken het ons toelieten.

De lezer denke niet dat zich in dit woud geene slangen bevonden, dewijl ik geen gewag heb gemaakt van de verschillende soorten derzelven, die wij, sedert onze intrede in deze wildernissen, bemerkten en die wij gelukkiglijk vermeden, of die op het geraas dat wij met onzen koperen schotel maakten voor ons de vlugt namen; wij vreesden deze kruipende dieren meer dan de wilde of verscheurende, tegen welke wij ons des noods nog konden verdedigen. Het is onbegrijpelijk hoe wij ontsnapten van door hen gewond te worden, aangezien de groote menigte die er zich moest bevinden, naar de menigvuldige sporen en indruksels die wij van hen op het zand bemerkten, en het groote aantal van oude hulden die zij hadden afgelegd, en naar degenen, die wij zagen, of wier geblaas wij vernamen, te oordeelen.

Het mag elf ure geweest zijn toen het ons onmogelijk was eene trede verder voort te gaan; de diepte en hitte van het zand, de moeite die wij hadden met ons een' weg dwars door verwilderde struiken en dorens te banen, en de verzengende stralen der zon — dit alles matte ons

dermate af, dat wij van vermoeidheid aan den voet van een' eenzamen boom, dien wij op onzen weg vonden, nederzegen; gelukkig dat wij den avond te voren onze portie rijst verdubbeld, en dus nog iets te eten hadden; want op dit oogenblik waren wij gewis niet in ſtaat geweest het gereed te maken of het noodige hout om het te koken bijeen te zoeken. Na ons dan eenigermate met de overgeblevene koude rijst verſterkt te hebben, ſliepen wij beurtelings een uur, en gingen toen weder op weg, vol hoop van nog vóór het ondergaan der zon de zoo lang gewenschte bergen van *Bocaul* te bereiken, die zich nu op den afſtand van, naar gisſing, twee mijlen voor ons gezigt vertoonden; te meer daar de heesters en ſtruiken aanvingen min geſloten en ineengegroeid en de grond harder en ſteenachtiger te worden, en daarbij de boomen, naarmate de ſtruiken afnamen, vermeerderden. Welhaast konden wij voorwaarts gaan, zonder verpligt te zijn, van elk oogenblik groote omwegen te nemen, en de boomen, die wij aan hunne zwarte ſchors voor ebbenhouten erkenden, vermenigvuldigden in zulk een' graad dat wij ons tegen vijf ure op nieuws in een woud bevonden; wij zagen er geen eenigen vruchtboom, en bij gevolg waren er de vogelen ſchaars — de grond was tamelijk vrij van ſtruiken, ook oordeelden wij dat dit bosch weinig wilde of verſcheurende dieren konde bevatten of verbergen.

Wij vonden onder weg een' kuil met een tamelijk helder water vervuld; het groote gebrek dat wij aan hetzelve leden deed ons geen acht geven op eene menigte kleine roode ſlangetjes van twee à drie duimen lengte, doch niet dikker dan eene groote naald, die in hetzelve zwommen; wij dachten ze al te klein te zijn om venijn bij zich te voeren, of het water te kunnen vergiftigen: dus zegen wij hetzelve ſlechts door een' doek, vulden er on-

ze kalebas mede en bedienden er ons van, zonder de minste vrees of kwade uitwerking.

Daar wij onophoudelijk voortgingen, naderden wij met groote fchreden de bergen — niets wederhield ons meer, niets hinderde ons — reeds verheugden wij ons op den dag van morgen, en alle vermoeijenisfen, gevaren en tegenfpoeden die wij geleden hadden werden vergeten; de begeerte en nieuwsgierigheid naar de rijkdommen en inhoud van den koffer hield alleen al onze gedachten bezig en gaf ons nieuwe krachten — reeds geloofden wij alle zwarigheden en de voornaamfte hindernisfen overwonnen te hebben en luid juichten wij in de blijdfchap van ons hart — toen wij ons op eens door eene groeve of een kanaal van omtrent 30 voeten breed, en naar alle waarfchijnlijkheid zeer diep, tegengehouden zagen, die ons den weg dwars affloot en zich regts en links, zoo ver het gezigt konde reiken, uitftrekte.

Dit kanaal, zonder twijfel door de eene of andere rivier of ftroom gegraven, wier bronnen opgedroogd waren of die mogelijk een' anderen loop genomen had, was tot aan deszelfs boorden met eene zoo digte en ineen gegroeide masfa van ftruiken, hagen, dorens en andere heesters en planten vervuld, dat wij reeds op het eerfte gezigt niet dan te wel bemerkten, dat het eene volftrekte onmogelijkheid was aan deszelfs overgeftelden oever te komen, met ons een' weg dwars door dezen diepen en vasten klomp van onkruid te willen banen, zonder ons aan eenen onvermijdelijken dood prijs te geven, en wij dus een' ander middel moesten zoeken om den overtogt te bewerkftelligen.



XIV. HOOFDSTUK.

Vruchtelooze pogingen tot den overtogt. — Wanhopige onderneming. — Beklagenswaardig uiteinde van den Portugees. — Allerakeligste toestand. — Treurige overdenkingen, en zwaarmoedige gepeinzen.

Overstelpt en ter nedergeslagen door zulk eenen onvoorzienen hinderpaal nu wij reeds dachten het doel van onzen bezwaarlijken togt bereikt te hebben, zagen wij elkander aan, zonder kracht te hebben van een woord te kunnen voortbrengen — eene diepe stilte heerschte gedurende eenigen tijd onder ons; doch welhaast onzen moed hernemende, zeide ik aan mijnen makker, dat ons niets anders overbleef dan dezen afgrond (die toch wel eens een einde nemen moest) hetzij van de regter of linker zijde te volgen. Ik zocht hem te overreden de regter zijde te nemen, daar deze ons ontwijfelbaar naar de plaats zoude voeren waar deze vloed zijnen oorsprong had genomen; doch hij haalde mij integendeel over om hem gedurende eenigen tijd af te zakken, en indien zich alsdan geen overtogt vertoonde, wilde hij met mij tot zijnen oorsprong opklimmen.

Wij vervolgden dan onzen weg langs dezen uitgedroogden bergstroom, doch hoe meer wij denzelven afzakten; hoe breeder hij werd, en de duisternis welhaast deze treurige wildernisfen bedekkende, waren wij verpligt stil te houden en ons te legeren. Wij hadden naauwelijks droog hout genoeg bijeen verzameld om eenige vuren aan te stoken, toen ons de nacht reeds met zijne schaduwen bedekte.

Wij kookten toen voor den volgenden dag mede, ten einde ons alsdan niet te moeten ophouden om ons eten te bereiden. Gedurende en na ons avondmaal hielden

wij ons met niets dan met deze verwenschte groeve bezig, en wij vermoeiden onze herfenen met gisfingen over haren oorfprong, loop en het zekerfte middel om haar over te trekken. — Eindelijk, door vermoeidheid overmand, viel mijn reisgenoot in flaap, terwijl ik de eerfte drie uren de wacht hield.

De uitgedroogde rivier, aan welkers oever wij gelegerd waren, verzekerde ons van achteren, zoo als drie vuren die wij aangelegd hadden het van voren deden; wij waren dus genoegzaam voor een' aanval beveiligd, te meer daar zich buiten al deze voorzorgen nog een boom in ons midden bevond, op welken wij ons in geval van nood hadden kunnen redden. — Buiten het brullen van een' tijger, die zich in het woud aan den oever der rivier bevond, vernamen wij, gedurende den geheelen nacht, niets.

Zoodra de dag verfcheen begaven wij ons weder op reis, gedurig de rivierbedding afzakkende, tot omtrent negen ure, toen ik mijn' makker bad ftil te houden. Ik ftelde hem voor, om op onze treden terug te keeren en een' overtogt te zoeken, met de rivier opwaarts te trekken, doende ik hem opmerken, dat hoe meer wij haar afzakten, hoe breeder en dieper zij werd, en wij eindelijk wel aan de zuidelijkfte keten der bergen van *Couragahing* zouden kunnen komen, indien wij nog langer voortgingen haar van die zijde te volgen.

Op de plaats waar wij ons toen bevonden, was dit kanaal meer dan 30 treden breed, en zoo vervuld met kreupelbosch, ftruiken en wilde gewasfen, en zoo digt in een gegroeid, dat ik geloof dat men er eerder over had kunnen wandelen, dan onder doordringen; ten anderen, waren de wederzijdfche oevers diep, ruw, fcherp en bijna loodregt.

Hij liet zich dan overreden om terug te keeren en eenen overtogt hooger op te zoeken. — Een hinderpaal

zoo onverwacht als deze, had ons geheel en al verlegen en moedeloos gemaakt; treurig en vol ongerustheid gingen wij voort; niet dat wij wanhoopten in het eind deze noodlottige diepte te zullen overkomen, maar dewijl zij ons de plaats onzer bestemming een dag of drie later zoude doen bereiken.

Het was omtrent één uur des namiddags toen wij, met zweet en stof bedekt, aan een' grooten boom kwamen, die zich aan den oever van dezen afgrond verhief; hier hielden wij stil om ons middagmaal te nemen, gedurende hetwelk mijn makker zeer diepzinnig en peinzend was, en een ontwerp in het hoofd scheen te hebben. Naauwelijks hadden wij het eten geëindigd, toen hij mij met een vrolijk gelaat zeide, dat hij een middel geloofde te hebben gevonden, om met onze goederen deze verwenschte diepte te kunnen overtrekken, zonder noodig te hebben onzen tijd, met haar langs te trekken, te verliezen. Zie hier zijn plan: de boom onder welken wij gezeten waren bevond zich toevallig regt over een' anderen, die zich aan den tegenovergestelden oever verhief, deze twee boomen schoten zeer groote en zware takken over de groeve, die elkanderen tot op 15 à 20 voeten naderden; zijn voornemen nu was, zich in dezelve neder te laten en met de bijl een' weg te midden der dorens, struiken, enz. te banen en zoodra hij aan den anderen oever gekomen zoude zijn, moest ik het einde van ons touw aan den laadstok hechten en met een weinig buskruid overschieten, als wanneer hij hetzelve aan een' tak van den boom aan zijnen kant zoude vastmaken, zoo als ik, (doch iets hooger) aan den mijnen insgelijks moest doen; hierdoor zoude het mij gemakkelijk vallen, mij met onze goederen naar den anderen tak te laten over glijden.

Dit ontwerp was niet slecht verzonnen, en het scheen mij het eenigste dat ons overbleef; doch ik konde niet

begrijpen hoe het hem mogelijk zoude zijn deze onzaggelijke masſa van wilde gewasſen, in welke men geene de minſte opening beſpeurde, door te dringen. Ik ſtelde hem dus de moeijelijkheid en het gevaarvolle van zijn ontwerp voor; doch hij zeide mij dat hij zich de handen en het aangezigt (ſlechts eene kleine opening voor zijne oogen latende) met doeken zoude bewinden. „ Boven„ dien" — vervolgde hij — „ ben ik het die u in al„ deze onaangenaamheden gewikkeld heb, het is niet „ meer dan billijk, dat ik er de grootſte gevaren van „ draag en er u moet zoeken uit te helpen." Ik maakte nog eenige tegenwerpingen; doch ziende dat hij volſtrekt beſloten had zijn ontwerp ten uitvoer te brengen, ſtemde ik er eindelijk, hoewel met weerzin, in toe, alleenlijk deed ik hem beloven om, in geval hij de zaak te ondoenlijk, of met te veel gevaar verzeld, bevond, liever terug te keeren dan zich te ver te wagen, of een ongeluk toe te brengen.

Na eene goede teug arak genomen te hebben, ving hij aan zich op handen en voeten in dezen afgrijsſelijken chaos te dringen, terwijl ik uit al mijne magt de koperen ſchotels tegen elkanderen ſloeg, om eenig venijnig gewormte, dat er zich mogelijk in mogt bevinden, te verjagen. Vóór hij zich in deze diepte begaf, ſmeten wij verſcheidene zware ſteenen in het midden van den afgrond, doch de ſtruiken waren zoodanig in een geweven, dat ik verzekerd ben dat geen een den grond bereikte. Ik ſtelde hem voor het touw om zijn lijf te binden, ten einde ik (het andere einde vasthoudende) in ſtaat zoude zijn hem, indien het noodig ware, terug te trekken of hem te helpen, om er ſpoediger uit te kunnen kruipen, doch hij zeide mij dat dit meer kwaad dan goed zoude doen, dewijl hetzelve zich om de wortels der gewasſen konde ſtrengelen en hem verhinderen voorwaarts te komen.

Hij arbeidde een' geruimen tijd, alvorens hij tot de lengte van zijn ligchaam was doorgedrongen; doch hem, eindelijk uit het gezigt verliezende, zette ik mij op den rand der diepte neder en hield mijne oogen meer dan een kwartieruurs onbewegelijk en in de grootste ongerustheid op den overgestelden oever gevestigd, in de verwachting van hem te zullen zien ten voorschijn komen. — Op eens echter bemerkte ik in het midden der struiken eene ongewone beweging, verzeld met het doordringende schreeuwen en de nare gillen van mijnen armen makker, die ik te zelfden tijde werktuigelijk herhaalde. Ik twijfelde geen oogenblik of hij was in gevaar; doch hoe hem bijstand te bieden? In de wanhoop die mij vermeesterde, loste ik de pistolen, ik sloeg op den koperen schotel, ik liep ginds en herwaarts als een dol mensch, zelfs naderde ik de plaats waardoor mijn roekelooze makker ingekropen was, en luisterde met de grootste opmerkzaamheid; doch niets dan eene akelige stilte vernemende, barstte ik in luide jammerklagten uit, en riep hem met de teederste namen.

Eindelijk, bijna bezwijkende, en voelende dat ik mij kwalijk bevond, zette ik mij aan den rand des kanaals, in hetwelk mijn beklagenswaardige reisgenoot zijn leven had geëindigd, neder, en de smartelijkste overdenkingen rezen in mij op. Het is mij onmogelijk de verschillende aandoeningen, die zich toen van mijne gefolterde ziel meester maakten, te beschrijven; indien al de angsten en wederwaardigheden van mijn geheel leven opeengehoopt waren om één schrikkelijk uur te vormen, konde het niet dan flaauw vergeleken worden bij hetgeen ik op dat oogenblik leed.

„Genadige hemel!" — riep ik in de smartelijkste vervoering uit. — „Wat zal mijn lot zijn! hoe zal ik uit „deze wildernissen geraken, en mij geheel alleen tegen „de verscheurende monsters, en al de ijsselijkheden die

„ mij omringen, en mij elk oogenblik met een' wreeden „ dood dreigen, beveiligen!"

In foortgelijke zwaarmoedige gepeinzen verzonken, bevond ik mij als in een' ftaat van bewusteloosheid, die mij tot de prooi van een' tijger of ander dier, indien het zich had vertoond, zoude gemaakt hebben. — Doch ik was tot het ondergaan van nog wreeder tegenfpoeden beftemd.

Tot des namiddags twee ure had ik bijna niet opgehouden te beproeven, of ik mijnen ongelukkigen makker konde te hulp komen, of hem ten minfte doen weten (indien hij nog leefde) dat ik niet vertrokken was; zelfs had ik mij tot drie of vier fchreden in de opening, die hij gemaakt had, gewaagd; doch eindelijk ziende dat alles vruchteloos was, en zijnde afgemat door vermoeidheid, heesch van het fchreeuwen, en verbrand door de hitte der zon, zettede ik mij aan den voet des booms neder, den treurigen toeftand, waarin ik mij door mijne eigene fchuld bevond, beweenende: weldra echter ving ik aan met middelen in het werk te ftellen, om mij uit de wreede ongelegenheid, daar ik mij ingewikkeld zag, te redden. De liefde tot het leven heerscht altijd boven alle andere aandoeningen in den mensch; de ongelukken kunnen dezelve wel voor een oogenblik doen zwijgen, doch nooit volkomen uitdooven. — Deze aangeborene neiging, die alle wezens noopt, voor de bewaring van hun leven te zorgen, was het, die mij mijne gedachten ernftiglijk op middelen ter behouding van het mijne deed wenden.

„ Waarom" — vraagde ik mij zelven — „ zal ik nog „ langer wachten? het gevaar omringt mij van alle kan„ ten, laat ik dus mijne reis hervatten, mogelijk vinde „ ik een pad of middel om uit deze wildernisfen te ge„ raken; indien mijne pogingen vruchteloos zijn, welaan! „ ik waag niets; hier te fterven of elders is dezelfde zaak."

Ik had slechts een oogenblik noodig om mijn besluit, aangaande den weg, te nemen. — Naar *Chilaw*, te midden der wouden en wildernisfen, langs den weg dien wij gekomen waren, terug te keeren, was mij aan eenen bijna zekeren dood prijs te geven; ik herinnerde mij met schrik de gevaren, moeijelijkheden en hindernisfen, waarmede wij op dien weg te worstelen hadden. Zoude ik in staat zijn geweest dezelve, geheel alleen, en ter neergeslagen door verdriet en vermoeidheid, te overwinnen? zonder een vriend om mij te vertroosten, en in geval van nood te helpen of bij te staan. Het kanaal naar het noorden af te zakken was even zoo min raadzaam, daar deze weg mij regtstreeks op de kale bergen van *Cauragahing* zoude voeren; er bleef mij dus niets anders over, dan langs deszelfs boorden, naar het zuiden, voort te gaan.

„Mogelijk is de redding nader bij dan ik wel denk" — zeide ik in mij zelven — „waarom verlies ik den moed „of put mijne nog overige krachten in een nutteloos gezucht en geween uit? Ik moet in het eind toch wel „woningen of menschen aantreffen. Het eenigste wat ik „te vreezen heb, zijn de wilde dieren; doch ik ben „wel gewapend, en kan des nachts vuur maken, en mij „dus voor hunne aanvallen beveiligen; ten andere, heb „ik genoegzame levensmiddelen voor verscheidene dagen; vele reizigers hebben zich vaak in nog wanhopiger omstandigheden dan de mijne, en aan alles gebrek „lijdende, bevonden, en echter hebben zij zich weten „te redden."

Dus zocht ik mij zelven eenigzins op te beuren, en mijne gepijnigde ziel met de hoop van spoedige redding te vleijen en gerust te stellen, toen een denkbeeld, hetwelk mij op dat oogenblik te binnen schoot, weder eensslags al den moed, dien ik mij zelven insprak, ter neder sloeg. — „Hemel!" — riep ik uit — „indien dit

„ kanaal zich eens westwaarts keerde en mij in de vrees-
„ felijke wildernis van *Medandampe* voerde, mijn dood
„ ware onvermijdelijk!"

Intusfchen ftelde ik mij weder eenigzins wegens de onwaarfchijnlijkheid van deze gisfing gerust, en het overige gedeelte van den dag mij ten nutte willende maken, om deze noodlottige plaats te verlaten en een beter nachtverblijf op te zoeken, ftond ik op en maakte alles tot mijn vertrek gereed.

Ik had alle moeite der wereld om tot het fcheiden van mijnen armen reismakker over te gaan, het fcheen mij toe alsof ik een gedeelte van mij zelven ging verlaten; zoo waar is het, dat niets de menfchen meer aan elkanderen verbindt dan gezamenlijk tegenfpoeden en ongelukken te ondergaan; zij fluiten dan eene vriendfchap die des te fterker is naar mate dat de wederzijdfche verpligtingen, die een moeijelijken en gevaarvollen togt vereifchen, grooter zijn.

Deze man, die ik nog maar federt kort kende, en honderde reizen op eenen dag verwenschte, dat hij mij overreed had, hem te volgen, werd mij waard; zoowel, omdat ik zijne hulp en zijn gezelfchap in deze treurige wildernisfen nu moest misfen, als door het medelijden, hetwelk zijn droevig uiteinde mij inboezemde. — „ Vaar-
„ wel!" — riep ik uit, fmeltende in tranen — „ vaar-
„ wel! ongelukkige makker, offer der onvoorzigtigheid,
„ welhaast zullen mijne beenderen, zoo als de uwe, ge-
„ durende eenigen tijd in de ingewanden eens monfters
„ rondgedragen worden; helaas! gij zijt nog gelukkiger
„ dan ik, uwe fmarten zijn geëindigd, daar ik moge-
„ lijk flechts eenige oogenblikken te langer leef, om des
„ te feller al de ijsfelijkheden van een' eenzamen dood te
„ gevoelen." — Eindelijk voor de laatfte reis nog een' blik, vol droefheid, op de noodlottige plaats werpende, waar ik mijnen ongelukkigen rampgenoot verloren had,

verwijderde ik mij van daar, met eene beklemdheid van hart, die mij scheen te zullen smoren.

Dus ging ik met langzame schreden voort, volgende den oever van het kanaal, overstelpt van droefheid, vermoeidheid en vrees, en gebukt onder den last van verscheidene dingen, die tot mijn levensonderhoud en mijne verdediging volstrekt noodzakelijk waren; — ik was beladen met mijn geweer, een paar pistolen, den kopéren pot en schotel om mijne rijst in te koken en van te eten, eenige ammunitie, omtrent tien ponden rijst en de nog halfgevulde arak-kalebas, waarvan ik den inhoud met het water, dat ik in een' kuil vond, vermengde; daar en boven had ik de sabel van mijn' reismakker genomen, om mij, in stede van eene bijl, tot het afhakken van droog hout te dienen, ten einde de mijne daardoor niet te breken of te beschadigen.

Na omtrent een half uur gaans bleef ik eensslags staan; de schreeuwen van een' jakhals, dien ik niet ver van mij gewaar werd, deden mij den aanval eens tijgers vreezen, die, volgens het algemeen gevoelen der Indianen, bijna altijd door deze soort van wilden hond verzeld of gevolgd is, het zij om hem van de nabijheid eener prooi te verwittigen, of om zich met den kop en de ingewanden, dien de tijger nooit vreet, te voeden. Ik maakte mij dus gereed hem te verwachten, doch ziende niets verschijnen vervolgde ik mijnen weg, al zuchtende over de gevaren aan welke ik elk oogenblik zoude blootgesteld zijn.

Een gedruisch dat ik in het woud, aan de andere zijde des kanaals, vernam, mij uit de treurige gepeinzen waarin ik gedompeld was gewekt hebbende, doorliep ik met een treurig en moedeloos oog de voorwerpen die mij omringden. Deze wildernissen mij toen dubbel afgrijsselijk toeschijnende, gevoelde ik op dat tijdstip hoe troostelijk het is eenen rampgenoot te hebben, die onze wederwaardigheden en gevaren met ons deelt. Men moe-

digt elkanderen wederzijds aan, en de een rekent altijd op den bijſtand van den anderen. — Nu geheel alleen beefde ik op de minſte beweging die ik in de ſtruiken of het kreupelbosch vernam, ik was in eenen gedurigen angst en ongerustheid; in elken ſtruik geloofde ik een wild dier verborgen en ieder oogenblik het laatſte van mijn leven te zijn.

Deze noodlottige gracht of uitgedroogde vloed, dien ik tot nu toe gevolgd had, was en bleef altijd dezelfde, te weten even breed en tot aan de boorden met eene volſtrekt ondoordringelijke masſa van kreupelbosch, doornen, en ſtruiken vervuld. Haar loop, die zich min of meer naar het oosten wendde, verdreef echter voor dit oogenblik de vrees die ik had, dat zij mij in de verſchrikkelijke wildernis van *Medandampe* zoude voeren.

Daar de zon weldra haren loop ging eindigen, beſloot ik, bij gebrek van eene betere verblijfplaats, den nacht bij een' grooten verdroogden boom, dien ik op mijnen weg aantrof, door te brengen. Mijne eerſte zorg was, denzelven te beklimmen en er eene genoegzame hoeveelheid dood hout af te kappen, hetwelk mij lang genoeg bezig hield, en de nacht ving reeds aan, deze treurige eenzaamheid met zijnen digten ſluijer te bedekken toen ik gereed was en afklom. Ik ſtak oogenblikkelijk mijne vuren aan, om mijn eten te bereiden; den geheelen dag zonder het minſte voedſel doorgebragt hebbende, plaagde de honger mij geweldig: daar ik te zeer vermoeid was om nog ter jagt te gaan, en eenig wild neder te leggen, moest ik mij bij mijne rijst ſlechts met mologanier of peperwater vergenoegen.

De dag voor eenen ſtikdonkeren nacht plaats gemaakt hebbende, overdacht ik met een verdubbeld afgrijzen, het akelige van mijnen toeſtand. Hoe vele ſchrikbarende denkbeelden vertoonden zich niet aan mijnen geest! — De vrees van in het midden dezer wildernisſen om te ko-

men; was de eenigste niet die mijne ziel benaauwde; ik had nog te duchten van in de handen der soldaten des Keizers van *Candé* te vallen. Alleen, en gewapend zoo als ik was, zoude men mij ontwijfelbaar voor hem voeren, en niettegenstaande mijne gelijkenis naar een' Mesties, konde hij mij aan verscheidene ondubbelzinnige teekenen ligt voor een' Europeaan erkennen; de kleur mijner haren en oogen was alleen genoegzaam geweest om mij te verraden; ten andere: wat zoude ik hem kunnen zeggen om zijnen argwaan weg te nemen? konde ik hem doen gelooven dat ik, om slechts aan eene ijdele nieuwsgierigheid te voldoen, gewaagd had geheel alleen zijne wouden te doorkruisen en dat midden door eene wildernis waar nog nooit één menschelijke voetstap was ingedrukt geweest? zoude dit voorwendsel alleen mijnen ondergang niet bewerkt hebben? Het is om de nieuwsgierigen te verwijderen, en een' onverhoedschen overval te vermijden, dat al de naauwe toegangen tot dit Rijk (overal anders door een bolwerk van wouden, wildernissen en onoverstijgbare bergen omsloten) met zoo veel zorg en naauwkeurigheid bewaakt worden, dat zelfs de best bekende inwoners dezelve niet kunnen doorgaan, zonder te zelfden tijde eene soort van paspoort te vertoonen en zich aan het allerstrengste onderzoek te onderwerpen. Het is waar, ik had kunnen zeggen, dat ik in deze wouden was verdwaald geraakt; doch indien men zelfs deze uitvlugt had geloofd, zoude ik gewis geen ander lot, dan dat van alle Europeanen, te wachten hebben, die, het zij door desertie als anderzins, in de handen van dezen Vorst vallen, en die hij, na hun een bestaan bezorgd te hebben, in afgelegene plaatsen verbant, of ter oppassing van zijn' persoon bij zich houdt, waar zij verpligt zijn hun geheele leven door te brengen, zonder hoop van ooit uit hunne uitgestrekte gevangenis te geraken, of hun geboorteland weder te zien.

Onder foortgelijke moedbenemende gedachten, verteerde ik mijn treurig maal. Ik had hetzelve nog niet geheel geëindigd, toen het brullen der wilde dieren, die zich tot nu toe niet dan in de verte hadden laten hooren, rondom mij vermenigvuldigde, en mij noodzaakten mijn behoud in den boom te zoeken. Mij dwars op een' dikken tak, dien ik tot mijn nachtverblijf uitgekozen had, nedergezet hebbende, gebruikte ik de voorzorg van mij wel sterk met doeken aan dengenen, waar ik met mijnen rug tegen leunde, vast te binden, en mijn geweer insgelijks voor mij aan een' tak hangende, gaf ik mij aan de Goddelijke bescherming over.



XV. HOOFDSTUK.

Verschrikkelijke nacht. — De gehorende spin. — Het onweder. — IJsselijke ontwaking. — Voortzetting der reize. — Herlevende hoop. — Wanhopige toestand.

Dat men zich verbeelde wat ik moest gevoelen, mij geheel alleen in het midden dezer schrikkelijke duisternis bevindende, overgelaten aan al de afgrijsselijke hersenbeelden die zich elk oogenblik voor mijnen verbijsterden geest vertoonden; de doodsche en akelige stilte die rondom mij heerschte, slechts nu en dan door de schreeuwen en het gebrul der wilde dieren afgebroken, vervulde mijne ziel met een onuitdrukkelijken angst.

Het was in zulk eene aanhoudende ongerustheid, dat ik een gedeelte van den nacht doorbragt, en niettegenstaande ik ten hoogste door vermoeidheid was afgemat, en mijne verzwaarde oogleden zich elk oogenblik, in spijt van mij zelven, sloten, deed echter het nabijzijnd brullen der wilde dieren, zelfs het minste gerucht, mij telkens weder met schrik ontwaken, en eensslags oprij-

zen; alsdan met verwilderde oogen rondom mij ziende, duurde het vaak eenige minuten, voor en aleer ik mij mijnen treurigen toestand herinnerde, of mij, te binnen konde brengen waar ik mij bevond.

Uit eene van deze onrustige sluimeringen, in welke een nare droom mij de verschrikkelijke gebeurtenis van den verloopenen dag weder op het klaarste voor den geest stelde, ontwaakte ik. — Hemel! welk een afgrijsselijk voorwerp vertoonde zich aan mijne oogen! — Bij het flaauwe licht van mijn bijna verdoofd vuur, meende ik mijnen verongelukten reisgenoot, eenigen treden van den boom, te bemerken, hij scheen zijne doffe oogen op mij gevestigd te hebben, en mij een teeken met de hand te maken, van hem te volgen. Op dit verschrikkelijk gezigt verhief zich het vleesch op mijne beenderen, en de haren rezen op mijn hoofd; ter naauwer nood konde ik adem halen, en zonder de voorzorg die ik gelukkiglijk gebruikt had, om mij aan den tak vast te binden, ware ik ontwijfelbaar naar beneden gevallen.

Dat men zich, indien het mogelijk zij, mijn vreesselijken angst voorstelle; ik beefde gelijk een blad dat door den wind wordt bewogen, en het koude zweet vloeide langs al mijne leden met groote druppels af. Met half geopenden mond en verwilderde oogen, zag ik eene poos dit spooksel aan, hetwelk, na mij nog eens een teeken, om hem te volgen, gemaakt te hebben, verdween, latende in mijne ziel een indruksel van schrik na, dat ik te vergeefs trachtte uit te wisschen.

Na van den angst, die mij beheerschte, eenigermate bekomen te zijn, door bedenkingen over de ongegrondheid mijner vrees, en het bestaan van zoodanig een verschijnsel, een gevolg van mijn' droom en verhitte verbeelding, liet mij mijn vuur, dat bij gebrek van voedsel uitging, in eene diepe duisternis, te midden van welke mijne oogen niet anders dan het blaauwe schijnsel der

dwaallichtjes konden bemerken, die hier en daar over het kanaal huppelden Met het levendigfte ongeduld zuchtte ik naar den dag; het gevaar wel kennende, waaraan ik mij blootftelde indien ik infliep, ftelde ik al mijne krachten te werk om den flaap van mijne oogleden te verwijderen; doch in fpijt van al mijne pogingen, en niettegenftaande mijne ongerustheid, maakte hij zich weldra van mijne zinnen meester.

Het was elf ure toen ik ontwaakte; de zon fchoot hare ftralen loodregt op mij neder, een brandende dorst verteerde mij, en ik gevoelde eene hevige pijn langs den rug en de dijen, veroorzaakt door de onnatuurlijke en ongemakkelijke houding, in welke ik zoo vele uren had doorgebragt, en die al mijne leden verftijfd en gevoelloos had gemaakt. Afgeklommen zijnde, zag ik met niet weinig verwondering, dat het overblijffel van mijn avondmaal, hetwelk ik wegens de wilde dieren genoodzaakt was geweest met overhaasting te verlaten, verdwenen was; zonder twijfel dat een *Adivé* (*), *Mongoe* (†) of misfchien eene flang, zich daarvan had meester gemaakt; gelukkig dat ik de voorzigtigheid had gebruikt om mijn' zak met rijst aan een' boomtak te hangen.

Na den dorst die mij kwelde gelescht te hebben, laadde ik weder op, en begaf mij op weg; eene hevige pijn in al mijne leden en een brandende hemel, voor welken ik geene de minfte fchuilplaats vond, verzwaarde mij den marsch boven alle verbeelding. Met veel moeite fleepte ik mij op mijnen eenzamen weg voort, mijne ziel werd door de wreede onzekerheid van de toekomst en van het einde mijner ongelukken gefolterd, terwijl op iederen ftap het doorgloeide ftof in mijne oogen brandde en mijne verdroogde lippen bedekte.

Aan een' poel gekomen zijnde, zettede ik mij neder

(*) Jakhals. (†) Eene soort van wezel.

om eenigzins uit te rusten en mijne kalebas met een modderig water te vullen. Het was twee uren des namiddags, ik besloot mijnen weg tot vier uren voort te zetten, en mij van het middagmaal te onthouden, hopende voor dien tijd aan den voet der bergen te komen, die ik nu op niet meer dan eene mijl afstands rekende te zijn, en welkers kale kruinen, die tot aan de wolken schenen te raken, zich boven den top van het dikke woud, hetwelk den overgestelden oever des kanaals bezoomde, verhieven.

Ik wilde opstaan, om mijnen weg te vervolgen, toen ik bijna aan mijne voeten het afschuwelijk insekt bemerkte, waarvan ik wel had hooren spreken, het was, in één woord, de afgrijsselijke gehorende spin. Hoewel ik al mijn leven een' onoverwinnelijken afkeer voor deze soort van insekten heb gevoed, had ik evenwel de nieuwsgierigheid haar van nabij te bezigtigen. — Haar bruinachtig en ruig ligchaam had meer dan zes duimen omtrek, en hare pooten, ter dikte van eene penneschacht, hielden een hagedisje omkneld, dat zij met gulzige woede het vleesch van de teedere leden scheurde: duidelijk konde ik de vurige oogen in haren kop zien rollen, en een klein takje nemende, waarvan ik haar het eind onder den neus hield, schoot zij er gelijk een blikfem op toe; de vrees en afkeer voor dit afschuwelijk gedrogt deed mij het takje loslaten, en met zoo veel snelheid vlugten alsof mij eene slang vervolgde.

De grond die zich tusschen het kanaal en de wouden bevond, en die hetzelve gedurig op den afstand van vijf tot zes schreden aan beide de zijden bezoomde, was dor, en steenachtig, hier en daar verhieven zich de toppen van scherpe rotsen uit een fijn en aschachtig zand, en men werd van rondom niet dan eenige verstrooide en eenzaam groeijende struiken gewaar.

Bedekt met zweet en stof, hetwelk, door mij de keel

en neusgaten te vullen, een' aanhoudenden dorst en ondragelijke hoofdpijn veroorzaakte, zettede ik mijn' moeijelijken en treurigen weg voort. De geheele dag was versmorend en meer dan gewoon heet geweest, hetgeen mij voor een nabijzijnd onweêr deed duchten. Ook had ik mij niet bedrogen, en onfeilbare teekenen deden mij er welhaast niet meer aan twijfelen. — Zwarte en koperkleurige wolken, aan opeengehoopte en onmetelijke regenbergen gelijk, kwamen met eene schrikverwekkende langzaamheid nader, en vingen aan, een' dikken en duisteren sluijer over het schitterend azuur des hemels te trekken; met moeite schenen zij de bliksems en den regen, waarmede zij bezwangerd waren, terug te houden, reeds begonnen zij zich over het woud, dat ik aan mijne regterzijde had, uit te strekken, en de zon te naderen, die welhaast door haar dik floers overtogen stond te worden.

Verblijsterd op dat gezigt, zettede ik mijne voeten met al de snelheid voort, daar de vrees mij toe bekwaam maakte, ten einde een' grooten digtbelommerden boom te bereiken, dien ik in de verte gewaar werd. Er aan te komen en op te klimmen was voor mij, hoewel half dood van vermoeidheid en zwakheid, slechts het werk van een oogenblik; ik haastte mij, met er al de doode takken af te kappen, die ik gewaar werd, en spoedig stak ik een vuur aan, hopende nog voor dat het onweêr uitbarstte, tijds genoeg tot het bereiden van mijn avondmaal te zullen hebben; waarna ik al het drooge hout, dat ik van rondom vinden kon, bijeen verzamelde. Zoodra ik, ten minste voor den eersten nood, genoeg dacht te hebben, klom ik weder in den boom, en met eenige takken in elkanderen te vlechten, maakte ik mij eene, min of meer gemakkelijker, verblijfplaats dan die van den vorigen nacht gereed.

Het was omtrent zes ure toen ik met al deze beschik-

kingen geëindigd had: ik was zoodanig door vermoeidheid afgemat, dat ik, zoodra ik van den boom afgeklommen was, gevoelloos aan den voet van denzelven nederzeeg, en gedurende eenige minuten in eene foort van bezwijming of onmagt, met eene fterke hartklopping vergezeld, liggen bleef. Weder bij mij zelven gekomen zijnde, hield ik mij onledig met een veldhoen, dat ik gefchoten had, te plukken, ten einde er eene foep van te maken; waarna (zijnde de rijst reeds gekookt) ik mijn maal met een weinig meer gerustheid verteerde; de vrees van door het onweêr overvallen te worden, voor ik gegeten en mij eene plaats tot een nachtverblijf bereid had, veranderde in de hoop van met den fchrik vrij te komen; daar de zwarte wolken, die mij zoo veel ongerustheid hadden gebaard, onbewegelijk aan den horizon vastgehecht fchenen te blijven, en, niettegenftaande de onophoudelijke blikfemftralen, die derzelver koperkleurige randen verlichteden, hoorde ik den donder niet dan zeer flaauw en bij langen tusfchenpoozen rollen. Het is waar, dat de wolken zich op eene fchrikbarende wijze op een hoopten, en al nederdalende, met haren uitgeftrekten voet op de toppen der boomen fchenen te willen rusten; doch ik vleide mij dat zij zich zouden verdeelen of eenen anderen weg nemen.

Zonder den dooden ftam van een' omgevallenen boom, die zich bij geval geene tien fchreden van mijne fchuilplaats bevond, en daar ik den brand in ftak, zoude ik zeer in verlegenheid geweest zijn, daar het vuur, dat ik in den beginne had aangelegd, bij gebrek aan droog hout, niet groot genoeg was om lang te kunnen duren.

Eindelijk, na mijne levensmiddelen aan een' tak van den boom opgehangen te hebben, klom ik denzelven in, plaatfte mij in mijn priëel, en beval mij in de befcherming der Goddelijke voorzienigheid. De flaap zich van mijne vermoeide oogleden, niettegenftaande de droevige denk-

beelden, die onophoudelijk mijnen geest vervulden, welhaast meester makende, zoude ik de mij zoo noodige rust gesmaakt hebben, indien dezelve niet door eene reeks van akelige droomen gestoord ware geworden. Onder anderen verbeeldde ik mij op eene puntige en eenzame rots, en in het midden eener, door eenen woedenden orkaan bewogene, zee te zijn gezeten; de rots zuchtte onder het geweld der schuimende baren die brullend tegen hare wanden braken, en door eenen loeijenden wind met kracht voortgestuwd werden: met schrik ontwaakte ik. Hemel! welk een vreesselijk tooneel trof mijn gezigt! — De hemel scheen geheel in vuur, en wisselde slag met een' verschrikkelijken dag in de dikste duisternis af — mijne oogen werden verblind door de schitterende blikfems, die van alle kanten door het uitspansel dwaalden, en oogenblikkelijk door verdoovende donderslagen gevolgd werden, die met een schrikverwekkend gedruisch van den eenen gezigteinder tot den anderen weêrgalmden. — Eindelijk, een slag die al de vorige overtrof, die alles overtrof wat ik van dien aard in mijn geheele leven gehoord had, en die het mij onmogelijk is te beschrijven, of te doen begrijpen, barstte juist boven mijn hoofd los, en deed het geheele uitspansel door een onbeschrijfelijk gekraak weêrgalmen; de aarde dreunde er van, en een sterke zwavelstank benam mij voor een oogenblik de ademhaling. Deze vreesselijke slag scheen het teeken tot den strijd te zijn, die zich tusschen de elementen ging aanheffen; een geweldige storm verhief zich nu, en ik had alle moeite om mij aan de takken van den boom vast te houden; door het schudden van welken ik elk oogenblik vreesde ter aarde geworpen te worden, en om te zelfden tijde mijn' neus en mond voor eene verbazende menigte zand en stof te beveiligen, dat mij, al draaijende, gelijk eene dikke wolk, omhulde — mijn vuur verdween in een oogenblik; de wind verstrooide

het verre van mij, en er bleef geen vonkje van over; dat, hetwelk de verrotte ſtam verteerde, werd insgelijks weldra door ſtroomen van water uitgedoofd, die gelijk een zondvloed van den hemel vielen.

Er is mij niets dan een flaauw en verward denkbeeld overgebleven van hetgeen, gedurende drie uren, dat deze ſtuiptrekking der natuur duurde, gebeurde; met geſlotene oogen, en het hoofd op mijne kniën geleund, bleef ik in eene ſoort van wezenloosheid, aan den dood gelijk, zitten; ſomtijds, door een' afgrijsſelijken donderſlag uit mijne verdoofdheid gewekt, waagde ik het mijn hoofd even op te ligten; doch welhaast verborg ik hetzelve weder, daar de ſchitterende bliksems, die zich bij menigte in den dampkring kruisten en ſlingerden, mij niets anders dan de akeligheid der plaats, waar ik mij bevond, deden bemerken. Eindelijk verminderde de wind en regen min of meer; doch het onweêr woedde nog met dezelfde heftigheid, het ſcheen zelfs te vermeerderen, en een dof en afgebroken geraas en gebulder verzelde geſtadig de verſchrikkelijke ſlagen des donders, die honderdvoudig in de naburige bergen terug kaatſten.

Ik bevond mij zonder tegenſpreken in eenen zeer hagchelijken toeſtand; de aantrekking van mijn geweer en van mijne piſtolen, die ik evenwel niet durfde verlaten, en mijne gevaarlijke ſchuilplaats, deden mij elk oogenblik vreezen een' plotſelijken dood te ſterven, of, hetgeen nog erger was, verlamd of verminkt te worden, en mijn ellendig aanzijn door den honger of door de tanden der verſcheurende dieren te zullen eindigen. — IJdele vrees, ik was veroordeeld om te ondervinden, dat er nog wreeder rampen zijn, dan al diegenen aan welke men in de afgrijsſelijke woestijnen van *Ceilon* of *Zenar* kan blootgeſteld zijn. Hoe dikwerf heb ik ſedert niet gewenscht, dit zoo zeer gevreesde tijdſtip te genaken, bij welkers verſchijning ik zoude geglimlacht hebben, als het ver-

doolde kind, dat zijne moeder ziet, die het zoekt en de armen naar hetzelve uitftrekt.

De lezer vergeve mij deze kleine uitweiding, ik was mijzelven niet meester. Ach! indien hij wist aan hoe vele ongelukken en tegenspoeden ik zoo vaak ben blootgesteld geweest! hoe vele gevaren reeds mijn hoofd gedreigd hebben; indien hem het grievende verdriet, dat aan mijn hart geknaagd en mijne ziel verscheurd heeft, bekend was, en indien hij wist dat mijn geheele leven, van mijne geboorte af aan, niet dan eene aaneenschakeling van de ongemeenste en wonderlijkste gebeurtenissen en ongelukken is geweest, dan zoude hij, in eenen zekeren zin, deze onnatuurlijke wenschen regtvaardigen en verschoonen.

Het onweêr bedaarde eindelijk langzamerhand. — Tot op de beenderen doorregend, van koude bevende, en door vermoeidheid en slaap afgemat, wachtte ik met ongeduld naar den dag, te meer daar ik aan den voet des booms eenig gerucht meende te vernemen. Te vergeefs trachtte ik de duisternis en den regen, die nog bij tusschenpoozen viel, met mijne angstige blikken door te dringen, ten einde het dier te kennen dat mij ontrustte. Ik had mij reeds met het denkbeeld gevleid, dat zich hier ter plaatse weinig verscheurende dieren zouden bevinden, daar ik, sedert het tijdstip dat ik alleen in deze wildernissen omdoolde, buiten twee beeren aan de overzijde des kanaals, niet dan eenige troepen wilde zwijnen was gewaar geworden, die mij meer vrees verwekt, dan kwaad hadden gedaan. Dit gerucht, dat lang genoeg duurde, ontrustte mij niet weinig, doch hield eindelijk met den dag, die zich begon te vertoonen, op.

Van den boom afgeklommen zijnde, bemerkte ik met verdriet dat mijne rijst door den regen geheel bevochtigd was, en ik vreesde zeer, dat zij bederven zoude indien het weder bij voortduring betrokken en regenachtig bleef.

Na mijne wapens schoon en gereed gemaakt te hebben, begaf ik mij weder op weg, als zijnde het beste middel om mij te verwarmen en aan het einde mijner ongelukken te komen.

Ik was nog niet lang voortgegaan, toen ik in de verte meende te bemerken, dat het woud, hetwelk gedurig het kanaal ter regterzijde op een' zekeren afstand omzoomde, en aan welkers kant ik mijne reis voortzette, op eens deszelfs lijnregte loop eindigde, en een' plotselijken keer naar het oosten nam, die mij den weg scheen te zullen afsluiten. Nu geloofde ik mij zonder de minste hoop van redding verloren te zijn. — „Groote God!" riep ik met het naarste gevoel van droefheid uit, „wat „zal mijn droevig lot zijn? indien dit verwenschte ka„naal mij, zoo als waarschijnlijk is, dwars door dit on„doordringelijk woud voert, dat van verscheurende mon„sters en wilde dieren wemelt, tegen wier aanvallen ik „welhaast niets anders dan, door eene opeenhooping van „rampen, uitgeputte krachten zal tegen te stellen hebben. „En indien ik ook zelfs voor het oogenblik hunne „moorddadige tanden en klaauwen ontkome, zal ik ech„ter, in deze uitgestrekte wildernis dwalende, weldra „onder de vermoeijenissen en ellende bezwijken en hun„ne prooi daardoor des te gemakkelijker maken." — Ik zoude echter niet lang in deze ongerustheid gebleven zijn, indien een ligte nevel, die op de toppen der boomen en struiken rustte, mij niet belet had te zien, dat het kanaal met het woud gelijkelijk van loop veranderde; in de treurigste overdenkingen gedompeld, zag ik het niet, dan toen ik nog omtrent eene halve mijl van den plotselijken omdraai, die mij zoo veel angst had verwekt, verwijderd was. Eene menigte rotsen, achter welke zich de kale kruinen van eene rij bergen verhieven, schenen zich bij deze plaats te bevinden. De levendigste vreugd maakte toen plaats voor de zuchten en wanhoop, die

reeds sedert zoo lang de eenigste aandoeningen mijner ziel waren geweest. — „ God zij geloofd!" riep ik in eene vervoering van blijdschap uit, „ zie daar mij mogelijk „ aan het einde mijner rampen; ik zie ze eindelijk van „ nabij, deze zoo lang gewenschte bergen, en geen „ eenige hinderpaal doet zich meer op die mij kan tegen- „ houden dezelve te bereiken." — Met al den spoed die mijne zwakke krachten wilden toelaten, begaf ik mij op weg, doch de stralen der zon, die aanvingen zich te doen gevoelen, herinnerden mij aan mijne natte rijst en kleederen. — „ Het zal beter zijn" — dus sprak ik tot „ mijzelven — om dit alles te droogen, en voornamelijk „ een goed middagmaal te nemen; deze doode boom dien „ ik hier digt bij gewaar word, levert mij middelen om „ mijne rijst te koken; het is mogelijk dat ik van dezen „ avond geen droog hout kan vinden, of dat een onweêr „ mij op nieuws overvalt, en mij verhindert mij door een „ goed maal te versterken." — Ten andere schenen de bergen, die zich voor mij vertoonden, en die ik genoodzaakt zoude zijn te bestijgen, van boomen en groenten ontbloot te zijn.

Ik stak dus vuur aan en welhaast begon mijne rijst in de chumbo of het koperen bekken te koken, ik had mij kunnen vergenoegen dezelve met wat Mologonier of peperwater te eten, doch overwegende dat ik, om mijne krachten te herstellen, een vaster voedsel noodig had, laadde ik mijn geweer, na er den kogel afgenomen te hebben, met schroot; mijne kleederen toen in de zon te droogen leggende, begaf ik mij, geheel naakt, in de struiken, ten einde mij een wildbraad te bezorgen; doch er deed zich niets op, en zonder eene bende perrokieten, die boven mijn hoofd voorbij trokken, en waarvan ik er vier ter neder schoot, zoude ik evenwel genoodzaakt geweest zijn, mij met mijne rijst met peperwater te behelpen.

Het was omstreeks van elf ure toen ik mij wederom op weg begaf; de hoop van welhaast menschen en bewoonde plaatsen te zullen aantreffen deed mij de moeijelijkheid van op een' steenachtigen, ruwen en met puntige rotsspitsen bezaaiden weg voort te gaan, met geduld verdragen, zijnde bovendien nog aan de brandende stralen der zon blootgesteld, die mij vlak in het aangezigt schenen en tegen welke ik geene de minste schuilplaats aantrof. —

De hoop die mijnen moed aangewakkerd had was echter van geen langen duur; naar mate dat ik de rotsen naderde, die zich voor mij vertoonden, voelde ik dezelve allengs verdwijnen. — Eene doodelijke ongerustheid maakte zich van mijne zinnen meester, die ook welhaast in het hevigste gevoel van wanhoop verkeerde, mij aan den voet eener steile rots, die zoo vlak gelijk een muur en omtrent 50 voeten hoog was, bevindende en die mij even als een onoverstijgbaar bolwerk den weg afsneed. Onbewegelijk en met angstige blikken doorliep ik gedurende eenige oogenblikken dit ontzaggelijk gevaarte — doch geen uitweg, geen doorgang, noch opening deed zich op. Op dat afgrijsselijk gezigt begaven mij mijne krachten, gevoelloos en als door een' straal des bliksems getroffen zonk ik ter aarde, eene doodelijke koude verspreidde zich over mijn ligchaam en mijne, door zulk eene opeenstapeling van rampen geschokte, ziel was in dien staat van sombere verdooving en gevoelloosheid die zeer weinig van den dood verschilt. — Gedurende meer dan een kwartier-uurs bleef ik in dezen treurigen toestand. Eindelijk weder herkomende drukte ik de wanhoop, die mijne ziel vervulde, door luide en smartelijke klagten uit; met alle teekenen van woede en razernij wierp ik mij ter aarde, gaf mij zelven hevige vuistslagen in het gezigt en op de borst, en verwenschte met schrikkelijke vloeken den armen Portugees die voor zijne onbezonnenheid reeds genoeg gestraft was geworden.

Langzamerhand echter bedaarden deze heftige aandoeningen en verkeerden in zuchten en geklag. — „ Genadige God!" — riep ik op den toon der hevigste wanhoop uit — „ ben ik dan veroordeeld om in deze woeste
„ oorden te vergaan, na zoo vele vermoeijenissen en
„ ellende? op het oogenblik dat ik mij reeds zoo nabij
„ het einde van mijn lijden dacht te zijn, vind ik er mij
„ meer dan ooit van verwijderd en geheel van alle ge-
„ meenschap met menschen afgesneden!" — Dus bragt ik eenigen tijd in onnut geklag door, tot dat ik, eindelijk overwegende dat ik niets deed dan het overige mijner krachten uitputten, en mij dus onbekwaam te maken om deze rotsen en bergen, indien het mogelijk ware, te overstijgen, hetzelve staakte en min of meer bedaarde.

Ik rigtte mij dan op, ten einde met meer naauwkeurigheid de plaats waar ik mij bevond te onderzoeken; weldra echter was ik volkomen overtuigd, dat mijn toestand waarlijk wanhopig was; het uitzigt rondom mij was woest, verwilderd en bepaald; ter linkerzijde had ik het kanaal, welkers boorden, door de verhooging van den grond, van eene buitengewone hoogte en steilte waren geworden, en in de diepte van hetwelk zich altijd eene nog zoo doorééngewevene en digte massa van struiken en gewassen vertoonde, dat het alles maar één ligchaam scheen te zijn, over hetwelk men zoude gedacht hebben te kunnen wandelen, vóór mij eenen overhellenden uithoek van eene rij rotsen, die van den eenen kant over den noodlottigen afgrond hingen, en aan de andere zijde zich diep in het woud, dat ik aan mijne regterhand had, uitstrekte, en die dus de kleine ruimte gronds, welke zich tusschen beiden bevond, geheel afsneed, vertoonende overal eene geheel effene zijde en zoo steil gelijk een muur. De eenigste plaats, die aan een aap of ander springend dier nog mogelijk zoude geweest zijn te beklimmen, was boven het kanaal, waar de rots meer dan

zeven voeten vooruit sprong en tot op de struiken nederdaalde. Hier was zij min of meer met reten en gaten voorzien en niet zoo steil; doch het denkbeeld alleen van mij over deze bedding van onkruid en struiken te zien hangen, in welke de minste valsche stap mij zoude hebben doen instorten, en die mij gelijk eene golf zoude ingezwolgen hebben, was reeds in staat mij van vrees te doen beven; ten andere zoude ik genoodzaakt geweest zijn, mijn geweer en levensmiddelen achter te laten, indien ik deze onderneming had willen beproeven en zelfs daarin geslaagd ware.



XVI. HOOFDSTUK.

De Pambou-rajah. — Gewaagde sprong. — Wonderbare redding. — Moedbenemende vooruitzigten. — De afgrijsselijke stem.

Er bleef mij dan geen ander besluit te nemen over, dan dat van de zijde der rots in het bosch te volgen, ten einde dezelve, indien het mogelijk ware, om te gaan, of eene plaats te vinden die minder steil was, en waar ik haren top zoude kunnen beklimmen; doch het zoude mij even mogelijk geweest zijn de rots zelve door te dringen, als mij eenen weg dwars door eene digte massa van ranken, wortels, lianen en wilde struiken en planten te banen, die zich rondom de rots door elkander slingerden en aan dezelve, even als de teenen om eene mand, gehecht waren, waardoor mij de nadering, op meer dan tien treden na, verhinderd werd. — „ Is het „ mogelijk!" riep ik met de grootste droefheid uit, „ dat zoo vele rampen zich zoodanig op éénen togt kun„ nen vereenigen, en dat zoo vele onoverkomelijke hin„ dernissen zich van alle zijden kunnen vertoonen!"

Weenende van woede en spijt volgde ik den zoom van het woud, om te zien of ik geen middel om er in te dringen konde vinden, daar ik hoopte dat, met de rots langs te gaan, ik in het einde toch wel eene plaats moest aantreffen waar ik haar zoude kunnen beklimmen. Omstreeks vijftig schreden op eene zoodanige wijze terug gegaan zijnde, had ik het genoegen eene naauwe opening te bemerken, door welke ik mij dan ook met veel moeite in het bosch drong. Naauwelijks was ik er ingetreden, toen ik een schrikverwekkend geblaas en eene ongemeene beweging in een' dikken boom vernam, dien ik eenige treden van mij af bemerkte. Met al de snelheid, daar de vrees mij toe bekwaam maakte, vlugtte ik naar de rots, waar ik ademloos aankwam, ik doorliep ze in haast nogmaals met mijne oogen, doch de onmogelijkheid om hare oppervlakte te bereiken ziende, deed de wanhoop mij plotselijk het besluit nemen van weder op mijne voetstappen en langs het kanaal terug te keeren, tot aan de plaats waar ik mijn' reisgezel verloren had, om van daar nog eens, doch nu zonder gezelschap, de afgrijsselijke wildernis door te trekken in welke wij, van *Chilaw* komende, zoo vele gevaren en moeijelijkheden hadden geleden. Dit wanhopig voornemen scheen mij echter op dit oogenblik het beste toe dat ik konde nemen, en het eenigste middel dat mij in mijnen treurigen staat overbleef.

Zonder mij dus lang te bedenken, of de gevaren, de vermoeijenissen en hagchelijken toestand te overwegen waaraan ik mij ging blootstellen, maakte ik mij reeds gereed mijn geweer en pakkaadje, dat ik ter aarde geworpen had, weder op te nemen, toen eensklaps hetzelfde geblaas, dat mij met zoo veel overhaasting uit het woud had doen vlugten, op nieuw mijne ooren trof — ik zie om — eene monstereuse slang van gedrogtelijke grootte, schuifelt langzaam uit het woud, door dezelfde opening die ik een oogenblik te voren, door er in te dringen,



J. Haafner ad viv. *R. Vinkeles fecit.*

had gemaakt, en fnijdt mij daardoor volftrekt allen terugtogt af. Op dit gezigt fcheen de aarde zich onder mijne voeten te openen; ik geef een' naren gil: door verbaasdheid en fchrik verbijsterd, wist ik niet wat te doen; de moed en hoop begaven mij oogenblikkelijk, en mijne verwarde en duizelige gedachten dwaalden rond, zonder zich zoo fpoedig op een voorwerp te kunnen vestigen. — Ik ftond als door den donder getroffen, en wist niet welk befluit in zulk een hagchelijk tijdftip en in een zoo dringend gevaar te nemen — waar vlugten? — waar mij verbergen? Ik zag het verfchrikkelijke monfter gereed mij in te zwelgen; ik zag zijne vonkelende oogen en door toorn gezwollen hals.

Het fneed mij volmaakt de vlugt af, en liet mij geen middel over dan mij in het kanaal te werpen, dat zich aan mijne linkerzijde bevond; vóór mij had ik den lijnregten wand der rots en ter regter zijde benam mij het ondoordringelijke weeffel van ranken, lianen, enz., die zich van de rots langs den zoom van het woud uitftrekten, alle hoop om van die zijde te ontfnappen. — Welk een toeftand, groote God! — Men moet zich in eene foortgelijke omftandigheid bevonden hebben om er al de afgrijsfelijkheid van te kunnen gevoelen.

Eene onoverwinnelijke befluiteloosheid hield mij in het onzekere; doch het affchuwelijke monfter zijnen breeden muil ziende opfperren en zijnen loop verhaasten om mij te vatten, zijnde het flechts omtrent honderd fchreden meer van mij verwijderd, wierp ik mij, gelijk een wanhopende, tegen de rots, aan die zijde waar zij in het kanaal overhing. Ik deed een' fprong van meer dan vijf voeten hoogte en even veel afftands, om mijne handen in eene fpleet te vestigen en ..... het gelukte. Zonder het dreigende gevaar waarin ik mij bevond, en dat mij de noodige krachten en behendigheid verleende, zoude ik nimmer in ftaat zijn geweest een' dergelijken fprong te

doen. — Ik bleef eenige oogenblikken boven den afgrond aan mijne handen hangen, voor ik met mijne voeten eene min of meer oneffene plaats konde vinden om ze neder te zetten, en mijne armen van de zwaarte van mijn ligchaam te ontheffen: gedurende deze angstvolle fparteling riep ik God uit grond van mijn hart aan, in de vrees van elk oogenblik door het monster, dat mij vervolgde, gevat en verflonden te worden; gelukkiglijk was hij niet van de foort die op den ftaart en met opgeheven ligchaam kruipt zoo als de *Naga* of brilflang. — Ik deed ongeloofelijke pogingen om mijn leven te redden. Met mij aan elke verhevenheid, aan elken uithoek te klemmen, met mij aan elke fpleet vast te houden, gelukte het mij den rand der rots te vatten, en mij eindelijk op hare oppervlakte te heffen.

Buiten alle bereik van het monfter dat mij vervolgde, zeeg ik bijna zonder gevoel aan den rand der rots neder — de hevige pogingen die ik gedaan had, mijn van ontfteltenis kloppend hart, en het huiverig denkbeeld aan het gevaar dat ik kwam te ontfnappen, benamen mij in het eerfte oogenblik bijna de ademhaling; al mijne leden beefden en werden door ftuiptrekkende bewegingen gefchokt. Ik bleef eenigen tijd in eene fprakelooze verbijstering gedompeld, die mij voor dat oogenblik het gevoel van mijnen beklagenswaardigen toeftand benam; doch het denkbeeld dat ik alles verloren had, hetwelk mijn leven zoude hebben kunnen verlengen, trok mij weldra uit dezen gelukkigen ftaat van gevoelloosheid, en liet mij de zwaarte mijner rampen op nieuw, in derzelver ganfchen omvang, gevoelen.

Ik rigtte mij wankelende op, en mijne oogen naar de flang gewend hebbende, zag ik haar bezig mijne rijst, die zich in een' zak van geitenvel bevond, te verflinden: na dezelve ingezwolgen te hebben, wandelde zij, onder een fchrikverwekkend geblaas, in het rond, zweepende

met haren langen staart het stuivende zand. Eindelijk vertrok zij, en begaf zich, door dezelfde opening waardoor zij gekomen was, weder in het woud. — Met ijzing zag ik haar gedrogtelijk ligchaam, door geelachtige en zwartgevlakte schubben bedekt; van tijd tot tijd verhief zij haren schrikbarenden kop; ik zag hoe zij hare knoestige ringen naar zich trok, verlengde en langzaam over het zand nasleepte —. zij scheen mij toe de lengte van zeventig voeten te hebben, en de omtrek van haar ligchaam was wel tweemaal zoo dik dan het mijne.

Met eene onuitsprekelijke droefheid zag ik te zelfden tijde mijn geweer en mijne pistolen in de diepte liggen: Zonder dit onherstelbaar verlies zoude ik de ontmoeting der slang als eene zeer gelukkige gebeurtenis aangemerkt hebben; — doch met dat al is het zeker, dat ik evenwel in een' zekeren zin aan haar mijn behoud te danken had; mij door haar gedrongen en op het punt ziende van onder hare verslindende kaken mijn leven te verliezen, zag ik mij genoodzaakt met geslotene oogen, zonder te overwegen wat ik deed, en aan hoe groot een gevaar ik mij blootstelde, tegen deze, naar oogenschijn onbeklimbare, rots te springen en dezelve te bestijgen, — de vrees voor een' oogenblikkelijken dood had mij den moed en de behendigheid verleend. Nooit zoude ik het in eene andere omstandigheid hebben durven ondernemen, het denkbeeld alleen had mij doen beven en mij onbekwaam gemaakt om het uit te voeren; ik zoude dus genoodzaakt geweest zijn het verwilderd woud in te dringen dat zich aan mijne regter zijde bevond, en waar ik waarschijnlijk nooit levende zoude uitgekomen zijn, of op mijne voetstappen terug te keeren en op nieuw de afgrijsselijke woestenijen door te trekken, in welke wij zoo veel geleden hadden — tegenwoordig geheel alleen, neerslagtig en moedeloos zijnde, zoude ik wel aan al deze gevaren ontsnapt zijn? Met eene onuitdrukkelijke ongerustheid overzag ik

de voorwerpen die mij omringden. Welk een treurig uitzigt deed zich aan mij op! de rots op welke ik mij bevond, was een gedeelte van eenen krans van onbeſtijgbare, ruwe en opeengeſtapelde rotſen, die eenen verſchrikkelijken afgrond omringden, in het midden van welken het noodlottige kanaal zich om den voet der afgebrokte rotswanden boog. Op dit gezigt, als door ſchrik verſteend, zag ik maar al te wel dat ik nog in lang niet aan het einde van mijn lijden was; het wild en woest tafereel, dat zich aan mij vertoonde, en het gebrek aan alles wat mijn leven moest verlengen, deed mij voorzien, dat ik, meer dan ooit, gevaar liep hetzelve te verliezen, en dat niet dan een wonder mij konde redden.

De zon had bijna haren loop geëindigd — de hoop waarmede ik mij vleide dat mijne verloſsing mogelijk nader bij was dan ik wel dacht, onderdrukte de weemoedige bedenkingen die in mij opſtegen, en zonder lang te overwegen wat mij te doen ſtond, of waarmede ik mij in deze verſchrikkelijke woestenij zoude voeden, rigtte ik mij met een beklemd hart op en verwijderde mij, nemende den weg oostelijk, voor zoo verre namelijk als de verwardelijk op elkander geſtapelde rotſen, tusſchen welke ik mij weldra bevond, het toelieten. Zonder het regenwater dat ik hier en daar in eenige groeven en ſpleten vond, en dat mij de vrees benam om van dorst om te komen, zoude ik ontwijfelbaar terug gekeerd en weder afgeklommen zijn, om mijn geweer en andere noodwendigheden die ik had moeten achterlaten te hernemen, en liever gewaagd hebben om tot *Chilaw* langs den ouden weg terug te keeren, dan mij (in het gevaar om van dorst te verſmachten) in het midden van deze verſchrikkelijke afgronden te wagen.

De rigting van dit woeste oord liet mij geene keus wegens mijnen te nemen weg over. Ik hoopte dat met de vreesſelijke vallei langs te gaan, (in den boezem van

welke het kanaal zich flingerde,) ik in het einde toch wel een' uitweg of opening, waardoor ik uit deze bergen en rotfen konde geraken, moest aantreffen; het viel mij niet zwaar te begrijpen, dat dit ongelukkige kanaal, dat zich onophoudelijk tegen mijnen doortogt verzette en alleenlijk fcheen te beftaan om mij tot wanhoop te brengen, niet dan een nu verloren vloed was, welkers vochtige en flijkerige bedding de masfa van dikke ftruiken en andere gewasfen had doen voortkomen, waarmede dezelve toen vervuld was; desniettegenftaande wanneer ik overwoog, dat ik mij geheel alleen tusfchen deze kale en ruwe rotfen bevond, waar de minfte valfche trede mij tusfchen de kloven en fpleten, die zich alom bevonden, zoude hebben doen ftorten en waarvan het oog de diepte niet waagde te peilen — wanneer ik mij, zwak en door vermoeidheid overmand zag, zonder levensmiddelen of wapenen, om mij dezelve te verfchaffen, of mij tegen de aanvallen der wilde dieren te verdedigen, aan wier genade ik mij nu volkomen zag blootgefteld, dan bemagtigde de wanhoop mijne ziel, en vertoonde mij de onmogelijkheid om zulk eene opeenhooping van hinderpalen en tegenfpoeden te overwinnen. — En wie zoude in zoodanig eenen toeftand den moed niet verloren hebben!

Langzaam vervorderde ik tusfchen de afgebrokkelde en losfe ftukken mijnen moeijelijken weg; dan eens was ik genoodzaakt te klimmen, dan weder mij te laten glijden, fomtijds zelfs was ik genoodzaakt van de eene puntige rots op de andere te fpringen, in het grootfte gevaar van mij te verminken of den hals te breken, dikwerf ook moest ik diepe kloven en fcheuren overzetten, of de rots die ik afgeklommen was weder op nieuw beklauteren, ten einde eenen beteren doorgang te vinden.

Bij de aannadering van den nacht zag ik naar eene gefchikte plaats om, waar ik denzelven zoude kunnen

doorbrengen, en voor den regen als anderzins beschut zijn; wat de wilde dieren aangaat, geloofde ik het niet noodig te zijn ze te vreezen, dewijl het hun volstrekt onmogelijk zoude geweest zijn, de minste prooi tusschen deze dorre rotsen te vinden. Ik plaatste mij eindelijk aan den voet eener rots, welke, door het vooruitspringen van het bovenste gedeelte, eene soort van gewelf of grot vormde; in mijne zakken tastende, vond ik tot mijne groote blijdschap, de tonteldoos, die ik gelukkiglijk niet bij mijne overige pakkaadje had achter gelaten; voor ik mij dus ter neder legde gebruikte ik de voorzorg van eenige handenvol verdroogde ranken en dorens aan te steken, ten einde het gewormte of de insekten te verjagen, die zich in de nabijheid der plaats, waar ik dacht te rusten, mogten bevinden, waarna mij ter aarde werpende, met het hoofd aan een' steen geleund, liet ik eenen vrijen loop aan mijne treurige gepeinzen en tranen.

Hoewel ten hoogste afgemat en half dood van vermoeidheid, verjoeg echter het gedurig denken aan mijnen droevigen toestand, al de slaap uit mijne oogen — de honger, aan welken ik mij blootgesteld zag, drukte mij minder; het scheen, dat de natuur in mij hare werkingen had opgeschort, opdat ik mij met niets, dan met den verschrikkelijken staat waarin ik mij bevond, zoude bezig houden; gelukkig nog voor dat oogenblik, dat ik den prikkel van deze laatste nooddruft niet gevoelde, ik had niets meer om denzelven te voldoen; ik vond niets eetbaars op deze woeste bergen; — geen levend wezen had zich aan mijne oogen vertoond, uitgenomen de arenden die boven mijn hoofd zweefden, en vaak met de snelheid des bliksems nederschoten, om eenige kleine grijze slangen en hagedisjes te vatten, die hier en daar, al hijgende, langs de scherpe kanten der rotsen rondkropen.

Met het hoofd op de hand geleund, was ik geheel en al in de droefgeestige denkbeelden verzonken, die deze

afgrijselijke eenzaamheid in mijne ontstelde ziel deden geboren worden — de maan gaf een flaauw licht van achter de wolken, die haar bedekten en met snelheid voort jaagden; van tijd tot tijd dreef zij dezelve uit een, en vertoonde zich in al haren glans, doch zich een oogenblik daarna weder achter hare vale gordijn terug trekkende, diende zij slechts om het akelige van dit oord te vermeerderen. — Eene doodsche stilte heerschte rondom mij; uitgenomen een dof gerucht, hetwelk uit den boezem der vallei of afgrond onder mij scheen voort te komen, vernam ik niet het minste geluid dat tot een levend wezen behoorde, zelfs niet dat der nachtuilen — mijn verwarde en verbijsterde geest vestigde zich dan eens op de reusachtige en wonderlijke gedaanten, die de schaduwen der rotsen aan mij vertoonden, dan weder op ANNA, wier aandenken mij een onbeschrijfelijk harteleed veroorzaakte. „Helaas!" riep ik uit, „ik zal haar waarschijn„lijk nooit weder zien, dit teeder voorwerp mijner lief„de: tusschen deze kale rotsen dolende zal ik welhaast „onder de vereenigde slagen van den honger, der ver„moeijenis en der wanhoop bezwijken — te vergeefs „zal mijne geliefde mij van dag tot dag wachten; te „vergeefs zal zij mij van den kuiper terug eischen; hij „heeft al wat hem mogelijk was gedaan, om mij van de„ze ongelukkige onderneming af te trekken; mij zelven „alleen heb ik de rampen, die mij nu zoo zeer benaau„wen, en die ik mij alle door mijne ligtgeloovigheid „en dwaze reislust zoo roekeloos berokkend heb, te „wijten. — Doch ik ben er genoeg voor gestraft! Mo„gelijk nog twee dagen en het overblijfsel van mijn el„lendig aanzijn is de prooi der roofvogels en insek„ten: — onbetreurd zal mijn ligchaam vergaan en de „ontstelde ziel deszelfs banden verbreken om uit haren „treurigen kerker te ontsnappen; mijne door de branden„de zon uitgedroogde beenderen, zullen dengenen met

„ fijzing vervullen, dien het toeval of het ongeluk in dit
„ woeste en verlatene oord mogt voeren." — Door
foortgelijke klagten en droefgeestige denkbeelden, martelde ik gedurig mijnen geest af; mijne zoo onophoudelijk geschokte ziel was in eenen gedurigen ftaát van onrust en fchrik.

Het mag omtrent middernacht geweest zijn, toen ik op eens uit mijne treurige mijmeringen getrokken werd, door een geluid als dat van het blaffen van honden, van tijd tot tijd verzeld met doffe en holle toonen, die van den berg fchenen voort te komen, welke zich aan de overzijde van het kanaal bevond. Vóór ik nog mijne gedachten konde bijeenbrengen, om te oordeelen wat het konde zijn, vernam ik hetzelfde geluid achter mij, doch op eenen geruimen afftand: ik meende duidelijk de ftemmen van verfcheidene perfonen te vernemen, die luidkeels en fchaterend lachten; hetgeen een onbefchrijfelijk naar contrast met het ftille van den nacht en de vorige eenzaamheid en doodfche ftilte des oords maakte. Dit geluid duurde eenige minuten, en fcheen dan fnellijk te naderen en zich dan weder even zoo fnel te verwijderen. — Ik ftond van mijne zitplaats op. Eene plotfelijke rilling doorliep al mijne leden, en met een van angst kloppend hart, luisterde ik toe; uit de wijde verte klonken in vliegende haast de blaffende toonen door de diepe ftilte van den nacht, en werden beantwoord door de echo der naburige rotfen — nu heerschte wederom de akeligfte ftilte rondom mij. — Op eens hoorde ik, achter de rots waar ik mij bevond, duidelijk een' naren en weêrgalmenden gil geven. Het bloed ftolde in mijne aderen; ik konde het onmogelijk langer uithouden. „ Ik moet zien wat
„ het is" — zeide ik in mij zelven — „ al ware het de
„ duivel in perfoon." Ik wapende mij hierop met eenen grooten fteen, en ftortte half wanhopig uit mijne grot of verblijfplaats. Op hetzelfde oogenblik kwam van ach-

ter eene, geene tien treden van mij verwijderde, rots, zulk een mengſel van vreemde toonen voort, zoo valsch, doordringend, afgrijsſelijk en ongemeen, dat ik met mijne vingers in de ooren, van ijzing en ſchrik doordrongen, en doodelijk door dit helsch rumoer ontſteld, met zoo veel overhaasting in mijne grot terug ſnelde, dat ik mij het hoofd, tegen een uitſtek der rots, bijna aan ſtukken liep. — Het bloed langs mijn aangezigt gudſende, trok ik mij, bevende gelijk een blad, in den verwijderdſten hoek terug.

Ik geloof niet aan ſpoken of verſchijningen, noch ben vreesachtig of ligt vervaard; indien ik het geweest ware zoude ik zekerlijk niet gewaagd hebben mijn gezelſchap en reismakkers te verlaten, en het woestſte en eenzaamſte gedeelte, mogelijk van het geheele eiland, te doorkruiſen; reeds aan deze nare en treurige oorden gewoon, vreesde ik niets meer dan de wilde dieren. — Degenen die bij het lezen van dit waarachtig voorval met een' glimlach den neus en de ſchouders optrekken, mij van lafhartigheid en belagchelijke vrees beſchuldigende, dezen hunnen moed en houding zoude ik in eene ſoortgelijke gelegenheid wel eens willen zien. Ik meen hierdoor niet te zeggen of volſtrekt ſtaande te willen houden, dat de afſchuwelijke klanken, die mij zoo veel ſchrik veroorzaakten, bovennatuurlijk waren; de verlichte wereld zoude mij niet willen gelooven, ook zelfs wanneer ik in ſtaat ware, het met drogredenen te kunnen ſtaven; doch ik ben daarentegen ook vastelijk verzekerd, dat geen levend wezen of bekend ſchepſel, hoe ook genaard, in ſtaat is zulke onwelluidende, ſtuitende en verſchrikkelijke toonen voort te brengen.

Hetgeen mij zelf tot op dit oogenblik het wonderlijkſte en onbegrijpelijkſte voorkomt, is, dat deze ſtemmen, geluiden, klanken en ſchreeuwen (want hetgeen ik hoorde, was een mengſel van dit alles) ieder oogenblik ver-

andeiden, en zich bij korte tusfchenpoozen aan overgeftelde en ver van elkander verwijderde plaatfen deden hooren; dan vernam ik dezelve eens in het diepfte des afgronds of vallei onder mij, dan weder een oogenblik daarna op den top des bergs.

Mijn voornemen was in den beginne, het verhaal van dit wonderlijke voorval niet te vermelden, uit vreeze van mij in een belagchelijk licht te ftellen; doch ik heb naderhand te *Jaffanapatnam*, van verfcheidene geloofwaardige perfonen, uitgebreider en naauwkeuriger narigten, dit wonderlijk geluid betreffende, ontvangen, en die mij op mijn verhaal verzekerden, dat zich wel meer in de bergen en aan de oevers der *Maweliegonga* vreemde ftemmen deden hooren, waarvan men geene reden konde geven, en die de *Chingaleezen* zich verbeeldeden de ftemmen van eenige verbannen *Radsjasjah's* of kwaaddoende geesten te zijn, doch dat de Europeanen er den naam van woudduivels aan geven (*). — In het kort ik laat het aan den lezer, daarover te denken zoo als hij verkiest.

Na dit laatfte rumoer, vernam ik verder niets, uitgenomen het dof geluid der afbrokkelende rotsftukken, die van de fchuins afloopende zijden der bergen rolden, en met groot geweld in den zich onder mij bevindenden afgrond nederploften. Het overige gedeelte van den nacht bragt ik in gedurige angften en benaauwdheid door, die den flaap verre van mijne oogleden deed vlieden — eindelijk verfcheen de zoo lang gewenschte dag en ik vervolgde mijnen moeijelijken weg.

(*) In WOLFF's reizen naar *Ceilon* wordt van hetzelfde geluid gewag gemaakt. *Aant. van den Uitgever.*



XVII. HOOFDSTUK.

Gevaarlijke bergbeſtijging. — De ſlang. — De nevel. — De val. — De kuikendief. — Trage vordering. — De aangename vond.

Gedurende verſcheidene dagen aan de ongemakken der lucht blootgeſteld, geen ander dak dan den hemel en geene rust hebbende, door zorgen, ſchrikken, en voornamelijk door ongemakken verzwakt, waren mijne krachten zoodanig uitgeput, dat ik genoodzaakt was van tijd tot tijd te rusten, om friſſchen adem te ſcheppen.

Het was omtrent negen ure toen ik mij uit deze opeenhooping van rotſen bevond uitgekomen te zijn, en mij op eens aan den voet eens ſteilen en geheel van groente ontblooten bergs zag; breede en diepe kloven en ſcheuren, die zich aan mijne beide zijden bevonden, en tusſchen welke ik even als op een eiland ſtond, verhinderden mij denzelven om te gaan, en lieten mij niet anders over dan hem te beklimmen, of op mijne voetſtappen terug te keeren. — Mij nedergezet hebbende, overwoog ik gedurende eenigen tijd de zwarigheden, met welke ik zoude te worſtelen hebben, en de gevaren, waarāan ik zoude blootgeſteld zijn.

Eindelijk al mijne krachten bijeenverzameld hebbende, ving ik aan denzelven te beklimmen — men kan ligt denken wat het mij kostte op deszelfs kruin te geraken! Dikwijls, wanneer ik mij aan eene uitſtekende rotspunt meende vast te houden, voelde ik haar onder mijne handen afbreken, en alsdan het evenwigt verliezende, was ik vaak in gevaar met haar naar beneden te ſtorten. Eindelijk geraakte ik, na ongeloofelijke moeite, en geheel uitgeput en ademloos, op den top.

Eenigzins tot mij zelven gekomen zijnde, zocht ik

met gretige oogen naar een weinig waters, om een' brandenden dorst te lesfchen, die mij verteerde; gelukkiglijk vond ik nog iets in de holten en fpleten der rots. — Mij wat verfrischt hebbende, zette ik mij neder, en met een beknepen hart wierp ik al bevende een' treurigen blik op de voorwerpen, die mij omringden. Aan den eenen kant werd mijn gezigt door fteile en kale bergen bepaald, en aan den anderen zag ik, zoo ver mijne oogen reikten, niet dan eene onafgebroken aaneenfchakeling van wouden, die zich in den verren verwijderden gezigteinder in dikke en duistere golven verloren — mijn geest door fchrik bevangen, was van afgrijzen doordrongen, en mijne bedwelmde zinnen en droevige blikken dwaalden onder deze opeengehoopte rotfen troosteloos rond. Onder mij zag ik niet dan diepe fteilten, die in afgrijsfelijke afgronden eindigden, of overhangende rotfen, die elk oogenblik dreigden in te ftorten, en, om zoo te fpreken, onder het gewigt der lucht fchenen te bezwijken; de zwarigheden werden hoe langer hoe grooter, en waren, naar het zich liet aanzien, onoverkomelijk, der wanhoop alleen was het mogelijk ze gering te achten.

Met een hart vol fchrik en afgrijzen bemerkte ik, dat, hoewel de helling des bergs van die zijde, waar ik denzelven beftegen had, ongemeen fteil en onbeklimbaar was, dit nog in geene vergelijking kwam bij die zijde, waar ik moest nederdalen; hier was dezelve bijna regtftandig, uitgenomen daar, waar de berg in het kanaal liep, en een gedeelte van deszelfs boorden vormde.

Ik werd in mijne troostelooze gedachten geftoord door het zien van eene flang, van omtrent drie duimen dik en even veel voeten lengte, die bezig was een hagedisje te vervolgen, dat met een angftig geluid zijn best deed om te ontkomen; uit medelijden voor het arme fchepfeltje, wierp ik met eenen fteen naar zijne vijandin en had

het geluk haar den rug te verbrijzelen; haar naderende deed zij vruchtelooze pogingen mij te ontvlieden. Op eens schoot mij in gedachten mij van haar tot voedsel te bedienen; het was mij bekend, dat men de venijnigste slangen, zoo als de *Naga* bij voorbeeld, konde eten, en dat men ze zelfs in geneesmiddelen en afkooksels gebruikte, om diegenen hunne krachten weder te geven, die aan slepende ziekten geleden hebben, of door de tering bedreigd worden; ook wist ik zeer wel, dat haar venijn zich niet dan in twee kleine blaasjes achter de bovenste hondstanden bevindt, zoodat ik geene de minste zwarigheid maakte mij van diegene te bedienen, die ik doodde. Ik vilde haar, wierp den kop en de ingewanden weg, en haar in stukjes gesneden hebbende, roostte ik dezelve bij een vuur, dat ik in haast van eenige dorre struiken, die ik hier en daar tusschen de rotsen vond, aanmaakte; de honger deed mij haar uitmuntend vinden, ook liet ik niets over.

Terwijl ik dus bezig was op den top van een' hemelhoogen berg dit armhartig maal te verteren, vergaderden zich van tijd tot tijd eenige kleine wolkjes, die boven mijn hoofd dreven, en waarvan eenige nu en dan tegen de zijden der berg schaafden, bijéén, en omhulden mij allengs met een' dikken en ondoorzienbaren nevel. Ik hoopte dat zij slechts voorbijgaande waren en de wind ze weldra uiteendrijven of van den top des bergs verjagen zoude; doch tot mijn' uitersten schrik bleef ik door dezen mist omringd, die zich allengs zoodanig verdikte, dat ik in het kort geene trede rondom mij meer zien konde.

De stormen en onweêren zijn op de bergen zeer menigvuldig, bovendien was het nu het jaargetijde daarvan; ik vreesde dus niet zonder reden door een van beiden overvallen te worden, en ik verbeeldde mij deze wolken er reeds de voorloopers van, of mogelijk er mede bezwangerd te zijn. Waar zoude ik vlugten voor derzel-

ver woede? de plaats, waar ik mij bevond, was effen en ontbloot van ftruiken of groente; ik zag niet het minfte toevlugtsoord voor de hevige winden, die mij gelijk eene veer in de lucht opgenomen, of voor de ftroomen van regen, die mij verfmoord of met zich medegefleept zouden hebben, indien een ftorm of onweêr mogt losbreken. Ook gebeurt het dikwerf, dat zulke wolken voor eenige dagen op de toppen der bergen blijven rusten, of ze niet verlaten dan om plaats voor andere te maken — dit denkbeeld deed mij rillen: de fchrikkelijke gedachte van mij mogelijk dusdanig op den top eens kalen bergs tegengehouden en den weg afgefneden te zien, drong zich aan mij met maar al te veel waarfchijnlijkheid op, want hoe zoude ik in ftaat zijn, om langs zulk eene fteile en met fcheuren, kloven en afgronden doorzaaide fchuinte neder te dalen, die mij verhinderen zoude te zien waar ik mijne voeten zette? de minfte valfche pas zoude mij in de diepte hebben doen nedertuimelen, die zich onder mijne voeten bevond. — „O God!" riep ik vol wanhoop uit, „wat droevig lot is het mijne! ben „ik dan zoo lang te midden eener menigte van doods„gevaren bewaard gebleven, om hier op den top van „een' hemelhoogen berg van honger en ellende te ver„gaan, in het midden eener verfchrikkelijke woestijn, „van alle hulp beroofd en als afgefneden van de ge„heele wereld!" — Deze gedachte had iets zoo ftuitends, iets zoo fchrikkelijks voor mij, en dit lot fcheen mij zoo ijsfelijk toe, dat ik liever verkozen had de prooi van een wild dier te zijn en in deszelfs ingewanden rondgedragen te worden, dan op zulk eene wijze even als in de lucht te fterven.

Vele gevaren hadden reeds mijn hoofd bedreigd, doch geene daarvan had zulk eenen affchrikkenden indruk op mij gemaakt; de vrees voor zoodanig een lot was zoo groot in mij, dat in ftede van mij neêr te flaan of den

moed te benemen, zij mij integendeel eene ſtoutheid of blinde roekeloosheid inboezemde, die ik meende moed te zijn, doch in den grond niet anders dan wanhoop was. — Ik beſloot dan mij zelven uit deze verlegenheid en gevaarlijken toeſtand te redden, en den berg, terwijl ik nog de noodige krachten bezat, af te klimmen, zonder te wachten dat de nevel zich mogt opklaren, hoewel dit mij aan eenen bijna zekeren dood prijs geven was.

Ik trachtte mij derhalve zoo veel mogelijk te herinneren en voor den geest te brengen de plaatſen, waar ik het afſtijgen min of meer uitvoerlijker had gedacht te zijn, en in mijne verbeelding na te gaan de rigting, die ik houden moest, om aan deze en gene kleine verhevenheid of kloof te geraken, en de plotſelijke ſteilten of rotſen, die ik dacht onder het gewigt van mijn ligchaam zich te zullen ontwortelen, te vermijden. Deze voorzorg was hoogst noodzakelijk, ten einde het ſteunſel mijner voeten niet te misſen of te verliezen, en in den afgrond, boven welken ik zoude komen hangen, neder te tuimelen.

Na mij dus herhaalde reizen in gedachten geprent te hebben, waar en hoe ik mijne ſchreden in deze nederdaling moest zetten en rigten, voor zoo veel de onbeſchrijfelijke angst toeliet, in welken ik mij, ter oorzake van het gevaarlijke der onderneming, bevond, ſtond ik op en naderde ſtap voor ſtap den ſcherpen rand van den top des bergs; doch toen ik mij aan denzelven en op de plaats, waar ik moest nederdalen, bevond, gevoelde ik mij op eens, door de vrees van het gevaar, waaraan ik mij ging blootſtellen, tegengehouden; ik overwoog, dat het eene alleronvoorzigtigſte en onberadendſte ſtap was, gelijk aan die, welke mij in dit mijn ongeluk had gebragt; dat ik mij even als een roekelooze dwaas ging blootſtellen, om tusſchen deze rotſen te worden verpletterd, en dat ik beter doen zoude, nog een paar uren te

wachten, om te zien, of de nevel niet opklaren zoude; aan den anderen kant de vrees, van op deze verhevene plaats door een onweêr of rukwind, waarmede de wolken, die mij omringden, bezwangerd konden zijn, overvallen te worden; de waarſchijnlijke hoop, dat zij mogelijk niet dan de kruin of den top des bergs mogten bezetten, en dat ik mij, met eenige vademen neder te dalen, mogelijk op eens in de vrije lucht zoude bevinden; het ongeduld en verlangen, om mij uit deze ontzettende bergen en rotſen, en in een bewoond land te zien; de zekerheid, dat ik geen' tijd te verliezen had, en ieder oogenblik mij dierbaar was: dit alles moedigde mij aan, het nederdalen te wagen. — De gedachten aan het ſchrikkelijke gevaar, waaraan ik mij ging blootſtellen, deden mij intusſchen welhaast weder van beſluit veranderen.

Eene pijnlijke beſluiteloosheid hield mij dus in het onzekere, tot eindelijk de vrees voor een ſtormwind of onweer, dat ik elk oogenblik meende te zullen uitbarſten, waarvan ik reeds het begin in de beweging der wolken dacht te beſpeuren, mij tot de gewaagde onderneming deed beſluiten. — Mij op de knien werpende, deed ik een kort gebed, mijne ziel aan den Almagtigen bevelende; en nu zonder langer te dralen, zonder langer aan de ſtem van angst en vrees gehoor te verleenen, ſnel ik voort met geſlotene oogen, kom aan den rand, en laat onder het uiten van de woorden: „genadige „God! ſta mij bij!" mijne voeten glijden. — Gedurende eenigen tijd, dat ik te bedwelmd was, om te weten wat te doen, bleef ik aan mijne handen, waarmede ik den rand des bergs krampachtig hield vastgeklemd, hangen — ik ben verzekerd, indien ik mij weder had kunnen opheffen, dat ik het gewis niet zoude gelaten hebben, en dan had ik zeker niet weder gewaagd mij nog eens aan zulk een waarſchijnlijk levensgevaar bloot te ſtellen, en was ontwijfelbaar op den top des bergs van honger en gebrek omgekomen.

Eindelijk echter werd mij het gewigt van mijn ligchaam te zwaar, en ik zocht mijne voeten ergens op neder te zetten. Nu ving ik aan langzamerhand en met de grootste omzigtigheid te vorderen en af te stijgen; elke trede was de stoffe van een rijp beraad, en niet voor dat ik van een' anderen steen of stuk rots verzekerd was, verliet ik diegenen waarop mijne voeten rusteden; ik hield en klemde mij aan elke punt of uitstek, en ligte kloofjes of kleine verhevenheden hielden mij boven de diepte. Intusschen, niettegenstaande al mijne gebruikte behoedzaamheid, vatte ik dikwerf struiken, wier dorre wortels onder mijne handen afbraken, somtijds met een' beschroomden voet op eene kwalijk gevoegde rots drukkende, om te beproeven, of zij mij konde dragen, voelde ik dezelve onder het gewigt van mijn ligchaam buigen, zich los maken, glijden, rollen en met een' flaauwen klank zich in de diepte verliezen, en ik bleef alsdan voor eenige minuten aan mijne handen boven de diepte hangen, voor dat mijne voeten op nieuw een steunsel konden vinden.

Eindelijk, na honderde malen in gevaar geweest te zijn van het leven te verliezen, en naar beneden te tuimelen, na meer dan drie kwartier uurs in deze pijnlijke oefening doorgebragt te hebben, vond ik mij op eens uit den nevel en in eene heldere lucht te zijn, doch te zelfden tijde zag ik met den grootsten schrik, dat ik van de rigting, die ik mij voorgenomen had te houden, geheel was afgedwaald, en dat ik, in stede van in eene regte lijn neder te stijgen, een vierde van een' kring om den berg had gemaakt, die mij eenige treden verder in een' onvermijdelijken afgrond zoude gevoerd hebben.

Ik was dan genoodzaakt mijnen koers te veranderen, doch de ijsselijke houding, in welke ik mij bevond te zijn, veroorzaakte mij zulk eene duizeling, dat het mij onmogelijk was de minste beweging te maken. Zoo lang

de nevel mij het gezigt had benomen, klauterde ik zonder veel vrees af, in de verbeelding dat ik mij op den weg bevond, dien ik mij in gedachten op den top des bergs voorgeteekend had; doch mij nu tegen de bijna regtstandige zijde van een' steilen berg en boven een' zwarten afgrond-ziende hangen, had de vrees mijne leden als verlamd, zoodat ik meer dan een kwartier uurs, zonder de minste beweging te durven maken, liet voorbijgaan; twintigmaal beproefde ik het op het laatst de plaats te verlaten, waar ik mij bevond, doch telken reize doorliep eene koortsachtige rilling mijne leden, die mij den doodelijken val voorspelde. Welk een schrikkelijke toestand! o God! mijn hart sloeg hoorbaar, en een klam zweet bedekte mijn ligchaam; hoe gaarne zoude ik niet gewenscht hebben, mij nog op de kruin des bergs te bevinden! ik zag reeds het oogenblik naderen, dat ik zoude moeten loslaten, of dat mijne beenen en knien weigeren zouden mij langer te dragen; het gevaar was even zoo, indien niet nog grooter, dan toen ik door de slang vervolgd werd. — Ik was geheel wanhopig en volstrekt radeloos; in dezen ijsselijken staat bemerkte ik niet, dat de wolken langzamerhand nederdaalden, zoodat ik mij nog eens door dezelve omhuld zag. Als toen de verschrikkelijke diepte niet meer onder mij ziende, begon ik langzamerhand geruster te worden: deze plotselijke schrik, die mij zoo op eens bevangen en tot alle beweging volstrekt onbekwaam gemaakt had, verdween allengs en ik ving op nieuw met mijne gevaarlijke oefening aan.

Omtrent een kwartier uurs met de grootste moeite en angstvalligheid afgedaald zijnde, had ik mij onder anderen aan een' struik of heestergewas vastgehouden; doch, o hemel! hoe schrikte ik, toen ik hetzelve zich onder mijne handen voelde ontwortelen. — Vóór ik den tijd had in deze haast iets anders te grijpen, had ik het steunsel mijner voeten verloren, en botsende en stootende viel ik

tuimelende in den afgrond neder. — Zoodra ik weder tot mij zelven kwam, bevond ik mij in de diepte en digt bij het kanaal. Gelukkiglijk dat de berg bij zijnen voet niet zeer steil, en ik niet diep gevallen was, anders had ik hier zeker mijn einde gevonden; echter was ik zeer bedwelmd en gekneusd.

De schrik van mijnen val, de vermoeijenis en zwakheid, gevoegd bij het gezigt van het gevaar, dat ik met dezen berg af te stijgen, geloopen had, beving mij dermate, dat ik bijna zonder gevoel nederzonk, en een' geruimen tijd, zonder mijnen weg voort te zetten, doorbragt.

De liefde tot het leven, dit werktuigelijk doch onschatbaar gevoel, hetwelk onophoudelijk alle schepsels tot hun behoud drijft, keerde weldra al mijne gedachten op dit eenige voorwerp, en ik voelde dat ik mij met de grootste standvastigheid moest wapenen, wilde ik het mijne redden. Ik besloot derhalve, liever dan mijne weinige nog overige krachten in nutteloos geween en gekerm te verspillen, alles te wagen, om mij aan den schrikkelijken staat, in welken ik mij bevond, te onttrekken.

In dit voornemen ving ik aan mij te midden dezer rotsen een' weg te banen, tevens, zoo veel mogelijk, den loop van het kanaal volgende. — Ik had nog geene honderd treden gedaan, toen ik, een' wouw of kuikendief, op de punt eener rots bemerkende, zachtjes nader sloop, en hem zoo gelukkig en behendiglijk met een' steen naar den kop smeet, dat ik hem denzelven verbrijzelde, en hij dood ter aarde viel. Vol vreugde van iets te hebben om den honger, die mij op nieuw kwelde, te verligten, en zonder de minste aanmerking op het walgelijke schepsel te maken, scheurde ik eenige dorre ranken los, die hier en daar tusschen de rotsen hingen, en stak er den brand in; na mijnen vogel geplukt, van het ingewand geledigd en in stukken gesneden te hebben, braadde ik denzelven zoo goed als mogelijk bij het vuur; niets dan de woedende

honger, die mij kwelde, konde mij hem doen eten, zoo droog, taai en wanſmakelijk was zijn vleesch; ik verteerde hem echter geheel en al, en voelde mij toen veel verligter en van eene zware maagpijn, die ik te voren had, ontheven.

Na dit treurig maal begaf ik mij weder op weg, en kort daarna zag ik mij als gevangen tusſchen eene menigte hemelhooge rotſen, zoo zelfs, dat zij mij verhinderden iets anders dan dezelve, mijnen teruggelegden weg, en den hemel boven mij, te zien; ik voer echter voort deze puntige en door elkander geworpene klompen te beklauteren, ten einde, indien het mogelijk ware, een' uitgang te vinden. Zoodanig ingeſloten, legde ik weinig wegs af, en vorderde niet dan met veel moeite — de zon, hare ſtralen op de kale rotſen werpende en weerkaatſende, vervulde de lucht met eene ondragelijke hitte, en veroorzaakte mij eenen aanhoudenden dorst; gelukkiglijk dat het regengetijde nog niet geheel had opgehouden, zoodat ik nog hier en daar, in kleine kloven en ſpleten, water genoeg vond, om aan deze nooddruft te voldoen; indien ik mij tusſchen deze kale bergen en rotſen in den droogen mousſon bevonden had, ware ik gewis reeds den eerſten dag bezweken. Er was echter ook niets anders dan dit weinigje water; geen eenige boom, geene de minſte groente; niet dan eenige verdroogde bosſen dorens of ſtruikgewasſen, hingen treurig hier en daar tusſchen de ſpleten der rotſen.

Dus dwaalde ik in het midden dezer ſteenklompen eenzaam rond; bij elke opening vleide ik mij een' uitweg uit dezen doolhof te vinden, en telkens zag ik mij in mijne verwachting te leur geſteld, geſtadig vertoonden zich nieuwe hindernisſen in mijnen weg; dan waren het onoverſtijgbare ſteenmasſa's, en dan weder diepe kloven, daar ik genoodzaakt was mij in te laten afzakken en weder tegen op te klauteren, ten einde van mijnen koers

naar het oosten niet af te dwalen. — Reeds ving de dag aan te neigen, en ik zag nog even weinig uitkomst als in den beginne, zoodat ik verpligt was eene plaats te zoeken, waar ik den nacht zoude kunnen doorbrengen; ook vond ik welhaast onder zulk eene menigte rotsen van allerlei gedaanten twee, welke met derzelver aaneengeslotene toppen een klein gewelf vormden.

Troosteloos, en door neêrslagtigheid en wanhoop overmeesterd, zettede ik mij neder, met betraande oogen mijne treurige wildernis doorloopende. Op de laatste stralen der zon, die de toppen der mij omringende bergen verguldden, wierp ik een treurig en droevig gezigt, en de akeligste zwaarmoedigheid maakte zich van mijne zinnen meester; te vergeefs zocht ik mijnen moed op te beuren — de naarheid van den nacht en der plaats, de weinige hoop die ik had, van tegen zoo veel lijden te bestaan, vervulde mijne ziel met afgrijzen en schrik.

Geheel in deze treurige mijmeringen verzonken, overviel mij de nacht voor ik het bemerkte. Nu tot mij zelven komende, zag ik met verwilderde oogen rondom mij; duizende van schrikbeelden vertoonden zich aan mijne verbeelding, en de puntige rotsen van allerlei gedaanten kwamen mij als zoo vele dreigende reuzen of monsters voor. Weldra viel een dikke mist, die mij geheel en al het zwakke gezigt der voorwerpen, die mij omgaven, benam; — huiverende door de vochtigheid van dezen nevel, kroop ik onder de rots, die mij tot nachtverblijf moest verstrekken.

Gaarne zoude ik een vuur aangemaakt hebben om mij te verwarmen, doch ik had hier het hulpmiddel van het hout niet, en dit gemis vermeerderde de akeligheid der wildernis en van mijnen toestand; het is waar, ik had niet noodig voor de wilde dieren te vreezen, daar ik ligt konde nagaan, dat er zich geene in plaatsen zouden bevinden, waar niet de minste prooi voor hen te vinden

was; maar ik verlangde naar vuur, uit hoofde van de koelte des nachts, welke op dien verhevenen grond zeer gevoelig was; en dewijl ik mij voorstelde dat het eene soort van vertroosting of gezelschap voor mij zijn zoude, en tot vermindering der duisternis en naarheid des nachts konde dienen. Niemand, dan diegenen, die zich in een' toestand, aan de mijne gelijk bevonden, of die even als ik, in duistere, met wilde monsters vervulde wouden gereisd hebben, weten en kennen het vermaak en de gerustheid, welke men gevoelt, wanneer men zich alsdan door eenige goede vuren omringd ziet: men meent zich ten minste, (hoewel dit juist niet altijd het geval is) in zekerheid voor de aanvallen der verscheurende dieren te zijn; buitendien heeft het vuur nog dit voordeel in de wouden, dat men in eenige verwijdering rond, om zich kan zien, waardoor men niet aan eenen plotselijken overval blootgesteld is, en dat het veel van de akeligheid dezer woeste oorden vermindert, waar men niets dan het droevig geroep van den nachtuil, en het gehuil der wilde dieren, dat van alle kanten onder deze uitgestrekte sombere gewelven weergalmt, verneemt.

Ik zag mij dan van dit genot verstoken, in stede van hetwelk ik dit gebrek zoo veel mogelijk door den slaap te vergoeden trachtte. Langen tijd waren echter mijne pogingen vruchteloos; en niettegenstaande mijne ongemeene vermoeid- en afgematheid, vlood dezelve van mijne oogleden. Mijne treurige gedachten en overdenkingen volgden elkanderen, in zulk eene menigte op, en vervulden mijne ziel met zoo veel bitterheid en berouw, dat het mij onmogelijk was een oog te sluiten — mijne moeder — mijne geliefde — mijne vrienden — ach! alles wat mij voorheen dierbaar en waard was, vertoonde zich beurt om beurt voor mijnen verhitten geest. — „Helaas!" riep ik uit: „indien hun mijnen treurigen „toestand bekend ware, indien zij wisten wat ik lijde

„ en zij van den fchrikkelijken ftaat, waarin ik mij be-
„ vind, bewustheid hadden, wat zouden zij niet voor
„ mij beven, en hoe groot zoude niet hunne wanhoop
„ of hun medelijden zijn." — Van tijd tot tijd werden mijne klagelijke uitboezemingen door een dof geraas afgebroken, hetwelk de echo drievoudig in deze nare eenzaamheid deed terug galmen: dit gerucht werd zonder twijfel door de ftukken rotfen, die los geraakten, en met een' doffen klank in het kanaal nedertuimelden, veroorzaakt; telken reize dat ik het hoorde, liep eene huivering door al mijne leden, dewijl ik geftadig de hernieuwing der gruwelijke toonen, en het helsch rumoer van den vorigen nacht vreesde.

Vol van doodelijken angst en ongerustheid over mijnen tegenwoordigen toeftand, en het lot dat mij befchoren was, zettede ik mij dan op den grond neder, dan weder ftrekte ik mij langs de klamme wanden der rots uit. Eindelijk mijne hand werktuigelijk in mijne zakken brengende, voelde ik door een gat, dat zich in eèn derzelven bevond, vijf figaren, die tusfchen de voering van mijn' rok waren in gevallen. — Welk een vond! het fcheen alsof ik een' fchat ontdekt had. — Ik was zoodanig aan het rooken gewoon, dat het gemis van tabak mij bijna evenzeer drukte als het gebrek aan voedfel; mijne figaren, waarvan ik eenen goeden voorraad bij mij had gehad, waren in mijn' reiszak, bij de vervolging der flang, achter gebleven. Ik floeg vuur met mijn ftaal en rookte mijne figaar met een' wellust, gelijk aan die, welken men ondervindt, wanneer men na het lijden van grooten dorst, denzelven op eens met eenen aangenamen en verfrisfchenden dronk lescht.

Naar mate dat ik rookte verdwenen ook al mijne fombere denkbeelden, het een na het andere, en het zij dat de oogenblikkelijke gerustheid die dit genot mij deed gevoelen, mijne ontroerde zinnen ftilde, het zij dat de

tabaksrook eene bedwelmende uitwerking op mijne ledige en verzwakte maag voortbragt; genoeg, mijne verzwaarde oogleden floten zich allengs onwillekeurig, mijn hoofd zonk tegen den klammen rots-wand en ik fliep in.

XVIII. HOOFDSTUK.

Wanhopig vooruitzigt. — Flaauwe ftraal van hoop. — Teleurftelling en laatfte poging. — Het kanaal. — De Oedoembo. — Redding. — MANIOPPOE. — *Aankomst te* Poetlan *en* Jaffanapatnam. — *Befluit.*

Het was hoog dag toen ik ontwaakte, mijn ligchaam was geheel gekneusd, vergezeld met eene zware pijn in de lenden, en eene huivering, die mij fterk voor de koorts deed vreezen; een brandende dorst kwelde mij, en ik gevoelde maar al te wel aan mijne zwakheid, dat deze dag mogelijk de laatfte van mijn leven konde zijn, indien ik niet iets vond, waarmede ik mijne uitgeputte krachten konde herftellen. — Zuchtende ftond ik van mijne harde legerftede op, en na met een weinig waters min of meer een' brandenden dorst gelescht te hebben, hernam ik mijnen moeijelijken togt, zoo veel mogelijk den koers oostelijk houdende, ten einde uit dezen doolhof te geraken.

Ik vorderde zeer weinig, en dit nog met onbegrijpelijke moeite, mij tusfchen zulk eene vervaarlijke menigte rotfen, die zich rondom mij verhieven, bevindende, en die ik onophoudelijk moest opklauteren en weder afdalen, en uit hoofde van de zwakheid, waartoe het gemis aan voedfel, en de afmatting en angften, die ik gedurig onderging, mij gebragt hadden, zoodat ik, na eene min of meer ongemakkelijke of fteile rots beklommen te hebben, telken reize genoodzaakt was uit te rusten en frisfchen adem te fcheppen. — De zon, die hare ftralen van alle

kanten tegen de kale rotswanden terugkaatste, en de ingeslotenheid der plaats, benevens de hoogte der mij omringende rotsen, waardoor geen verfrisschend windje tot mij konde komen, veroorzaakten eene allerondragelijkste en versmorende hitte, welke mijne rampen en vermoeidheid aanmerkelijk vermeerderden. Met een bekommerd en benepen hart, de oogen met tranen, die mijn schrikbarende toestand mij van tijd tot tijd uitperste, gevuld, dwaalde ik gelijk een verloren schaap tusschen deze verwaarlijke menigte van rotsen: te vergeefs zocht ik een' troostgrond te bedenken, mijn moed had mij geheel verlaten, en eene doodelijke neêrslagtigheid had zich van mijne ziel meester gemaakt.

In de eerste rampen en ellenden, die ik na het verlies van mijnen reisgenoot in deze wildernissen leed, werd ik ondersteund door de hoop, dat ik mij met elken stap dien ik deed gestadig nader bij het uiteinde derzelven bevond; doch de onverwachte hindernissen en gevaren, door welke ik mij zoo op eens omringd en tegengehouden zag, en de waarschijnlijkheid, dat ik niet in staat zoude zijn dezelve te verduren, en over te komen, en ik niet lang meer aan de vernielende pogingen van den honger en der vermoeijenissen zoude kunnen tegenstand bieden, deden mij welhaast de vleijende hoop van nog gered te worden, verliezen; ik bevond mij in zulke moedbenemende vooruitzigten, dat ik, helaas! mijn gewis verderf in een' zekeren en onvermijdelijken dood voor oogen zag.

Herhaalde reizen had ik getracht weder een' wouw of anderen roofvogel, waarvan ik nu en dan eenige op de toppen der rotsen zag nederstrijken, te verrassen; maar, hetzij dat ik min gelukkig of behendig dan de eerste keer was, of, hetgeen waarschijnlijker is, dat mijne zwakheid mij verhinderde met de vereischte kracht en juistheid te werpen; het wilde mij volstrekt niet weder gelukken, er een zoodanig te treffen, dat ik hem in mijne magt kreeg.

De zon had reeds meer dan de helft van haren loop afgelegd, toen ik mij op eens vlak voor het kanaal bevond, welks rigting ik na het afdalen van den berg reeds niet meer had kunnen volgen, uit hoofde der menigte rotſen, die er mij de aannadering van verhinderden; de vreugd, die ik op het eerſte gezigt van deze heillooze kolk gevoelde, vervloog welhaast, zoodra ik bemerkte dat zij meer dan tweehonderd voeten diepte had en hare boorden niet veel minder dan loodregt waren. — Hoewel hare bedding nog met ſtruikgewasſen was gevuld, zag ik echter hier en daar ſtukken rots zich uit dezelve vertoonen hetgeen mij oordeelen deed, dat deze laag van heester- en ſtruikgewasſen niet meer zoo ineengeſloten en zamengepakt konden zijn; ten andere, bedekten zij niet meer de geheele breedte der bedding, zoodat zich aan beide zijden plaats genoeg bevond, om te kunnen langs gaan.

De hoop, dit laatſte gevoel, dat zich in het menſchelijk hart verdooft, begon op nieuw in mij te herleven; ik vleide mij namelijk, dat met de oevers van het kanaal te volgen, voor zoo veel de rotſen, waarmede zij bezaaid waren, dit mij zouden toelaten, ik in het eind toch wel aan deszelfs hoofd of oorſprong moest komen — ik had ook wezenlijk nog geen uur voortgegaan, of ik zag het voor mij, doch te zelfden tijde meende ik tevens te bemerken, dat ik van dezen kant niets te hopen had, dewijl een amphitheater van onbeklimbare en hemelhooge rotſen, gelijk een' krans, hetzelve omſloten.

Ziende dus dat het hier gansch onmogelijk was in deze kolk af te dalen en dezelve aan de andere zijde weder te beklimmen, moest ik het wel opgeven hier eenen overtogt te wagen; het eenigſte middel, dat mij overbleef, was, eenige rotſen van vervaarlijke hoogte en ſteilte over te klauteren, ten einde daardoor diegenen om te gaan en te vermijden, door welke het hoofd des kanaals gevormd werd; in het vertrouwen dat mij dit niet onmogelijk zou-

de zijn, drong ik, zoo veel mijne krachten en de ruwe grond het toelieten, door, doch welhaast zag ik mij tegengehouden door fchrikverwekkende afgronden, vreesfelijk diepe kloven en fcheuren, waar men niet zonder ijzen konde inzien, in ftaat om den ftoutften te doen beven, en die mij in mijnen verderen voortgang ftuitten en volftrekt tegenhielden. Het is moeijelijk den fchrik, die mij als toen beving, behoorlijk af te fchetfen, eene diepe fuffende neerflagtigheid en razende wanhoop maakten zich beurtelings van mijne gepijnigde ziel meester, zelfs de hoop, deze laatfte fteun der ongelukkigen, verliet mij ik zag geen einde aan mijne rampen, zij vermenigvuldigden zich meer en meer, en mijne fterk verminderende krachten daarentegen voorfpelden mij den afgrijsfelijkften dood.

„ Helaas!" riep ik uit met het naarfte gevoel van droefheid en wanhoop, „ deze plaats dan zal de eindpaal van „ mijn leven en rampen zijn? verlaten, zonder voedfel, „ zal ik in het midden dezer rotfen eenzaam mijne bre„ kende oogen fluiten en de doodsangften ondergaan; nie„ mand zal tegenwoordig zijn om mijnen laatften zucht te „ ontvangen en mijn verftijfd lijk voor de verfcheurende „ benden der roofvogels te bewaren." — Tranen liepen over mijne wangen onder deze treurige alleenfpraak.

Wat is het gevoel der rampen, die ons zijn overgekomen, verfchillend van dat, hetwelk derzelver aandenken in ons voortbrengt! hoe meer ik ze mij herinner, des te minder kan ik begrijpen door welk een wonder ik in ftaat ben geweest ze te dragen en over te komen. Langer dan een half uur bleef ik zitten, de oogen in tranen badende, en in luide en bittere klagten den angst mijner ziel uitboezemende; eindelijk ftond ik wankelende op, ten einde op nieuw en met meer naauwkeurigheid te onderzoeken, of er dan volftrekt geen middel was, de mij omringende zwarigheden, te overwinnen, en eenen uitweg of doorgang

uit deze rotſen op te ſporen — al mijne moeite was te vergeefs, en ik zag klaarblijkelijk, dat mij niets anders overbleef, dan mij op nieuw in den ſchrikkelijken chaos van rotſen te begeven, daar ik mij kwam uit te redden, of terug te keeren, en de oevers van het kanaal te volgen, tot dat ik eene plaats zoude vinden, alwaar het mij eenigzins mogelijk ware, in hetzelve neder te dalen, en aan de overzijde te geraken. Het eerſte middel ſcheen mij zoo ſchrikkelijk toe, en voorſpelde mij eenen zoo zekeren dood, dat ik er niet, zonder te huiveren, aan konde denken; het tweede intusſchen beloofde mij geenen veel beteren uitſlag; de bedding des kanaals, van deszelfs oorſprong tot een kwartier uurs verder, was, wel is waar, iets lager, er bevonden zich minder ſtruikgewasſen enz. in, en dan nog maar in het midden; doch mijne zwakheid, de aannadering van den nacht, en de weinige waarſchijnlijkheid, dat er zich eene geſchikte plaats ter afdaling zoude bevinden, ontmoedigde mij dermate, dat ik voor eenigen tijd den lust en de begeerte, om mijn leven te redden, verloor.

Het was drie ure, en ik was verzekerd, dat voor het ondergaan der zon, mijn lot beſlist moest zijn, en dat ik mij ſlechts tot den dood te bereiden had, indien ik ſtaande dien tijd geenen uitweg en iets, waarmede ik mijne uitgeputte krachten konde herſtellen, had gevonden. In dit ſchrikkelijk vooruitzigt ging ik dan treurig voort, geſtadig den loop van het kanaal volgende, en zoo digt den oever naderende, als de ſcherpe rotſen, waarmede dezelve bezoomd was, mij wilden toelaten.

De zon naderde reeds ſterk het einde van hare loopbaan, en geene de minſte ſchijn of plaats, ter afdaling in het kanaal, had zich nog opgedaan; integendeel de oevers ſchenen veeleer als met den beitel loodregt gehouwen te zijn, en hingen op eenige plaatſen zelfs als gewelven over — reeds konde ik niet meer gaan van vermoeid-

heid, en ging niet dan wankelende en ſtapvoets voort; de hoop van gered te worden was in mij verdwenen; ik zag voor mij neder, en deed geene moeite meer tot behoud van mijn leven — voor de laatſte maal wilde ik nog eens den oever van het kanaal naderen, en, dan geen middel ter afdaling in hetzelve vindende, ſlechts naar eene plaats omzien, waar ik den nacht konde doorbrengen, en die mij te gelijker tijd tot een graf zoude kunnen verſtrekken, indien ik, zoo als mijne ongemeene zwakte mij voorſpelde, des anderen daags niet in ſtaat zoude zijn weder op te ſtaan.

In dit wanhopig voornemen ſpande ik mijne overgeblevene krachten te zamen, om op eene hooge rots te geraken, vanwaar ik den loop des kanaals eenige roeden ver, konde nagaan; hoe beefde ik niet van vreugde, ziende op een' kleinen afſtand den aan mijne zijde zich bevindenden oever ingeſtort! — ik klom van de rots af, haastte mij, zoo veel mijne krachten wilden toelaten, er aan te komen, en zag met het onbeſchrijfelijkst genoegen, dat de puin mij tot in het midden van het bedde de afdaling gemakkelijk maakte. Hoewel mijne beenen onder mij van vermoeidheid knikten, en zonder te overwegen dat de nacht mij zoude overvallen en verhinderen den anderen oever te beklimmen, en ik dus genoodzaakt zoude zijn tot des anderen daags in deze diepte te vertoeven, voor ik aan den oorſprong of het hoofd des kanaals konde komen, als zijnde de eenigſte plaats, waar ik, uit hoofde der weinige zich aldaar bevindende ſtruiken, dezen afgrond overſteken, en den tegenovergeſtelden oever en bewoonde plaatſen zoude bereiken kunnen — zonder aan het gevaar te denken dat ik door venijnig gewormte konde loopen, daalde ik met onbegrijpelijke drift, en half glijdende, half tuimelende, neder, losbrekende rotſen ſleepten mij dikwerf mede, ik ſprong van de eene op de andere, in gedurig gevaar

van mijne beenen te breken; ik was met zoodanig een ijver om beneden te komen bezield, alsof mij een wild dier vervolgde, of dat ik mij in het diepste van dezen afgrond op eens te *Jaffanapatnam* en in de armen mijner geliefde en vrienden overgebragt zoude zien.

In het midden dezer overhaaste afdaling werd ik digt bij mij eene Oedoembo, of soort van hagedis of krokodil gewaar (*), welke (zonder twijfel door het gerucht en de beweging die ik maakte) verschrikt uit eene spleet ten voorschijn kwam. Met eenen sprong verdween de tusschenruimte, die mij van haar scheidde; ik snelde toe en greep haar bij den langen staart, op het oogenblik dat zij zich tusschen de steenen en rotsen meende in te dringen; met veel moeite trok ik haar terug, dewijl zij zich zeer sterk vastgeklemd hield, doch toen, zonder te vreezen dat zij mij zoude bijten, sloeg ik haar tegen de rots den kop te pletteren. — Gelukkig als een koning kwam ik eindelijk om laag, mijn hart klopte van vreugde: terwijl ik mij nederzette om wat uit te rusten, bezag ik met een onuitdrukkelijk genoegen mijne vangst, waarvan ik de uitmuntendheid en het goed, dat mij derzelver sterkende eigenschap doen zoude, kende.

Het begon reeds duister te worden. Rondziende bemerkte ik niet ver van mij eene kleine, min of meer van den grond verhevene, holte in eene rots, hier besloot ik den nacht in door te brengen; ik haastte mij derhalve eenige dorre struiken bij een te zoeken, en dezelve naar mijn verblijf te brengen en in brand te steken, waarna ik mijne Oedoembo begon te villen en van de ingewanden te ledigen. Zij woog slechts drie ponden; die, welke bij eene rivier en op een' vruchtbaren grond leven, zijn grooter en wegen somtijds wel acht of twaalf

(*) Dit dier wordt in het Singaleesch *Teelgoin* genaamd, en is reeds beschreven. Zie pag. 108.

posden. — Ik ſneed haar dan in ſtukken en welhaast had ik er de helft, meer van verſlonden dan genuttigd, naauwelijks liet ik mij den tijd dat de ſtukken gaar waren. Indien het vleesch van dit dier niet zoo verſterkend en te gelijk gemakkelijk te verteren ware geweest, geloof ik zekerlijk dat de menigte en de gulzigheid, waarmede ik at, voor mij noodlottig zoude zijn geworden.

Na mijn maal geëindigd te hebben wierp ik mij op mijne knieën, God met al mijn hart dankende van mij tot zoo ver voor den hongerdood bewaard te hebben; mijn moed herleefde en ik nam vastelijk het beſluit, om mij niet weder aan de wanhoop over te geven, en tot het uiterſte toe den moed te behouden. — Met de ſtreelende hoop van des anderen daags aan het einde van al mijne rampen te zijn — met den aangenamen troost van iets te hebben, waarmede ik ten minſte een of twee dagen voor den honger was beveiligd, legde ik mij, zonder de minſte ongerustheid of vrees van mij zoo alleen in dezen akeligen afgrond te bevinden, neder — zonder voor den aanval van het een of ander dier te duchten; integendeel, ik viel in zoo een' diepen ſlaap, dat ik niet voor het hoog dag was ontwaakte.

Na dan van mijnen voorraad, dien ik den vorigen avond geheel aan het vuur geroost of gebraden had, eenige ſtukjes genuttigd te hebben, deed ik het overgeblevene in mijne zakken, en begaf mij nu, getrooster en geſterkter dan ooit, naar den oorſprong of het hoofd des kanaals op weg; daar de ſtruiken zich niet dan in het midden van de bedding bevonden, had ik hetzelve voor negen ure geheel bereikt en over de ſtukken rots, die hier en daar uitſtaken, heenklauterende, bevond ik mij welhaast aan de andere zijde der ſtruik- en heestergewasſen, in welke mijn ongelukkige reisgenoot zijn leven verloren had en die mij zoo lang den overtogt verhinderd hadden; hier was echter geene mogelijkheid den oever;

wegens deszelfs steilte, te beklimmen; maar ik had te voren onder weg reeds eene plaats opgemerkt, die mij gemakkelijk toescheen, en zonder lang te toeven begaf ik mij derwaarts, en zag mij weldra aan de andere zijde van dit gevloekt kanaal, de voornaamste bron van al de rampen, tegenspoeden en gevaren, die mij en mijn' ongelukkigen reismakker in zoo ruime mate op dezen heilloozen togt troffen.

Nu worstelde ik mij met veel moeite door eenige struiken, die aan deze zijde het kanaal bezoomden, en ..... op eens geef ik een' schreeuw; mijne zinnen werden door den te sterken schok bedwelmd en ik zonk magteloos ter aarde. Langen tijd mag ik dus gelegen hebben voor ik weder tot mij zelven kwam: — doch welk eene ontwaking! — hoe kan ik den Lezer de vreugd doen beseffen, die mij gelijk een elektriek vuur doortintelde, ziende mij in het midden van een matig dik woud, op een begaan en breed pad, met versche voetstappen van menschen betreden en door eene hooge haag bezoomd.

Nu begon ik uit al mijne magt te loopen, even als een verdwaald kind, dat in het verschiet de welbekende woning zijner ouderen gewaar wordt, en met uitgestrekte armen juichend op dezelve toeijlt — nu kwam ik aan een' hoek, doch had denzelven naauwelijks bereikt, of ik bleef op eens stokstijf staan; met onbewegelijke oogen staarde ik voor mij uit, mijne kniën schokten tegen elkanderen en eene zigtbare beving liep door mijne leden — te vergeefs opende ik den mond en deed herhaalde pogingen om een geluid voort te brengen; mijne lippen sloten zich telkens weder, alleen vloten stroomen van tranen over mijne holle kaken.

Hoe zal ik mijn gevoel uitdrukken, of aan den Lezer begrijpelijk maken — ach! er is mij geen toestand bekend, die eene gewaarwording kan opwekken, gelijk aan die, welke ik ondervond, ziende op eene kleine opene

plaats in het woud eenen troep Singaleezen en osfen, die zich daar gelegerd hadden en hunnen maaltijd hielden. In den aanvang werden zij mij niet gewaar, doch eindelijk weder eenigermate tot mij zelven komende, ontfnapten mij eenige uitroepingen, waarvan ik geen meester was.

Zij waren niet weinig verwonderd mij te zien, en kwamen met de grootfte vebaasdheid naar mij toe, doch hadden mij nog niet geheel bereikt, toen de te groote blijdfchap van mij gered te zien, mij overweldigde, en ik plotfelijk in eene diepe flaauwte ter aarde zonk. — De goede lieden deden zeker al wat zij konden, om mij weder bij te brengen, hetwelk hun dan ook eindelijk gelukte. — Ik was geheel ongefteld en voelde hevige fteken in de zijden, met zware hoofdpijn en duizeligheid verzeld, waarop mij eenige afkookfels van planten toegediend werden, die mij welhaast in een' diepen en verkwikkenden flaap dompelden. Des andere daags omtrent te acht ure (dus na omtrent een en twintig uren geflapen te hebben) wekte men mij om de reis te vervorderen. Men deed mij op een' der osfen zitten, en toen eerst was het dat ik eenigzins tot bedaren kwam, en mij wat verligter gevoelde. — Ik bevond mij in eene karavane van vier en twintig man, en meer dan vijftig beladene osfen: het opperhoofd ziende, wilde ik denzelven naderen om hem mijnen dank te betuigen, doch hoe groot was mijne verwondering, vindende het den braven MANIOPPOE (*) te zijn. Hij was niet min verbaasd dan ik, mij zoo geheel alleen, in het midden der fchrikkelijkfte wildernisfen, wedervindende; ook gaf hij mij weldra de begeerte die hij had te kennen, om te weten door welk toeval ik daar geraakte. Dit was echter de minfte moeite; ik gaf voor, bij *Chilaw*, met nog een' Mesties, op de jagt gegaan te zijn, en na eenige dagen in de bosfchen rondgeftroopt te

(*) Zie bladz. 109.

hebben; op onze terugkomst door een' Ronkedoor aangevallen te zijn, waarvan mijn makker het slagtoffer was geweest; voorts dat ik door den schrik mij van het betreden pad verwijderd en, in het digtste des wouds de vlugt genomen hebbende, verdwaald was, en nu reeds drie dagen zonder voedsel tusschen de barre rotsen omgezworven had, die zich aan ons in het verschiet vertoonden.

Bij het einde van mijn verhaal, hetwelk hun door den *Asjaulie* vertolkt werd, hieven zij de handen en het aangezigt ten hemel, hunne verbaasdheid in luide, doch voor mij onverstaanbare woorden, uitboezemende. — De *Asjaulie* verhaalde mij op zijne beurt, dat zij van *Degligieneur* kwamen en naar *Poetlan* gingen om zout te laden; mijne vreugd was niet gering, hoorende dat zijn weg ook juist de mijne was; ik verzocht hem dus mij tot genoemde plaats in zijn gezelschap te laten medereizen, waarin hij met het grootste genoegen bewilligde.

Wij vervolgden dan onzen weg en kwamen zonder het minste toeval binnen drie dagen te *Poetlan* aan, waar ik van den braven MANIOPPOE met veel aandoening scheidde en een vaartuig afhuurde, dat mij in het kort te *Jaffanapatnam* (*) en in de armen mijner vrienden en geliefde wederbragt. — Niets van ons wederzien, daar men mij reeds lang meende omgekomen te zijn — niets van hunne verwondering, uitgelaten blijdschap en verrukking — niets van ANNA; — zulke tooneelen zijn meer beschreven, doch hebben nooit de verwachte uitwerking voortgebragt.

Dus, waarde Lezer! ben ik gelukkig aan het einde eener reize gekomen, die mij bij elken stap met een'

(*) *Jaffanapatnam* is te vaak beschreven, om hier ter plaatse eene herhaling te maken. Het fort *Ham-en-hiel* is tusschen de eilanden *Amsterdam* en *Leijden* gelegen, en insgelijks op een klein eilandje gebouwd, hetwelk aan het garnizoen plaats genoeg om langs het fort te wandelen overlaat. Zie Titelvignet.

nieuwen dood bedreigde — eene reize, die in mijne ziel onuitwischbare indrukſelen nagelaten en eene geheele verandering in mijne gemoedsgeſteldheid voortgebragt heeft — mij de wisſelvalligheden des levens uit een ander oogpunt heeft doen beſchouwen en mij geleerd, *om nooit in eenig gevaar, hoe groot ook, den moed te verliezen, en het ſchrikkelijk tijdſtip des doods met gelatenheid en een vrolijk hart te gemoet te zien.*

